

PEYĞƏMBƏRLƏRİN HƏYATI

MÜƏLLİF: SEYYİD KAMAL
TƏRCÜMƏ EDƏN: VÜSAL HÜSEYNZADƏ

Kitabın adı:.....Peyğəmbərlərin həyatı
Müəllif:.....Seyyid Kamal
Tərcümə edən:.....Vüsal Hüseynzadə
Nəşr edən:.....Faiz
Çap tarixi:.....2004
Çap növbəsi:.....Birinci
Tiraj:.....3000

ATA VƏ ANAMIZ ADƏM VƏ HƏVVƏ

«İlahi! Məhəmməd (s) və onun ailəsinə və bizim ata-anamız olan Adəm və Həvvaya salavat və salam göndər!»

Fatimeyi-zəhra (s)

Allah-təala milyon illər bundan əvvəl dünyanı, ulduzları və göyləri yaratdı; mələkləri nurdan, cinləri isə oddan xəلق etdi. Yer bu vəziyyətdə deyildi. Dənizlər onu bürümüşdü. Dalğalar çırpınır, güclü küləklər əsir, vulkanlar püskürürdü. Böyük səma daşları və kometalar yeri həmişə hücumə məruz qoyurdu. Yerdə heç cür həyat nişanəsi yox idi; nə dənizlərdə nə də quruda yaşayış əlaməti hiss olunmurdu. Milyonlarla il öncə dənizdə kiçik balıqlar göründü. Yerdə azca otlar əmələ gəldi. Sonra həyat get-gedə kamilləşdi, yerdə müxtəlif növlü sürünənlər və dinozavr kimi heyvanlar peyda oldular. Buz qatları yeri örtmüşdü. Bitki və heyvanlar tələf olur, onların yerinə yeni məxluqlar yaranırdı. Bəzən buzlar əriyir və yenidən canlanma başlayırdı. Həmin zamanlarda yerin heç vaxt vulkan, zəlzələ, güclü tufan və möhkəm dalğalar əlindən rahatlığı yox idi. Hələ buzlar əriməmişdi. O uzaq keçmişlərdə Allah-təala yerin hündürlüklərindən, düzənliklərindən, şoranlıqlarından və məhsuldar yerlərindən bir torpaq seçdi. Bu torpaq su ilə qarışdı və yapışqan palçıq formasına düşdü. Beləcə Allah o palçıqdan insana bənzər bir mövcud yaratdı; bir baş, iki göz, iki qulaq, iki əl, iki ayaq, bir burun, ürək və sinəli bir varlıq. Palçığın suyu buxarlandı və insanın qəlibi daş kimi bərkidi. Külək əsdikcə ondan eşidilən səslər onun möhkəmlənməsindən xəbər verirdi. Allahdan başqa heç kimin xəbərdar olmadığı bu heykəl uzun müddət həmin formada eləcə yuxuda idi.

YER

Həmin müddətdə yerdə olan dəniz dalğaları və tufanlar sakitləşdi. Vulkanların çoxu söndü. Meşələr böyüdü, sıxlaşaraq heyvan və quşlarla doldu. Bulaqlar saf su ilə qaynadı, çaylar axdı. Şimal küləkləri buludları susuz yerlərə tərəf çəkirdi və sel yağışları susuz və otsuz səhraları diriltmək üçün yağırı.

Uzaq məsafədən yerə baxdıqda fəzada günəşin ətrafına fırlanan və bunun nəticəsində də fəsillər əmələ gələn kürə şəklində yer görünür. Yayın ardınca payız, payızın ardınca qış, qışdan sonra isə bahar gəlir. Yer yaşllaşır, bitkilər və meşələr daha tərəvətli və yaşıl olurlar. Gözəl çaylar axır, bulaqlar saf və sərin sularla qaynayır. Yer öz ətrafına fırlanır, gecə və gündüz yaranır.

Gündüzlər quş və heyvanlar yuxudan oyanır və hər biri öz yeminin ardınca gedirdi. Ceyranlar meşələrdə qaçırdı, dağ keçiləri isə dağların başında. Kəpənəklər bağ və bostanlarda qanad açır gül və gül-çiçəklər axtarırdılar. Yırtıcı heyvanlar meşələrdə nəre çəkirdilər.

Bitkilər inkişaf edərək artırdı. Buna görə də yer həyat və yaşillıqla dolu olurdu. Ağaclar meyvə ilə dolurdu.

Qoyun və çəpişlər yırtıcılardan qorunmaq üçün mağaralara çəkildilər. Hər şey Allahın yaratdığı kimi öz xətti ilə gedirdi.

Yer çox gözəl görünürdü; rəngarəng, dənizin mavi rəngi, otlarla örtülmüş meşə və təpələrin yaşıllığı, səhraların qəhveyi və buğdayı rəngi, qarların ağılığı və səhər vaxtı günəşin qırmızı rəngli şəfəqləri.

Yer həyatla, quş və heyvanlarla, meşə və bitkilərlə, gül və kəpənəklərlə dolu idi. Amma, hələ insandan bir xəbər yox idi.

İLK İNSAN - ADƏM (Ə)

Allah öz rəhmət və lütf anlarının birində qurumuş heykələ ruh üfördü. Heykəl asqırdı və dedi: «**Əlhəmdü lillah**».

Adəm (ə) ayağa qalxdı. Artıq ona ruh üfürülmüş və kamil insan formasına düşmüşdü. O, nəfəs alır, o tərəf bu tərəfə baxırdı. Düşünən və diqqət edən bir insan yaranmışdı. Əllərini tərpədənək yol gedirdi. Gözəllikləri tanıyır, pislikləri dərk edirdi. Həqiqət ona tanış idi. Haqqı və batili, xeyir və şəri, səadət və bədbəxtliyi ayıra bilirdi.

Allah mələklərə əmr etdi ki, Adəmə (ə) səcdə etsinlər. Allahın öz qüdrət əli ilə yaratdığı bir məxluqa səcdə etsinlər. Bütün mələklər səcdə etdilər. Mələklər Allaha itaətdən başqa bir şeylə tanış deyildilər. Onlar həmişə Allaha zikr edirdilər, həmişə Allahın qarşısında təslim idilər.

Onlar insana səcdə etdilər, çünki, Allah onu yerdə öz canişini və nümayəndəsi kimi seçmişdi. Çünki, Allah onu xəlifə və canişin olaraq bəyənmişdi. Onun məqamı mələklərdən üstün idi. Amma, başqa bir yaranmış ona səcdə etmədi. O, Allahın Adəmdən (ə) altı min il öncə yaratdığı cin tayfasından olan bir məxluq idi. Heç kim bilmir ki, bu altı min il yer illəri kimidir, yoxsa hələlik heç kimin anlamadığı digər səma ulduzları illərindən.

Allah-təala cini oddan yaratmışdı. Şeytan Adəmə (ə) səcdə etmədi. Allahın əmrindən boyun qaçırdı. Şeytan təkəbbür və lovğalıq etdi, pəlçiqdən yaranmış Adəmə (ə) səcdə etməkdən boyun qaçırdı.

Bütün mələklər səcdə etdilər. Mələklər hamısı Allaha itaət edirlər. Ona təsbih deyirlər və müqəddəs Zətini hörmətlə yad edirlər. Şeytan cin tayfasındandır. O, Allaha itaətsizlik etdi, Adəmə (ə) səcdə etmədi. Allah-təala buyurdu:

-Ey Şeytan, niyə Adəmə səcdə etmədin?

Şeytan dedi:

-Mən ondan üstünəm. Məni oddan yaratmısan, Adəm isə pəlçiqdən yaranmışdır. Od pəlçiqdən üstündür.

Allah təkəbbürlü Şeytanı yanından qovdu. Onu öz rəhmətindən uzaqlaşdırdı və həmin vaxtdan da Şeytan Adəmə (ə) kin bəsləyərək düşmən kəsildi.

Şeytan təkəbbürlü, həsədli, kinli və özünübəyənən bir yaranmış idi. Həmişə bu fikirdə idi ki, Adəmi (ə) necə məhvə doğru çəksin, onu necə aldadıb, yolundan azdırsın.

Allah Şeytanı öz rəhmətindən uzaqlaşdırdı. Ona buyurdu:

-Rədd ol get! Sən qovulmuşsan və qiyamətə qədər mənim lənətim olsun sənə.

Şeytan dedi:

-Ey Allah, mənə qiyamətə qədər fürsət ver.

Allah-təala buyurdu:

-Qiyamətə qədər sənə fürsət verildi: müəyyən zamana qədər.

Şeytan dedi:

-Ey Allah! Məni azdırdığın üçün sənə bəndələrinin yolunun üstündə oturub, onların hamısını doğru yoldan azdıracağam.

Şeytan nə qədər lə'nətlik, nə qədər bədbəxt və yalançıdır! O azgınlığa düşməsində Allahı ittiham edir. O etdiyi günahla belə özünü cəzaya layiq bilmir. Şeytan demir ki, Adəm (ə) paxıllıq edib, kin bəsləmiş, təkəbbür və lovğalıq etmiş, Allahın əmrindən çıxaraq səcdə etməkdən boyun qaçırmışdır.

Beləliklə Şeytan kafir oldu. Öncə qürurlandı və sonra küfr yolunu tutdu. O güman edirdi ki, Adəmdən (ə) üstündür. Çünki, o, oddan, Adəm (ə) isə torpaq və palçıqdan yaranmışdır. Şeytan özünübəyənən idi. Unutdu ki, bu əmri ona, onu yaradan Allah vermişdir və Allahın əmrinə itaət etmək lazımdır.

HƏVVA

Allah Adəmi (ə) yalnız yaratdı. Sonra onun üçün Həvvanı xəlq etdi. Adəm (ə) yoldaşını görərək sevindi. Həvva da bu görüşə şad oldu. Bütün eyib və nöqsanlardan uzaq olan Allah bizim ata və anamız olan Adəm (ə) və Həvvaya cənnətdə yer verdi.

Cənnət çox gözəl yerdir, fəvqəladə gözəlliyə malikdir. Çoxlu çaylar, həmişəyaşıl ağaclar, həmişə bahar... Cənnətdə istilik və soyuqluq yoxdur. Gəzəl ətirilər... İnsan onların qoxusu ilə sinəsini dolduranda şadlıq və xoşbəxtlik hiss edir.

Allah-təala Adəm (ə) buyurdu:

-Sən və yoldaşın cənnətdə sakin olun və istədiyiniz ne'mətlərdən meyl edin. Cənnətin harasında istəsəniz sakin olun və nə istəsəniz yeyin.

Orada xoşbəxt olacaqsan. Cənnətdə yorğunluq, aclıq və çılpıqlıq yoxdur. Amma, olmaya bu ağaca yaxınlaşasan! Olmaya Şeytanın sözünə qulaq asasan. Çünki, o səni aldadar. Həqiqətən Şeytan sənə və yoldaşının düşmənidir. Ey Adəm! Şeytan sənə həsəd aparır və əslində səni azgınlığa düşürmək istəyir.

Adəm (ə) və həyat yoldaşı Həvva cənnətdə yola düşüb, gözəl ağacların kölgəsində oturdular, onların meyvələrindən yedilər. Adəm (ə) və Həvva çox şad və məmnun idilər. Həqiqətən Allah onların hər ikisini Öz qüdrət əli ilə yaratmış və hər növ ruzi və xörəyi onlara ehsan etmişdi.

Mələklər də onları sevirdilər. Çünki, onları Allah yaratmış və Allah onları sevmişdi.

Adəm (ə) və Həvva cənnətdə yola düşüb, o tərəf bu tərəfə gedir, onun ağaclarından meyvə dərir, çaylarının kənarında oturdular. Yaquq və əqiqdən ürəkəçən və gözəl sahillər, şəffaf və dadlı sular... Onlar öz ayaqlarını yuyurdular. Ətirli və ləzzətli baldan arxlar, süddən çaylar, quşlar, güllər... Adəm (ə) və Həvva hədsiz dərəcədə sevinirdilər. Cənnətdə onlar üçün hər şey

hazırlanmışdı. Ağaclar, meyvələr... Onlar bütün meyvələrdən yedilər. Müxtəlif cür, müxtəlif rəngli, müxtəlif ətirli meyvələr... Hamısı gözəl və dadlı idi.

Lakin Adəm (ə) və Həvvə cənnətin ortasında yerləşən bir ağacı gördülər... Əla görünüşlü və açıq meyvəli bir ağac... Onlar ona yalnız tamaşa edirdilər. Çünki, Allah-təala bu ağaca yaxınlaşmağı və meyvələrini yeməyi onlara qadağan etmişdi.

ŞEYTAN – İNSANIN DÜŞMƏNİ

Şeytan mələklərin yanından qovuldu. Onun kimliyi ilk imtahanda aydın oldu. Onun özünü bəyənəsi və təkəbbürü göründü. O, lə'nətlənmiş və qovulmuş bir mövcuda çevrildi. Odur ki, daha mələklərin arasında ona yer yox idi.

Şeytan bütün vücudu ilə Adəm (ə) və Həvvəyə kin bəsləyir və paxıllıq edirdi. O hər an Adəm (ə) və Həvvəni aldadıb, cənnətdən qovdurmaq barədə fikirləşirdi. Öz-özünə dedi: “Onları necə aldatmağı yaxşı bilirəm. Bilirəm ki, onlar mənim vəsvəsələrimə qulaq asacaqlar. Onları bu ağacdən yeməyə təhrik edəcəyəm. Onda Adəm yazıq və özüm kimi bədbəxt olacaqdır. Allah onu cənnətdən qovacaq və Həvvə də Adəmin gününə düşəcəkdir”.

AĞAC

Şeytan Adəm (ə) və Həvvənin yanına gəldi. Onlara vəsvəsə edib, aldatmaq məqsədilə dedi:

-Siz cənnətin bütün ağaclarını görmüsünüzmü?

Adəm (ə) dedi:

-Hə, görmüşük və onların meyvələrindən də yemişik.

Şeytan dedi:

-Nə faydası?! Siz əbədiyyət ağacının meyvəsindən yeməmisiniz. O ağac, əbədi həyat və mülk ağacıdır. Əgər o ağacın meyvələrindən yesəniz, hər ikiniz cənnətdə iki mələk formasına düşəcəksiniz.

Həvvə Adəmə (ə) dedi:

-Gəl əbədiyyət ağacının meyvəsindən yeyək.

Adəm (ə) dedi:

-Allahımız bu ağaca yaxınlaşmağı bizə qadağan etmişdir.

Şeytan onları aldadaraq dedi:

-Əgər bu əbədiyyət ağacı olmasaydı, Allah sizə qadağan etməzdi. Əgər iki mələyə çevrilməyəcəkdinizsə, onda Allah buyurmazdı ki, bu ağaca yaxınlaşmayın. Mən sizi nəsihət edirəm ki, bu ağacdən yeyin. Əgər belə etsəniz, iki mələyə çevriləcəksiniz və heç vaxt ölməyəcəksiniz. Siz əbədi qalacaq və həmişəlik olaraq bu cənnətin ne`mətlərindən bəhrələnəcəksiniz.

Adəm (ə) yoldaşına dedi:

-Mən necə öz Allahımın sözündən çıxım?! Yox! Yox!

Şeytan dedi:

-Tələsin! Gəlin o ağacı sizə göstərim. O ağac cənnətin ortasında yerləşir.

Şeytan yola düşdü. Adəm (ə) və Həvvə də onun ardınca getdilər. Şeytan təkəbbür və qürurla addımlayırdı. O həmin ağacı göstərüb dedi:

-Həmin ağac budur. Görün nə qədər gözəldir! Meyvələrinə baxın. Necə də ürəkaçandır.

Həvvə baxdı. Adəm (ə) də baxdı. Həqiqətən çox görməli və cəlbedici idi. Qəşəng meyvələri vardı. Buğdaya oxşar bir ağac idi, amma, cürbəcür meyvələri, alma və üzümü də var idi. Şeytan dedi:

-Niyə ondan yemirsiniz? Mən and içirəm ki, sizin xeyrinizi istəyirəm. Sizə məsləhət görürəm ki, bu ağacın meyvələrindən yeyin.

Şeytan Adəm (ə) və Həvvəyə and içdi ki, onların xeyrini və əbədiliyini istəyir. Bu dəhşətli anda Adəm (ə) öz Allahını unutdu. O, Allahla bağladığı əhd-peymanını yaddan çıxartdı. Öz-özünə fikirləşdi ki, həmişə Allahı yad edər və eyni zamanda əbədi olaraq ömür də sürə bilər. O həyəcanlı anlarda Həvvə əlini uzadıb, ağacın meyvəsindən dərərək yedi. Həqiqətən ləzzətli və gözəl idi. O, meyvələrdən Adəm (ə) də verdi. Adəm (ə) öz əhd-peymanını unudaraq onları yedi.

İş bu yerə çatdıqda Şeytan qaçdı və öz hiyləgərsəsinə səsi ilə qəhqəhə çəkərək güldü. Həqiqətən o, Adəm (ə) və Həvvəni aldadaraq qələbə çalmışdı.

YERƏ ENMƏK

Adəm (ə) və Həvvə o ağacın meyvəsindən yeyən anda çox qəribə bir hadisə baş verdi. Onların cənnət geyimləri əyinlərindən çıxdı və hər ikisi çılpaq qaldılar. Bədənlərinin eyibi göründü.

Orada enli yarpaqlı əncir və banan ağacları da var idi. Adəm (ə) və Həvvə onlara sığındılar. Onlar bir-birlərindən utandılar. Əncir və banan yarpaqlarından özlərini örtmək üçün paltar düzəltmək istədilər. Peşimanlıq, qorxu və xəcalət hissi keçirirdilər. Çünki, günah etmişdilər. Allahın sözünü eşitməyib, Şeytanın sözünə qulaq asmışdılar. Şeytan isə onları eləcə buraxaraq çox uzaq bir nöqtəyə qaçmışdı.

Adəm (ə) və Həvvə onları çağıran bir səs eşitdilər. O səs Allah-təalanın səsi idi. O buyururdu:

-Mən sizi bu ağaca yaxınlaşmaqdan çəkəndirmədimmi? Mən sizə demədimmi ki, Şeytan sizin düşmənidir, ona aldanmayın?

Adəm (ə) günah etdiyi üçün ağladı. Həvvə də ağladı. Kaş onlar Şeytanın sözünə qulaq asmayaydılar!

Onlar peşiman olaraq Allahın qarşısında başlarını aşağı salıb, dedilər:

-İlahi! Biz tövbə edib, sənə doğru qayıdırıq. Bizim tövbəmizi qəbul et və günahlarımızı bağışla!

İlahi, biz özümüzə zülm etdik. Əgər sən bizi bağışlayıb, rəhm etməsən özün zülm edənlərin dəstəsindən olacağıq.

Adəm (ə) öncədən bilirdi ki, tövbə və peşimanlıq günahları yuyur. Ona görə də tövbə etdi və Allahın dərğahına münacat elədi. Allah öz bəndələrinə qarşı mehribandır. Buna görə də onun tövbəsini qəbul etdi. Amma, bu ağacın meyvəsindən yeyən və Allaha günah edən şəxs cənnətdən çıxmalı və günahından paklanmalı idi.

Allah-təala buyurdu:

-Yerə enin! Sizinlə Şeytan arasında düşmənlik davam edəcəkdir. O, həmişə sizi aldatmağa çalışacaq. Amma, mənim əmrimə qulaq asan və sözlərimə əməl edən şəxsi yenidən cənnətə qaytaracağam. Yalan deyib, kafir olanların taleyi isə Şeytanın taleyi kimi olacaqdır.

Allah-təala buyurdu:

-Enin! Sizin bə`ziniz bə`zilərinizə düşmən olacaqdır. Yer, öləne kimi sizin məskəniniz olacaqdır. Onda yaşayın, onda ölün və qiyamətə ordan qalxın. Hamınız cənnətdən çıxın! Yerdə mənim tərəfimdən sizə yol göstərənlər gələcəkdir. Mənim dediklərimə tabe olan nə yolundan sapar və nə də bədbəxt olar! Kim məndən üz çevirsə, onun həyat və yaşayışı çətinləşər, qiyamətə isə kor halda gələr.

Beləliklə, Adəm (ə) və Həvva yerdə yaşamağa layiq görüldülər. Adəmin (ə) bədəninin eyibləri göründü... O, yer üzərində Allahın canişini olmağa, onu abad etməyə, yerdə sakin olmağa və fəsaddan uzaqlaşmağa hazır oldu. Buna görə də mələklər ona səcdə etdilər. Mələklər təsəvvür edirdilər ki, Adəm (ə) yerdə fəsad və zülmkarlıqla məşğul olub, qan tökəcəkdir. Amma, Adəm (ə) mələklərin xəbərsiz olduqları bə`zi məsələləri bilirdi. O, bütün adları bilirdi.

Mələklər azadlıq, iradə və tövbə anlamırdılar, günah tanımırdılar. Bilmirdilər ki, günaha batan insan, öz günahını islah edib, tövbə etməyi yaxşı bacarır. Ona görə də Allah Adəmi (ə) yaratdı ki, yer üzərində onun canişini olsun.

Allahın sonsuz qüdrəti ilə qəfildən Adəm (ə) və Həvva yerə endilər. Şeytan da endi. Onların hər biri yerin müxtəlif bölgələrinə düşdülər. Adəm (ə) Şri-Lanka adasında bir dağın zirvəsinə, Həvva isə Məkkə torpaqlarında olan Mərvə dağına düşdü. Şeytan isə ən alçaq quru bir nöqtəyə endi: Bəsrədə körfəz sularının yaxınlığında şoranlıq bir çölə.

Beləliklə yerdə insan həyatı başlandı. Qarşıdurma və keşməkeşlər yarandı. Şeytanla insan arasında mübarizənin bünövrəsi qoyuldu.

Bizim ata və anamız olan Adəm (ə) və Həvva yerə endikdə orada çoxlu heyvanlar yaşayırdılar. Lakin, onlar min illər ərzində yığılmış buz qatlarına dözə bilməyib, tələf olmuşdular. Mamut adlı filə oxşayan bir heyvan var idi, lakin, dərisi yunla örtülmüşdü. Bu heyvan Sibirdə kəşf olunmuşdur. Kərgədana oxşar başqa bir heyvan da var idi. Onun da bədəni yunla örtülmüşdü. O heyvan da buz və soyuğa dözə bilməyib, həlak olmuşdu.

Orada qəribə quşlar olmuşdur. Güclü pəncələrə malik olan o quşlar aradan getmişdir və onlardan heç bir əlamət qalmayıb. Allahın istəyi ilə buzlar əridi və yerin şiddətli soyuğu sona çatdı. Get-gedə istilər başlandı.

Allahın istəyi bu idi ki, Adəm (ə) və Həvva yerə ensinlər və insan orada Allahın nümayəndəsi olsun. Əkinçilik etsin, ev tiksin və bu gözəl diyarı abadlaşdırsın.

GÖRÜŞ

Mələklər Adəmi (ə) çox sevirdilər. Ona görə ki, Allah-təala onu Öz qüdrət əlləri ilə yaratmışdı. Onu çox istəyirdilər, çünki, onu Allah yaratmış və məqamını mələklərdən üstün etmişdi.

Mələklər Adəmə (ə) səcdə etdilər, çünki, bunu onlara Allah əmr etmişdi.

Adəm (ə) Allahın əmrindən çıxıb, o ağacdən yeyəndə peşiman oldu, tövbə etdi və ağlayıb, Allahın dərğahına yalvardı. Bizim mehriban Allahımız onun tövbəsini qəbul etdi və onu nümayəndə kimi yerə göndərdi.

Yer insan üçün imtahan dünyasıdır. Görəsən o, Allaha ibadət edəcək, yoxsa Şeytanın sözünə baxacaqdır?!

Mələklər Adəmi (ə) sevirdilər. Onun xeyir və səadətini istəyirdilər. Onlar istəyirdilər ki, Adəm (ə) yenidən cənnətə qayıtsın. Amma, Şeytan Adəmi (ə) xoşlamırdı. O, insan məxluqunu sevmirdi. Ona kin bəsləyirdi. Ona görə də Adəmə (ə) paxıllıq edərək səcdə etmədi və Allahın qarşısında lovğalandı; o, Adəmi (ə) aldatdı. Onu səhvə vadar etdi və Adəm (ə) həmin ağacın meyvəsindən yedi.

Şeytan insanı xoşlamır. Bütün varlığı ilə ona düşməndir və onun bədbəxtçiliyi üçün çalışır. O, insanı cəhənnəm oduna çəkmək istəyir.

Adəm (ə) yerə endi. Həmişə Allaha səcdə edir və günah etdiyi üçün dərin peşimançılıq hissi keçirirdi. Allah onun tövbəsini qəbul etdi. Onu bağışladı və beləliklə Adəm (ə) günahdan pəklandı.

Adəm (ə) yoldaşı Həvvanı yadına saldı. Onu çox sevirdi. Onunla olanda şad və xoşbəxt idi. Amma, indi onun harada olduğunu bilmirdi. O Həvvanı tapmaq üçün axtarışa başlamalıydı.

Adəm (ə) yerdə təkbaşına yoldaşı Həvvanı axtarmağa başladı. Bir mələk ona xəbər verdi ki, Həvva bu yerdən çox uzaq bir məkanda yerləşir. O səni gözləyir və qorxu içində yaşayıb, səni axtarır. Əgər bu istiqamətdə hərəkət etsən mütləq onu görəcəksən.

Adəm (ə) ümidvar olub, Həvvanı axtarmaq üçün yola düşdü. Uzaq məsafələri qət etdi. O ayaqyalın yol gedirdi. Acanda çöl bitkilərindən yeyir, axşam düşəndə isə qorxaraq münasib bir yerdə yatırdı. O uzaqdan gələn heyvan səslərini eşidirdi.

Adəm (ə) gecə-gündüz yol gedərək Məkkəyə çatdı. Ürəyində Həvvanı tapacağını hiss etdi. Çoxlu dağları bir-birinin ardınca arxada qoyurdu.

Həvva da gözləyirdi. Dağların başına çıxıb, üfüqlərə baxır, Amma, heç bir şey görmürdü.

Bir gün Həvva ətrafa baxarkən uzaqdan gələn bir qaraltı gördü. Bildi ki, Adəmdir (ə). Çünki, Həvvanın özünə bənzəyirdi. Həvva dağdan endi. Qaçaqça Adəmə (ə) tərəf getdi. Çox şad və ümidvar idi. Adəm (ə) də uzaqdan Həvvanı gördü. Qaçaqça Həvvaya tərəf getdi. Həvva da Adəmə (ə) doğru qaçırdı.

Görüş Ərəfat adlı bir dağın yanında baş verdi. Adəm (ə) və Həvva hər ikisi şövqdən ağlayırdılar. Aydın səmaya baxır və onları bir daha qovuşdurduğu üçün böyük Allaha şükür edirdilər.

İŞ VƏ YAŞAYIŞ

Yerdə yaşamaq asan deyildi. Çünki, yer cənnət deyil. Yer kosmosda fırlanan bir planetdir. Orada fəsillər dəyişir. Onun, dağ və dərələri qarlı örtən soyuq

qışı, isti və yandırıcı yayı vardır. Onun yarpaqları tökən və ağacları quru budaqlara bənzədən payızı vardır. Sonra bahar gəlir. Yer yaşıl və səfali olur.

Adəm (ə) cənnətin gözəl yaşayışı barədə fikirləşirdi. Adəm (ə) ağlayırdı. O, yenə də cənnətə və oradakı xoş həyata qayıtmaq istəyirdi.

Onlar yaşamaq üçün yerin gözəl bir nöqtəsini seçdilər. Orada quruda bitən bəzi bitkilər və müxtəlif meyvəli ağaclar vardı.

Cənnətin gözəl və şad günləri sona çatdı. Orada nə isti və nə soyuq vardı. Orada aclıq və yorğunluq da yox idi. İndi Adəm (ə) və Həvvə çalışmalı və işləməlidirlər. İndi onlar özlərini qarşından gələn qışa və onun soyuq küləklərinə hazır etməlidirlər. Onlar ağac budaqlarından düzəltmələri evi tikib qurtarana qədər mağarada yaşamağı idilər.

Adəm (ə) həmişə çalışıb, zəhmət çəkirdi. Gündüzlər işləməkdən tərləyirdi. Onlar acından ölməmək üçün əkinçilik etməli, öz məhsullarını biçməli, un üyütməli, xəmir yoğurmaları və sonra özləri üçün iki tikə çörək bişirməli idilər. Onlar arxada qalan xoş günlərini yada salır və yenidən cənnətə, onları yaradan Allahın yaxınlığına qayıtmaq istəyirdilər.

Onlar öz günahlarını yada salıb, ağlayır və Allahdan bağışlanmaq diləyirdilər. Beləliklə onların yaşayışı iş, ibadət və övladlarının gələcəyi barədə fikirlə keçirdi.

Günlər ötdü. Həvvədən bir qız və bir oğlan doğuldu. Sonralar o, yenidən bir oğlan və bir qıza sahib oldu. Beləliklə yer üzərində sakin olan insanların sayı altı nəfərə çatdı. Adəm (ə) və Həvvə övladları olduğu üçün çox sevinirdilər. Onların övladları günbəgün böyüyürdülər.

Onlar böyüyüb, cavanlıq yaşına çatdılar. Qabil və qardaşı Habil həmişə ataları ilə çölə gedər və ondan işləmək öyrənərdilər: yer şümləmə, qoyun otarmaq. Eqlima və Luza isə ev işlərində, aşıpazlıqda, ev süpürməkdə və dərzilikdə analarına kömək edirdilər. Yaşamaq iş və zəhmət tələb edirdi.

Günlər və illər beləcə ötürdü.

QABİL VƏ HABIL

Qabil daş ürəkli, kobud və bəd xasiyyətli bir insan oldu. Əksinə Habil isə çox sakit, mülayim və mehriban idi.

Qabil həmişə qardaşına əziyyət verirdi. Onun özünə qul olmasını və gecə-gündüz ona xidmət göstərməsini istəyirdi. İstəyirdi ki, Habil qoyun otarmaqdan əlavə, həm də onun üçün yer şümləsin. Özü isə tənbellik və vaxtını boş yerlərə sərf etsin.

Qabil qardaşı Habilə nə qədər kötək vurmuşdur! Amma, Habil dözərək səbir edirdi, çünki, Qabil onun qardaşı idi. Habil Allahdan qardaşı Qabili hidayət etməsini, onu pis işlərdən çəkəndirməsini istəyirdi. Onun yaxşı insan olmasını arzulayırdı.

Adəm (ə) də narahat idi. O dəfələrlə oğlu Qabilə nəsihət etmişdi ki, pis işlərdən əl çəksin. Bir dəfə ona dedi:

-Ey Qabil, sən də qardaşın kimi saleh və yaxşı insan ol!

Başqa bir vaxt ona xatırlatdı:

-Ey Qabil, pisliklərindən əl çək! Allah-təala pis işlər görənlər vəfasız insanları sevməz.

Qabil atasının nəsihətlərini eşitmirdi. O, Habildən üstün olduğunu güman edirdi. Çünki, o, qardaşından dəfələrlə güclü idi. Onun güclü qolları vardı. Başı Habilin başından böyük, boyu isə uca idi. Adəm (ə) oğluna deyirdi:

-Kim daha imanlıdırsa, daha da üstündür. Ey Qabil, Allah ürəklərə baxır. Üstün və hörmətli insan ən imanlı və ən təqvalı olandır.

Qabil özbaşına bir adam idi. O qışqırırdı:

-Mən Habildən böyüyəm. Mən ondan güclüyəm.

Bir gün Qabil qardaşı Habilə çox möhkəm bir şillə vurdu. Habil onun bu işinin qarşısında heç nə etmədi və qardaşının bu hərəkətinə səbir etdi. Habilin ürəyi çox mehriban idi. O öz qardaşını çox istəyirdi. Bilirdi ki, o anlamır, nadandır. Özü isə Allahdan qorxur və qardaşı kimi fasiq olmaq istəmirdi.

Atası Qabilin pisliklərinə son qoymaq istədi. Allahın yaxşı insanları sevdiyini və pis iş görənləri xoşlamadığını ona başa salmaq istəyirdi. Bu məqsədlə onlara dedi:

-Sizin hər biriniz Allahın dərgahına bir qurban təqdim edin. Allah kimin qurbanını qəbul etsə, üstün şəxs odur. Çünki, Allah-təala yalnız imanlı şəxslərin qurbanını qəbul edir.

Qabil buğda tarlasına sarı yollanıb, təzə və dəyməmiş sünbüllərdən bir dəstə düzəltdi. Habil isə qoyun sürüsünə tərəf gedib, onların içindən eyib və nöqsansız bir qoyun seçdi: çox yaxşı və gözəl bir qoç. Çünki, tezliklə onu Allah dərgahına qurban və hədiyyə edəcəkdə.

Adəm (ə) övladlarına dedi:

-Bu təpələrə doğru gedin!

Qabil buğda dəstəsini qucağına alıb, təpənin başına getdi. Habil də öz gözəl qoçunu ona tərəf sürdü. Habil qoçunu təpənin başında buraxdı. Qabil də buğda dəstəsini onun yaxınlığında yerə atdı. Habil Allaha səcdə etdi. Onun qorxusundan ağladı. O, təmiz səmaya baxır və Allahdan qurbanını qəbul etməsini istəyirdi. Amma, Qabil çox həyəcanlı idi. O tərəf bu tərəfə baxır, elə bil nə isə axtarırdı. O, Allahı görmək istəyirdi. Onun hansı formada və necə olmasını bilmək istəyirdi.

Bir saat keçdi. Hələ heç bir hadisə baş verməmişdi. Habil oturub, sakitcə göyə baxırdı. Göydə bir qədər bulud topası göründü. Get-gedə səma buludla doldu. Hava sakitləşdi.

Habil Allahı çağırırdı. Qabil isə bir daş parçasını götürüb, qəzəblə atırdı və daş qayalara dəyərək parça-parça olurdu. O, əsəbiləşmişdi və nigaran idi. Bilmirdi nə etsin. Birdən göydə bir ildırım çaxdı. Göy guruldamağa başladı. Qabil qorxdı. Amma, Habil həmişə Allahı çağırırdı. Yağış yağmağa başlayıb, Habilin üzünü yudu, göz yaşlarını sildi. Qabil isə bir qayanın altına sığındı. Bir neçə dəfə ildırım çaxdı. Qəflətən çox güclü bir ildırım çaxıb, qoça dəydi və onu çox uzaq bir yerə apardı. Habil ürəkdən sevindi. Sevincindən ağladı. Onun qurbanı qəbul olunmuşdu. Həqiqətən Allah Habilə sevirdi, çünki, Habil Allahı sevirdi.

Amma, Qabilin ürəyi kin və həsədlə dolu idi. Küləyin ətrafa səpələdiyi buğda dəstəsini görmək, onun üçün dözülməz idi. Bir daş parçasını götürüb, qardaşının üstünə qışqırdı:

-Səni öldürərəm.

Habil sakitcə dedi:

-Ey Qabil! Ey qardaş! Allah yalnız imanlı insanların qurbanını qəbul edir.

Qabil yenidən öz yumruğunu tərpədərək qışqırdı:

-Səni öldürəcəyəm. Mən sənə nifrət edirəm.

Habil qəmgin oldu. Axı niyə qardaşı onu sevmir? Məgər nə edib ki, qardaşı ona kin bəsləyir? Ona görə də dərddi-dərddi dedi:

-Əgər məni öldürmək istəsən də mən səni öldürməyə çalışmaram. Mən aləmlərin Rəbbindən qorxuram. Ey Qabil! Sən mənə zülm edirsən. Əgər məni öldürsən, aqibətin cəhənnəm odudur.

Qabil vəhşi kimi öz-özünə fikirləşirdi. Fikirləşirdi ki, güclü olduğu üçün haqq da onunladır. O, qardaşına hakim olub, onu özünə əsir etməlidir. Ayı heyvanlar kimi öz xidməti üçün ondan da istifadə etməlidir.

Habil öz işinin ardınca getdi. Qoyunlarını otlağa apardı. Qardaşının hədələrinə qulaq asmırdı. O, qoyunlarını hündür təpələrdə və yaşıl dərələrdə otarır və ətrafındakı təbiət haqqında aşıqanə və diqqətlə düşünürdü. İmanı səfa və səmimiyyətlə dolu idi. Çəmənliklərdə otardığı qoyunlara baxırdı. Hər şey sakit idi. Günəşin qürub vaxtı olduğu üçün çox gözəl mənzərə görünürdü: Mavi və saf üfüq... Geniş dərələr boyunca axan çayın şır-şır səsi... Ağ quşlar mavi səmada qanad çalıb, uçurdular. Hər şey gözəl idi.

Qabil təpələrin o tərəfində tələsik öz əkin yerinə gedirdi. Lakin, səbəbi idi və ac olması onun qəzəbini daha da artırırdı. Uzaqdan bir dovşan gördü. Qaç-qaç onu qovdu. Ona bir daş atdı. Daş dovşana dəyib, ayağını sındırdı. Dağa qaçıb, Qabilin əlindən qurtulmağa imkanı yox idi. Qabil onu tutub, öldürdü. Ətini yedi və qalanını yerin üzərinə tökdü. Leş yeyən quşlar enib, ondan yedilər. Qabil öz-özünə fikirləşdi: «Əgər o da zəif olsaydı, leş yeyənlər onu da özlərinə yem edərdilər». Öz-özünə deyirdi: «Niyə vəhşi quşlar məni yemirlər? Çünki, mən güclüyəm və hər bir güclü yaşamağa haqlıdır. Zəiflər ölməlidirlər!»

O vəhşicəsinə fikirləşirdi. O haqq ilə batili ayıra bilmirdi və saleh insanın pis iş görənlərdən üstün olmasını anlamırdı. Onun qardaşına qarşı olan kin və paxıllığı yenə də hərəkətə gəldi. Əkin sahələrini buraxıb, təpələrə tərəf yola düşdü.

O, yaşıl ətəklərdə olan qardaşı Habilə baxırdı. Qoyunlar sakitcə otlayırdılar. «Habil otların üstündə arxası üstə yatmışdır. Bəlkə də yuxuludur». Bu, qardaşı Qabilin ürəyindən keçən fikir idi.

Qabilin içindəki kin və qəzəb alovu yenidən şöhlələndi. Ürəyindəki xəyanət şöhlələri zəbanə çəkdi. Əyilib, yerdən iti bir daş götürdü. Bəlkə də Habilə öldürmək üçün bir fürsət yarandığını düşünürdü. Bəlkə də həmişəlik onun əlindən xilas olacağını fikirləşirdi.

Qabil təpədən endi. Qardaşına yaxınlaşdı. Çox ehtiyatlı idi: yırtıcı canavar kimi. Gözlərində xəyanət qığılcımı parlayırdı.

Habil isə yatmışdı. Otlaplarda çox gəzdiyindən yorulmuşdu. Ona görə də başını çəmənlikdəki yastı bir daşın üzünə qoyub, yatdı.

Onun çöhrəsində təbəssüm və ümid işığı görünürdü. O, arxayın yatdı. Çünki, bu yerlərdə canavar və donuzların olmadığına əmin idi. Ona görə də qoyunlarını otlaqda qoyub, yuxuya getdi.

O heç zaman fikirləşməzdi ki, canavarlardan qat-qat yırtıcı olan bir yaranmış da vardır. Bu yaranmış, böyük kainatda onun yeganə qardaşı olan Qabil idi.

Qabil Habilin yaxınlığına çatmışdı. Kölgəsi uzanmış qardaşının üzünə düşürdü. Habil gözlərini açdı və qardaşının üzünə təbəssüm etdi. Amma, Qabil həqiqi bir vəhşiyə çevrilmişdi: canavar kimi, bəlkə ondan da daşürəkli.

O, daşla qardaşına hücum edib, onun alnını parçaladı. Habilin gözlərindən qan axdı. O özündən getdi. Qabil isə dayanmadan onu daşla vururdu. Nəhayət Habil tamamilə hərəkətdən düşdü. O tərənə bilmir və iri gözlərini açmağı bacarmırdı. Danışmaq və tənəffüs qabiliyyəti yox idi, evinə qayıda bilmirdi. Onun qoyunları çobansız qalmışdı. Tezliklə dərə-təpələrdə sərgərdan olacaqdılar və canavarlar onları parça-parça edəcəkdilər.

Qabil qardaşına baxırdı. Qan hələ də Habilin alnından axırdı. Qan dayandı. Leş yeyənlər yenə də səmada görünüb, o tərəflərdə uçmağa başladılar. Qabil heyrət və sərgərdanlıq içində idi. Qardaşının cəsədini götürüb, yola düşdü. Onu hara aparmağın və necə bu ac leş yeyənlərdən uzaq saxlamağın yolunu bilmirdi.

O yoruldu. Günəş qüruba yaxınlaşırdı. Qabil qardaşının cəsədini yerə qoyub, istirahət məqsədilə oturdu. Birdən onun yaxınlığında bir qarğa yerə qondu və uca səslə qar-qar etməyə başladı. Bəlkə də Qabilə belə deyirdi:

-Qardaşına nə etdin? Niyə qardaşını öldürdün?

Qabil qarğanın hərəkətlərini izləyirdi. Qarğa yeri qazır və torpaqları kənara tullayırdı. Orada kiçik bir çala düzəldib, dimdiyi ilə öz yemini çalaya atdı və sonra isə üstünü torpaqla örtüdü. Qabil çox mühüm bir işi kəşf etdiyini anladı. Qardaşının bədənini leş yeyənlərdən və canavarlardan qorumaq üçün yol tapdı. Sınıq bir sümüyü götürüb, yeri qazmağa başladı. Bəlkə də ölmüş bir ulağın, atın və ya başqa bir heyvanın çənə sümüyü idi.

O yorulub, tərləsə də münasib bir çala qazdı. Leş yeyənlər və heyvanlar daha onu açma bilməzdilər. O, qardaşının cəsədini götürüb, həmin çalaya atdı və onu torpaqla basdırdı.

Qabil çox ağladı. Qardaşını öldürdüyü və öldükdən sonra bir iş görə bilmədiyini üçün ağladı.

Qardaşının cəsədinin necə basdırmağı ona qarğa öyrətdi. O, cahil və nadan bir yaranmış idi. Heç bir şey bilmirdi. Nə etmək lazım olduğunu qarğadan öyrəndi. Qabil onlardan torpaq tökülən ovuclarına baxıb, dedi:

-Ey Qabil! Özünə nə etdin? Qardaşını öldürmək üçün nəfsin səni necə aldatdı? Nə qazandın? Sənin işin peşimanlıq, əzab və əziyyətdən başqa bir nəticə verəcəkmi?

Günəş gözlərdən itdi. Axşam oldu. Qaranlıq hər yeri bürüdü və Qabil evinə qayıtdı. Qabil hələ evinə çatmamış uzaqdan bir alov gördü. Od yanmışdı.

Qorxdu. O, oddan qorxurdu. Od, qardaşının qurbanını qəbul etmiş, onun qurbanını isə rədd etmişdi. Qaçmaq istəyirdi. Amma, hara?

Atası Adəm (ə) yol gözləyirdi: oğlanlarının yolunu. Qabil tənha qayıtdı. Adəm (ə) qəm-qüssə və nigaranlıq içində ondan soruşdu:

-Qabil, bəs qardaşın haradadır?

Qabil qəzəblə dedi:

-Məni göndərmişdin ki, qardaşımı qoruyum?

Adəm (ə) bir hadisə baş verdiyini duydu. Odur ki, Qabilə dedi:

-Onu harada buraxdın?

Qabil dedi:

-Orada, o təpələrdə.

Atası dedi:

-Məni ora apar!

Qabil həmin yeri göstərdi. Yola düşdü və atası da onun arxasınca getdi. Uzaqdan qoyun və quzuların səsini eşitdilər. Adəm (ə) gördü ki, qoyunlar ətrafa səpələniblər. Qışqırdı:

-Habil, hardasan? Habil!

Amma, heç kəs cavab vermirdi. Adəm (ə) ay işığında gördü ki, daşların üzərində nə isə parlayır. O, yerdə qəribə bir ətir duydu. Adəm (ə) hər şeyi anladı. Bildi ki, Qabil qardaşını öldürmüşdür. Qəzəblə qışqırdı:

-Lə'nət olsun sənə ey Qabil! Niyə qardaşını öldürdün? Allah səni yerdə qan töküüb, pis işlərlə məşğul olmaq üçün mü yaratmışdır? Lə'nət olsun sənə!

Qabil qaçdı. Yerdə sərgərdan oldu. O, dəlilər kimi o tərəf bu tərəfə qaçırırdı. Mağaralarda yatır, od və alovun qarşısında təzim edir və onlara səcdə edirdi. Amma, daha alovdan qorxmurdu. Onun həyatı bütünlüklə əzab-əziyyətə və peşimançılığa çevrildi.

Adəm (ə) qəmgin halda öz evinə qayıtdı və övladı Habilin ayrılığından ağlamağa başladı. Saleh və təqvalı Habil... Məzlum Habil... Adəm (ə) qırx gün ağladı. Həvva da övladına görə ağladı. Allah Adəmə (ə) vəhy etdi ki, ona başqa bir övlad lütf edəcəkdir: Habil kimi saleh bir övlad.

Doqquz aydan sonra Həvva gözəl bir uşağa sahib oldu. Uşağın çöhrəsi ay kimi parlayırdı. Adəm (ə) sevindi və ürəyi sevinclə doldu. Çünki, Allah-təala Habilin əvəzinə onun üçün bir övlad mərhəmət etmişdi.

Yeddi gün keçdi və Adəm (ə) övladı üçün ad seçmək fikrinə düşdü. Yeddinci gün həyat yoldaşına dedi:

-Onun adını Şis qoyuram: Allahın hədiyyəsi. Çünki, Allah onu bizə hədiyyə vermişdir.

İllər ötdü. Şis böyüdü və Adəm (ə) qocalıb, yaşlaşdı. Həvva da yaşlı bir qadın olmuşdu. Adəm (ə) şad idi. Övladları böyümüş, nəvə və nəticəyə sahib olmuşdu. Onlar işləyib, çalışırdılar. Ev tikir, əkinçilik edir və Allaha ibadət edirdilər. Qabil də başqa bir yerdə yaşayırdı. O da övlad və nəvə sahibi olmuşdu.

Bir gün Adəm (ə) övladı Şisə (ə) dedi:

-Oğlum! Üzüm yemək istəyirəm.

Şis (ə) ayağa qalxıb, geniş üzüm bağlarına tərəf getdi. Bir neçə üzüm salxımı dərdi və atasının yanına qayıtdı. Amma, Adəm (ə) dünyadan köçmüş və həyatla vidalaşmışdı. Min il yerdə yaşadığından sonra o, yenidən cənnətə qayıtdı.

Bismillahir-Rəhmanir-Rəhim.

«Yadına sal o zamanı ki, Allahın mələklərə dedi:

-Mən yer üzündə nümayəndəmi yaradıram.

Mələklər dedilər:

-İlahi! Sən yerdə bir kəs yaradırsan ki, fəsad edib, qan tökəcəkdir. (Çünki, yerin Adəmdən (ə) qabaqkı mövcudları fəsad edib, qan tökməyə aludə olmuşlar. Əgər bu Adəmi (ə) yaratmaqda məqsədin ibadətirsə,) Biz sənə təsbih, həmd və şükr edirik və səni əzəmətlə yad edirik.

Allah buyurdu:

-Mən sizin bilmədiyiniz bə`zi həqiqətləri bilirəm.

Sonra yaranışın sirlərini və bütün mövcudatın adlarını Adəmə (ə) öyrətdi və sonra onları mələklərə təqdim edib, buyurdu:

-Əgər doğru deyirsinizsə bunların adlarını mənə deyin.

Mələklər dedilər:

-İlahi! Sən bütün eyiblərdən uzaqsan. Biz sənin öyrətdiklərindən başqa heç nə bilmirik. Sən elmi və hikmətlisən.

Buyurdu:

-Ey Adəm (ə)! Onları mövcudların adları və sirləri ilə tanış et!

Onlarla tanış etdikdə Allah-təala buyurdu:

-Sizə demədimmi ki, mən yerlərin və göylərin qeybi sirlərini bilirəm?! Sizin aşkar etdiyiniz və gizlətdiyiniz hər bir şeydən xəbərdaram.

Həmçinin yadına sal o zamanı ki, mələklərə dedik:

-Adəmə (ə) səcdə edin.

İblisdən başqa hamısı səcdə etdilər. İblis boyun qaçırıb, təkəbbür etdi. O, itaətsizliyi və təkəbbürlüyünə görə kafirlərdən oldu. Dedik:

-Ey Adəm (ə)! Sən və yoldaşın cənnətdə sakin olun və onun ne`mətlərindən istifadə edin. Amma, bu ağaca yaxınlaşmayın. Çünki, o zaman zalımlardan olarsınız.

Şeytan onların cənnətdən çıxmasına səbəb oldu və onları olduqları yerdən çıxartdı. O vaxt onlara dedik:

-Hamınız yerə enin, bir halda ki, bə`ziniz bə`zinizlə düşmən olacaqsınız və sizin üçün yerdə müəyyən zamana qədər məskən və faydalanmaq vasitələri olacaqdır.

Sonra Adəm (ə) Rəbbindən bə`zi kəlmələri qəbul və onlarla tövbə etdi. Allah onun tövbəsini qəbul etdi. Çünki, Allah tövbə qəbul edən və mehribandır. Dedik:

«Hamınız cənnətdən enin! Mənim tərəfimdən sizin üçün hidayət gəldikdə (itaət edin), ona itaət edənlər qorxmaz və qəmgin olmazlar».¹

Bəqərə surəsi, 30-38-ci ayələr.¹

«Adəmin (ə) iki övladının əhvalatını düzgün olaraq onlara oxu! O zaman ki, onlar Allaha yaxınlaşmaq üçün qurbanlıq verdilər. Amma, birindən qəbul olundu, o birisindən isə qəbul olunmadı. Qurbanı qəbul olmayan qardaş o birisinə dedi:

-And olsun Allaha, səni öldürəcəyəm.

O biri qardaş dedi:

-Mənim günahım nədir? Allah-təala yalnız imanlı şəxslərdən qəbul edir. Əgər sən məni öldürmək istəsən də, mən heç vaxt sənə qətlinə əl uzatmaram. Çünki, aləmlərin Rəbbindən qorxuram. İstəyirəm mənim və özünün günahıyla bu əməldən əl çəkəsən ki, cəhənnəm əhlindən olarsan. Zalımların aqibəti budur.

Tüğyan edən nəfsi get-gedə onu, qardaşını öldürməyə təhrik etdi və nəhayət onu öldürüb, ziyankarlardan oldu. Sonra Allah bir qarğa göndərdi ki, yeri qazsın və ona göstərsin ki, öz qardaşının cəsədini necə dəfn etməlidir. O dedi: «Vay olsun mənə! Mən bu qarğa kimi də olub qardaşımın cəsədini dəfn edə bilmədim». Nəhayət peşiman oldu».²

Maidə surəsi, 27-31-ci ayələr.²

NİCAT GƏMİSİ

HƏZRƏT NUHUN (Ə) ƏHVALATI

Dağ və təpələrlə yuxarı qalxdıqca onların zirvə və hündürlüklərində dəniz sədəflərinə rast gəlirik. Bilirik ki, qədim zamanlarda bu yerlər su ilə örtülmüşdür.

Adi insan və alpinistlər yerin müxtəlif bölgələrində dağların başında və həmçinin İran, İraq, Hindistan, Misir, Şam, Çin və Amerika kimi ölkələrdə sədəf müşahidə edirlər.

Alimlər Ararat dağlarında tarixi İsa Məsihin (ə) miladından 2500 il öncəyə qayıdan taxtalar müşahidə ediblər. Onların bə`zisinin rə`yinə əsasən bu taxtalar Həzrət Nuhun (ə) düzəltdiyi nicat gəmisinə aiddir.

1951-ci ildə axtarış qrupu Qaf dağında, üzərinə qədim yazılar həkk olunmuş bir taxta parçasına rast gəldilər. Bir il uzanan araşdırmalardan sonra bu elmi heyət çox maraqlı bir nəticə göstərdi: Həmin kiçik taxta parçası Nuh (ə) peyğəmbərin gəmisinin qalıqlarından idi. İndi isə görək gəminin macərası, Nuhun (ə) və tufanın sərgüzəşti necə olmuşdur.

İnsanlar bir millət halında və çox sadə yaşayırdılar. Əkinçilik edir, heyvan ovlayırdılar. Günlər və illər keçirdi. Güclülər öz qüdrətlərindən istifadə edərək, zəif qardaşlarına hakimlik edirdilər. Zəif şəxslər isə güclülərdən qorxur, onların qarşısında təslim olub, alçaq və rəzil həyata və onlara əsir olmağa razı olmuşdular.

Nuh (ə) peyğəmbərin dövründə bütperəstlik, fəsad və çirkin işlər geniş yayılmışdı. Sadə camaat və sadələvh insanlar güclülərdən qorxurdular. Güclü və dövlətlilərsə bütllərə sitayiş edirdilər.

O zaman – təxminən 4000 il bundan əvvəl Nuh (ə) İraq torpaqlarında yaşayırdı. Nuh (ə) öz qəbiləsini fəsad və azgınlıqda görürdü. Güclülər zəiflərin haqqını tapdayır, sərvətlilər yoxsulları zülm altında saxlayır və onları gecəgündüz işləməyə məcbur edirdilər. Kasıb və yoxsul şəxsin işləməyə taqəti olmayanda, yaxud özü və ailəsi üçün azad işləmək fikrinə düşəndə onu döyüb, işgəncə verirdilər. Onları təslim olmağa, əmləri sözsüz yerinə yetirməyə və xar olmuş bir əsir kimi onların qulluğunda dayanmağa məcbur edirdilər.

İnsanlar yeganə Allaha ibadət etməyi unudub, daşdan yonduqları bütllərə pərəstiş edirdilər. Onlar inanırdılar ki, bu bütllər onların ruzilərini yetirir, yağış yağdırır, onları ildırımın ziyanlarından qoruyur, xeyir və bərəkət bağışlayır və pisləkləri onlardan uzaqlaşdırır. Onlar bütlləri öz əlləri ilə düzəldib, Fərat çayının sahillərində yerləşdirmişdilər və onların qarşısında tə`zim edərək, ibadətlə məşğul olurdular.

Camaatın daş bütllərə səcdə etməsi Nuhu (ə) incidirdi. O əzab çəkirdi. Çünki, camaat eyib və nöqsansız Allaha səcdə etməyib Vudd, Süva`, Yəğus, Yə`uq və Nəsrə səcdə edirdilər. Nuh (ə) üzünü göyə tutaraq Allahdan istəyirdi ki, onun qəbiləsini cəhalət və nadanlıq zülmətindən azad etsin. Rəbbimiz Nuhu (ə) peyğəmbərliyə seçib, onu insanlara təqdim etdi. Yeganə Allaha ibadət yolunu öyrətmək üçün onu insanların içinə göndərdi.

ALLAHIN BİRLİYİNƏ DƏVƏT

Bir gün insanlar Nuhun (ə) uca səslə belə dediyini gördülər:

-Ey camaat! Mən Allahın sizə göndərdiyi elçisiyəm. Allah-təala yaradan və sizə ruzi verəndir. Allahdan bağışlanmaq istəyin. O sizi bağışlayar. Mehriban Allah sizə yağış göndərən, ili xeyir və bərəkətli edən, torpağı yaşılşdıran Allahdır. Sizə oğul və qız əta edən odur. Elə isə siz niyə yeganə Allahın ibadətindən üz çevirib, daşlara pərəstiş edirsiniz?

Geniş səmaya və onun ulduzlarına, günəşə və aya baxın. Görün insanlar necə yaşayırlar və nəsillər bir-birinin ardınca dünyadan köçürlər. Heç ağilla uyğundurmu ki, bir söz danışa bilməyən daşlar - adlarını Vudd, Süva`, Yəğus, Yə`uq və Nəsr qoyduğunuz o daşlar sizə ruzi yetirsin, sizə övlad əta etsin, sizin üçün yağış göndərsin, sizi ildırımlardan, sel və tufanlardan qorusun? Niyə Allaha hörmət qoymursunuz?

Camaat Nuhun (ə) sözlərinə təəccüb etdilər. Bu dülgər hansı cür`ətlə onların allahlarına, Vudd, Süva`, Yəğus, Yə`uq və Nəsrə təhqiramiz sözlər deyir.

Güclülər ona kin bəslədilər. Onlar o həzrətin sözlərini, onun dəvətlərini xoşlamırdılar. O, camaatı qardaşlığa və bərabərliyə çağırırdı. İnsanların azad yaşamasını, sərvətli və güclülərin kasıb və zəiflərə hakim olmamasını istəyirdi. Ona görə də onunla mübarizəyə başladılar. Onu dəli adlandırıb, dedilər:

-O kasıb dülgərdən başqa bir şey deyildir. Əgər Allahın elçisi olsaydı, yerin bütün xəzinələri onun ixtiyarında olardı. Niyə Allah bizim üçün bir mələk göndərmir? Niyə özümüz kimi bir insanı göndərir? Nuh (ə) bizim hamımızdan əskikdir. Bizim malımız, övladımız və qüdrətimiz ondan çoxdur.

Sadələvh insanlar güclü və qüdrətli insanlardan qorxurdular. Güman edirdilər ki, haqq onlardır və allahlar da onların tərəfindədirlər. Elə bildirdilər ki, bu qüdrət və hakimiyyəti onlara həmin allahlar vermişlər.

Ona görə də Nuh (ə) və onun dəvətindən üz çevirdilər. Onlar Nuhun (ə) sözlərini eşitməsinlər deyə, barmaqları ilə qulaqlarını tuturdular. Güman edirdilər ki, əgər Nuhun (ə) sözünə qulaq assalar allahları onlara qəzəblənər, güclülər və hakimlər onlardan intiqam alarlar. Öz-özlərinə deyirdilər:

-Bir yazıq dülgər olan Nuhun bizə nə xeyri olacaqdır?

Nuha (ə) iman gətirib, onun sözlərinə inananların sayı isə çox az idi. Yoxsul kişi və qadınların bə`zisi Nuhun (ə) evinə gəlib, onun söz və nəsihətlərini dinləyirdilər. Qəlbləri Yeganə Allaha imanla dolurdu.

Onlar çox kasıb və zülm altda inləyən insanlar idilər. Onlar öz vəhşi və zalım ərbablarından intiqam almağa qorxurdular. Buna görə də Nuh (ə) daima öz qövmünü yeganə Allaha ibadət etməyə və büt-pərəstlikdən çəkinməyə dəvət edirdi. Gecə və gündüz, gizli və aşkar onları Allaha tərəf çağırırdı. Lakin, çox az insanlardan başqa heç kəs Nuha (ə) iman gətirmədi. Çox az və onlar da zülm altında inləyən yoxsul şəxslər idilər.

Nuh (ə) onlara görə narahat idi. O istəyirdi ki, qəbiləsi hidayət olunsun, rahat yaşasın; Onların güclüləri zəiflərə zülm etməsinlər. O, onların gözəl həyata qədəm qoymalarını istəyirdi: Kiçiklər böyüklərə hörmət etsin, böyüklər kiçiklərlə mehriban olsunlar və insanlar bir-birlərinə zülm etməsinlər.

Bütpərəstlər onun dəvətini rədd edərək tövhid və təkallahlığı qəbul etmədilər və Nuhu (ə) dülgər və yoxsul kişi adı ilə məsxərə etdilər. Nuhun (ə) qövmündəki mülkədarlarının mal, övlad və qüdrətləri çox olduğundan özlərini Nuhdan (ə) üstün bilirdilər.

Bir gün kafirlər Nuhun (ə) yanına gələrək ona dedilər:

-Necə bizim sənə iman gətirməyimizi istəyirsən? Halbuki, bu səviyyəsiz yoxsullardan başqa, heç kəs sənə itaət etmir.

Həmçinin ona dedilər:

-Əgər onları öz yanından qovsan iman gətirib, sənin yolunla gedərik.

Nuh (ə) buyurdu:

-Necə onları öz yanımdan qovum? Necə mö`minləri öz yanımdan uzaqlaşdırım? Allah belə bir şeyi sevməz və bu iş bəyənilməz bir işdir.

Nuh (ə) onlara dedi:

-Hansı əsasla onları alçaq, səviyyəsiz və nökər adlandırırırsınız. Onlar bizim qardaşlarımızdır. İnsanlar bir-birləri ilə qardaşdırlar.

Bütpərəstlər Nuha (ə) dedilər:

-Sən yalançısan, biz sənə iman gətirmərik. Əgər sən Allahın göndərdiyi olsaydın, bizdən çox sərvətə malik olardın və yerin xəzinələri sənə ixtiyarında olardı.

Ona dedilər:

-Allahın səndən başqa bir adamı yox idi ki, bizim üstümüzdə göndərsin? Sən yoxsul və kasıbsan.

Nuh (ə) buyurdu:

-Ey qəbilə! Allahın risalətini yalan adlandırmayın. Allah sizə bəla göndərər.

Qəbiləsi Nuha (ə) dedilər:

-Sən bizimlə çox inadkarlıq edirsən. Əgər doğru deyirsənsə bizə bəla göndər. Biz sənə hədələməyə qorxmuruq. Çünki, sən yalançı bir insansan.

Nuh (ə) öz qövmünü tövhid və təkallahçılığa dəvət etməkdə davam edirdi.

Yüz illər keçdi. Cəməat dünyadan gedir, yeni uşaqlar doğulub, böyüyürdülər. Nuh (ə) onları da yeganə Allaha ibadət etməyə çağırırdı. Lakin, uşaqlar da cavanlıq yaşına çatdıqda küfr edib, bütələrə səcdə edir və Allahın ibadətindən çəkinirdilər.

Heç bilirsinizmi ki, Nuhun (ə) təbliği neçə il davam etdi? O həzrətin təbliği 950 il çəkdi. Nuh (ə) qocalmış və yaşlanmışdı, lakin, qüdrətli idi. Kafirlərdən zərrə qədər də qorxmurdu. Dəfələrlə onu öləndən qədər döymüşdülər. Bir neçə dəfə onu öldürmək planı hazırlamışdılar. Hətta həyat yoldaşı da kafirlərlə əlbir idi. O, Nuhun (ə) yanına get-gəl edən mö`minlər haqqında kafirlərə xəbər verirdi. Nuh (ə) nə qədər öz qövmünü dəvət edib, nəsihət versə də, heç bir faydası olmurdu.

Onlar Nuhu (ə) məsxərə edib, ələ salırdılar. Nuh (ə) öz qövmünü sevdikindən, onların hidayət olmasını istəyirdi. Ona görə də onlar üçün ağlayırdı. Onların acınacaqlı və pis taleyinə acıyırdı. Çünki, onlar tezliklə kafir olduqları halda öləcəkdilər.

Bir gün Nuh (ə) öz evində idi. Qoca bir kişi öz əsasının köməyi ilə onun yanına gəldi. Öz kiçik nəvəsini də gətirmişdi. Qoca kişi nəvəsinə dedi:

-Oğlum! Gördüyün bu qoca kişi dəlidir. Böyüyüb, cavanlıq yaşına çatanda ehtiyatlı ol ki, səni aldatmasın və səni Vudd, Süva`, Yəğus, Yə`uq, və Nəsr bütələrinin pərəstişindən çəkəndirməsin.

Uşaq babasının əsasını götürüb, Nuha (ə) tərəf irəlilədi və əsanı onun başına vurdu. Nuh (ə) ağrı hiss etdi, amma, həmişəki kimi səbir edib, dözdü. O, bir gün onların qəflətdən oyanacaqlarına, həyatın, insanların, ağacların və çayların yaradanı və hər şeyin xalığı olan yeganə Allaha iman gətirəcəklərinə ümid bəsləyirdi.

Nuh (ə) belə yaşayırdı. Hətta həyat yoldaşı onun ziddinə çıxıb, kafirlərlə əlbir olmuşdu. Bir oğlundan başqa bütün övladları ona iman gətirmişdilər. Həmin oğlu da zahirdə özünü imanlı göstərir, həqiqətdə isə bütperəst və imansız idi.

NİFRİN

Vəhy mələyi enib, Nuha (ə) dedi:

-Nə qədər də`vət etsən də onların heç biri sənə iman gətirməyəcəklər. Özünü onlardan ötrü əzab əziyyətə salma, çünki, onlar nifrin olunmuş insanlardır.

Bu zaman Nuh (ə) əllərini göyə qaldırıb, Allahdan istədi ki, yeri kafirlərin çirkinliklərindən pəkəlsin:

-İlahi! Kafirlərin heç birini yer üzərində saxlama! Əgər onları saxlasan, bəndələrini yolundan azdıracaqlar. Onlardan kafir və günahkar nəsilədən başqa bir şey törəməyəcəkdir.

NİCAT GƏMİSİ

Allah-təala Nuha (ə) bir gəmi düzəltməsinə əmr etdi. Nuh (ə) öz qövmünə etdiyi də`vəti dayandırdı. Öncə kafirlər təəccüb etdilər: «Görəsən niyə Nuh (ə) doqquz yüz əlli ildən sonra sükut etdi? Niyə onları Allahı tanımağa də`vət etmir və daha heç kimin gözünə görünür?»

Nuh (ə) böyük bir gəmi düzəltmək üçün şəhərdən bayırda bir yer seçdi. Nuh (ə) mahir dülgər idi. O, bu iş üçün çoxlu böyük taxtalar toplamalı idi.

Mö`minlər bu işində Nuh peyğəmbərə (ə) kömək etdilər. Müxtəlif həcmlərdə taxtalar düzəltmək üçün xurma və digər ağacların gövdələrini topladılar. Gəmini düzəltmək asan iş deyildi. Çünki, o gəmi olduqca böyük olmalı idi.

Nuhun (ə) düzəltmək istədiyi gəmi üç mərtəbədən təşkil olunmuşdu. Onun uzunluğu 200, eni 70, hündürlüyü isə 25 metr idi. Bütperəstlər burada da Nuhu (ə) rahat buraxmadılar. Onun işlədiyi yerə gəlib, peyğəmbəri və onun yoldaşlarını məsxərə edirdilər. Nuh (ə) gəmini düzəldirdi. Ona iman gətirən şəxslər taxtalar gətirir, onların bə`zisi taxtaları mıxlayır və bə`zisi qırlayırdılar. Bütperəstlər isə onları ələ salıb, deyirdilər:

-Bu dəlillərə baxın, səhrada gəmi düzəldirlər.

Onlardan biri dedi:

-Nuh (ə) qocaldıqdan sonra ağılı itirmişdir.

Başqa birisi dilləndi:

-O dülgerlikdən başqa bir iş bacarmır. O məharətli dülgerdir. Amma, heyf ki, dəlidir.

-O bizi aldadır. Deyəsən, böyük bir saray tikmək istəyir.

Bütpərəst bir kişi qışqırdı:

-Ey Nuh, nə edirsən? Dəniz hardadır ki, gəmin onda dalğaları yarsın?

Bütpərəstlər güldülər. Onların bə`ziləri qışqırdılar:

-Ey Nuh, yelkənlərini yaddan çıxartmayasan. Çünki, dənizin dalğaları təlatümlü, küləkləri isə güclüdür.

Bütpərəstlər istehza ilə ona güldülər. Nuh (ə) heç bir söz demədi. Yalnız belə buyurdu:

-Bir gün gələcək ki, biz də sizi beləcə məsxərə edəcəyik.

Gəmidə işləmək çox çətin idi. Həddən artıq dözümlü və səbir istəyirdi. Bütpərəstlərin əzab-əziyyətlərinə, onların məsxərələrinə səbir etmək, ardıcıl və davamlı işə dözmək lazım idi.

Nuhun (ə) düzəltdiyi gəmi çox böyük idi. Bu gəmi insan adlı məxluqun xilas və müxtəlif heyvanların tələfolma təhlükəsindən qorunması üçün düzəlirdi. Bizim Rəbbimiz iradə etmişdi ki, yeri fəsad və zulmlərdən paklasın, onu bütün günahlardan yusun. Ona görə də Allah öz elçisi Nuha (ə) gəmi düzəltməyi əmr etmişdi; imanlı şəxslərin və pak insanların xilasını üçün. Amma, ədaləti sevməyən və bərabərliyi xoşlamayan zalımların taleyi fəna və yoxluq olacaqdı.

Gəminin işi uzun illər davam etdi. Nuh (ə) və ona iman gətirənlər davamlı olaraq 80 ilə qədər çalışdılar. Gəmi böyük, vəzifə və tapşırıqları olduqca əhəmiyyətli idi. O gəmi insan və heyvanların məhv olmaqdan xilas vasitəsi sayılırdı. Ona görə də Nuh (ə) və ona iman gətirənlər nicat gəmisinin işini tamamlamaq üçün bütün qüvvələrini səfərbər etdilər.

Bütpərəstlər Allahın peyğəmbərini və onun mö`min dostlarını məsxərə edirdilər. Onları dəli, rəzil və səviyyəsiz adlandırırdılar. Onlarla mübarizə edir, zülm və təzyiqa mə`ruz qoyurdular. Lakin, ümid və arzu mö`minlərin qəlbində günbəgün artırdı. Çünki, Allah-təala yeri zalımların fəsadından təmizləmək qərarına gəlmişdi. Sular yeri günah və çirkinliklərdən yuyacaqdı. Yer olduqca təmizlənəcək və o zaman insanlar rahat və səmimiyyət içində, onların övladları əmin-amanlıqda və asudə cəmiyyətlərdə yaşayacaqdılar.

Bu minvalla mö`minlər ən böyük qüdrət gəmisini düzəltməkdə bütpərəstlərin əzab və əziyyətlərinə və işin ağırlığına dözüldülər.

İNTİZAR

80 il davamlı sə`ylərdən sonra Nuh (ə) və imanlı şəxslər gəmini düzəldərək qurtardılar. Gəmi tamamilə hazır oldu və qırlandı. Onun yelkənləri quruldu. Mö`minlər onun yanına gəlib, tamaşa edirdilər. Bu gəmi onların yaxşı yaşamaqları üçün ümid və arzuya çevrilmişdi; zülm və haqsızlıqlardan qurtuluş arzusu.

Gəmi üç mərtəbədə təşkil olunmuşdu: Aşağı mərtəbə, orta mərtəbə və yuxarı mərtəbə. Bütün mərtəbələr kiçik pəncərələrlə təchiz olunmuşdu. Gəminin önündə və orta təbəqədə gəmini idarə etmək üçün otaq düzəldilmişdi.

Hər şey hazır idi. Nuh (ə) və mö`minlər Allah-təalanın əmrini gözləyirdilər. Bütperəstlərin əzab və əziyyətləri, onların məsxərələri, mö`minlərə etdikləri işgəncə və əzabları artırdı.

Qoca bir qarı öz kiçik qızı ilə Nuhun (ə) yanına gəldi. Nicat və xilas günü barəsində o həzrətə sual verdi. Ona dedi:

-Allah nə zaman bizi bu kafirlərin şərindən qurtaracaqdır?

Nuh (ə) o hadisənin nə vaxt baş verəcəyini bilmirdi. Ona görə də üzünü göyə tutdu. Yalnız Allah bilirdi. O anda vəhy mələyi endi və Nuha (ə) xəbər gətirdi. Mələk Nuha (ə) dedi:

- Tufan, bu qoca qarının təndirindən su çıxan zaman baş verəcəkdir.

Nuh (ə) o qarıya buyurdu:

-Allah o gün üçün əlamət və nişanə qoymuşdur. Mələk vəhy etdi ki, tezliklə sənənin evinin təndirindən su çıxacaqdır. Bu, nicat və xilas gününün nişanəsidir.

Qarı Allahın bu lütfünə sevindi. Bu ümid və arzuya görə kiçik qızın dodaqlarında təbəssüm görüldü.

Mö`minlər hər gün o qarının evinə gedir və təndirə baxırdılar. Amma, bir xəbər yox idi. Nuh (ə) da ona baxırdı. Amma, hələ ondan su çıxmırdı.

TƏNDİRDƏN SU ÇIXDI

Bir gün səma qara buludlarla doldu. Hava çox qaraldı. Nuh (ə) göyə baxır, Allahın əmrini gözləyirdi. Bütperəstlər öz zülm və fəsadlarını daha da artırır, camaatı öldürür, oğurluq edir, pis və çirkin işlər görürdülər. Fəsad günbəgün artırdı.

Bir gün o kiçik qız qaça-qaça həzrətin yanına gəlib, dedi:

-Təndirdən su çıxır.

Nuh (ə) təndirə tərəf tələsdi. Allah öz doğru və`dəsinə əməl etmiş və təndir bir fəvvarəyə çevrilmişdi. Ondən çox möhkəm su qaynayırdı. Qoca qarı heyrət içində qalmışdı və nə edəcəyini bilmirdi. Mö`minlər gəlib, Allah-təalanın nişanəsinə baxdılar. Onların bə`zisi qorxu və ümidlə təndirə, bə`zisi isə göyə baxır və şövqdən ağlayırdılar. Səma buludla doldu; qara və tünd buludlarla. Aydın gündüz qaranlıq gecəyə çevrilmişdi. Nuh (ə) uca səslə öz ardıcılılarına buyurdu:

-Gəmiyə doğru tələsin!

Hamı şəhərdən çıxaraq hərəkətə başladı. Gəmi öz yerində idi. Elə bil, mö`minləri gözləyirdi. Nuh (ə) mö`minlərin gəmiyə minmələrinə nəzarət edirdi.

Birdən göydə ildırımlar çaxdı. Buludların möhkəm gurultu səsləri ucaldı. Çox güclü yağış yağmağa başladı. Mö`min kişi və qadınlar bir-birinin ardınca gəmiyə minirdilər. Nuhun (ə) övladları da orada idi. Yalnız onların biri yox idi. Nuhun (ə) həyat yoldaşı da yox idi. O, bütperəst idi və həyat yoldaşının peyğəmbərliyinə iman gətirməmişdi.

Heyvanların tələf olmaması üçün Allah-təala Nuha (ə) ilham etdi ki, hər heyvandan bir cütünü gəmiyə daxil etsin. Ona görə də Nuh (ə) əmr etdi ki, gəminin alt mərtəbəsi böyük heyvanlar üçün, üst mərtəbəsi isə quşlar üçün ayrılınsın.

TUFAN

Bütün yer üzündə bulaqlar qaynadı. Çöl və dağlıqlarda yağışların yağıntısı gücləndi. Möhkəm küləklər əsirdi. İldırımlar səmada parlayırdılar. Buludların gurultu səsləri hər yeri bürümüşdü. Yer fəvvarə kimi fantan vuran bulaqlara bənzəyirdi. Göydən yağış sel kimi axırdı. Bütün heyvan və quşlar gəmiyə mindilər. Mö`minlər orta mərtəbədə durub, pəncərələrdən qərribə və dəhşətli tufana tamaşa edirdilər. Dağların başından sular axırdı. Çöl və səhralar su gölməçələrinə çevrilmişdi.

Yağış çox qərribə bir güclə yağırdı və möhkəm küləklər əsirdi. Bütpərəstlər şəhərdən qaçdılar. Onlar dağlara tərəf çəkildilər və hələ də Nuhun (ə) sözlərinə inanmırdılar.

QƏRQ OLMUŞ ÖVLAD

Nuh (ə) oğlunun qayıtmasını gözləyirdi. O, oğlunu mö`min bilirdi. Yer üzü təlatümlü dalğalarla dolmuş böyük bir dənizə bənzəyirdi.

Nuh (ə) oğlunu tapmaq ümidi ilə şəhərə tərəf baxırdı. Uzaqdan onun dağlara tərəf üzdüyünü müşahidə etdi. Nuh (ə) uca səslə oğlunu çağırırdı:

-Oğlum, mənə sarı gəl! Övladım, gəmiyə tərəf gəl!

Oğlan qışqırırdı:

-Yox, heç zaman! Mən dağa sığınacağam. Dağ məni sudan qoruyacaqdır.

Nuh (ə) güclü külək, dalğa və yağışların arasından qışqırırdı:

-Oğlum, bizimlə gəmiyə min! Səni heç kim bu acı taledən qurtara bilməz.

Nuh (ə) bu sözü ilə ona anlatmaq istəyirdi ki, Allahın fərmanı çatdıqda heç kəs ondan qurtula bilməz. Tezliklə yer, təpələr, dağlar və bütün ucalıqlar su ilə dolacaqdı. Çünki, Allah yeri zalım insanlardan paklamaq qərarına gəlmişdi.

Nuh (ə) yenidən oğlunu çağırmaq istədi. Lakin, ağır və böyük bir dalğa onların arasında ayrılıq saldı. Dalğalar onun oğlunu tufanda qərq etmək üçün çox ucqar bir nahiyəyə atdı. Nuh (ə) oğlunun imanlı şəxslər zümresindən olduğunu güman edirdi.

Allah-təala Nuha (ə) söz vermişdi ki, həyat yoldaşından başqa onun bütün ailəsini xilas etsin. Ona görə də Nuh (ə) başını göyə qaldırdı və dedi:

-İlahi, o mənim oğlumdur, mənim ailə üzvlərimdəndir və sənin və`din haqdır. Sən ən yaxşı hakimsən.

Allah-təala Nuha (ə) vəhy edib, buyurdu:

-Ey Nuh! O sənin ailəndən deyil. O əməlisaleh insan deyildir. Bilmədiyin işlər barədə məndən soruşma (bilmədiyini və başa düşmədiyini şeyi istəmə)!
Nuh (ə) oğlunun bütpərəst olub, Allaha iman gətirmədiyini və atasının peyğəmbərliyini qəbul etmədiyini anladı. Ona görə də Allah dərğahından bağışlanmaq istəyərək dedi:

-İlahi! Bilmədiyim şey haqqında səndən soruşmağım üçün sənə pənah aparıram. Əgər məni bağışlamayıb, rəhm etməsən ziyankarlardan olaram.

Dalğalar hər şeyi udurdu. Hər şey güclü tufan nəticəsində kökündən qopub, qərq olurdu. Gəmi suyun səthində hərəkətə gəldi. Nuh (ə) uca səslə dedi:

«Ona Allahın adı ilə minin. Hərəkət edən və dayanan vaxt onu yad edin!»

Nicat gəmisini qayaların arasından özünə yol açdı. Yer böyük bir gölə çevrilmişdi. Orda su və dağ zirvələrindən başqa bir şey yox idi. Yağış eləcə yağdı. Yerdən su fantan vururdu. Günlər ötürdü. Göydən güclü yağışlar yağır və möhkəm külək əsirdi. Dağ kimi güclü dalğalar yaranırdı.

Qırx gün keçdi. Göydən düclü yağışlar yağdı. Gəmi öz yolunu dağ kimi ağır dalğaların arasında yarıb, irəliləyirdi. Nuh (ə) və mö`minlər Allahı çağırırdılar. Onlar rəhmət, xilas və qurtuluş istəyilə Allahın dərğahına ağlayaraq raz-niyaz edirdilər.

MÜQƏDDƏS SÖZLƏR

Allahın mələyi peyğəmbər və mö`minlərə müqəddəs sözlər öyrətmək üçün yerə endi. O, sözlərini kiçik bir taxtaya yazdı. Həmin sözlər bir dua olaraq gəmini tufanda qərğ olmaqdan qorumaq üçün idi. O zaman camaat öz yazılarını qədim Sami dili ilə yazırdılar. Nuh (ə) bu müqəddəs sözləri taxtaya yazdı:

«Ey Allah! Ey mənim Rəbbim! Öz rəhmət və kərəminlə və bu müqəddəs şəxslərin Məhəmməd (s), İlya (ə), Şəbər (ə), Şübeyr (ə) və Fatimənin (ə) əzəmətinə and verirəm, mənə kömək et!

Onların hamısı əzəmətli və hörmətli məqama malikdirlər. Dünya onların hesabına yaşayır. Onların adının hörmətinə and verirəm, mənə kömək et! Məni yalnız sən doğru yola hidayət edə bilərsən».

Nuh (ə) taxtanı gəminin qabaq hissəsindən asdı. Mö`minlər o müqəddəs adlar və hələ dünyaya gəlməyən bu insanlar haqqında fikirləşirdilər. Onlar Nuhun (ə) övladlarından və onun nəslindən idilər.

Gəmi hərəkətdə idi və təlatümlü dəniz dalğaları üzərində şimal istiqamətinə doğru irəliləyirdi. Yağış hələ də möhkəm yağdı. Mö`minlər Allahın dərğahına ağlayaraq raz-niyaz edirdilər. Allahdan onları bu böyük tufandan xilas etməsini istəyirdilər.

Qırx gündən sonra yağış dayandı. Buludlar get-gedə dağıldılar. Günəş nurunu saçmağa başladı. Üfüqdə gözəl bir göy qurşağı göründü. Göy qurşağı özünün yaşıl, mavi, qırmızı, narıncı, bənövşəyi və digər gözəl rəngləri ilə həyata ümid rəsmini çəkirdi.

Nuh (ə) bir qarğanı buraxdı. Qarğa göyə uçdu. O, göydə fırlanaraq geri qayıtdı. Çünki, qonmağa quru bir yer tapmamışdı.

Həzrət sonra ağ göyərçini buraxdı. Göyərçin suların üzərindən uçuşa başlayıb, gözlərdən itdi. Bir müddətdən sonra göyərçin qayıtdı. O öz qırmızı dimdiyində zeytun budağı gətirmişdi. Nuh (ə) və mö`minlər sevindilər. Həqiqətən tufan sona çatmışdı və Allah fasidləri yuyub, atmaq üçün yeri su ilə qərğ etdikdən sonra insanları məhv olma təhlükəsindən xilas etmişdi.

Üçüncü dəfə Nuh (ə) yenə həmin göyərçini göyə buraxdı. Göyərçin göydə qanad çaldı və qayıtmadı. Nuh (ə) anladı ki, göyərçin özünə yuva qurmaq və yeni həyata başlamaq üçün quru bir yer tapmışdır.

Gəmi şimal tərəfə hərəkətdə idi. Nəhayət Cudi dağının zirvəsinə yan aldı. Allah-təala göy və yerə belə vəhy etdi:

«Ey yer, öz sularını ud! Ey göy, yağışı dayandır!»

Su çəkildi. Yağış dayandı və yer suları udmağa başladı. Günbəgün suyun dərinliyi azalır, dağlar görünür, təpə və ucalıqlar müşahidə olunurdular. Bə`zi dərələrdə hələ də yağış suyu qalmışdı. Allah Nuha (ə) vəhy etdi ki, ey Nuh, sən və səninlə olanlar bizim tərəfimizdən salamatlıq və bərəkətlə en!

Yer tərtəmiz idi. Mö`minlər öz həyatlarına qayıtdılar. Onların kiçik bir cəmiyyətləri var idi: Kiçik, lakin, Allaha və onun rəsuluna iman gətirmiş pak bir cəmiyyət. Yerdə yeni insan həyatı başlandı və mö`min cəmiyyət həyatın sülh və səfasını daddı. Orada nə zalım vardı və nə də zülmə mə`ruz qalan insan. Onların arasında oğurluq edəcək və fəsad törədəcək bir kəs yox idi. Beləliklə Nuh (ə) və mö`minlər əmin-amanlıq içində yaşamağa başladılar.

Nuh (ə) uzun müddət yaşadı. Onun ömrü çox uzun idi. Çünki, qəbiləsini doqquz yüz əlli il Allaha ibadət etməyə çağırmışdı. Amma, Allah-təala tərəfindən peyğəmbər kimi öz qövmünə göndəriləndə neçə yaş olduğı isə bilinmir. O həzrətin tufandan sonra neçə il yaşaması da bilinmir. Amma, burası mə`lumdur ki, bu həzrət çox uzun müddət yaşamışdır. Ölüm mələyi Nuhun (ə) yanına gələndə o həzrət günəşin şüası altında oturmuşdu. Mələk ondan soruşdu:

-Öz həyatın barədə fikrin nədir? Halbuki, sən çox uzun bir ömür sürmüşsən.

Nuh (ə) ayağa qalxdı və kölgə tərəfdə oturdu. O buyurdu:

-Həyatı belə başa düşdüm: elə bil günəşdə oturmuşdum və sonra yerimi kölgəylə dəyişdim.

Nuh (ə) gözlərini yumdu. O öz risalətini icra etmiş və bəşəriyyəti həlak olmaqdan xilas etmək vəzifəsini yerinə yetirmişdi. Ona görə də Allah-təala əbədi salanı ona məxsus edərək buyurdu:

«Səlamun əla Nuhin fil`aləmin».

NUHUN (Ə) TƏVƏSSÜL ETDİYİ MÜBARƏK ADLAR

1951-ci ilin iyul ayında rus arxeoloqlarının bir qrupu Qaf dağlarında qazıntı ilə məşğul olduqları zaman köhnə və çürümüş taxta parçalarına rast gəldilər. Bu, onların qazıntı və axtarış işlərini daha da dərinə aparmalarına səbəb oldu. Bununla bir yerdə daşlaşmış başqa taxtalara da rast gəldilər.

Qazıntılar zamanı tapılan taxtaların arasında uzunluğu 28 sm., eni isə 20 sm. olan bir taxta parçası onların daha artıq heyrət və təəccübünə səbəb oldu. Çünki, bu taxta lövhədə heç bir dəyişiklik yaranmamış, çürüməmiş və digər taxtalar kimi parçalanmamışdı. 1952-ci ilin sonlarında bu tapıntılar barəsində aparılan tədqiqatlar sona çatdı və aydın oldu ki, sözü gedən taxta parçası Nuhun (ə) gəmisinin içəri hissəsinə, ayrı taxtalar isə o gəminin gövdəsinə aiddir.

Tarixçilərin yazdığına əsasən Nuhun (ə) gəmiri Qaf dağının zirvəsinə yan almış və bu taxta parçasının üzərinə ən qədim dillərə qayıdan bə`zi hərflərlə sözlər yazılmışdır. Keçmiş Sovet hökuməti 1953-cü ildə qazıntıları qurtardıqdan sonra qədim dillərlə tanış olan alim və ən nümunəvi arxeoloqlardan ibarət olan yeddi nəfərlik qrup təşkil etdi. Həmin alimlər aşağıdakılar idi:

1. Professor Solinov, Moskva universitetinin qədim dillər müəllimi.
2. İfahan Xənyu, Çin Luluhan institutunun dilşünaslıq müəllimi.

3. Mişanın Lufarenko, keçmiş SSRİ-də arxeoloji əsərlər idarəsinin direktoru.
4. Tanmul Qurov, Kifru institutunun qədim dillər müəllimi.
5. Professor Drakon, Lenin elmlər akademiyasının arxeologiya müəllimi.
6. İm Əhməd Kulado, keçmiş SSRİ-nin ümumi tədqiqat və kəşflər idarəsinin direktoru.
7. Miçer Kultov, Stalin institutunun rektoru.

Nəhayət taxta və onun üzərində yazılmış hərflər barəsində səkkiz aylıq tədqiqat və araşdırmalardan sonra ümumi rəy belə oldu ki, bu taxta Nuhun (ə) gəmisinin düzəldildiyi taxtalardandır və Nuh (ə) bu taxta parçasını təhlükədən qorunmaq və təberrük üçün gəmisinə yerləşdirmişdi.

Bu taxtanın üzərinə yazılmış hərflər Sami dili ilə yazılmışdı.

İngiltərəli alim, Mançester universitetinin qədim dillər müəllimi Ayumaks onu ingilis dilinə tərcümə etmişdir. İfadələri olduğu kimi sizə təqdim edirik:

<i>O my God, my helper</i>	Ey mənim Allahım, mənim köməkçim!
<i>Keep my hands with mercy</i>	Öz lütf və mərhəmətinlə mənə kömək et!
<i>And with your holy bodies</i>	Bu müqəddəs şəxslərin əzəmətinə.
<i>Mohammed</i>	Məhəmməd (s),
<i>Alia</i>	İlya (ə),
<i>Shabbar</i>	Şəbər (ə),
<i>Shabbir</i>	Şübeyr (ə),
<i>Fatma</i>	Fatimə (ə).

They are all Biggest and

Honourables Onların hamısı sənin yanında əzəmətli və əzizdirlər.

The world established for Them Dünya onlara görə yaşayır.

Help me by their names Onların adının əzəmətinə and verirəm, mənə kömək et!

you con reform to Right Yalnız sən məni doğru yola yönəldə bilərsən.

Beləliklə bu alimlər Nuhun (ə) onlara təvəssül etdiyi bu beş adın əzəməti və onların Allah yanında olan məqamı barədə heyret edib, təəccübdə qaldılar. Onların heç birinin həll edə bilmədiyi çox müəmmalı məsələ isə bu idi ki, bu taxta parçası min illər keçməsinə baxmayaraq çürüməmiş və dağılmamışdır. Bu taxta parçası indi də Moskvanın arxeoloji tapıntılar muzeyində mövcuddur.

İslam peyğəmbəri Həzrət Məhəmməd (s) buyurmuşdur:

“Mənim əhli beytim Nuhun gəmisini kimidir. Ona minənlər xilas, üz çevirənlər isə qərq olacaqlar”.

Biz Nuhu öz qövminə tərəf göndərərək, ona dedik: “Öz qövminü onların sorağına gələcək dərdli əzabdan qorxut!” Dedi: «Ey qövmlər! Mən aşkar qorxudan və təbliğ edənəm. Allaha pərəstiş edin! Ona müxalifətçilikdən çəkinin və mənim sözlərimə baxın! Əgər belə etsəniz, Allah günahlarınızı bağışlayar və müəyyən zamana qədər sizə ömür verər. Çünki, Allahın (tə`yin etdiyi) əcəli çatdıqda haç vaxt tə`xirə düşməz, əgər bilsəydiniz». Nuh dedi: «İlahi, mən öz qövümümü gecə-gündüz sənə tərəfinə də`vət etdim. Amma, mənim də`vətim onlara haqdan qaçmaqdan başqa bir şey vermədi. Mən onları də`vət edirdim ki, Sənə iman gətirənlər, Sən onları bağışlayarsan, onlar (məni eşitməsinlər deyərək)

öz barmaqlarını qulaqlarına tutur, paltarlarını başlarına çəkirdilər və müxafilətçilikdə möhkəm dayanıb, olduqca təkəbbür edirdilər. Sonra mən onları uca səsle sənin fərmanının itaətinə dəvət etdim, aşkar və gizli şəkildə tövhid və iman həqiqətini onlar üçün bəyan etdim. Mən onlara dedim: «Öz allahınızdan bağışlanmaq istəyin. O çox bağışlayandır. O, səmanın bərəkətli yağışlarını bir-birinin ardınca sizə göndərər. Sizə çoxlu mal və övladla kömək edər. Yaşıl bağlar və axan çayları sizin ixtiyarınızda qoyar. Niyə siz Allahın əzəmətinə ianmırsınız? Halbuki, sizi müxtəlif mərhələlərdə yaratdı. Bilmirsiniz Allah-təala yeddi səmanı necə bir-birinin üzərində yaradıb. Ayı səmanın ortasında aydınlıq vasitəsi və günəşi yanar çıraq etmişdir. Allah sizi bir ot kimi yerdən bitirdi. Sonra yenə sizi həmin yerə qaytaracaq və yenidən çıxacaqsınız. Allah yeri sizin üçün geniş döşənəcək etdi ki, geniş yollarla və onun dərələri ilə keçib, istədiyiniz yerə gedəsiniz».

Nuh (ə) sonra onların hidayətindən ümitsiz halda dedi: «İlahi, onlar mənə itaətsizlik göstərdilər və mal və övladları onlara ziyandan başqa bir şey verməyən insanlardan itaət etdilər. Yolunu azmış bu rəhbərlər böyük məkr işlətdilər və dedilər: «Allahlarınızdan və bütələrinizdən əl çəkməyin! Xüsusilə Vüdd, Süva`, Yəğus, Yə`uq və Nəsr bütələrini buraxmayın! Onlar çoxlu insanları yolundan azdırdılar. İlahi, zalımlara azgınlıqdan başqa bir şey vermə!»

Nəhayət onların hamısı günahlarının hesabına qərq olub, cəhənnəm oduna düşdülər və özlərinə Allahdan başqa köməkçi görmədilər. Nuh (ə) dedi: “İlahi, kafirlərin heç birini yer üzündə qoyma! Çünki, əgər onlar qalsalar, sənin bəndələrini yoldan çıxaracaqlar və onlardan günahkar və kafir nəsildən başqa bir şey törəməyəcəkdir. İlahi! Məni, mənim ata və anamı, evimə imanla daxil olan insanları və bütün kişi və qadın mö`minləri bağışla və zalımlara həlakət və məhv olmaqdan başqa bir şey vermə!”³

Nuh surəsi, 1-28-ci ayələr.³

QƏZƏB TUFANI

HƏZRƏT HUDUN (Ə) ƏHVALATI

Ərəbistan yarımadasının xəritəsinə baxın. Onun sağ tərəfində geniş bir səhralıq görəcəksiniz. Ona Rub`ul-Xali deyirlər. Həyat əlamətlərindən tamamilə uzaq olan bir yer... Nə su, nə bitki...

Amma, görəsən bu yerlər min illər bundan öncə də səhralıq olmuşdurmu? Yox. Bu vahiməli torpaqlar, məhsuldar yer və yaşıllıq olmuşdur. Arxeoloqlar orada qumların altında dəfn olunmuş qədim bir şəhərin qalıqlarını tapmışlar.

Tarixdən qabaqkı dövrdə bu yerlərdə güclü Ad qəbilələri yaşayırmışlar. Bunlar ərəb qəbilələrindən olub, çox keçmiş zamanlarda orada sakin olmuşlar. Tarix onların barəsində bir söz demir. Yalnız Qur`ani Kərimdə bu barədə bə`zi mətləblər söylənilmişdir.

Ad qəbilələri bitki və yaşıllıqla dolu olan o məntəqədə yaşayırdılar. Orada vaxtı-vaxtında yağışlar yağır, yer yaşıllaşır və səfalı olurdu. Hovuzları su ilə dolur, tarlalar gözəlləşirdi.

Beləliklə onların torpaqları xurma və üzüm ağaclarıyla doldu. Tarlaları yaşıllaşdı, bağları genişləndi.

O zaman insanlar ev və bina tikməyə çox diqqət göstərirdilər. Mə`marlıq sənətində, qala və saray tikmək işində xüsusi məharətləri vardı.

Onlar güclü və qürurlu insanlar idilər. Ne`mətin bolluğu onları azgınlığa çəkmişdi, ağıl və düşüncənin səsinə səs vermirdilər. Onlar büt və heykəllərə ibadət edirdilər. Öncə onları öz əllərilə düzəldir və sonra onlara pərəstiş edirdilər. Onlar öz ibadətgahlarını təpələrin başında tikib, heykəllərini orada yerləşdirirdilər. Onlar deyirdilər:

-Bu bizim yaşıllıq allahımızdır. O, dəniz allahıdır. Bu quru allahıdır. Bu döyüş allahıdır.

Buna görə də onlar qarşılıqlarına çıxan bütün məsələlərdə onlardan kömək istəyirdilər.

Əhqaf torpaqları yaşıllıq və çəmənlik idi. Onların heyvanları artıqca naz-ne`mətə, xoşgüzeranlıq və əyyaşlığa, qürur və təkəbbürə daha çox qərq olurdular. Elə bilirdilər ki, bütün ne`mətlər onların allahlarından. Ona görə də qabaqkindən daha artıq bütperəstliyə alışırdılar.

Onlar günahsızlara daha çox zülm etməyə başladılar. Əqidə və yaşayışlarında onlarla bir olmayanlara qarşı kobud rəftar edirdilər. Pak insanlar qorxu içində yaşayırdılar. Onlar zəif azlıqlar idilər, güc vasitələri isə mülkədarların əlində idi.

Bütün sərvətliyə zalım idilər. Onların uca boyları, güclü əzələləri və bərk ürəkləri var idi. Elə bil ürəklərini daşdan düzəltmişdilər.

O zaman, Allahın geniş dünyasının həmin nöqtəsində Hud (ə) yaşayırdı. O, saleh, mehriban və xeyirxah bir insan idi. Allah-təala onu peyğəmbərliyə seçib, qəbiləsinə tərəf göndərdi. Hud (ə) öz də`vətini yeganəpərəstliyə də`vət, bütperəstlikdən, daşdan düzəltmələri və heç bir xeyir və ziyanları olmayan allahların ibadətindən çəkəndirməklə başladı.

Hud (ə) Allah adamı idi və bütperəstlərdən qorxmurdu. Onlar cismi cəhətdən güclü insanlar idilər, amma, Hudun (ə) güclü iradə və ruhiyyəsi var idi. O, Allahla idi və Allah da onunla. Allahsa hamıdan güclüdür.

Hudun (ə) risalətinə iman gətirən pak insanlar çox az idilər. Zalım və əyyaşlar Hudu (ə) və onun risalətini məsxərə edirdilər. Onu nadan və dəli adlandırırdılar. Ad əhalisi Allahın peyğəmbərinə əzab-əziyyət verir, onu daim hədələyirdi.

Hud (ə) öz dəvətini davam etdirdi. O həmişə öz qəbiləsinə nəsihət edir, Allahın nəmətlərini və onun bərəkətlərini onların yadına salırdı. Amma, heç bir faydası yox idi. Onlar güman edirdilər ki, allahları onlara ruzi yetirir, yağış göndərir, ot və bitki bitirir, bərəkət verir və onlar artıb, inkişaf edirlər. Ona görə də dedilər:

-Hud (ə) dəlidir. Allahlar ona nifrin etmişlər.

Onlar Hudu (ə) öz dəvətini davam etdirərsə, pis aqibət və nəticə ilə qorxudurdular. Ona dedilər:

-Allahlar səni cəzalandıracaqlar.

Hud (ə) Ad zülmkarlarını və onların allahlarını mübarizəyə çağırırdı.

Hud (ə) öz risalətini davam etdirdi. Zalımlar Hudun (ə) qarşısında bir iş görməyə aciz qalmışdılar. Ad camaatı iki dəstəyə bölündülər: Sayca çox az olan, Allaha və qiyamət gününə iman gətirmiş şəxslər və Hudun (ə) risalətinə kafir olub, öz tüğyan, təkəbbür, fəsad və azgınlıqlarını davam etdirənlər. Onların islah olunmalarına heç bir ümid qalmamışdı və eləcə öz azgınlıqlarında sərgərdan idilər.

QƏRİBƏ ŞƏHƏR - İRƏM

Ad qəbiləsi o dövrdə dünyanın ən böyük şəhərini bina etdilər. O, İrəm şəhəri idi. Onun oxşarı heç bir yerdə tikilməmişdi. Şəhər uca binalar, bağ və bostanlarla dolu idi. Onu zülmkar və bütperəst Şəddad tikdirmişdi.

Orada yaşamaq üçün Şəddad, onu özünə cənnət olaraq düzəltmişdi. O güman edirdi ki, həmişə diri qalacaq və heç vaxt ölməyəcəkdir. O çox qüdrətli idi, odur ki, həmişə yaşayacağını xəyal edirdi.

QITLIQ

Yağış zamanı çatdı. Amma, yağış yağmırdı. Buludlar Əhqaf göylərindən keçib, uzaq məntəqələrə gedirdilər. Burada bir yerdə cəm olur və sonra dağılışırdılar. Ad camaatı çəmənliklərdən, əkin sahələrindən, dağ meyvələrindən və bostanlardan istifadə edərək öz günlərini keçirirdilər.

Həmin il yağışsız keçdi. Onların məhsulları azaldı. Heyvanların bəzisi aclıqdan məhv oldular. Bəzi ağaclar qurudular. Ad camaatı bütələrə üz tutdular. Onlara ibadət edir və onların yanında qurban kəsirdilər. Amma, heç bir faydası yox idi.

Yenə də yağış zamanı çatdı. Buludlar toplandı. Ad camaatı sevinib, şad oldular. Tünd rəngli buludlar idi. Bəziləri dedilər:

-Bu buludlar yağış buludlarıdır.

Amma, buludlar sür`ətlə dağıldılar. Bütperəstlər öz qurbanlarının sayını artırdılar. Lakin, buludlar görünür, sonra isə itirdilər. Əsən küləklər yalnız onlar üçün qum gətirirdi.

İMAN - XEYİR VƏ BƏRƏKƏT DEMƏKDİR

Hud (ə) gəlib, öz qövmünə nəsihət etdi və onlara dedi:

-Mən sizi sevirəm. Mən sizin xeyrinizi istəyirəm.

O buyurdu:

-Ey qəbilə! Allahınızdan bağışlanmaq istəyin və ona tərəf qayıdın! Tövbə edin ki, göyün yağışını ardıcıl olaraq sizin üçün göndərsin və gücünüzü artırsın.

Ad camaatı Allah tərəfindən onlar üçün gəlmiş elçinin nəsihətinə qulaq asmadılar. Ondən üz çevirdilər, onu hədələdilər və qurban kəsib, allahlarının yanına qoymaqla məşğul oldular.

Yağış zamanı keçdi. Amma, bir damcı yağış da yağmadı. Qıtlıq onların bütün torpaqlarını bürüdü. Onların yaşıl və səfalı yerləri səhraya çevrildi. Heyvanları tələf oldu, ağacları qurudu.

Üçüncü il çatdı. Çox çətin bir il idi. Susuzluq özünün son həddinə çatmışdı və yalnız heyvanların işləməsi üçün kifayət idi. Əkin sahələri isə eləcə quru və susuz qalmışdı. Onlar hər gün öz ibadətgahlarına tərəf gedir, bütlərə ibadət edir və onların yanında ağlayıb, raz-niyaz edirdilər. Hud (ə) onlara nəsihət verib, Allaha imana də`vət edirdi. Çünki, o, təkliyi ilə hər şeyə qadir idi. Bütlərin isə heç bir dəyər və əhəmiyyətləri yox idi. Çünki, onlar yalnız bir neçə daş parçası idilər.

DAĞIDICI TUFAN

Üçüncü il yağışın yağma zamanı çatdı. Amma, quraqlıqdan başqa bir şey yox idi. Qıtlıq hər yeri bürümüşdü. Küləklər əsir və qum dalğalarını vaxtı ilə yaşıl və səfalı yerlər olan dərələrə tərəf itələyirdi. Əhqaf torpaqları qurqlığa qorq oldu. Hud (ə) həmişə camaatı Allaha imana və bütperəstlikdən çəkinməyə də`vət edirdi. O deyirdi:

-Allah-təala qüdrətlidir. Yağış göndərən, yeri öldükdən sonra dirildən odur. Qüdrətli Allah o şəxsdir ki, dərələrə, çöllərə və çəmənliklərə yaşıllıq, səfalıq və tərəvət bəxş edir. Bütlər eşitməz daşlardılar. Onların xeyir və ziyanları yoxdur.

Ad qəbilələri onun risalətinə iman gətirməyib, zalım hakimlərinə itaət edirdilər. Bə`zi pak insanlardan savayı heç kəs Huda (ə) iman gətirmədi.

Üçüncü ildə də Əhqaf sakinləri göyə baxır, bulud və yağış gözləyirdilər. Səma təmiz və mavi idi. Buluddan əsər-əlamət yox idi. Bütperəstlər daha çox qurban vermək fikrinə düşdülər. Güman edirdilər ki, ne`mət bolluğu Allahı, onları qıtlıq və quraqlıqdan xilas edəcəkdir. Lakin, bir xəbər yox idi. Hud (ə) gələrək sonuncu dəfə onlara nəsihət verdi. Onları tövbəyə, Allaha tərəf qayıtmağa də`vət etdi: Yağış göndərən və bolluq illərini əta edən yeganə Allaha doğru. Amma, Ad qövmü Hudu (ə) çıxararaq ona dedilər:

-Get, ey dəli! Sən yalançı adamsan. Əgər doğru deyirsənsə Allahın bizim üçün əzab göndərsin. Biz heç vaxt allahlarımızdan əl çəkməyəcəyik. Bizim

allahlarımız bizə ruzi yetirir, yağış göndərir, torpaqlarımızı məhsuldar edir və qoyunlarımıza bərəkət verirlər. Onlar bu işləri heç vaxt unuturlar.

Hud öz qəbiləsinin halına yanırıdı. O istəyirdi ki, onlar iman gətirib, dəyərli və səadətli həyat yaşasınlar. Saatlar keçdi, üfüqdə qorxulu qara buludlar göründü. Buludlar get-gedə irəlilədilər və bütün Əhqaf səmasını bürüdülər. Ad tayfası buludları görərək şad olub, sevindilər və dedilər:

-Allahlar bizim dualarımızı qəbul etdilər. Bizim üçün yağış yağan buludlar göndərdilər. Tezliklə yer yaşıl və səfalı olacaqdır. Yaşillıq bağ və bostanlara qayıdacaqdır.

Hud əzabın qəti nişanəsini görərək dedi:

-Yox! Heç vaxt! Bu çatmasına tələsdiyiniz şeydir. Onda dərdli əzab olan bir küləkdir. O, hər şeyi viran edəcək.

Hud dağa sığındı. Möminlər də ora sığındılar. Əzab çox yaxınlaşdı. Zaman keçirdi və büt-pərəstlər toplaşmış qara buludlara diqqətlə baxaraq yağış gözləyirdilər. Amma, faydasız idi. Soyuq küləklər əsməyə başladı. Tezliklə dağıdıcı tufan hərəkətə gələcəkdi.

Göydə işıqlar parlamaya və qorxulu ildırımlar çaxmaya başladı. Buludların gurultusu başlandı. Göy gurultusu elə möhkəm və qorxulu idi ki, kafirlərin ürəklərini titrətdi. Büt-pərəstlər qorxaraq öz evlərinə sarı qaçdılar. Onlar ümitsizliklə buludlara baxırdılar. Hudun sözləri, onun nəsihətləri barədə fikirləşmirdilər. Yalnız daş heykəllərə baxırdılar. Onlar bu inamda idilər ki, o eşitməz daşlar onlara ruzi bağışlayır və onlara xeyir, bərəkət və nemət bolluğu ata edirlər.

Allahın qəzəb tufanı başlandı. Küləklər ağır, quru və olduqca soyuq idilər. Yağış və bulud gətirən küləklər deyildilər. Onlar çox güclü külək və qum toplarının tufanı idilər.

Dəhşətli saatlar keçdi. Tufan sakitləşmək bilmirdi. Qum dalğaları dərəyə tərəf gedirdilər. Ad qəbiləsi öz güc və qüdrətlərinə çox güvənirdilər. Onlar güman edirdilər ki, qıtlığa, quraqlığa və tufana qələbə çalacaqlar. Elə bilirdilər ki, tufan axşam və ya sabah sakitləşəcəkdir.

Çərşənbə günü səhər daha güclü küləklər əsməyə başladı və yeddi gecə səkkiz gün eləcə möhkəm əsdi. Tufan çərşənbə günü səhər sakitləşərək dayandı. O gözəl və səfalı şəhəri qumla hamarlaşdırmayınca, gözəl İrəm şəhərini qumlar altda dəfn etməyincə, sakitləşmədi.

Evlər bir-birlərinə dəydi. Çox güclü və möhkəm olan mərmər sütunları töküldü. Hudun risalətinə kafir olanlar yerdə qumların üzərində çırpınırdılar. Onların uca qamətləri vardı. Buna görə də quru xurma ağacının gövdələrinə bənzəyirdilər. Heykəllər üzü üstə yerə düşdülər və parça-parça oldular. O büt-pərəst ibadətگاهی xarabalığa çevrildi. Allahın nifrini onları tutdu. Onlar zalım və qürurlu insanlar idilər. Onların ürəklərində zərrə qədər də rəhm və mərhəmət yox idi. Onların yaşayışı başdan ayağa əbəs və bihudəlik idi. Hətta öz saraylarını tikdikləri zaman belə bu işləri yalnız əbəs yerə və faydasız olaraq yerinə yetirirdilər. Heç vaxt onlardan istifadə etmirdilər. Ona görə də Allah küfrlərinə və möminlərə etdiyi zülmələrinə görə onlara qəzəbləndi; onları həlak

edib, Hud və ona iman gətirənləri xilas etdi. Onları azad etdi ki, insanlar öz fitrət və təbiətlərinə qayıtsınlar və xeyir-bərəkət, firavanlıq və nemət bolluğu ilə dolu olan yeni insan həyatlarına başlasınlar.

Bismillahir-Rəhmanir-Rəhim.

“Biz Ad qövmünə onların qardaşları olan Hudu göndərdik. Onlara dedi:

-Ey qövm! Allaha pərəstiş edin, ondan başqa sizin üçün bir məbud yoxdur. Sizsə yalnız töhmət vurursuz.

Ey qövm! Mən bu risalətim üçün sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim mükafatım yalnız məni yaradan şəxsin öhdəsinədir. Anlamırsınızmı?

Ey qövm! Allahınızdan bağışlanmaq istəyin. Sonra tövbə ilə ona doğru qayıdın. O sizə səma yağışını göndərər. Gücünüz üstünə güc əlavə edər. Amma, günahkarcasına haqdan üz çevirməyin.

Dedilər:

-Ey Hud! Sən bizim üçün aydın sübut gətirməmişən və biz öz allahlarımızı sənənin sözlərlə buraxmayacağıq. Biz əsla sənə iman gətirməyəcəyik. Biz sənənin haqqında yalnız bunu deyirik: ”Bizim bəzi allahlarımız sənə ziyan vurmuş, ağılı aparmışlar”.

Hud dedi:

-Mən Allahı şahid tuturam, siz də şahid olun ki, mən sizin Allaha qoşduğunuz şəriklərdən uzağam. Ondən başqa ibadət etdiyiniz bütün şeylərdən uzağam. İndi ki, belədir, hamılıqla mənə qarşı plan çəkin və mənə fürsət verməyin. Amma, bilin ki, əlinizdən heç bir iş gəlməyəcəkdir. Mən özümün və sizin rəbbiniz olan Allaha təvəkkül edirəm. Allah bütün canlılara hakimdir. Mənim Rəbbim doğru yoldadır. Ona görə də əgər üz çevirsəniz, bilin ki, mən üzərimə düşən risalətimi sizə çatdırdım və Rəbbim sizin yerinizə başqa bir dəstəni gətirər, sizsə ona azca zərər belə yetirə bilməzsəniz. Mənim Rəbbim hər şeyin qoruyanıdır.

Bizim əmrimiz yetişən zaman Huda və ona iman gətirən şəxslərə öz rəhmətimizlə nicat verib, onları ağır əzabdan xilas etdik. Bu Ad qövmü Allahın ayələrini inkar edib, peyğəmbərlərinə günah etdilər və haqqın düşməni olan hər bir zalıma itaət etdilər. Bu dünyada və Qiyamət günü onlar üçün lənət və pis adlar vardır. Bilin ki, Ad qövmü öz Rəbbinə kafir oldu. Hudun qövmü Ad Allahın rəhmətindən, xeyir və səadətdən uzaq olsun!⁴

Hud surəsi, 50-60-cı ayələr.⁴

“BU, ALLAHIN DƏVƏSİDİR.”

HƏZRƏT SALEHİN ƏHVALATI

Hicri tarixi ilə 9-cu ildə Həzrət Məhəmməd (s) peyğəmbərin rəhbərliyi ilə İslam ordusu Ərəbistan yarımadasının şimalında Roma qoşunları ilə vuruşmaq üçün Təbuk məntəqəsinə sarı gedirdi. Çox çətin bir səfər idi. İslam qoşunu yorulmuş və susamışdı. Ona görə də Allahın Rəsulu fərman verdi ki, qoşun Təbuk məntəqəsinin yaxınlığında olan Vadil-qurada dayansınlar.

İslam ordusu dağların yaxınlığında düşərgə saldı. Ora çox qədim bir yer idi. Orada xarabalıqlar və su çalaları gözə dəyirdi. Bəziləri bir-birlərindən bu qalıqlar barəsində soruşurdular. Deyildi ki, bu əsərlər bir zamanlar bu məkanda yaşamış Səmur qəbiləsinə məxsusdur. Əziz Peyğəmbər o çalaların suyunu içməyi müsəlmanlara qadağan etdi. Allahın Rəsulu nifrin və əzaba düşər olan və onlardan heç bir əlamət qalmayan qəbilənin taleyindən ibrət almaq üçün əsgərlərin ora daxil olmasını vurğuladı.

İndi görək Səmur qəbiləsi kimlər idilər və Həzrət Salehin əhvalatı necə olmuşdur?

Tarixdən qabaqkı dövrlərdə Ərəbistan yarımadasının şimalında yerləşən Vadil qura adlanan geniş torpaqlarda Səmur qəbiləsi yaşayırdı. Səmur qəbiləsi çox qədim olan ərəb qəbilələrindəndir. Tarix onun barəsində bir şey qeyd etməmişdir. Onda olan məlumatlar Qur`ani-Kərimdə və Peyğəmbərin (s) hədislərində gəlmişdir.

Əhqaf torpaqlarındakı Ad qəbilələri məhv olduqdan sonra bu qəbilə peyda oldu. Bu qəbilənin camaatı əkinçiliklə məşğul olur, quyu qazır, öz əkin sahələrini şumlayır, dağların içində evlər tikirdilər. Heyvanlarını rahatcasına yaşıllıqlarda otarırdılar. Onların bağ-bostan və tarlaları rəvnəqlənib, bəhrə verir, beləcə öz yaşayışlarını keçirirdilər. Onlar Allahı düşünüb, ona ibadət etmək barədə fikirləşmirdilər. Bunun əvəzinə qəbilənin varlı və əyyaş insanları hədlərini aşıb, tüğyan edirdilər. Bu qəbilənin camaatı Allaha ibadət yerinə bütələrə ibadət edirdilər.

Həzrət Saleh həmin dövrdə yaşayırdı. O, pak xüsusiyyətli və agah bir insan idi. İnsanlar yaxşı sifətlərinə və bəyənilmiş əməllərinə görə onu sevirdilər. Bu qəbilənin bəzi insanları fikirləşirdilər ki, Saleh böyük məqama çatacaqdır və bəlkə də güclü Səmur qəbiləsinin rəisliyini öhdəsinə götürəcəkdir.

Allah-təala Həzrət Salehi Peyğəmbərliyə seçdi. Onu qəbiləsinə doğru göndərdi ki, insanları bütperəstlikdən çəkendirib, yeganə Allahın ibadətinə dəvət etsin.

Saleh yaxşı bilirdi ki, bütperəstlik onun qəbiləsinin ürəyində çoxdan kök salmışdır. Çünki, onların ata-babaları bütperəst olmuşdular. Həmçinin bilirdi ki, bu qəbilənin başçıları fasid insanlardır və bir kəsin xeyrini istəmirlər. Camaatı bütperəstlikdən çəkendirən insanlarla da kobud və qaba rəftar edirlər.

Amma, Saleh, peyğəmbər və Allahın elçisidir. O, Allahdan başqa heç kəsdən qorxmur. Ona görə də Həzrət öz dəvətini açıq surətdə elan etdi. O, öz risalətini müjdə verdi və həmin yerdən də qarşıdırmalar başlandı. Xeyir və şərin

mübarizəsi başladı və mömin peyğəmbər fasid və kafirlər əleyhinə öz müharibəsinə başladı. Səməd qəbiləsinin arasında doqquz nəfər güclü və quldur insan var idi. Onlar fəsad törədir və bədxahlıqla məşğul olurdular.

MÜQƏDDƏS DAŞ PARÇASI

Bir gün Səməd qəbiləsinin adamları dağdakı böyük daş parçasına tərəf yollandılar. Onlar qədim zamanlardan o daşa ibadət edirdilər. Uşaqlar atalarının o daşa ibadət etdiyini görüb, özləri də onlar kimi ibadət edirdilər və artıq böyükdə təbii surətdə bütperəst olurdular. Bu daş parçası bütün qəbilənin yanında xüsusi hörmətə malik idi. Camaat onun qarşısında qurban kəsirdilər. Qurbanlıqları onun yanına qoyurdular. O daşdan ruzi və bərəkət istəyirdilər. Saleh öz qəbiləsinin əməlini görüb, onların etdiyi işə görə qüssələndi. Ona görə də müqəddəs daş parçasının yanına gedib, onlara buyurdu:

-Ey qəbilə! Allaha ibadət edin, sizin ondan başqa Rəbbiniz yoxdur.

Onların bəziləri dedilər:

-Niyə yeganə Allaha ibadət edək?

Saleh buyurdu:

-Çünki, sizi yaradan və sizə ruzi yetirən odur.

Onlar dedilər:

-Allah bizdən uzaq olduğu üçün biz istədiklərimizi ondan diləyə bilmirik. Ona görə də onun müqəddəs yaratdıqlarına ibadət edirik. Allah bizim bütün işlərimizi bu daşa tapşırırmışdır və Allah bizdən razı olsun deyə biz ona hörmət qoyuruq.

Saleh qüssə və nigarançılıqla buyurdu:

-Ey qəbilə! Allah sizi vücuda gətirəndir və məni də sizin yanınıza o göndərmişdir. O istəyir ki, təkə ona ibadət edəsiniz və ona ibadət etməkdə heç kimi şərik qoşmayasınız.

Ey qəbilə! Allahdan bağışlanmaq istəyin və sonra onun dərgahına tövbə edin. Həqiqətən Allahım yaxındır və tövbələri də qəbul edəndir.

Dedilər:

-Ey Saleh! Biz sənə böyük ümid bəsləyirdik. Biz ümidvar idik ki, sən ağıl və fikrindən faydalanaq. Amma, indi təəccüblü şeylər danışırısan. Necə bizə sifariş edirsən ki, öz allahlarımızdan əl çəkək? Necə bizi dəvət edirsən ki, ata və babalarımızın pərəstiş etdiyi şeyləri buraxaq?

Ey Saleh! Biz indi sənə risalətinə şəkk edirik. Həqiqətən sən dəli olubsan.

Saleh buyurdu:

-Allah məni göndərmişdir ki, sizi onun ibadətinə dəvət edəm, bu işə görə heç kəsdən maddə və mükafat istəməyəm və məni yaradan Allahdan savayı heç kəsə ibadət etməyəm.

Onlar dedilər:

-Əgər sən həqiqətən Allahın elçisisənsə bu daşın içindən bizim üçün bir boylu dəvə çıxart.

Saleh onlara buyurdu:

-Allah hər şeyə qadirdir. Bizim hamımızı torpaqdan yaradan odur.

Dedilər:

-Sən bu daşın içindən bizim üçün bir dəvə çıxarmayınca, sənin risalətinə iman gətirməyəcəyik.

Onların biri uca səsle dedi:

-Hə, o dəvə hamilə olmalıdır.

Saleh dedi:

-Mən sizin istəyinizi Allaha çatdıraram. Əgər Allah bu işi etsə, siz Allahı yeganə olaraq tanıyıb, mənim onun elçisi olduğuma iman gətirəcəksinizmi?

Dedilər:

-Bəli. Sizin vədiniz nə vaxtadır?

Saleh onlara buyurdu:

-Sabah həmin yerdə.

ALLAHIN DƏVƏSİ

Sabahısı gün səhər çağı Saleh dağa tərəf böyük daş parçası olan yerə tərəf yollandı. Doğrusu, Salehin etmək istədiyi iş asan deyildi. Necə ola bilər ki, dağın içindən bir dəvə çıxsın? Necə ola bilər ki, bu daş yarılsın və ondan boylu bir dəvə çıxsın?

Bütün Səməd qəbiləsi dağın ətrafına yığışmışdılar. Onların bəzisi şəkkin içində idi. Bəziləri dağa baxır və bəziləri isə uzaqdan Salehin etdiklərinə fikir verirdilər. Gördülər ki, Saleh təzim və təvazö halında mavi səmaya baxır. O, bəzi sözlər deyirdi. Əlləri ilə dağa və Səməd qəbiləsinə tərəf işarə edir. Bildilər ki, Saleh Allahın dərgahına ağlayıb, ah-nalə edir və ondan öz risalətinin düzgünlüyünü sübut etmək üçün bir nişanə istəyir.

O, çox qərribə bir şey istəyirdi. Boylu dəvə dağın içindən çıxsın. Bu yerin qorxu və dəhşəti hamıya kölgə salmışdı. Ad qəbiləsi Salehi gözləyir, çox diqqətlə dağa və onun bərk daşlarına baxırdılar. Saleh dizi üstə yerin üzərində oturdu və göz yaşları axıtdı. O öz Rəbbindən istəyirdi ki, qəbiləsinə hidayət etmək üçün bir nişanə göndərsin. Öz fitrət və təbiətlərinə qayıdıb, yeganə Allaha ibadət etsinlər.

Saleh birdən ayağa qalxdı və barmağını dağın bir nöqtəsinə tərəf uzatdı. Qəbilənin bütün adamları dəhşətli bir səs eşitdilər. O, daşların parçalanmasına oxşayan bir səs idi. O səs çox möhkəm və güclü idi. Daşların bir hissəsi dərənin dibinə töküldü. Xəfif toz-torpağın arasından çox gözəl bir dəvə peyda oldu. Dəvə doğrudan da hamilə idi.

Çox sakit bir dəvə idi. İnsan ilk baxışında onu sevirdi. Saleh onun şükrünü etmək üçün Allaha səcdə etdi. Çünki, Allahın mütləq qüdrəti nəyi yaratmaq istəsə ona sadəcə, Ol! deyir və o da olur.

Qəbilə adamları bu işin əzəmət və böyüklüyü qarşısında baş əydilər. Onların bəzisi Allaha səcdə etdilər. İndi onlar böyük bir nişanə görürdülər. Gözlərinin qarşısında idi. Salehin dedikləri düz çıxmışdı. Doğrudan da Allah birdir və şəriki yoxdur. Onlar çox az idilər. Amma, imanları dəvənin çıxdığı dağ kimi möhkəm idi. Qəbilənin bütün adamları o möcüzəyə diqqətlə baxırdılar.

Beləliklə dəvə Salehin peyğəmbərlik nişanəsi oldu; bütprəstlik qarşısında tövhid nişanəsi

DƏVƏNİN BALASI

Üç gün keçəndən sonra dəvə gözəl bir dəvə balaladı. O həmişə anasının yanında idi. Onun yaxınlığında özü üçün oynayır. Anası da mehribanlıqla onu qoruyurdu. Dəvə və onun sakit körpəsi məhəbbət və rəhmət nişanəsi idi. Onu görənlər deyirdilər ki, bu, Salehin dəvəsidir. Amma, Saleh onlara deyirdi ki, bu, Allahın dəvəsidir. Bu, səmavi nişanədir, olmaya ona əziyyət edəsiniz. Kimsə ona zərər vurmağa çalışsa, Allahın nifrini sizi tutar.

Günlər ötürdü. Dəvə o geniş yerlərdə yaşayır, ot və ələflərdən yeyir, bulağa gedir və su içirdi. Bütün camaat onun südündən istifadə edirdilər. Bərəkətli və təmiz südü vardı.

QARŞIDURMA

Səməd qəbiləsi iki cəbhəyə bölünüb, mübarizəyə başladılar: iman cəbhəsi və bütprəstlik cəbhəsi. Kafirlər hər gün mö`minlərə əziyyət verib, onların imanlarını məsxərə edir, ələ salırdılar. Onlara deyirdilər:

-Siz doğrudanmı Salehin Allahın elçisi olduğuna inanırsınız?!

Möminlər cavabında deyirdilər:

-Bəli biz onun risalətinə və Allah tərəfindən gətirdiyinə inanırıq. Biz Allahdan başqasına ibadət etmərik.

Bu zaman kafirlər deyirdilər:

-Biz sizin iman gətirdiyinizə küfr edirik.

Onlar özlərini Allahın risalətinə olan küflərini açıq surətdə elan edirdilər. Çünki, onlar naz-nemət içində qərq olmuş varlılar idilər və belə güman edirdilər ki, çoxlu qüdrətləri vardır. Onların həddən artıq daşürəkli olan doqquz nəfəri hamıdan çox küfr edirdilər. Onların ürəklərində heç kəsə qarşı rəhm və qayğıkeşlik yox idi. Öz mənafeələrindən başqa bir şey fikirləşmirdilər. Onlar hiss etdilər ki, Saleh onların nüfuzu üçün böyük bir təhlükədir. Buna görə də ürəklərində ona kin bəslədilər. Dəvəyə qarşı da kin bəsləməyə başladılar. Çünki, dəvə, Salehin peyğəmbərlik nişanəsi və onun peyğəmbərliyinin doğruluq əlaməti idi.

HİYLƏ

Bir gecə bütün camaat yuxuya gedəndən sonra bu doqquz nəfərlik qrup həddən artıq yeyərək öz qarınlarını doydurdular. Sonra şərab içib, məst oldular. Gözlərinin rəngi qızarmışdı. Bir şey barəsində söhbət edirdilər və o da Saleh təhlükəsi idi. Bir-birlərindən soruşurdular ki, nə edək? Salehin şərinə necə qurtaraq?

Onların biri dedi:

-Gəlin əvvəlcə onun dəvəsinin şərinə qurtaraq.

Başqa birisi dedi:

-Hə, onu öldürək. O dəvə Salehin risalətinə sübutdur. Biz onu öldürsək, Saleh bizim qarşımızda zəif və gücsüz olacaqdır.

Üçüncüsü də dedi:

-Onu öldürəcəyik!

Dördüncüsü dedi:

-Onu kim öldürəcək?

Beşinci adam dedi:

-Hə, kim onu həlak edə bilər?

Altıncı nəfər dedi:

-Mən bilirəm onu kim öldürə bilər.

Yeddincisi soruşdu:

-Kim?

Hamısı bir-birlərindən soruşdular:

-O kimdir?

O dedi:

-O cinayətkar Qidardır.

Hamısı bağıldılar:

-Hə, Qidar! Heç kəsə rəhm etməyən Qidar!

CİNAYƏT

Gözlərindən xəyanət və qətl qılgılıcı yağdı. Onların biri çölə çıxdı ki, cinayətkar Qidarı çağırırsın.

Gecə yarından keçmişdi. Qidar özünün xəyanət qılıncı ilə daxil oldu. O, məst idi və gözləri qızarmışdı. O, da dəvəyə kin bəsləyənlərdən biri idi. Dəvə xeyir və bərəkət nişanəsi idi. Amma, o, xeyir və bərəkəti sevmirdi. O, fasiq və zülmkar bir məxluq idi. Fasiq insan isə heç vaxt xeyir fikirləşə bilməz.

Onu mal və pul ilə şirnikləndirdilər. O, öz cinayətini yerinə yetirmək üçün ayağa qalxdı. Hiyləgərlər dedilər:

-Qidar, hara gedirsən?

O dedi:

-Elə indicə dəvəni öldürəcəyəm.

O zalım qrupun üzvləri dedilər:

-Bu işi indi etmə! Gözlə, sübh açılınsın. Dəvə bulağa tərəf gedəndə, sən onu asanlıqla həlak edə bilərsən.

Dan yeri söküldü. Zalım Qidar bütün gecəni məst olaraq bağıra-bağıra keçirmişdi. Üzü qorxulu idi və daha da şişmişdi. O, qorxulu görkəm almış, özünün damarları göyərmişdi. Əgər kimsə onu bu halda görsəydi, bilərdi ki, Qidar hansısa bir cinayətə əl bulaşdıracaqdır.

Dəvə və onun sakit körpəsi yuxudan oyandı. Onlar su içmək üçün çeşməyə tərəf yollandılar. Balanın kefi kök idi. Günəş yenidən doğmuşdu və çəmənliklər oyanmaq və istirahət etmək üçün çox gözəl və münasib görünürdü.

Köşəy o yaşıl çəmənliklərdə oynamağı çox sevirdi. Anası hər səhər onu ora aparırdı. Amma, həmin gün səhər hansı hadisə baş verdi? Niyə körpə oynamaq üçün çölə getmədi? O nə görürdü? Qorxu və dəhşət hiss etmişdi.

Bəli, bədbəxt Qidar öz qorxulu çöhrəsi ilə göründü. Birdən zahir oldu və onların yolunu bağladı. Onun əlində qılınc var idi. Anası uzaqlaşmaq istədi. Amma, Qidar ona çox möhkəm bir zərbə endirdi. Yazıq dəvə yerə yığıldı. Qidar onun boynuna daha bir zərbə vurmaq istədi. Dəvə qüسسə içində öz körpəsinə nəzər saldı. Sanki ona demək istəyirdi: Özünü xilas et! Körpə qorxaraq dağa tərəf qaçdı.

Həmin doqquz nəfər gəlib, bıçaq və xəncərlə dəvənin canına düşdülər. Qan hər yeri бүrүdү. Yer və daşlar qırmızı rəngə boyandı.

GÜNAHSIZ DƏVƏ BALASI

Səməd qəbiləsinin cinayətkarları etdikləri işlə kifayətlənmədilər. Onların əli günahsız dəvənin qanına batmışdı.

Bütperəstlər gəlib, vəhşi və yırtıcı canavar kimi onun ətinin üstündə bir-birləri ilə dava saldılar. Onunla da kifayətlənməyib, dəvənin balasını təqib etdilər. Dəvə balası qorxaraq, dağa qalxırdı. Onu qovan vəhşilərin əlindən qurtulmaq üçün bir yer axtarırdı: canavardan da yırtıcı olan vəhşilərin.

Dəvənin körpəsi dağın zirvəsində dayanıb, bıçaqlarla tikə-tikə doğranan anasına və ələrində xəncər dağın yuxarisına qalxan cinayətkarlara baxırdı. Xilas olmaq üçün bir yer yox idi. Göyə baxıb nəre çəkdi. Bütperəstlərdən hansınınsa ona iti bir bıçaq sancmasından qabaq üç dəfə fəryad etdi. Bala dəvə böyük daşlar üzərindən yerə düşdü. Qanı fəvvarə vuraraq daşları öz saf qırmızı rənginə boyadı. Cinayətkarlar iti bıçaqlarla ona hücum edib, vəhşicəsinə tikə-tikə etdilər. Hətta canavarlar da bu kafir qatillərdən rəhimli idilər.

Həzrət Saleh və digər möminlər bu dəhşətli cinayətdən xəbər tutdular. O, imanlı insanlarla tələsdi ki, Allahın dəvəsinin başına nə gəldiyini görsün Lakin, yeri və dağın başını boyayan qanlardan başqa heç bir şey görmədilər.

Üfüqdə qara buludlar göründü. Fəza təhlükə ilə doldu. Bu fasiq və zalım insanlar xeyir və yaxşılıq istəmirdilər. Onlar, hər gün süd verən sakit və zərərsiz dəvəni məhv etmişdilər. Onlar dəvəni Allahın nişanəsi və Salehin peyğəmbərliyinin doğruluğuna sübut olduğu üçün öldürmüşdülər. Saleh onlara buyurdu:

-Yalnız üç gün evlərinizdə xoşgüzeranlıq edin. Tezliklə əzab sizi tutacaqdır. Çünki, siz zalım insanlarsınız. Siz Allahın risalətinə kafir olub, Onun dəvəsinə qətlə yetirdiniz. Siz xeyir və yaxşılıq istəmirsiniz.

Səmədlular nəinki üzr istəyib, tövbə etmədilər, hətta indi də Salehi öldürmək fikrinə düşdülər. Onun ailəsini də qətlə yetirmək istədilər. Onlar yenə də bir yerə yığışib, qərara gəldilər ki, Salehin evinə hücum edib, onu qətlə yetirsinlər. Onlar yalnız bundan sonra zəif möminlərə qələbə çala bilərlər. Amma, nə oldu?

Onlar öz növbəti cinayətlərini həyata keçirməzdən qabaq çox dəhşətli bir hadisə baş verdi. Qara buludlar göydə toplandılar. Ulduz, ay və planetlər gözlərdən itdi. Dağ və dərələr tamamilə qaranlığa qərqr oldu. O gecənin ortalarında göydən çox güclü ildırım çaxıb, Səməd qəbiləsini alt-üst etdi. Zalımlır ürəkləri lərzəyə gətirən dəhşətli gurultu səsindən oyandılar.

O fasiq qəbilənin evlərinə dağıdıcı ildırımlar endi. Onların saray və mənzillərini bir-birinə vurub, tökdü. Dərələri od tutdu.

Saleh və möminlərdən başqa heç kəs o mərəkədən salamat çıxmadı.

Səməd qəbiləsinin aqibəti bu idi. Dəvənin öldürülməsindən dörd gün sonra günəş, artıq o zalımların sakit olduqları yerin xarabalıqlarına saçıldı. Səbh vaxtı isə onların cansız cəsədləri evlərində qalmışdı.

BÜT SINDIRAN

HƏZRƏT İBRAHİMİN (Ə) ƏHVALATI

Bahar gəldi. Dəclə və Fərat çayları su ilə doldu. İnsanlar sevindilər. Onlar Ur şəhərində və Babilin digər yerlərində bayram məclisləri qurdular.

Bahar çatdıqda insanlar sevinirdilər. Çayların səviyyəsi yuxarı qalxdıqda əkinçilər şad olurdular. İnsanlar sevinirdilər, çünki, əkdikləri məhsulları artacaqdı.

Ur şəhərinin əhalisi piramidaya bənzər yumurtavari Zəqurə adlı məbədlərinə gedirdilər. Onlar özləri ilə nəzir və hədiyyələr aparır, allahlarının, xüsusilə də Mordux allahının qarşısına qoyurdular.

Babil əhalisi öz bayram məclislərini şəhərdən çöldə gözəl bir yerdə keçirirdilər. Onlar baharın gəlişini bayram edirdilər. Atılıb-düşür, oynayıb və yeyirdilər. Bayram məclisi qurtarandan sonra isə öz şəhərlərinə qayıdıb, məbədlərinə gedirdilər.

Məbəd, Ur şəhərində Zəqurənin yuxarısında yerləşirdi. Orada sıra ilə allahlar düzülmüşdülər. Bütün o allahların hamısı daşlardan yonulub düzəldilmişdi.

Babil camaatı günəşə, aya və ulduzlara, həmçinin Zöhrə (Venera) ulduzuna - da ibadət edirdilər. Onlar həmçinin yerə sahib olan padşaha da ibadət edirdilər.

O zaman, yəni dörd min il öncə Kən'an oğlu Nəmrud həmin yerin padşahı və sahibi idi. Bəzi insanlar ona ibadət edirdilər. Çünki, ondan qorxurdular. O, insanları öldürür, həbsə salır və məhsullarından istədiyi qədər götürüb, mənimsəyirdi.

Bahar fəslində insanlar öz nəzirlərini götürüb, məbədə sarı yollandılar. Özləri ilə keçi balası və buğda sünbülləri aparır və allahlarının yanına qoyurdular. Onlar istəyirdilər ki, allahları onlardan razı olsun, onlara xeyir və bərəkət bəxş etsin.

Bütün nəzirlər keşişlərə çatırdı. Onlar münəccim idilər. Ona görə də insanlar onlara hörmət edirdilər. Padşah da onlarla məsləhətləşirdi.

İBRAHİMİN (Ə) DOĞULMASI

Bir gün məbədin keşişləri Nəmrudun yanına gəlib dedilər:

-Ulduzlar bir körpənin doğulacağından xəbər verirlər. Sənin səltənətin onun əli ilə sona çatacaqdır. Nəmrud nigaran olub, narahat halda dedi:

-O nə vaxt doğulacaqdır?

Keşişlər dedilər:

-Bu il.

O il Nəmrud əmr etdi ki, doğulacaq bütün oğlan uşaqlarını qətlə yetirsinlər. Həmin ildə Həzrət İbrahim (ə) anadan oldu. Anası övladı üçün qorxurdu. O bir mağaraya sığındı və özünün günahsız körpəsini orada qoyub, evinə qayıtdı. Heç kəsin macərədən xəbəri yox idi. Nəmrud o ildə saysız hesabsız körpəni qətlə yetirdi. Analar öz körpələri üçün ağlaşdılar. Uşaqların bəziləri bir neçə aylıq,

bə`ziləri bir neçə günlük idilər. Bə`ziləri isə dünyaya gəldikdən yalnız bir neçə saat sonra öldürülürdü.

Nəmrud deyilən uşağdan qorxurdu. O il sona çatdıqda rahat nəfəs aldı. Çünki, bütün oğlan uşaqlarını öldürmüşdü.

İbrahim (ə) Babilə və Ur şəhərinə yaxın olan Kəvsəriyyə şəhərində anadan olub, mağarada böyüdü.

Rəbbimiz onu qorudu. Ona barmağını sovrmağı və bununla qidalanmağı öyrətdi. Nəmrud o uşağı qətlə yetirmək istəyirdi. Amma, Allahın istəyi bu idi ki, İbrahim (ə) diri qalsın. O yaşasın və bütperəstləri Allahın ibadətinə yönəlsin.

İbrahim (ə) böyüdü. Anası mağaraya tərəf gəldi və övladını öpdü. Onu qucaqladı və sonra evinə apardı. İnsanlar elə bilirdilər ki, İbrahim (ə) iki-üç yaşlı uşaqdır. Amma, halbuki, onun ömründən yalnız bir neçə həftə keçirdi. Ona görə də Nəmrudun əsgər və mə`murları ona toxunmadılar.

BÜTLƏR

O zaman insanlar bütperəst idilər. Morduxu allahlar allahı adı ilə, Əyi ədalət və qanun allahı, Sini səma allahı, İştəri və digər allahları sitayiş edirdilər. Onların çoxu Zöhrə ulduzuna, günəş və aya ibadət edirdilər. Orada heç kəs eyib və nöqsanlardan uzaq olan Sübhan Allaha ibadət etmirdi. İbrahim (ə) belə bir zamanda doğulub, böyüdü.

AZƏR

Azər ulduzşünas bir insan idi. O allahların heykəlini düzəldirdi. Nəmrud Azərlə məsləhətləşirdi. İbrahim (ə) Azərin evində yaşayırdı. Azər onun anasının atası idi. Ona görə də İbrahim (ə) onu ata çağırırdı.

İbrahim (ə) böyüyüb, cavanlıq yaşına çatdı. Sübhan Allah ona ağıl, düşüncə və iste`dad bəxş etdi. Onun pak və təmiz ürəyi var idi. Ona görə də bütperlərə ibadət etmirdi. Onlara iman gətirməmişdi. O təəccüb edirdi ki, insanlar necə öz əlləri ilə yonduqları bütperlərə ibadət edirlər?! Allah bunlardan böyükdür.

İbrahim (ə) şəhərə getdi. O həqiqət axtarışında idi. Gecə çatmışdı. Qaranlıq şəhəri özünə qərğ etmişdi. Mə`bəddən savayı heç bir yerdə işıq görünmürdü. Zöhrə ulduzuna pərəstiş edənlər tə`zimplə göyə baxırdılar. Onlar inanırdılar ki, o ulduz onların rəbbidir. Onlara ruzi yetirən, xeyir və bərəkət verən odur.

İbrahim onların yanında durdu. Göyə baxır və həqiqəti axtarırdı. O, həqiqi Allahı axtarırdı. Bu halda ay çıxdı və səmada göründü. Ay öz nuru ilə hər yeri işıqlandırdı. İbrahim (ə) ağıllı bir cavan idi. İnsanları qərğ olduqları azğınlıqdan çəkəndirmək istəyirdi. Onları başa salmaq istəyirdi ki, Allah böyükdür. Ona görə də onlara dedi:

-Bu mənim rəbbimdir.

Zöhrə ulduzuna ibadət edənlər ona sarı dönüb, dedilər:

-Necə?

İbrahim (ə) dedi:

-Sizin ibadət etdiyiniz Zöhrə ulduzu gözlərdən itdi. Amma, həqiqi Allah heç vaxt gizlənilib, gözdən itməz.

Zaman keçdi və ay səmada dolanıb, gözdən itdi. Bir saatdan sonra günəş doğdu. İbrahim (ə) qışqırdı:

-Bu mənim Rəbbimdir. Bu daha böyükdür.

Camaatın bə`zisi bu cavanın sözlərinə inandılar. Öz-özlərinə dedilər ki, bəlkə də onun dedikləri doğrudur. Amma, günəş də gözdən itdi. Yenidən qaranlıq hər yeri bürüdü. İbrahim (ə) səmaya nəzər saldı və uca səslə dedi:

-Mən günəşə ibadətdən uzaqlaşırım. Günəş ibadət olunası allah deyil. Mən günəşi, ayı, Zöhrəni, yeri, göyü və bizim hamımızı yaradan Allaha ibadət edirəm.

İMANLI CAVAN

Allahlara hörmət etməyən və Nəmrüddan qorxmayan cavan İbrahimin (ə) sözləri hər yerdə yayıldı. İnsanlar İbrahimin (ə), heç bir ziyan və xeyirləri olmayan qondarma allahları məsxərə etdiyini eşidirdilər.

İbrahim (ə) böyüdü. O on altı yaşına çatmışdı. Bütün Babil camaatı bildirdilər ki, İbrahim (ə) allahlara ibadət etmir. İnsanların çoxu onun allahları ələ saldığını görmüşdülər.

Hətta İbrahimin (ə) babası Azər bir gün İbrahimin (ə), onun bütlərindən daha gözəl bir büt düzəltdiyini gördü. Azər öncə sevindi və elə bildi ki, İbrahim (ə) də ona kömək edib, mə`bədi qoruyacaqdır. Amma, İbrahim (ə) yonduğu bütü sındırdı.

Azər İbrahimin (ə) etdiyi iş çox qəzəbləndi və ona dedi:

-İbrahim, niyə yonduğun allahı sındırdın? Allahların qəzəbindən qorxmursanmı?

İbrahim (ə) hörmətlə cavab verdi:

-Atacan, heç nə eşitməyən, heç nə görməyən və sənin heç bir ehtiyacını tə`min etməyən bütlərə niyə ibadət edirsən? Ata! Şeytana ibadət etmə! Şeytan Allaha itaətsizlik göstərmişdir.

-Ey İbrahim! Sən mənim allahlarımdan uzaqlaşırısanmı? Əgər işlərinə əl çəkməsən səni daşqalaq edəcəyəm. İndi isə uzun zamana qədər mənim yanımdan get!

İbrahim (ə) çox ədəbli bir cavan idi. O, babası Azəri çox sevirdi. Onu ata deyə çağırırdı. Ona görə də evdən çıxmazdan əvvəl Azərlə sağollaşıb, dedi:

-Salam olsun sənə! Rəbbimdən sənin üçün bağışlanmaq istəyəcəyəm. Həqiqətən, Allah məni çox sevir.

İbrahim (ə) öz Rəbbindən istədi ki, Azəri nur və imana hidayət etsin.

İbrahim (ə) insanlardan uzaqlaşdı. Yeganə və şəriksiz Allahın ibadəti ilə məşğul oldu. Camaat hər hansı bir münasibətdə mə`bədə gedir və bütlərə ibadət edirdilər. Onlar öz nəzirlərini onların yanlarına qoyurdular. Amma, İbrahim (ə) yeganə Allaha ibadət edir və bütlərdən uzaq gəzirdi.

BAHAR

İbrahim (ə) insanları yeganə Allahın itaətinə hidayət etmək barədə fikirləşirdi. Bütün insanlar büt, günəş, ay və ulduza ibadət və Nəmruda pərəstiş edirdilər. Bahar fəslə çatdı, güllər çiçəkləndi və çayların suyu artdı. Camaat baharın gəlişinə sevindilər. Onlar baharın gəlişi və ne`mətin bolluğu bayramını keçirməyə hazırlaşdılar. O zaman bütün insanlar bayram mərasimini keçirmək üçün şəhərin kənarına gedir, yeyib-içir, atılıb-düşür və oynayırdılar. Daha sonra onlar öz nəzirlərini mə`bəddə allahların yanına qoymaq və hədiyyələri keşişlərə təqdim etmək üçün şəhərə qayıdırdılar.

Camaat şəhərin çölünə getməyə hazırlaşdı. Amma, İbrahim (ə) hazırlaşmırdı. O bayram mərasiminə getmək barədə heç fikirləşmirdi də. Ona dedilər:

-Ey İbrahim, sən niyə getmirsən?

İbrahim (ə) dedi:

-Mən xəstəyəm.

O, doğru yolu tə`yin edə bilməyən insanlardan ötrü nigaran idi. İbrahim (ə) bütün işlərində onlarla fərqlənirdi. Paltarlarını təmiz saxlayır, dirnaqlarını qısaldır və başının tükünü azaldırdı.

İnsanlar, hətta Nəmrud və bütün keşişlər də bahar bayramını keçirmək üçün şəhərdən çıxdılar. İbrahim (ə) şəhərdə tənha qaldı. Əlinə bir balta götürüb, böyük mə`bədə sarı yollandı. O mə`bəddə hamısı daşdan düzəldilmiş çoxlu allahlar var idi. Allahların bə`zisi kiçik, bə`zisi böyük idi. Orada bütün bütlərdən böyük olan bir büt vardı. Onun adını Mordux qoyub, allahların allahı adlandırırıdılar. İbrahim (ə) mə`bədin pillələri ilə yuxarı qalxdı. Mə`bəd tamamilə boş idi. Yalnız bütlər qalmışdılar və iylənmiş ət və qanların qoxusu.

İbrahimin (ə) gözü onlarla qondarma allaha düşdü. O öz-özünə fikirləşirdi: «Görəsən bir insan heç bir ziyan və faydası olmayan bir daşa necə ibadət edir?!»

Bütlər hərəkətsiz halda öz yerlərinə mıxlanmışdılar. Onlar danışmır və heç bir iş görmürdülər.

İbrahim (ə) qəzəblə qışqırdı:

-Niyə xörək yemirsiniz?

Boş mə`bəddə onun səsi əks səda verdi.

-Niyə xörək yemirsiniz?

İbrahim uca səslə dedi:

-Niyə danışmırsınız?

Səsi mə`bədin fəzasında fırlandı:

-Niyə danışmırsınız?

İbrahim (ə) yalançı allahları sındırmaq qərarına gəldi. O, insanlara sübut etmək istəyirdi ki, onlar bərk daş parçasından başqa bir şey deyillər.

Ona görə də baltanı qaldırıb, daş allahlara zərbələr endirdi.

Bütlər cavan İbrahimin (ə) zərbələri altında dağılırdılar. Onların tikələri yerin üzərinə tökülürdülər. İbrahim (ə) böyük bütə çatdı. Beyninə bir fikir gəldi. Cavan İbrahim (ə) baltanı allahların böyüyünün boynundan asdı.

Bütləri sındırdıqdan və məbədi daş parçaları ilə doldurduqdan sonra oradan çıxdı. Sanki güclü bir zəlzələ baş vermiş və onları bir-birinə vurmuşdu.

Cavan İbrahim (ə) məbəddən çıxdı. O, üzünü səmaya tutub baxdı. Bir dəstə ağ göyərçin gördü. Onlar mavi səmada sakitcə uçurdular.

Bahar bayramları sona çatdı. Babil camaatı şəhərə qayıtdı. Gecə çatdı və şəhər qaranlığa büründü. Nəzirləri allahların yanına qoymaq vaxtı çatmışdı.

Onlar böyük məbədə sarı yola düşdülər. Onlar özləri ilə məş`əllər, nəzirlər və hədiyyələr apararı uzun karvan formasında məbədə gedirdilər. Keşişlər karvanın qarşısında hərəkət edirdilər.

Məbədi gördükdə keşişlər qorxdular. Camaat da qorxu ilə baxırdılar. Dağıdılmış allahların mənzərəsi dəhşətli idi. Bütün allahlar daş parçalarına çevrilmişdilər, allahların böyüyündən savayı.

Allahların böyüyü uzun illər idi öz yerində qalmışdı. Amma, bu dəfə çiyində bir balta vardı. Heç kəs nə baş verdiyini soruşmaq üçün allahların böyüyünün yanına gəlmədi. O da adəti üzrə eləcə sakit qaldı. Çünki, o daşdan başqa bir şey deyildi.

Hay-küy qopdu. Keşişlər bir-birlərindən soruşdular:

-Müqəddəs allahları dağıtmağa kim cür`ət göstərmişdir?

Onların biri dedi:

-Biz bir nəfər tanıyıyıq. Mümkündür bunlar onun işi ola. Yəqin ki, o cür`ətə gəlib, allahları dağıtmışdır.

-O cavan İbrahimdir. Biz həmişə onun allahları məsxərə etdiyini eşidirik. O deyir ki, bunların xeyir və zərərləri yoxdur.

Keşişlər çox qəzəbləndilər. Onlar ürəklərində İbrahimə qarşı böyük qəzəb tufanı yaratdılar. O, allahları təhqir edən yeganə insan idi.

MÜHAKİMƏ

Nəmrud məbədə gəldi. Padşahın taxt-tacını hədələyən çox əhəmiyyətli bir hadisə baş vermişdi. Ona görə də Nəmrud İbrahimi (ə) tutmaq fərmanını verdi və məbəddə onun mühakiməsini e`lan etdi.

Məbəd insanla dolu idi. Qazi (Hakim) Nəmrudun yanında durmuşdu.

Mə`murlar cavan İbrahimi (ə) tutub, qazinin və Nəmrudun yanına gətirdilər. Mühakimə qazinin bu sözləri ilə başladı:

-Biz bilirik ki, sən bizim allahlarımızı ələ salırsan. Bilirik ki, sən Babil camaatı ilə Bahar bayramında iştirak etməmişən. İndi de görək bizim allahlarımızla kim belə rəftar etmişdir? Ey İbrahim, bizim allahlarımızı sənmi belə etmişən?

İbrahim (ə) sakitcə dedi:

-Bunları bütlərin böyüyü etmişdir. Əgər danışa bilirsən ondan soruşun!

İnsanların hamısı allahların böyüyünə baxırdılar. Onun çiyində bir balta vardı. Amma, heç nə danışmırdı. Qazi dedi:

-Sən bilirsən ki, bu allahlar danışmaq iqtidarında deyillər. Onlar cavab vermə bilməzlər.

Bu zaman İbrahim (ə) dilləndi:

-Bəs elə isə siz niyə öz əllərinizlə yonduğunuz bütlərə ibadət edirsiniz? Siz niyə görə heç bir xeyir və ziyanı olmayan, danışa bilməyən, sizin nəzir və hədiyyələrinizi qəbul etməyən daş bütlərə ibadət edirsiniz?

Mə`bəddə olanların hamısı başlarını aşağı saldılar. Hətta qazi də başını aşağı saldı.

Öz-özlərinə dedilər: "İbrahim (ə) doğru deyir. Daş necə Allah ola bilər. Ruhu və canı olmayan cansız heykəllərə necə ibadət edirik?"»

Keşişlər qəzəbləndilər. Çünki, insanların hər şeyi bilmələri onların xeyirinə deyildi. Bu zaman onların hakimiyyət və nüfuzları sona çatdı. Ona görə də qışqırdılar:

-İbrahimin (ə) müqəddəs allahların başına gətirdiyi işlə onu necə bağışlayırsınız? Necə İbrahimlə keçinirsiniz? O bizim allahlarımızı, bizə xeyir və bərəkət verən allahlarımızı sındırmışdır.

Nəmrud keşişlərin yanında durdu. O, onun hakimiyyətini sona çatdıracaq bir uşağın təvəllüdü bərsində onların söylədiklərini yadına saldı. Qəzəblə qışqırdı:

-İbrahimin (ə) etdiyi günahdır! O cəzalanmalıdır.

Camaat Nəmruda hörmət və onun sözlərini təsdiq əlaməti olaraq ayağa qalxdılar.

Nəmrud dedi:

-Biz müqəddəs allahlarımızı qorumalıyıq. İbrahim (ə) oda atılmaqla cəzalanmalıdır.

Bütün insanlar, hətta babası Azər də İbrahimin (ə) əleyhinə şüar verirdi. Orada İbrahimdən ötrü narahat olan çox az insan da var idi: o cümlədən İbrahimin (ə) xalası qızı Sara və Lut.

Sara İbrahimin (ə) sözlərinə iman gətirmiş cavan və ağıllı bir qız idi. Lut da yeganə və şəriksiz Allaha və İbrahimin (ə) risalətinə iman gətirmiş insanlardan idi.

İbrahim, mühakimə zamanı çatana qədər zindana atılmışdı. İbrahimin (ə) yandırılması üçün nəzərdə tutulan alov çox böyük idi. Ona görə də odun toplamağa başladılar.

Günlər ötürdü. Onlar odun toplamaqla məşğul idilər. Bütün bütperəstlər özlərinin dağıdılmış allahlarının intiqamını almaq üçün odun toplantısında iştirak edirdilər. Bu zaman Nəmrud yeganə Allah haqqında İbrahimlə mübahisə etmək qərarına gəldi.

İbrahim (ə) Nəmrudun sarayına gəldi. O, Nəmrudun qarşısında durdu. Amma, nə tə`zim etdi və nə də səcdə elədi. Nə ona baş əydi və nə də təslim oldu.

İbrahim (ə) Allahdan başqa heç kəsdən qorxmurdu. O, Sübhan Allahdan başqa heç nəyə pərəstiş etmirdi.

Nəmrud məğrur halda dedi:

-Ey İbrahim, sənin ibadət etdiyin bu Allah kimdir?

İbrahim (ə) dedi:

-Mən ölümləri dirildən və diriləri öldürən Allaha ibadət edirəm.

Nəmrud təkəbbürlə dedi:

-Mən də öldürüb, dirildirəm.

Nəmrud əllərini bir-birinə vurub, uca səslə dedi:

-Bir dustaq və bir nəfər də ölümə məhkum olanlardan bura gətirin!

Mə`murlar o iki nəfəri zəncirlə gətirdilər. Nəmrud cəllada dedi:

-Bu dustağın boynunu vur və bu ölümə məhkum olan insanı azad et!

Sonra üzünü İbrahimə tutub dedi:

-Gördün ki, mən həqiqətən də dirini öldürüb, ölünü dirildirəm?!

İbrahim (ə) bu mövzuda Nəmrudla mübahisə etməkdən çəkindi. Çünki, Nəmrudun etdiyi iş düzgün deyildi. Ona görə də İbrahim (ə) Nəmruda dedi:

-Mənim ibadət etdiyim Allah günəşi elə yerləşdirib ki, şərqdən doğur. Sən onu qərbdən doğura bilərsənmi?

Nəmrud İbrahimin (ə) sualından cavabsız qaldı. Çünki, heç vaxt heç kəsin belə bir iş görməyə qüdrəti yoxdur. Ona görə də kafir Nəmrud mat-məəttəl qaldı və heç bir söz demədi.

DÖRD QUŞ

Nəmrud yenidən İbrahimlə mübahisə etmək qərarına gəldi. Ona demək istəyirdi ki, mən dirildib, öldürürəm. Amma, sənin Rəbbinin belə işə qüdrəti çatmır. Yalnız sən onun barəsində belə düşünürsən. Yenidən İbrahimi (ə) zindandan çıxarıb, Nəmrudun yanına gətirdilər. Nəmrud İbrahimə dedi:

-Sən demədinmi ki, Rəbbin dirildir və öldürür? Elə isə onu mənə göstər!

İbrahim (ə) səmaya üz tutub dedi:

-Mənim Rəbbim istədiyi hər bir işə qadirdir.

O, əllərini göyə qaldırıb dedi:

-İlahi ölümləri necə diriltiyini mənə göstər!

Allah buyurdu:

-Ey İbrahim, yoxsa imanın yoxdurmu?

İbrahim (ə) dedi:

-Niyə? Mən iman gətirmişəm. Amma, ürəyimin rahat və arxayın olmasını istəyirəm.

Allah ona vəhy etdi ki, dörd quş tutub, onları öldürsün. Sonra isə onların ətlərini bölüb, dörd dağın zirvəsinə qoysun. İbrahim (ə) bıçağı götürüb, dörd quşun başını kəsdi. Onların ətlərini dörd dağın başına qoydu.

Allahdan başqa heç kim ölmüş quşları yenidən həyata qaytara bilməz. İnsana, heyvana, bitkilərə yaşayış və həyat bəxş edən Allahdan başqa heç kəs buna qadir deyil.

İbrahim (ə) dağların arasında dayanıb, ucadan dedi:

-Ey ölmüş quşlar! Allahın əmri ilə mənim yanıma gəlin!

Bu zaman qərribə bir hadisə baş verdi. Quşların başı onların bədənlərinə, qanadları əvvəlki yerlərinə qayıtdı. Onlar dirildilər. Ürəkləri döyünməyə başladı. Qanad çalıb, uçmağa başladılar. Sonra isə İbrahimin (ə) ayağının yanında yerə qondular. İbrahim (ə) yaradan və qüdrətli Allaha səcdə etdi. Amma, Nəmrud yenidən küfr etdi. O fərman verdi ki, İbrahimi (ə) yenidən zindana salsınlar.

BÖYÜK ALOV

Babillilərin, həmçinin onlardan da qabaq sumərlilərin neft, qır və kibrit haqqında məlumatları vardı. Buna görə də babillilər öz torpaqlarında ən böyük alov şöləsini yaratmaq fikrində idilər. Bunların hamısı İbrahimin (ə) cəzasına görə idi. O, onların yalançı allahlarını dağıtmışdı. Onlar bir aydan çox şəhərin çölündə odun topladılar. Bir aydan artıq odunlara qır artırdılar və onlara neft tökdülər.

Odun bağlamalarını şəhərin çölünə daşıyan Babil camaatının get-gəl mənzərəsi çox adi idi.

Allahların qarşısında təzim göstərən, bütələrə səcdə edən bütperəstlər hamısı odun toplantısında iştirak edirdilər. Onlar bunun vasitəsi ilə allahlarının onlara xeyir və bərəkət əta etmələrini istəyirdilər.

Hökmü icra etmək günü çatdı. Nəmrudun məmurları İbrahimin (ə) qollarını bağlayıb, şəhərdən çıxardılar. Babil əhalisi cavan İbrahimin (ə) barəsində olan hökmün icrasına tamaşa etmək üçün şəhərdən çıxdılar. Keşişlər gəlib, alovu yandırdılar. Alov tezliklə odunlarda şölələndi. Çünki, neft və qır tökməklə odunlar islanmışdılar. Alov odun dağında zəbanə çəkdi. Alov şölələrinin hündürlüyü onlarla metr yuxarı çatırdı. Babil əhalisi qaçıb, geri çəkildilər. Onlar alovun onları yandırmasından qorxurdular.

İbrahim (ə) sakitcə alova tamaşa edirdi. Onun Allaha imanı var idi və Allahdan başqa heç kəsdən qorxmurdu. İbrahimin (ə) əllərini bağlamışdılar. Keşişlər belə güman edirdilər ki, İbrahim (ə) o böyük alovu gördükdə üzr istəyəcək, allahlara səcdə edib, keşişlərdən əfv olunmasını istəyəcəkdir. Amma, cavan İbrahim (ə) arxayın və rahat idi. O sükutla öz taleyini gözləyirdi. Bu zaman onlar üçün böyük bir çətinlik qarşıya çıxdı. Bu çətinlik İbrahimi (ə) necə alova atmaq məsələsi idi. Çünki, heç kəs o böyük alova yaxınlaşa bilmirdi. Onun istiliyi on metrərlə uzaqdan insanları yandırır.

Keşişlər toplaşdı, problemi həll etmək üçün çarə fikirləşirdilər. Onların birinin ürəyinə şeytani bir fikir gəldi. O dedi:

-Onu mancanağa qoyarıq.

Keşiş yer üzərində mancanaq planını çəkdi. Bu, şeytani bir fikir idi. Mancanaq İbrahimi (ə) uzaqdan alovun içinə atacaqdı.

Fəhlələr bu yeni kəşfi düzəltməyə başladılar. Mancanaq hazırlandı. Onlar İbrahimi (ə) gətirib, mancanağa qoydular. İbrahim (ə) tamamilə arxayın və soyuqqanlı idi.

İnsanlar cavan İbrahimə baxıb, onun dözümlü və mübarizliyinə heyrət edirdilər. Həmin həssas anlarda bir mələk İbrahimin (ə) yanına enib, ona dedi:

-Bir şeyə ehtiyacın varmı?

İbrahim (ə) böyük Allahdan savayı heç bir şey barədə fikirləşmirdi və heç kəsdən bir şey istəmirdi. Onun istəyi yalnız böyük Allahdan idi. Ona görə də mələyə dedi:

-Mənim Allahdan başqa heç kəsə ehtiyacım yoxdur. Heç kimdən bir şey istəmirəm.

Allah-təala İbrahimi (ə) imtahan etdi. Onun imanını və ixlasını yoxladı. İbrahim (ə) mö`min və ixlaslı bir insan idi.

Mə`murlar mancanağın ipini çəkдилər. İbrahim (ə) bir anda göyə tullandı və çox əzəmətli bir alovun içinə düşdü.

Allah-təala alovun da yaradanıdır. Allah alovu yaratmışdır. Alova yandırmaq qüvvəsini verən Allahdır. Elə həmin Allah da ondan yandırmaq qüvvəsini almağa qadirdir.

Allah-təala alova vəhy etdi:

-Ey alov! İbrahim (ə) üçün sərin və gülüstan ol!

Alov hələ də şö`lələndirdi. Amma, özünün yandırmaq qüdrətini əldən vermişdi.

Alov İbrahimə heç bir zərər yetirmədi. Yalnız əl-qolunu bağladıkları ipləri yandırdı.

Alovun İbrahimin (ə) düşdüyü hissəsi gözəl və güllü bir bağa çevrilmişdi. Amma, hər tərəfdən alov onu əhatə etmişdi. Alov şö`lələndir və göyə zəbanə çəkirdi. Amma, İbrahim (ə) üçün soyuq və gülüstan olmuşdu.

Allah-təala İbrahimi (ə) yoxladı. İbrahimin (ə) iman dərəcəsini bildirdi. Ona görə də onu daha da əzizlədi, xilas etdi və düşmənlərinə qalib etdi.

Nəmrud alovun sakitləşməsini gözləyirdi. O, İbrahimin (ə) taleyini görmək və ona qələbə çaldığı üçün bayram etmək istəyirdi. Alov çox böyük və ağır idi. Bir neçə gün eləcə yanıb, şö`lələndi. Amma, get-gedə zəifləyib, söndü. Nəmrud İbrahimin (ə) başına gələnləri görmək üçün alova sarı getdi. O fikirləşirdi ki, görəsən İbrahim (ə) külə çevrilmişdirmi? Amma, o və bütün Babil əhalisi təəcübləndilər. Hamı anladı ki, İbrahimin (ə) Allahı qüdrətli və böyükdür. Ona görə də İbrahimdən əl çəkib, onun azad yaşayışına mane olmadılar.

KÖÇ

İbrahim (ə) illərlə bu vəziyyətdə yaşadı. O, imanlı xalası qızı Sara ilə evləndi. Sara varlı, mülkü və heyvanları bir qız idi. Onların hamısını həyat yoldaşı İbrahimə hədiyyə etdi.

İbrahim (ə) yerdə əkinçilik işi ilə məşğul idi. Öz heyvanlarını otarırdı. Onun tarlaları ürəyi istəyən qədər məhsul verirdi. Heyvanları artırdı. Allah onlara xeyir və bərəkət vermişdi. O, səxavətli, bağışlayan, qonaqpərvər, kasıb və yoxsulları sevən bir insan idi. Beləliklə İbrahim (ə) öz tayfası arasında yaşadı. Onları yeganə Allaha ibadətə və bütperəstlikdən çəkinməyə də`vət edirdi. Keşişlər İbrahimdən razı deyildilər. Nəmrud öz taxt-tacından ötrü qorxurdu. Ona görə də İbrahimi (ə) Babil torpaqlarından çıxarmaq qərarına gəldi.

Nəmrud fərman verdi ki, İbrahimi (ə) Babil torpaqlarından çıxarsınlar və onun bütün mal-qaraları mənimsənilsin. O belə güman edirdi ki, bütün heyvanlar Babilin hakiminə məxsusdur.

İbrahim (ə) onlara dedi:

-Əgər mənim bütün mal-mülkümü almaq istəyirsinizsə onda bu torpaqlarda sərf etdiyim ömrümü mənə qaytarın!

Şikayət Babilin qazisinin yanına getdi. Qazi əmr etdi ki, İbrahim (ə) hər şeyini Babilin hakiminə verməlidir. Əvəzində isə padşah İbrahimin (ə) onların torpağında sərf etdiyi ömrü ona qaytarmalıdır.

Ona görə də Nəmrud öz sözünü geri götürdü və İbrahimə mal qoyunları ilə birgə o torpaqdan köçmək icazəsini verdi. İbrahim (ə) Babil torpaqlarını tərk etdiyi zaman deyirdi: «Mən öz Rəbbimə tərəf gedirəm. O məni hidayət edəcəkdir».

O başqa bir məmləkətə getdi: Onları yeganə Allaha ibadətə və bütprəstlikdən çəkinməyə dəvət etmək üçün. O, insanları sevirdi. Onların xoşbəxt yaşamasını istəyirdi. Ona görə də Babil torpaqlarından çıxıb, Fələstinə sarı yollandı.

HACƏR

İbrahim (ə) öz həyat yoldaşı Sara və Lutla birgə qibtlilərin ölkəsinə çatdı. Orada İbrahim (ə) öz mallarının 10%-ni padşaha verməli idi. Yalnız bundan sonra o torpaqlara daxil olmaq icazəsi ala bilərdi.

Vergi rəisi Saranın gözəlliyini və camalını gördükdə onu hakimin yanına apardı. İbrahim (ə) əsəbləşdi. O, vergi rəisinə təklif etdi ki, bütün mallarını verməyə hazırdır, amma, heç vaxt Saranın aparılmasına icazə verməyəcəkdir. İbrahim (ə) ona dedi:

-Mən öz şərəf və namusumu müdafiə etmək üçün son nəfəsimə qədər mübarizə aparacağam.

Vergi rəisi qibtlilərin padşahını məsələdən xəbərdar etdi. Padşah əmr etdi ki, Saranı və İbrahimi (ə) onun yanına gətirsinlər. Qibtlilərin padşahı Saranı gördükdə ona gözü düşdü. Ona yiyələnmək istədi. İbrahim (ə) yalnız idi. O çox kədərləndi. Ona görə də üzünü çevirdi ki, başqasının onun yoldaşının bədəninə əl vurmasını görməsin.

İbrahim (ə) Allahı çağırdı ki, Saranı padşahın şərindən qorusun. Allah onun duasını qəbul etdi. O, İbrahimi (ə) qalib etdi. Padşahın əli qurudu.

Padşah Saranın bədəninə toxuna bilmədi. Bildi ki, İbrahimin (ə) Allahı onu bu işdən saxlamışdır. Ona görə də İbrahimə dedi:

-Sənin Allahınmı məni belə etdi?

-Bəli. Mənim Allahım qeyrətlidir.

Padşah dedi:

-Allahın da qeyrətlidir və sən də qeyrətlisən. İndi Allahından istə ki, mənim əlimi əvvəlki vəziyyətinə qaytarsın. Daha heç vaxt belə iş görmərəm.

İbrahim (ə) padşahın əlini ona qaytarmaq üçün Allaha dua etdi.

Allah-təala onun əlini əvvəlki vəziyyətinə qaytardı. Ondan sonra qibtlilərin padşahı İbrahimə və onun həyat yoldaşına hörmətlə baxırdı. Ona görə də ona xidmətçilik etsin deyə, Saraya Hacər adlı cavan bir qız hədiyyə etdi.

FƏLƏSTİN

İbrahim (ə) Fələstin torpaqlarına yollandı. Ölü dənizin sahillərinə çatdıqda, xalası oğlu Lutu Sədum torpaqlarında qoydu. Ona tapşırırdı ki, oranın əhalisini

Allahın dininə və düzgün əməllərə dəvət etsin. Sonra isə öz yolunu davam etdirdi. Nəhayət, bu gün Fələstində Əlxəlil adlandırılan torpağa çatdı.

Bir neçə il keçdi. İbrahim (ə) Fələstin torpaqlarında yaşayırdı.

İSMAYIL

Allah-təala İbrahimə övlad verməmişdi. Çünki, onun həyat yoldaşı Sara doğmaz qadın idi. Ona görə də Sara fikirləşdi ki, öz kənizi Hacəri ərinə bağışlasın. İbrahim (ə) onunla evlənsin və Allah ondan İbrahimə övlad versin.

Yaşı yetmiş ötmüş İbrahim (ə) Hacərlə evləndi. Nəticədə İsmayıl doğuldu. Allah-təala İbrahimə fərman verdi ki, Hacəri və İsmayılı götürüb, Hicaz torpağına getsin. İbrahim (ə) Allahın fərmanını yerinə yetirdi. O, həyat yoldaşı Hacər və oğlu İsmayılı götürüb, cənuba doğru yola düşdü.

O, geniş, quru, su və otsuz səhraları qət edirdi. Hər dəfə göyə baxdıqda mələklər xəbər verirdilər ki, hələ nəzərdə tutulmuş torpağa çatmamısan.

Uzun müddət keçdikdən sonra İbrahim (ə) su və otsuz quru səhraya çatdı. Ora quru bir dərə idi. Orda heç növ ağac və su yox idi. Qum və daşlarla dolu idi. Su və otsuz quru dağlar oranı əhatəyə almışdı.

Mələk enib, İbrahimə xəbər verdi ki, müqəddəs torpağa çatmışdır. O Hacər və İsmayılı burada qoyub Fələstinə qayıtmalıdır.

İbrahim (ə) Allaha itaətdən başqa heç bir şey fikirləşmirdi. Hacərin və İsmayılın orada qalma mənzərələri çox ağır idi. Bir qadın öz körpəsi ilə quru və susuz yerdə qalmalı idi. İbrahim (ə) yoldaşı Hacərlə vidalaşdı. Südəmər körpəsi İsmayılı öpüb, getdi.

Hacər həyat yoldaşına dedi:

-Bizi bu qorxulu yerdə yalqızımı qoyursan?

İbrahim (ə) kədərlə dedi:

-Allah mənə belə fərman vermişdir.

Hacər Allaha və əri İbrahimin (ə) peyğəmbərliyinə iman gətirmiş bir qadın idi. Ona görə də arxayınılıqla dedi:

-Əgər Allah belə fərman vermişdirsə, deməli, o bizi unutmayacaqdır. İbrahim (ə) getdi. O, Fələstinə qayıtdı. Amma, Hacər və övladı İsmayıl yalqız halda quru və susuz dərədə qaldılar.

İSHAQ

İbrahim (ə) və Sara yaşlaşıb, qocalmışdılar.

İbrahim (ə) təkbaşına xörək yemək istəmirdi. O çox qonaqpərvər idi. Özü şəxsən qonaqlara qulluq edərdi. Onlar üçün ləzzətli xörəklər gətirərdi. Bir gün onun evinə üç qonaq gəldi. Onlar ədəblə İbrahimə salam verdilər.

İbrahim (ə) dərhal öz qoyun sürüsünə tərəf getdi. Kök bir qoç seçib, başını kəsdi. Onlar üçün ləzzətli xörək hazırladı. Lakin, bu zaman maraqlı bir hadisə baş verdi. İbrahim (ə) gördü ki, qonaqları xörək yemirlər.

İbrahim (ə) qorxdı. Qonaqlar ona dedilər:

-Ey İbrahim (ə) qorxma! Biz mələyik. Allah bizi Sədim əhalisini cəzalandırmaq üçün göndərmişdir.

Bu zaman İbrahim (ə) arxayın oldu. O, Sədum əhalisinin taleyi barəsində fikrə getdi. O mələklərlə söhbətə başladı. Onlara dedi:

-Lut Sədum şəhərində yaşayır.

Mələklər dedilər:

-Biz orada kimlərin yaşadığını yaxşı bilirik. Allah bizə fərman vermişdir ki, o şəhəri dağıdaq. Lut və onun qızlarından savayı bütün əhalisini həlak edək.

İbrahim (ə) insanların hidayət olunmasını istəyirdi. Ona görə də mələklərdən möhlət istədi. Amma, mələklər Allahın elçiləri idilər. Onlar Allahın iradə və istəyini icra etmək üçün gəlmişdilər.

Sədum əhalisi kafir idilər və həmişə pis və xoşagəlməz işlər yerinə yetirirdilər. Onlar yolçuların yolunu kəsir, Lut peyğəmbərə əzab-əziyyət verirdilər.

Ona görə də mələklər İbrahimə dedilər:

-Ey İbrahim (ə), bu sözlərin faydası yoxdur. Artıq Allahın fərmanı çatmışdır.

İbrahim (ə) mələklərin niyə bura gəldikləri barədə fikirləşməyə başladı.

Mələklər İbrahimə xəbər verdilər ki, Allah qoca həyat yoldaşından ona övlad verəcəkdir.

Bu müjdəni eşidən Sara təəccübləndi:

-Bu, çox maraqlı bir məsələdir. Məndən necə uşaq doğula bilər? Mən doğmaz bir qadınam. Ərim də qoca kişidir.

Mələklər Saraya dedilər:

-Allahın fərmanınamı təəccüb edirsiniz? Bu, Allahın siz Əhli-beytə olan rəhmət və bərəkətlərindəndir. Həqiqətən o, təriflərə layiq və ucadır.

Sara və İbrahim (ə) sevindilər. Amma, İbrahim (ə) Lutun qövmü üçün nigaran idi. Allahın əzabı və qəzəbini onlardan uzaqlaşdırmaq istəyirdi. Amma, mələklər ona dedilər ki, Allah-təala onların, peyğəmbərləri Luta elədikləri əzab və əziyyətlərə, kin və fəsadlarına görə qəzəbini endirmişdir.

Mələklər Sədum torpağındakı tapşırığı icra etmək üçün İbrahimin (ə) evindən çıxıb, o diyara yollandılar.

KƏ`BƏ EVİNİN TİKİLMƏSİ

İbrahim (ə) övladı İsmayılı görmək üçün Hicaz torpağına yollandı. İsmayıl cavanlıq yaşına çatmışdı. O, Hicaz torpağında Curhum adlı ərəb qəbiləsinin arasında yaşayırdı.

İbrahim (ə) və İsmayıl (ə) orada Allah evini tikdilər. Dünyada tövhid və allahpərəstlik nişanı olmaq üçün...

Beləliklə Kə`bə Allah-təalanın fərmanı ilə insanlar üçün tikilən ilk ev idi. Orada əlamət və nişanlar və İbrahimin (ə) məqamı vardır. Oraya daxil olan hər bir insan toxunulmaz idi.

İbrahim (ə) və İsmayıl evin tikintisini başa çatdırdıqdan sonra dedilər:

«İlahi! Bu işi bizdən qəbul et! Həqiqətən sən eşidən və bilənsən».

Allah-təala öz evinin binası üçün quru, ot və susuz bir yer seçmişdi. Ev tikildikdən sonra cənnətdən «Həcərul-əsvəd» (qara daş) göndərdi. O gündən e`tibarən Kə`bə, tövhid və təkallahçılıq əlaməti kimi tanındı.

SONUNCU İMTAHAN

İbrahim (ə) övladı İsmaylla birgə Həcc əməllərini yerinə yetirdi. Səfa və Mərva dağları arasında sə'y (iti yeriş) mərhələsinə çatdıqda İbrahim (ə) oğlu İsmayıl üçün su axtaran Həcərin əzab və əziyyətlərini yadına saldı. Həmin iki dağın arasında Həcərin qaça-qaça get-gəl etdiyini və südəmər körpəsi üçün yerdən şirin su qaynadığını xatırladı.

İbrahim (ə) bütün xatirələri yada salıb, kədərlənirdi. O, bir neçə gün qabaq gördüyü yuxunu xatırladı. Həmin yuxuda övladının başını kəsdiyini və qurban olaraq Allahın dərgahına təqdim etdiyini görmüşdü.

Peyğəmbərlərin yuxusu doğrudur. Bunun mənası o idi ki, Allah-təala oğlu İsmayılı qurban kəsməyi İbrahimə (ə) əmr edir və bununla da höccəti tamamlamaq istəyir.

Amma, görəsən İsmayıl bunu qəbul etdimi? O, özünü qurban verməyə hazır idimi? İbrahimi (ə) narahat edən də bunlar idi.

Atasını fikirli görən İsmayıl dilləndi:

-Atacan, niyə səni qəmli görürəm?

İbrahim (ə) üzünü oğlu İsmayıla tərəf çevirdi. O saleh, təqvalı və pak cavana üzünü tutub, dedi:

-Hə, əziz oğlum, yuxuda gördüm ki, səni qurban kəsirəm. Bunun mənasını bilirsənmi?

-Məni qurbanlıq edirsən?

-Hə, oğlum! Fikrin nədir?

Fikirləşmək yeri deyildi. Allah fərman vermişdi ki, peyğəmbəri İbrahim (ə) oğlu İsmayılı qurban etsin.

Allah-təala yenidən İbrahimi (ə) imtahana çəkmək istəyirdi. Onun imanını və Allah qarşısında nə qədər təslim olmasını aydınlaşdırmaq istəyirdi. Buna görə də imanlı cavan olan İsmayıl dedi:

-Ata, bu işi yerinə yetir. Bunu Allahın istədiyi üçün mən qurban kəsilməyin ağrı və əzablarına dözərəm.

İbrahim (ə) heç kimi övladı İsmayıl qədər sevmirdi. Amma, o, Allahı daha çox sevirdi. Ona görə də babası Azərdən uzaqlaşmışdı. İbrahim (ə) Azəri çox sevirdi. Həmişə onu ata – deyə çağırırdı. Amma, Azər kafir olduqda İbrahim (ə) ondan uzaqlaşdı.

İbrahim (ə) saleh və mö'min cavan olan övladı İsmayılı çox sevirdi. Lakin, Allahı daha artıq sevirdi və onun fərmanlarına əməl edirdi.

İbrahim (ə) oğlu İsmayılı öpdü. Həzrət özü ilə bıçaq gətirmişdi. İsmayıl Allahın fərmanına təslim idi. O, ölümü mərdliklə qarşılamaq istəyirdi. Tamamilə rahat olan qurbanlıq yalnız bir şeydən ötrü nigaran idi. O qorxurdu ki, başının kəsildiyi üçün ağrılara dözməyib, müqavimət göstərər və bu iş atasını ağrıdar. Çünki, qoca bir kişi olan atası belə bir mənzərəni görmək iqtidarında deyildi.

Ona görə də atasına dedi:

-Atacan, xahiş edirəm mənim əl-qolumu iplə möhkəm bağla! Başımı kəsən zaman tələs və bu işi tez bitir.

İbrahim (ə) övladından ötrü ağladı. O, son dəfə vidalaşmaq məqsədi ilə oğlunu öpdü.

İsmayıl başının kəsilməsi üçün hazır oldu. İbrahim (ə) bıçağı əlində tutmuşdu. İsmayıl başını yuxarı qaldırdı. Onun ağ, nazik və işıqlı boynu günəşin nuru altında göründü.

O həyəcanlı anlarda maraqlı bir hadisə baş verdi. İbrahim (ə) səmadan bir nida eşitdi:

«Ey İbrahim,! Öz yuxunu həyata keçirtdin (tapşırığı yerinə yetirdin). Allah sənə fərman verir ki, bu qoçu İsmayıla qurban edəsən».

İbrahim (ə) dağın başından bir qoçun gəldiyini gördü.

İbrahim (ə) qoçu qurban kəsdi. Beləliklə, İbrahim (ə) və övladı İsmayıl Həcc əməllərini sona çatdırdılar.

Bu gün biz baş qırxdıqda və özümüzü çirkəbdən yuduqda, öz dırnaqlarımızı qısaltdıq, övladlarımızı sünnət etdirdikdə, həqiqətdə atamız Həzrət İbrahim Xəlilin (ə) yolu ilə getmiş oluruq. İbrahim (ə) bu işləri bizə təlim edən insandır. Həmçinin o bizə təkallahçılıq dərslərini öyrətmişdir.

Biz Yəhudilik, Xristianlıq və İslam dininə nəzər saldıqda onların ardıcılarının Allaha inandıqlarını görürük. Unutmamalıyıq ki, bütün bunlar Həzrət İbrahim (ə) zəhmətlərinin nəticəsidir. Çünki, Allah-təala İbrahimi (ə) peyğəmbər olaraq seçdi və sonra onu imam və rəhbər etdi. O, peyğəmbərlik və rəhbərliyi onun övladlarına da bəxş etdi. Musa və İsa İbrahim (ə) oğlu olan İshaqın övladlarından, İslam peyğəmbəri Həzrət Məhəmməd (s) və Əhli-beyt imamları isə İbrahim (ə) oğlu olan İsmayılın nəslindəndir.

Buna görə də biz bə`zən belə deyirik:

«İlahi! İbrahim və onun ailəsinə gönərdiyin kimi, Məhəmməd və onun ailəsinə də salavat və salam göndər. Həqiqətən sən tə`riflərə layiq və ucasan».

XƏLİL

Allah-təala İbrahimi (ə) imanlı və həqiqi bəndə kimi gördükdə ona fərman verdi ki, özünün müqəddəs zatından savayı heç kəsdən qorxmasın. Ona görə də Allah İbrahimi (ə) Xəlil və dost olaraq seçdi. Buna görə ona Xəlilur-Rəhman (Allahın dostu) ləqəbi verildi.

İbrahim (ə) yüz iyirmi ildən artıq ömür sürdü.

O, yaşlı bir qoca olmuşdu. Daha Hicaza gedib, Allahın evini ziyarət etmək və övladı İsmayılı görmək təqəti yox idi. Ona görə də övladı İsmayıl atası Xəlilür-Rəhmanı görmək üçün Fələstinə gəldi.

Həmin zaman İbrahim (ə) xəstələndi. Qocalığın zəifliyi onu təqətdən saldı. İbrahim (ə) dünyadan köçmə zamanı çatdı. O, cihad, mübarizə və insanları Allaha doğru də`vət etmək yolunda keçirdiyi uzun müddətli ömürdən sonra rahatlıq mərhələsinə çatmışdı. Beləliklə İbrahim (ə) öz Xəlili, dostu və mə`buduna sarı səfər etdi.

O həzrət, övladları İsmayıl və İshaqdan bəşəriyyəti yeganə Allaha pərəstişə də`vət işlərində yorulmamaqları barədə əhd aldı. Sonra isə ruhu Mələkut aləminə doğru qanad çaldı. Allah-təaladan istəyirik ki, mübariz insanları

Fələstinin, Qüdsün və Məscidül-Əqsanın azadlığı yolunda kömək etsin və biz atamız İbrahimin (ə) Əlxəlil şəhərindəki müqəddəs qəbrini ziyarət edək.

İlahi, İbrahim (ə) və onun ailəsinə göndərdiyin kimi, Məhəmməd və onun ailəsinə salavat və salam göndər. Həqiqətən, sən təriflərə layiq və ucasan!

SƏMA DAŞLARI

HƏZRƏT LUTUN ƏHVALATI

İbrahim (ə) birgə nahar etmək üçün bir qonaq gözləyirdi. O çox qonaqpərvər insan idi. Həmişə qonaqları gülərüzlə qarşılayardı. Onlar üçün dadlı su, təmiz süd və ləzzətli yemək hazırlayardı. Qonaqlar İbrahimi (ə) səxavətinə, onun xoş davranışına və olduqca gözəl əxlaqına görə çox sevirdilər.

Bir gün üç gözəl və cavan qonaq İbrahimin (ə) evinə gəldi. Həzrət onlara xoş gəldin dedi. Onların gəlişinə çox sevindi. Buna görə də tezliklə onlara qulluq etməyə başladı. Onlar üçün bir buzov kəsdi. Onu kabab edib, qabaqlarına qoydu. O zaman adət belə idi: Əgər qonaq yeməkdən imtina etsəydi, deməli, ev sahibinin qonaqlığını rədd edib, ona ziyan vurmaq fikrindədir. Amma, əgər yeməkdən meyl etsəydi, bu o demək idi ki, duz-çörəyin hörmətinə görə onlarla ev sahibi arasında dostluq əlaqəsi yaranacaqdır.

İbrahim (ə) buzovun kabab olmuş ətini qonaqların qarşısına qoydu. Amma, burda təəccüblü bir hadisə baş verdi. Qonaqlar yeməkdən imtina etdilər. İbrahim (ə) onlardan qorxmağa başladı. Öz-özünə dedi: Görəsən doğrudanmı mənə pislilik etmək istəyirlər?!

Qonaqlar özlərini təqdim etdilər. Onlar İbrahimə dedilər:

-Biz Allahın mələkləriyik. Sədum camaatından intiqam almaq üçün ora göndərilmişik.

İbrahim (ə) təəssüf etdi və bəlkə haqq yoluna qayıdalar - deyər əzabı şəhər sakinlərindən uzaqlaşdırmağa çalışdı. Ona görə də mələklərə dedi:

-Lut Sədum şəhərində yaşayır. Onun taleyi necə olacaq?

Onlar dedilər:

-Biz orada kimin yaşadığını yaxşı bilirik.

İbrahimin (ə) nigarançılığını dəf etmək üçün mələklər ona saleh bir övlad nəsis olacağından xəbər verdilər. İbrahim (ə) onlarla Lutun qövmü barədə danışmaq istədi. Amma, mələklər ona dedilər:

-Ey İbrahim! Bu məsələdən vaz keç. Çünki, Allahın fərmanı qətidir.

İbrahim (ə) sakit oldu və mələklər Sədum əhalisindən intiqam almaq üçün o şəhərə yollandılar.

Onların macərası və Lutun əhvalatı nə idi? Əgər bu kitabla bizimlə olsanız, o macəra ilə tanış olacaqsınız.

Bundan öncə Allahın Xəlili (dostu) Həzrət İbrahimin (ə) əhvalatını oxuduq. İbrahim (ə) Babil torpaqlarında yaşayırdı. O oranın sakinlərini yeganə Allaha ibadət etməyə və bütpərəstlikdən çəkinməyə dəvət etdi. Əgər xatırlayırsınızsa insanlar İbrahimin (ə) risalətinə küfr etdilər. Həyat yoldaşı Sara və xalası oğlu Lutdan başqa heç kəs iman gətirmədi. İbrahim (ə) Babil torpaqlarından köçmək fikrinə düşdükdə qərara gəldi ki, Lut da onunla hicrət etsin və beləliklə Lut öz torpaqlarını tərk edib, köçdü. Karvan Sədum torpaqlarına çatdıqda İbrahim (ə) Luta dedi ki, o şəhərdə qalıb insanları Allaha pərəstiş etməyə və bütpərəstlikdən çəkinməyə dəvət etsin. Bu minvalla Lutun Sədum şəhərindəki əhvalatı başlandı.

Lut Babil torpaqlarında İbrahimə iman gətirdi. O Həzrəti oda atmaq istədikləri vaxt Lut dedi:

-Mən Allahıma tərəf mühacirət edirəm. Ona görə də Həzrət İbrahimlə birgə Müqəddəs Fələstin torpaqlarına hicrət etdi. Yolda İbrahim (ə) Luta fərman verdi ki, Səđum torpaqlarında sakin olub, o diyarın camaatını Allahın dininə və öz pak insani fitrətlərinə qayıtmağa dəvət etsin.

Səđum İordaniyada Bəhrülmeyyitin sahillərində yerləşən kiçik şəhərlərə deyilirdi. Lut orada yaşamağa başladı. Evləndi və Allah ona imanlı qızlar əta etdi.

SƏDUM CAMAATI

Səđum camaatının yaşayışı əkinçilik yolu ilə keçirdi. Səhərdən axşamədək əkin yerlərində işləyir, sonra isə şəhərdəki evlərinə qayıdırdılar.

Heç kəs bilmir ki, onların əxlaqları necə korlandı və pis işlərə əl atıb, naxələf əməllərlə məşğul oldular. Onlar səfər edənlərin yolunu kəsib, mallarını qarət edir və özlərinə qarşı əxlaqa zidd işlər görürdülər. Səfər edənlər Səđum evlərinə və onun fasiq camaatına yaxınlaşmağa qorxurdular. Onlar həmin şəhərdə onlara hörmət qoyacaq, su və çörək verəcək, onlarla xoş rəftar edəcək bir ev, bir ailə tanımırdılar. Yalnız bir evdən başqa və o da Lutun evi idi.

Lut o azğın və fasiq cəmiyyətdə yaşayırdı. Amma, elə bil ki, cəhənnəmdə yaşayırdı. O görürdü ki, camaat üzdənirəq və çirkin işlərlə məşğuldurlar; elə murdar işlər görürdülər ki, hər bir həyalı və şəxsiyyətli insan bunların adını çəkməyə xəcalət çəkir. Onlar qumarbazlıq edirdilər. Səfər edənlərin yollarını kəsirdilər. Bu işlər onların adət-ənənələrindən bir hissəsi sayılırdı. Onların hamısı şər və fasiq insanlar idilər. Öz çirkin və bəyənilməz işlərindən xəcalət çəkmirdilər.

Lut bütün bu pis işlərin səbəbini bilirdi. Onlar öz pak insani təbiətlərindən və fitrətlərindən ayrı düşmüşdülər.

Böyük Allah insanı hər növ çirkinlikdən pak yaratdı. Onu təmiz xəlq etdi. Amma, insanın özü özünü korlayır. Niyə? Çünki, O, Şeytanın sözünə qulaq asıb, peyğəmbərlərdən uzaqlaşır.

Lut öz qövmünə nəsihət verib, onlara deyirdi:

-Öz insani fitrətinizə, öz rəbbinizə və özünüzdün pak və sağlam uşaqılıq dövrünüze qayıdın. Niyə görə gözəl bir həyata üz tutmursunuz? Nə üçün gözəl ailə həyatından uzaqlaşmaq istəyirsiniz?

Onların ailə əlaqələri bir-birinə dəymişdi. Kişilər öz vaxtlarını kişilərlə, qadınlar isə qadınlarla keçirirdilər. Səfər edənlər bu ölkənin sakinlərini sevmirdilər. Çünki, onlar pis və vəfasız insanlara çevrilmişdilər. Onlar heç kəsə hörmət qoymur və əxlaqa zidd işlər görürdülər. Dəfələrlə Lutu öz yerlərindən çıxarmaq istəmişdilər. Dəfələrlə onun əleyhinə hiyləli planlar hazırlamışdılar. Lut onların arasında qərib kimi yaşayırdı. O, gözəl təbiətli bir şəxsiyyət idi. Amma, onlar çirkin və aludə insanlar idilər. Lut qonaqpərvər idi və qəriblərə hörmət qoyurdu. Amma, onlar camaatın yolunu kəsib, qərib yolçularla pis və çirkin işlər görürdülər. Lut yeganə Allaha ibadət edirdi. Amma, Səđum camaatı

bütpərəst idilər. O, pak təbiətli insan idi. Amma, onlar hamısı fasiq və çirkin insanlar idilər. Heç bir sədumlu Lutu sevmirdi. Çünki, o, onların etdiklərini etmirdi. Çirkin işlərin qarşısında sakit durmurdu. Hətta həyat yoldaşı da kafirlərin tərəfdarı idi. Sədum xalqının etdiyi pis və çirkin işlərə razı idi.

Onlar Allaha iman gətirməyib, bütələrə ibadət edirdilər. Lut və onun qızları isə Allaha iman gətirmişdilər və Sədum camaatının pis işlərindən uzaq idilər.

Fəsad və çirkin işlər günü-gündən artdıqca, Lutun müsibət və dərdləri də artırdı. Donuz kimi və donuzdan da pis yaşayan insanların fikri Lutu incidirdi.

Bir gün qərib bir insan kəndə daxil oldu. O, həmin şəhərin fasiq insanlarını tanıyırdı.

Xoşbəxtlikdən o gün Lut öz tarlasında işləyirdi. Lut o qərib kişini görüb, xoş gəldin dedi. Həzrət o yan-bu yana baxırdı. Çünki, kiminsə onu görəcəyindən qorxurdu. Qərib kişi onun qorxu və nigaranlığının səbəbini soruşdu: Lut ona dedi:

-Bu məntəqənin camaatı insanların yolunu kəsib, mallarını qarət edir və onlara qarşı əxlaqa zidd əməllər edirlər.

Qərib kişi qorxuya düşdü. Lut onu qaranlıq düşənə qədər tarlada gizlətdi. Günəş qürub etdiyi zaman qonağı ilə birgə evə getdi. Lut yenidən öz qonağına xoş gəldin dedi. O həzrət evin qapısını möhkəm bağladı. Qorxurdu ki, yoldaşı şəhər camaatını məsələdən xəbərdar edər.

Lut qonaq üçün yaxşı yemək hazırladı və şamını rahat yesin deyər, mehribanlıqla söhbətə başladı. Qərib kişi arxayın olub, iştahla xörəyini yedi və bir saatdan sonra yatağına uzanıb, yatdı.

Səhər hava işıqlanan zaman qonaq oyandı. Gördü ki, Lut oturub, onu gözləyir. O kişi əllərini yuyub, isti südlə səhər yeməyi yedi. O, gün çıxmazdan qabaq Sədum torpaqlarını tərkməliydi ki, fasiqlər ona ziyan vura bilməsinlər.

Hər halda Lut bütün qonaqlarını bu şəkildə qarşılayar və sonra onlarla xudahafizləşərdi. Lutun fasiqlər şəhərindəki həyatı belə idi. Amma, görəsən onun yaşayışı beləcə davam etdimi? Yox. Kitabın əvvəlində qeyd etdiyimiz kimi belə davam etmədi.

Öncə İbrahim (ə) peyğəmbərin yanına gedən qəribə qonaqlar onun yanına gəldilər. Onlar İbrahimə saleh oğlu olacağını xəbər vermişdilər: böyük məqama sahib olan, pak və gözəl oğul. İbrahim (ə) o vaxt yaşlanmış qoca bir kişi idi. Yoldaşı Sara da artıq doğmaq qabiliyyətini itirmiş qoca qarı idi. İbrahim (ə) sevindi. Sara isə bu xəbərə təəccüb etdi. Mələklər dedilər:

-Allahın işinə təəccüb etməyin.

Qəribə qonaq libası geymiş mələklər Sədum şəhərinə getmək istəyəndə İbrahim (ə) onlara dedi:

-Lut o şəhərdə yaşayır.

İbrahim (ə) bu işi ilə əzabı Sədum xalqından uzaqlaşdırmaq istəyirdi. Bəlkə tövbə edib, öz pak fitrətlərinə qayıdalar. Mələklər İbrahimə dedilər:

-Allahın fərmanı dəyişməzdir.

Sonra onlar Sədum torpaqlarına yola düşdülər. İbrahim (ə) Sədum camaatını gözləyən taledən nigaranlıq hissi keçirirdi.

Bəli, mələklər Sədum torpaqlarına yola düşüb, qərib qonaq paltarında şəhərə girdilər. Lutun evinin qapısını döymək istəyəndə onların gəlişindən heç kim xəbər tutmamışdı. Gecə çatmışdı. Lut qapını açdı. Üç gözəl cavan gördü.

Lut bildi ki, çıxılmaz vəziyyətdə qalmışdır. Amma, nə etsin?! Onlardan üzr istəyib, qəbul etməkdən imtina etsə düzgün olarmı? Bu iş nə əxlaqi və nə də dini bir iş olardı. İnsanın qərib qonağa qapı bağlaması əxlaqdan uzaqdır. Dini cəhətdən də o heç kəsi özündən qovmalı deyil. Bəlkə o acdır, bəlkə susuzdur, bəlkə yolda qalmış bir yolçudur. Lut nə etsin?!

Həzrət qonaqlarına xoş gəldin dedi. Onları tez evinə daxil edib, qapını bağladı. Lutun həyat yoldaşı qonaqları gördü. İçindəki fəsad və xəyanəti şölələnməyə başladı. İstədi ki, şəhər camaatını xəbərdar etsin. Amma, qapı bağlı idi.

Şeytan ona vəsvəsə etdi ki, bir od qalasin. Şəhər əhalisi onu görməklə biləcəklər ki, Lutun qonağı gəlmişdir. Qadın evin damına çıxıb, bir qədər odun topladı və sonra alov yandırdı. Alov və tüstü şölələri göyə qalxırdı...

Lut camaata dedi:

-Öz evlərinizə qayıdın. Öz ailə həyatınıza qayıdın. Öz fitrətinizə qayıdın. Çünki, Allah sizə qəzəblənə bilər.

Sədum əhalisi Lutun sözlərinə gülürdülər. Onların biri qışqırdı:

Qonaqlarını bizə təslim et! Yoxsa evin qapısını sındırıb, onları zorla səndən alarıq. Lut o tərəf-bu tərəfə baxırdı. Onun yanında heç kəs yox idi. Həqiqətən o, yalnız idi. Amma, yəqin ki, bunun da onlar üçün fərqi yox idi. Onlar canavar kimi həzrətin evini mühasirəyə almışdılar.

Şəhər camaatı həmin əlaməti görmüş və ona görə də qaça-qaça Lutun evinə tərəf gəlmişdilər. Onlar evin qapısının yanına toplaşmış, qapını möhkəm döyürdülər. Çünki, bu işə adət etmişdilər. Adət etmişdilər ki, qonaqlara daş atsinlər. Birinci hansının daşı dəysəydi, onun idi.

Lut qapının səsini eşitdi. Bildi ki, camaat onun qonaqlarına qarşı pis və çirkin işlər görmək üçün gəlirlər. O, nə edəcəyini bilmirdi. Qapı bir-birinin ardınca dayanmadan döyülürdü. Onların səsi ucalırdı: Əgər qapını açmasanız onu sındıracağıq.

Lut qapını açdı və təkbaşına onların yanına getdi. Qapını arxadan bağladı. Onlara baxırdı. Bütün vücudunu qəm-qüssə bürüdüyü halda dedi:

-Sizin aranızda bir nəfər ağıllı insan yoxdurmu?

Lut arzu edirdi ki, tək qalmasın. Arzu edirdi ki, kaş onun da övladı, qohum-qəbiləsi olaydı və fasiqlərin onun qonaqlarına hücumunun qarşısını alaydılar.

Lut Sədum camaatının üstünə qışqırdı:

-Xəcalət çəkmirsiniz? Niyə özünüzdən utanmırsınız? Məni qonaqlarımın yanında rüsvaymı etmək istəyirsiniz?

Bu həyacanlı anlarda qapı açıldı və onun qonaqları göründülər. Qonaqlar Luta dedilər:

-Qorxma, biz qonaq deyilik. Biz Allahın elçiləriyik. Allah-təala bizə fərman vermişdir ki, bu şəhəri viran edək. Günəş çıxmazdan əvvəl bu şəhər xarabalığa

çevriləcəkdir. Amma, sən tez bu şəhərdən çıx. Ailəni də özünlə apar. Çox uzaq yerə get! Arxana baxmadan get!

Bu zaman qonaqlar öz barmaqlarını Sədum camaatına tərəf uzatdılar. Gözlənilmədən qərribə bir işıq saçdı. Şəhərin bütün kişiləri kor olub, öz gözlərini itirdilər. Artıq heç nə görmürdülər. Hərc-mərc düşdü. Gecənin son saatları idi. Lut əzab yetişməmişdən qabaq Sədum torpaqlarını tərk etməli idi. Həzrət öz ailəsinə göstəriş verdi ki, gecə yarısı qaranlıqda şəhərdən çıxmağa hazır olsunlar. O, çölə çıxmalı, ailə və heyvanlarını uzaq bir yerə aparmalı idi.

Sədum camaatı arasında çaxnaşma düşdü. Lut və ailəsi tez şəhərdən çıxdılar. Lutun arvadı heyvanların ardınca hərəkət edir və tez-tez şəhərə tərəf dönürdü. O dayanır və baxırdı.

Lut təpələrin və hündürlüklərin o tərəfində gizləndi. Yoldaşı evin damında yandırdığı alova baxırdı. Alov söndü. Sükut hər tərəfi bürüdü. Lutun arvadı qayıtmaq istəyirdi. Şəhərə isə çox vaxt qalmamışdı.

Birdən çox qorxulu bir səs eşidildi: göy gurultusuna bənzər, Amma, ondan daha möhkəm, yer tərpədici bir səs. Digər tərəfdən böyük bir vulkan fantan vurub, yanmış və alovlu daşları göyə atdı. Sədum şəhərinin səmasını yandırıcı alovlar bürüdü və o torpaqları örtüdü. Qaranlıqdan səma daşları enməyə başladı. Həqiqətdə göydən alov və daş yağdı.

Lutun yoldaşı yerə yıxılaraq, duz topasına çevrildi. O, yoldaşı Luta növbənöv dərd və işgəncələrlə əzab-əziyyət vermişdi. O, bütpərəst və kafir idi. Yoldaşına xəyanət etdiyinə, fasiq Sədum camaatı ilə həmkarlığına görə xəyanətinin mükafatını alırdı.

XARABALIQLAR VƏ İBRƏT DƏRSİ

Şəhər oldu. Günəş çıxdı. Amma, Sədum şəhərindən heç bir əsər qalmamışdı. Şəhər xarabalığa, yanmış daş və duz topalarına çevrilmişdi. Hər şey yanmış və külə dönmüşdü. Çünki, Sədum camaatı yerdə fəsad və pisliliklərlə məşğul olub, bütün gözəllikləri də xarabalığa çevirmişdilər. Ailə əlaqələrini və öz pak fitrətlərini dağıtmışdılar. Gözəl əxlaqı buraxıb, donuz kimi yaşayırdılar. Onların həyatı bütünlüklə çirkinlik və fəsaddan ibarət idi. Bu işlər onların yerli adət-ənənələrinə çevrilmişdilər. Ona görə də Allahın qəzəbi onları tutdu, səma onlara alov və möhkəm daşlar yağdırdı. Sədum şəhərinin qalıqları yanmış daş və duzla dolu dəhşətli bir yer olaraq indiyə qədər də qalmaqdadır.

BİSMİLLAHİR-RƏHMANİR-RƏHİM

Lutun qövmü Allahın elçilərini təkzib etdilər. O zaman qardaşları Lut onlara dedi:

-Niyə Allahdan qorxmursunuz? Mən sizin üçün əmanətdar bir peyğəmbərəm. Ona görə də Allahdan qorxun və mənə itaət edin. Mən bu işə görə sizdən heç bir şey istəmirəm. Mənim muzdum yalnız ələmlərinin rəbbinin yanındadır. Siz bu qədər məxluqatın arasında kişi cinsinə tərəf gedib, Allahın sizin üçün yaratdığı yoldaşlarınızı buraxırsınız. Doğrudan da siz təcavüzkar insanlarsınız.

Dedilər:

-Ey Lut! Əgər bu sözlərindən əl çəkməsən həqiqətən səni ixrac edəcəyik.

Dedi:

-Mən sizin əməllərinizlə qatı düşmənəm. İlahi! Mən və mənim ailəmi bunların əməllərindən xilas et!

Biz onu və bütün ailəsini xilas etdik, yerdə qalanlarının arasında olan qoca qarıdan savayı. Sonra o birilərini həlak etdik. Onlar üçün daş yağışı göndərdik. Nə pis yağış idi! Təbliğ olunmuşların (inadkarlıq edənlərin) yağışı. Bu hadisədə bir əlamət var, Amma, çoxları iman gətirmirlər. Sənin Rəbbin toxunulmaz və rəhmlidir.⁵

Şüəra surəsi, 160-175-ci ayələr.⁵

QURBANLIQ

HƏZRƏT İSMAYILIN ƏHVALATI

İbrahim (ə) İraq torpaqlarından köçdü. Yoldaşı Sara və xalası oğlu Lutu da özü ilə apardı. Onlar Qibtililər ölkəsinə çatdılar. Oranın padşahı Xəlilür-Rəhmanın (İbrahim (ə) peyğəmbərin) həyat yoldaşına ehtiram etmək üçün Saraya Hacər adlı cavan bir kənz hədiyyə etdi.

İbrahim (ə) Fələstinə yollandı. Yolun üstündə Ölü dənizin sahillərində yerləşən Sədum şəhərinə çatdıqda İbrahim (ə) Luta göstəriş verdi ki, o şəhərdə qalsın və oranın əhalisini Böyük Allaha ibadət etməyə çağırınsın. Amma, İbrahim (ə) həyat yoldaşı Sara və cavan kənz Hacərlə birgə Fələstin torpaqlarına gedən yolunu davam etdirdi.

İbrahim (ə) orada dağ təpəliklərin əhatə etdiyi gözəl bir yerə çatdı. Elə oradaca sakin oldu. Min illər bundan öncə həmin tarixdən başlayaraq İbrahim, bu gün Əl-Xəlil şəhəri adlanan həmin yerdə yaşamağa başladı. O həzrət həmin geniş yerdə çadırlarını qurdu və sakitcə otlasınlar deyə, heyvanlarını buraxdı.

O yer karvan yolunun üstündə idi. Ona görə də yolçuların çoxu ora gedir və onun yanında dadlı su və ləzzətli yemək yeyirdilər. Orada lütf, ehsan, bəxşiş və gözəl davranış görüb, İbrahim (ə) peyğəmbərin hikmətli sözlərinə qulaq asırdılar. İbrahim (ə) qonaqları ilə söhbət edirdi və insanların yalnız yeganə və şəriksiz Allaha ibadət etmələrinə çalışırdı. Çünki, ondan başqa bir Allah yoxdur.

Günlər və illər ötdü. İnsanlar bildilər ki, İbrahim (ə) saleh və səxavətli bir kişidir. Onun xoş əxlaqını, ehsan və qonaqpərvərliyini bilib, ləyaqət, ibadət, təqva, xeyirxahlıq və insansevərliyinə bələd oldular.

MÜJDƏ

Amma, kimsə İbrahimin (ə) üzünə baxsaydı, onun gözlərində qəm-qüسسə görərdi. Nə üçün? Çünki, İbrahim (ə) uşaqları sevirdi və istəyirdi ki, onun da bir övladı olsun. İbrahim (ə) və yoldaşı qocalmışdılar. Onların baş qarışdıracaq, evlərinə sevinc gətirəcək və qoyun-quzularla oynayacaq uşaqları yox idi. İbrahimin (ə) yoldaşı Sara öz ərinə çox sevirdi. Ona görə də onun narahatlığını görmək istəmirdi. Bir gecə ona dedi:

-Sən istəyirsənmi oğlun və nəvən olsun?

İbrahim (ə) dedi:

-Bu, Allahın istəyidir və mən də ona razıyam.

Saleh qadın olan Sara dedi:

-Mən istəyirəm ki, uşağımız olsun. Onu böyüdək, sevək. O da bizi sevsin. Amma, ey Xəlilür-Rəhman (Alahın dostu)! Mən bilirəm ki, artıq qocalmışam. Odur ki, kənzim Hacəri sənə bağışlayıram. Onunla evlən. Bəlkə də Allah ondan sənə övlad nəsib edəcəkdir.

İbrahim (ə) dedi:

-Ey Sara, sənənin məndən ötrü nigaran olmanı istəmirəm.

-Ey Allahın Xəlili! Mən narahat olmuram. Sən şad olanda mən də şad oluram.

Beləliklə Sara kənizini öz əri İbrahimə hədiyyə verdi. O həzrət Hacərlə evləndi və hələ doqquz ay keçməmişdi ki, uşağın ağlamaq səsi eşidildi. Hamı İsmayılın doğulması münasibəti ilə sevindilər.

HİCRƏT

Allah-təala İbrahimə İsmayıl adlı övlad bəxş etdi. O, sevməli uşaq idi. Atasının ürəyini sevinc və şadlıqla doldurmuşdu. Atasını qucağına alır və öpürdü. İsmayıl bəzi vaxtlarını anası Hacərin çadırında keçirirdi.

Saleh qadın olan Sara İbrahimi (ə) çox sevirdi. Onu sevindirmək istəyirdi. Amma, Hacərə həsəd apardı. Çünki, Hacər övlad sahibi olmuşdu. Amma, Sara hələ də övladdan məhrum idi.

Sara istəmirdi ki, həsəd aparmaq onun qəlbini içəridən sarsıtsın. O, bununla Hacərə nifrət etmək, ona kin bəsləmək istəmirdi. Ona görə də əri İbrahimə dedi ki, mən bundan sonra Hacəri görmək istəmirəm. Çünki, Hacəri gördükdə ona həsəd aparırdı. O, bu işin vasitəsilə cəhənnəm odunda yanmaq istəmirdi.

Mehriban Allah öz bəndələrinə qarşı mehribandır. Sara övlad sarıdan bəhrəsiz idi. O, yoldaşı İbrahimə iman gətirməyinə görə köçməyin əzab və çətinliyinə və bu illər ərzində çox şeyə dözmüşdü. Onun hələ də öz rəbbinə və onun peyğəmbəri olan İbrahimə imanını vardı.

KƏBƏYƏ DOĞRU

Allahın istəyi ilə İbrahim (ə) Hacəri və oğlu İsmayılı özüylə cənuba tərəf, çox uzaq bir yerə aparmalı idi. İbrahim (ə) Allahın fərmanına itaət edərək, indiyə qədər getmədiyi naməlum bir yerə köçdü. O, südəmər körpəli həyat yoldaşı Hacərlə uzun müddət yol getdilər. İbrahim (ə) nə vaxt gözəl məkan və yaşıllıq görsəydi göyə baxardı. Çünki, vəd olunmuş yerə çatmalarını arzu edirdi. Lakin, Allahın mələyi göydən enib, ona xəbər verirdi ki, yolu davam etdirsin.

Beləliklə İbrahim (ə) və südəmər körpəsini qucağında tutmuş Hacər gedirdilər. Uzun müddətdən sonra onlar quru, su və otsuz bir yerə çatdılar: qum və quru səhra bitkilərindən başqa bir şey olmayan bir dərəyə. Orada mələk endi və İbrahimə xəbər verdi ki, müqəddəs yerə çatmışdır.

İbrahim (ə) o dərəyə endi. Həyatdan uzaq bir dərə idi. Orada nə çay vardı, nə bulaq və nə də bir insan orada yaşayırdı. Həqiqətən Allahın istəyi bu idi ki, körpə İsmayıl və anası orada yaşasınlar.

VİDALAŞMA

İbrahim (ə) öz sakit oğlu İsmayılı öpüb, ağladı. O, Hacəri və övladını o qorxulu yerdə qoyub, qayıtmalı idi. İbrahim (ə) Fələstin torpaqlarına qayıdıb, oradan uzaqlaşdıqca onlar üçün ağlayırdı.

Hacər ətrafına baxdı. Qum və dağların möhkəm daş parçalarından başqa bir şey görmədi. Ona görə də ərinə dedi:

-Bizi burada, bu dəhşətli yerdə qoyub gedirsən?

-Ey Hacər! Allah mənə belə əmr etmişdir.

Hacər imanlı bir qadın idi. Bildi ki, Allah öz bəndələrinə qarşı mehribandır. Onların xeyir və yaxşılıqlarını istəyir. Ona görə də İbrahimə dedi:

-İndi ki, Allah belə fərman verib, deməli, bizi qoruyacaqdır. O, bəndələrini unutmur.

İbrahim (ə) oğlu və yoldaşı ilə vidalaşdıqdan sonra onlardan uzaqlaşdı. Təpələrin başında dayandı. Göyə baxdı və Allahdan istədi ki, onları zərər və ziyanlardan qorusun.

SU

İbrahim (ə) çox uzaqlaşmış, gözlərdən itdi. Hacər daha onu görə bilmirdi. İsmayıl ətrafında nələr baş verdiyini bilmirdi. Hacər oğlu üçün bir qoyun dərisi sərdi, özü və körpəsi üçün dik bir xeymə düzəltmək üçün ayağa qalxdı. O, çox arxayınlıqla işləyirdi. Elə bil ki, öz evindədir. Hacər inanırdı ki, orada kimsə vardır. O, onu və uşağını qoruyur. Gündüzlər bir az odun toplayıb, gecələr od qalayır. Şam yemək üçün özünə bir az çörək hazırlayırdı. O, gecənin çoxunu oyaq qalır və ulduzla dolu səmaya baxırdı.

Bir neçə gün keçdi. Hacər belə bir vəziyyətdə yaşayırdı. Götürdüyü sular qurtardı. Hətta qabda bir damcı da su qalmadı. Suyun hamısı qurtarmışdı. Qorxulu və sükuta bürünmüş bir dərədə Hacər o tərəf-bu tərəfə baxırdı. Amma, bir şey görmürdü. Əmin oldu ki, bu yer quru və susuzdur. Qabaqca nə bir insan buradan keçib və nə də səmasında bir quş uçmuşdur.

Körpə İsmayıl ağladı. O, susuz idi; bir içim su istəyirdi. Amma, bilmirdi ki, ətrafında nələr baş verir. O, bilmirdi ki, yerin hansı tərəfində yaşayır.

Anası mehribanlıqla ona baxırdı. Nə etsin? Bu quru səhrada suyu haradan əldə etsin? Birdən ürəyində analıq hissi şölələndi. Bir iş görməyə məcbur idi. O, gərək bu torpaqda su tapaydı, hətta əgər bir içim olsa belə. Öz-özünə deyirdi. Bəlkə bu dağın arxasında bulaq və ya çala ola. Bəlkə o təpənin arxasında hansısa xeyirxah insan karvan yolları üçün bir su quyusu qazmışdır.

Hacər ayağa qalxdı. Öz ətrafına baxdı. Övladı üçün təhlükə yarada biləcək canavar və ya kaftarın olmamasına əmin oldu. Heç nə yox idi. Ara-sıra gözə dəyən tikanlı otlardan başqa heç nə yox idi.

Hacər Səfa dağına tərəf qaçdı. O, ümidlə qaçırdı. Amma, ürəyində qorxu var idi. Olmaya canavar susuz uşağı - İsmayılı apara. İsmayılın səsi hələ də qulaqlarında idi. Hacər dağın zirvəsinə qalxdı. O, dərəyə nəzər saldı. Su dalğalarına oxşar bir şeylər gördü. Dərəyə tərəf qaçdı. Amma, bir şey görmədi. Səhranın qumundan başqa orada heç nə yox idi. O, dərənin ortasında yalnız havanın hərəkətindən dalğalanan və dərəyanı xatırladan ilğım görmüşdü.

Hacər qaça-qaça uşağı İsmayılı tərəf qayıtdı. Uşaq ağlayır və qışqırırdı. O, su axtarırdı. Hacər ümidlə Mərvə dağına baxdı: Bəlkə orada su olar?

Çox sürətlə qaçırdı. Qumlar ayağının altında dağılırdı. Suya oxşar bir şey gördü. Qaçdı və sürətlə yolu qət etdi. Amma, yenə də ilğımdan başqa bir şey deyildi.

İsmayılın ağlamaq səsi kəsildi. Hacınin gözündən itdi. Ana tez qayıtdı. Uzaqdan övladının ağladığını gördü. Həmişəki kimi su istəyirdi. Bəlkə də anasını axtarırdı. Qorxurdu.

Hacı Səfa və Mərvə dağları arasında qaçırdı. O, oğlu İsmayıl ilə su axtarırdı. Çünki, o, susuzluqdan can verməkdə idi. Hacı göyə tərəf baxdı və səmimi qəlbədən fəryad etdi:

-İlahi!

Mərvə dağına qalxdı. İsmayıl gözlərindən itdi. Ağlamağı kəsildi. O, oğlu İsmayılın can verməyindən qorxdı. Bəlkə də ac bir canavar onu yemişdir. Var gücü ilə qaçırdı. Uzaqdan gördü ki, İsmayıl sakitdir və ayaqlarını tərpedir. Kiçik ayaqlarının altından su bulağı qaynayır.

Hacı ağlayaraq göyə baxdı. Allah duasını qəbul etmişdi. Qumların arasından su axırdı. Hacı, susuzlar ondan su içsinlər deyə, tez suyun yan-yörəsində kiçik bir hovuz düzəltdi. O, sonralar Zəməm quyusu adı ilə məşhurlaşdı.

CURHUM QƏBİLƏSİ

Quşlar su qoxusu duyaraq, sevincək o bulağın ətrafında uçmağa başladılar. Hacı dərənin səmasında ağ quşların uçmaq mənzərəsinə baxaraq sevindi. İsmayıl da fəzada uçan quşları görərək sevinirdi.

O səhraların sakinləri səfər yolu ilə öz dolanışıqlarını təmin edirdilər. Bir gün Curhum qəbiləsi o dərənin yaxınlığından keçərkən quşların göydə uçduğunu gördülər. Bildilər ki, dərədə su vardır. Ona görə də həmin yerə yollandılar. Karvanlar dərəyə enən zaman qərribə bir mənzərə gördülər. Orada bir qadın və südəmər körpədən başqa heç kəs yox idi. Qadın onlara dedi:

-Mən Allahın Xəlil İbrahim (ə) yoldaşı Hacıyəm.

Curhum qəbiləsi pak və saleh insanlar idilər. Ona görə də Hacıyə dedilər:

-İcazə verirsinizmi ki, biz bu dərədə sakin olaq.

Hacı onlara dedi:

-Mən gərək Xəlilür-Rəhman İbrahimdən sizin üçün icazə alım.

Curhum qəbiləsinin adamları o dərənin yaxınlığında çadır qurdular. Onlar icazə almaq üçün İbrahim (ə) gəlişini gözləyirdilər. İbrahim (ə) gəlib, çadırları, qoyun və dəvə sürülərini görüb, o ərəb qəbiləsinin gəlişinə razılığını bildirdi. O zamandan Curhum qəbiləsi o dərədə sakin oldular.

İsmayıl və Hacı xoş həyat keçirirdilər. Qəbilənin adamları İsmayıl ilə çoxlu qoyunlar hədiyyə etdilər. Yayda günün istiliyindən, qışda isə yağışlardan qorunmaq üçün ona və anasına gözəl bir xeymə düzəldilər.

İsmayıl böyüyüb, ərəb dilini öyrəndi. O, gözəl bir cavan idi və atası İbrahim (ə) əxlaqını irs götürmüşdü. Təmiz qəlbli ərəblərin əxlaqının təsiri altına düşüb, onlardan yaxşılıq, güzəşt, qonaqpərvərlik, şücaət və at minmək öyrəndi.

KƏBƏ - TÖVHİD NİŞANƏSİ

Allah İbrahimə fərman verdi ki, tövhid nişanəsi və Allaha ibadət üçün bir yer olacaq ev və məscid düzəltsin. İbrahim (ə) oğluna dedi:

-Allah mənə əmr etmişdir ki, bu kiçik tərənin başında onun evini düzəldim. Allahın evini düzəltmək üçün İbrahim (ə) öz Allahının fərmanına, İsmayıl da atası İbrahimin (ə) dəvətinə müsbət cavab verdilər. O qoca kişi və cavan İsmayıl ayağa qalxmalı və bu mühüm tapşırığı yerinə yetirməli idilər. Onlar öncə ev tikmək üçün dərənin ətrafındakı dağlardan münasib daşlar gətirməli, torpaq yığmalı və evi tikmək üçün lazım olan məhlulu əldə etmək üçün ona kifayət qədər su tökməli idilər.

Beləliklə, evin tikintisi başlandı. Öncə ora dərənin yan-yörəsindəki dağlardan daşlar gətirdilər. Su üçün hovuz düzəldilər və torpaq topladılar. Cavan İsmayıl daş gətirmək məsuliyyətini öz öhdəsinə götürdü. Binanın əsasının möhkəm olunması üçün o, möhkəm daşlar seçirdi. Çoxlu yaşıl rəngdə daş parçaları topladı. Sonra hovuzun suyunu torpaqlara tökdülər ki, yapışqan palçıq düzəltsinlər və onunla da daşları bir-birinə möhkəm yapışdırsınlar.

İbrahim (ə) yaşıl rəngli daşları bir-birinin üzərindən düzürdü ki, evin bünövrəsini qoysun. İsmayıl daşları atasının əlinə verirdi. Hər gün bir sıra daş düzür və sonrakı günü isə ikinci sıranı hörməyə başlayırdılar. Beləliklə, hər gün bina bir qədər ucalırdı və hər gün İbrahim (ə) və İsmayıl evin ətrafına yığışır və deyirdilər:

-İlahi!Bizdən qəbul et!Həqiqətən sən eşidən və bilənsən.

Kəbənin binası səkkiz metrə qədər ucaldı. İbrahim (ə) evin yuxarı küncündə boş bir yer gördü. O gecə göyün daşları parlayırdılar. Onların biri yaxınlıqdakı bir dağın zirvəsinə endi. Səhər tezdən İbrahim (ə) dərədən görünən dağa tərəf yollandı. Gözü qar kimi parlayan ağ bir daşa düşdü. Bu daş evin divarının boş yeri qədərində idi. Ona görə də İbrahim (ə) o daşı götürüb, evin boş yerinə yerləşdirdi. Evin tikintisi sona çatdı; Allahın hörmətli evinin, yeganə və şəriksiz Allahın ibadət olunduğu ilk evin.

Kəbənin şərqə və qərbə açılan iki qapısı vardı. İbrahim (ə) bir qədər İzxir adlanan ətirli otdan yığıb, onun qapısının ağzına qoydu. İsmayılın anası Hacər gəlib, Kəbə üçün bir örtük hədiyyə etdi.

İBRAHİM (Ə) HƏCCİ

İbrahim (ə) dağa gedib, onun zirvəsinə qalxdı. Sonra uca səslə insan nəsillərini hörmətli evin həccinə dəvət etdi. Curhum qəbiləsi və onların yaxınlığında yaşayan ərəb qəbilələri Xəlilür-Rəhman İbrahimin (ə) səsini eşidilər. O il İbrahim, İsmayıl və Hacərdən savayı heç kəs həcc yerinə yetirmədi. Vəhy mələyi enərək, həcc etmə qaydalarını İbrahimə öyrətdi. Onlar Zənzəm suyu ilə qüsl edib, ağ və təmiz paltarlar geyindilər. Yeddi dəfə Kəbənin ətrafına təvaf etməyə başladılar. Namaz qılıb, Allahdan əməllərinin

qəbul olunmasını istədilər. Təvafdan sonra Səfa və Mərvə dağlarına tərəf getdilər. O iki dağın arasındakı yolu qət etdilər.

Hacər on iki il bundan qabaq baş verən hadisəni xatırladı: İsmayıl beşikdə körpə olduğu zamankı hadisəni. İsmayılın ağlamasını və özünün su axtarışlarını yadına saldı. O, bu qorxulu dərədə yeddi dəfə get-gəl etdiyini, Allaha yalvardığını və İsmayılın ayaqları altından su axdığını yadına saldı. Allah-təalanın iradəsilə bu hadisələr bəşər yaddaşında qalmışdır. Onlar bunları xatırlamaqla anlamalıdırlar ki, yalnız Sübhən Allah hər şeyə qadirdir.

İbrahim (ə) və oğlu İsmayıl Səfa dağına qalxdılar. Onlar təvazökarcasına Allahın evinə baxıb, dedilər:

-La ilahə illəllah. Vəhdəhu la şərəkə ləh... Ləhul-mulku və ləhul-həmd. Yuhyi və yumitu və huvə əla kulli şeyin qədir.

YUXU

Cəbrayıl enərək İbrahimə göstəriş verdi ki, bir qədər su götürüb, Ərəfat və Mina dağlarına tərəf getsin. O zamandan Zilhəccə ayının 8-ci günü «Tərviyə günü» adlanmağa başladı. İbrahim (ə) gecəni orada keçirdi. Ulduzlu səmaya baxırdı; Allahın yaratdığı və çıraq kimi parlayan ulduzlara. Hər şeyi yaradan, təsvir edən və ən gözəl adlara sahib olan Allaha səcdə edirdi; dirildən, öldürən və hər şeyə qadir olan Allaha. İbrahim (ə) gözlərini bağlayıb, yatdı. Yuxudan oyandı. Göy eləcə ulduzla dolu idi. Gördü ki, övladı İsmayıl yatmışdır. Yenidən yatdı. Yenə də həmin yuxunun təkrarını gördü. Gördü ki, öz övladını qurban edib, ələmlərin Rəbbinin qarşısında başını kəsir. İbrahim (ə) yuxudan oyandı. Dan yeri sökülmüşdü. Dəstəmaz alıb, namaz qıldı. İsmayıl da oyandı, dəstəmaz aldı və namaz qıldı.

Günəş çıxdı və təpələri nura boyadı. İbrahim (ə) qəmgin idi. Allah-təala yenə də onu imtahana çəkirdi. Bu dəfə onu övladının başını kəsməklə imtahan edirdi. İbrahim (ə) nə etsin? Əgər Allah İbrahimə özünü oda atmağı əmr etsəydi, bunu edərdi. Amma, bu dəfə necə, oğlunu qurbanlıq edəcəkmiz? Nə etməlidir? Macəranı oğluna desinmi? Yoxsa onu bu işə məcbur etsin? Əgər oğluna xəbər versə oğlu qurban olmağa razı olarmı? Görəsən İsmayıl qurbanlığın əzab-əziyyətinə dözə bilərmiz?

İsmayıl atasını qəmli görüb, dedi:

-Atacan niyə nigaransan?

İbrahim (ə) dedi:

-Bir məsələ məni nigaran etmişdir. Oğlum! Mən yuxuda gördüm ki, səni qurbanlıq edirəm. Fikrin nədir?

İsmayıl anladı ki, Allah-təala öz elçisi İbrahimə övladını qurban kəsmək əmrini vermişdir.

İsmayıl atasını çox sevirdi. Bilirdi ki, atası Allahın əmri olmadan heç bir işi yerinə yetirməz. Çünki, O, Allahın Xəlili idi. Allah onu cavanlıq vaxtında Babilə və hətta qocalandan sonra da imtahan etmişdi. İsmayıl anladı ki, Allah-təala öz dostu İbrahimi (ə) imtahan edir. Ona görə də ona dedi:

-Ata, tapşırıq aldığın işi yerinə yetir. İnşallah məni də səbir edənlərdən görərsən.

İbrahim (ə) bu sözə sevindi. Oğlu İsmayıl saleh və itaətkar idi. Allaha və rəsuluna imanını var idi.

QURBANLIQ

İbrahim (ə) bıçaq və ip götürüb, yaxınlıqdakı dərələrin birinə getdi. İsmayıl atasını müşayiət edirdi. O, sakit idi. Özünü qurbanlıq anı üçün hazırlayırdı və Allahdan istəyirdi ki, Onun yolunda əzab və ağrıya dözmək üçün ona səbir versin. Hacı İbrahim (ə) və İsmayılın o dərəyə tərəf getdiklərini gördükdə, onların odun yığmaq üçün ora getdiklərini güman etdi.

İbrahim (ə) və İsmayıl dərəyə çətdilər. İsmayıl atasına baxdı. Onun gözləri yaşarmışdı. O da atası üçün ağlamağa başladı və işin tez icra olunmasını istədi. Ona görə də atasına dedi:

-Atacan, ipləri möhkəm bağla, paltarlarının ətəyini yığışdır ki, qana bulaşmasın. Anam onu görə bilər. Ata, bıçağı itilə və başımı kəsərkən tələs! Çünki, baş kəsməyin əzab və ağrısı çox çətinidir.

İbrahim (ə) ağladı və dedi:

-Oğlum! Allahın fərmanını yerinə yetirməkdə mənim ən yaxşı köməkçim sən sən.

İbrahim (ə) ipləri götürüb, İsmayılın çiyinlərini möhkəm bağladı. İsmayıl Allahın fərmanına tamamilə təslim idi. Onun gözlərini bağladı. İbrahim (ə) oğlunun alnını tutub, onu yerə tərəf əydi. Cavan İsmayıl sakitcə yerə diz çökdü. O, həyatla vidalaşırdı. O, ata və anası ilə vidalaşırdı. İbrahim (ə) bıçağı İsmayılın boynuna qoydu. Yalnız bir an və bununla da hər şey bitəcəkdi. O həyəcanlı anlarda görəsən nə baş verdi? Görəsən İsmayıl zibh olundumu?

Yox! İbrahim (ə) göydən bir səs eşitdi. Səs ona fərman verirdi ki, İsmayılın əvəzinə bir qoyunu kəssin. İbrahim (ə) səsə tərəf baxdı. Gördü ki, dağın başından kök bir qoç enir; gözəl və buynuzlu bir qoç. İbrahim (ə) ipləri övladı İsmayıldan açıb, qoçu tutdu. Allahın adı ilə başını kəsdi və qurbanlıq olaraq Allahın dərəsinə təqdim etdi.

O gündən qurban kəsmək həcc əməllərindən sayılır. Müsəlmanlar müxtəlif yerlərdən Allah evinin ziyarətinə gəlirlər. İbrahim (ə) və İsmayılın Allaha ibadət üçün tikdikləri evə gəlib, onun ətrafına toplanır və əzəmətlə onun adını yad edirlər. Əvvəllər Hacı Səfa və Mərvə dağları arasında qaçdığı kimi, onlar da qaçırılar. Öncə İbrahim (ə) qurbanlıq etdiyi kimi onlar da qurbanlıq edirlər. Onlar İbrahim (ə) dinində olduqları üçün bu işləri yerinə yetirirlər. İbrahim (ə) dini müqəddəs İslam dinidir.

«MƏN İKİ QURBANLIĞIN OĞLUYAM»

Bilirsinizmi bu cümlənin müəllifi kimdir? Bu söz Həzrət Məhəmməd (s) peyğəmbərin sözüdür. Niyə? Çünki, o həzrət İsmayıl peyğəmbərin nəslindən idi.

İsmayıl o diyarda yaşayaraq evləndi və oğul-uşaq sahibi oldu. Onun nəvələrindən biri peyğəmbərimizin babası Əbdül-Müttəlibdir. Zəməm quyusunu qazan odur. Həbəştan ordusu Kəbə evini dağıtmaq üçün onun zamanında Məkkəyə hücum etdi. Əbdül-Müttəlib Allah-təaladan istədi ki, Kəbə evini düşmənlərin şəridən qorusun. Allah İbrahimin (ə) və İsmayılın nəvəsinin duasını qəbul etdi və Əbabil adlı quşlar göndərdi. Onlar həbəştanlı Əbrəhənin ordusunu bombaran edərək, dağıtdılar. Əbdül-Müttəlib Allahdan istədi ki, ona on oğul əta etsin. O nəzir etdi ki, əgər on oğulu ona versə, onların birini Allah üçün qurban edəcəkdir. Allah-təala Əbdül-Müttəlibə on oğul əta etdi. O dedi:

-İndi ki, Allah öz lütfü ilə mənə on oğul verdi, mən də öz nəzrimə əməl edəcəyəm.

Buna görə də on oğul arasında püşk atdı. Püşk Həzrət Məhəmməd peyğəmbərin (s) atası Abdullahın adına çıxdı. Əbdül-Müttəlib nəzrinə vəfa etmək üçün onu qurban kəsmək istədi. Məkkə camaatı Abdullahı çox istəyirdilər. Ona görə də Əbdül-Müttəlibə təklif etdilər ki, övladını qurbanlıq etmə! Onunla dəvə arasında püşk at və o dəvələri Allah yolunda qurbanlıq et. Allah bu işdən razı olar.

Beləliklə, Əbdül-Müttəlib Abdullah ilə on dəvə arasında püşk atdı. Amma, püşk yenə də Abdullahın adına çıxdı. Bu işi dəfələrlə təkrar etdi və nəhayət dəvələrin sayı yüzə çatdı. Bu zaman püşk dəvələrə düşdü. Həqiqətən Allah onun əvəzində dəvələrin kəsilməsinə razı olmuşdu.

Əbdül-Müttəlib əmr etdi ki, yüz dəvəni qurbanlıq etsinlər. Onların ətini kasıb və yoxsullar arasında bölsünlər. Abdullah az qalırdı ki, qurban kəsilsin, Amma, Allah-təala onun yüz qurbanlıq dəvə ilə dəyişməsinə razı oldu. İsmayılda olduğu kimi. Allah-təala onun əvəzinə də böyük bir qurbanlıqla razı olmuşdu. Ona görə də Həzrət Məhəmməd peyğəmbər (s) buyurmuşdur: «Mən iki qurbanlığın oğluyam». Çünki, o, Əbdül-Müttəlibin oğlu Abdullahın oğludur. Abdullah da İsmayıl Zəbihullahın nəvələrindəndir. Bu gün insanlar hər il həcc mərasim yerinə yetirmək üçün Məkkəyə gedən zaman hamiləliklə saleh cavan olan, Allah və Allahın peyğəmbərinə itaət edən İsmayılın sərgüzəştini yada salırlar.

BİSMİLLAHİR-RƏHMANİR-RƏHİM

Onun ardıcılardan biri İbrahim (ə) idi. Yadına sal o zamanı ki, pak qəlblə Allahının dərgahına gəldi. O zaman atasına və öz qəbiləsinə dedi:

-Bunlar nədir ki, ibadət edirsiniz. Siz Allahın yerinə bu yalançı məbudlara tərəfmi gedirsiniz? Siz Aləmlərin Rəbbi haqqında nə düşünürsünüz?

Sonra ulduzlara baxdı və dedi:

-Mən xəstəyəm.

Onlar ondan üz döndərib, arxa çevirdilər. O, bütخانaya girdi. Məxfi şəkildə onların məbudlarına baxdı və məsxərə ilə dedi:

-Niyə bu yeməklərdən yemirsiniz? Niyə danışırsınız?

Sonra onlara tərəf gedib, sağ əli ilə möhkəm bir zərbə endirdi.

Onlar (camaat) sürətlə onun yanına gəldilər. Dedi:

-Siz öz əllərinizlə yonduğunuz şeylərə ibadətmi edirsiniz? Bir halda ki, Allah həm sizi və həm də düzəltdiyiniz bütləri yaratmışdır. Bütperəstlər dedilər:

-Onun üçün hündür bir yer düzəldin. Onu oddan bir cəhənnəmə atın!

Onlar İbrahimi (ə) məhv etmək üçün plan çəkmişdilər. Amma, biz onları uduzdurub, məğlub etdik. Dedi:

-Mən Allahıma tərəf gedirəm. O, məni hidayət edəcəkdir.

İlahi! Mənə saleh övlad ver.

Biz ona səbirlə və dözümlü bir cavanın olacağını müjdə verdik. Onunla səy və iş məqamına çatdıqda dedi:

-Oğlum! Mən yuxuda gördüm ki, sənin boynunu vururam. Fikrin nədir?

Dedi:

-Atacan! Nəyə əmr olunmusansa yerinə yetir. İnşaallah mənim səbir edənlərdən olduğumu biləcəksən.

Hər ikisi təslim olduqları zaman İbrahim (ə) onun alnını torpağa qoydu. Ona nida etdik:

-Ey İbrahim! Sən yuxunu həyata keçirdin və öz tapşırığına əməl etdin.

Biz yaxşı iş görənləri beləcə mükafatlandırırıq.⁶

Saffat surəsi, 83-110-cu ayələr.⁶

EY DOĞRU DANIŞAN!

HƏZRƏT YUSUFİN (Ə) ƏHVALATI

İbrahimin (ə) bərəkətli ömrü yüzə çatdı. Yoldaşı Saranın da yetmiş yaşı vardı. Onlar qocalmışdılar. Onlar hələ də övlad sarıdan sonsuz idilər. İsmayılın on dörd yaşı vardı və o, Məkkədə yaşayırdı. İbrahim (ə) il ərzində bir dəfə onu görməyə gedirdi. Siz əzizlər xatırlayırsınızsa Lutun əhvalatında onu fasid əhalisi olan şəhərdən xilas etmək üçün üç qonağın o diyara gəlişindən söhbət açmışdıq və əgər yadınızdadırsa, onlar öncə İbrahimin (ə) yanına gəlmişdilər. İbrahim (ə) Lutun camaatının etdiyi işlərə və onları gözləyən acı taleyə görə nigaranlıq hissi keçirmişdi. Allah-təala İbrahimin (ə) qəlbini şad etmək üçün ona Saradan bir övladı olacağını xəbər verdi; İshaq adlı bir övlad. O, gələcəkdə ilahi peyğəmbərlərdən biri olacaqdı və İshaqdan da bir övlad dünyaya gələcəkdi. O da peyğəmbər olub, böyük məqama çatacaqdı. Sara bu müjdəni eşidib, təəccübə gəldi və dedi:

-Mən qocalmışam. Necə məndən uşaq doğula bilər? Ərim də qoca bir kişidir. Bu iş çox təəccüblüdür.

Mələklər dedilər:

-Allahın işinə təəccüb etmə! Həqiqətən Allah hər şeyə qadirdir.

Beləliklə o möcüzə baş verdi. Doxsan yaşlı bir kişi və qoca qarının bir övladı dünyaya göz açdı. O, İshaq peyğəmbər idi; pak fitrətli və dəyərlı bir insan.

İbrahim (ə) İshaqın doğulmasına çox sevindi. Çünki, onun nəslindən çoxlu peyğəmbərlər yaranacaqdı və hamısı insanlara tövhid, yeganəpərəstlik və nur risalətinin bayraqdarı olacaqdılar.

İshaq böyüdü və İbrahimin (ə) peyğəmbərlik əmanətini öhdəsinə aldı. Allahın risalətini öhdəsinə götürdü və onun təbliğində bütün peyğəmbərlər kimi əmanətdar oldu.

Mələklərin müjdəsi həyata keçdi və Allah İshaqa Yəqub adlı bir övlad əta etdi. Allah-təala İbrahimin (ə) ailəsinə çoxlu bərəkət verdi.

Yəqub da peyğəmbərliyə çatdı və Allahın əmanətini öhdəsinə alıb, onu yerinə yetirmək üçün ayağa qalxdı. Yəqub evləndi və Allah ona Şəmun, Lavi, Rubil, Yəhuda, Yəsakir, Zəbulun, Dan, Nəftali, Cad və Əşir adlı on oğul əta etdi. Ondən sonra Yəqub xalası qızı Rahilə ilə evləndi və ondan da iki övlada sahibi oldu: Yusif və Benyamin. Beləliklə, Yəqubun on iki oğlan övladı oldu.

İbrahimin (ə) sülaləsi Fələstin torpaqlarında yaşayırdılar. Ora təmiz və səfalı bir yer, bitkilər, otlar və zeytun ağacları ilə dolu olan bir diyar idi. Yəqub da atası İshaq və babası İbrahim (ə) Xəlilür-Rəhman kimi səxavətli və bağışlayan bir insan idi. Yoxsullara kömək, qonaq və qəriblərə qulluq edirdi. Ona görə də Yəqub hər gün bir qoyun kəsirdi. Onun ətindən yoxsullara yemək verirdi. Özü və ailəsi də ondan yeyirdilər.

Orada saleh bir kişi yaşayırdı. Adı Dəmyal idi. O, çox yoxsul və kasıb bir insan idi. Təsadüfən həmin gün oruc idi. Öz iftarı üçün də yeməyə bir şeyi yox idi. Yəqubun onun üçün yemək göndərməsini gözləyirdi.

Yəqub adəti üzrə bir qoyun kəsdi. Ətini yoxsullara payladı, özü və övladları da ondan yedilər. Onlar həmin gecəni tox yatdılar.

Amma, kasıb Dəmyal ac yatdı. O, sonrakı gün üçün də oruc niyyəti etdi. Dəmyal o gün oruc olmuş və şama heç bir şey yeməmişdi. Aclıq onu çox incidirdi. Ac yatdı. Aclığın narahatlığına dözərək yatdı. Həmin gecə min illər bundan əvvəl baş verən həyacanlı əhvalatın hadisələri yaşandı.

YUXU

Yusifin doqquz yaşı vardı. Gözəl imanlı bir yeniyetmə idi. Gözlərindən nur parlayırdı. Ürəyi paklıq və xeyirxahlıqla dolu idi. Gözəlliyi üzündə və işıqlı gözlərində aydın idi. Ona görə də atası onu çox sevirdi. Övladlarının heç birini onun qədər sevmirdi. Yəqub Yusifin çöhrəsində peyğəmbərlik nuru görürdü və öz-özünə deyirdi: Yəqin ki, Allah məndən sonra Yusifi peyğəmbərliyə seçəcəkdir.

Yusif gözəl idi. Amma, təkəcə zahiri gözəllikdə yox. O, ruhi keyfiyyətlər və əxlaqi sifətlərdə də gözəl idi. Kimsə onu görsəydi elə bilirdi ki, göydən enən bir mələyin qarşısında durmuşudur. Ona görə də hamı onu sevirdi. Hamıdan çox atası Yəqub ona məhəbbət bəsləyirdi. Yusif şəffaf şəh damlalarına bənzəyirdi. Gözləri səma kimi işıqlı idi. Siması ulduz kimi parlayırdı. Ona görə də on qardaşı ona həsəd apardılar. Öncə ona həsəd etdilər, sonra kin və düşmənçilik bəsləməyə başladılar. Ondən sonra isə onun ölümünü arzuladılar və onun əlindən rahat olmaq üçün çoxlu planlar cızdılar.

O gecə Yusif rahat yatdı. Qardaşlarının plan və hiylələrindən xəbərsiz idi. O, təəccüblü bir yuxu gördü. O, rəya aləmində gördü ki, on bir ulduz, günəş və ay hamısı ona səcdə edirlər. Maraqlı bir səhnə idi. Görəni heyrətə gətirərdi. Yusif hiss etdi ki, ulduzların, günəşin və ayın şüurları vardır və onlar öz istəkləri ilə gəlib, ona səcdə edir, təzim göstərirlər. Heyrətli bir hadisə idi. Yusifi təəccüb bürümüşdü. O hiss etdi ki, nurani səma cisimləri onun qarşısında gülümsəyərək, onu tərifləyirlər.

Bu yuxu Yusifin qəlbini işıqlandırdı, onun vücudunu silkələdi. Yusif oyandı. Onun duyğu və hissləri hələ də o yuxunun təsiri altında idi. Yuxu sanki onun qəlbini, sinəsini və bütün varlığını doldurmuşdu. Ulduzların, günəş və ayın təsviri onun üçün aydın idi. Elə bir qarşısında durmuşdular. O yuxu onun vücudunu sarsıtdı. Çünki, o, nə edəcəyini bilmirdi. Ona görə də heyran idi. Sərgərdan idi; atasının yanına gəlib dedi:

-Ata! Yuxuda gördüm ki, on bir ulduz, günəş və ay mənə səcdə edirlər. Atacan! Gördüm ki, onların hamısı toplaşmış, mənə səcdə edirlər. Hiss etdim ki, o ulduzlar nə etdiklərini bilirlər. Hiss etdim ki, onlar üzümə gülümsəyirlər. Təzim edib, qarşımda səcdə edirlər.

Yəqub Yusifin yuxusuna tamamilə qulaq asdı. Bildi ki, Yusif gələcəkdə böyük və dəyərli bir məqama çatacaqdır; çox böyük bir məqama. O, mehribanlıqla oğluna dedi:

-Oğlum! Yuxunu qardaşlarına söyləmə. Onlar sənə qarşı çıxarlar. Çünki, Şeytan insanın açıq-aşkar düşmənidir.

Oğlum! Qardaşlarını bu qəribə yuxudan xəbərdar etmə. Çünki, sənə həsəd apararlar. Şeytan onlara vəsvəsə edər.

Ey Yusif! Allah səni öz risalətini təbliğ etmək üçün seçəcəkdir. O sənə yuxu təbiri öyrədəcəkdir. Allah sənə xeyir və bərəkət nazil edəcək. Səndən qabaq ataların İbrahim (ə) və İshaqa, həmçinin Yəqubun ailəsinə əta etdiyi kimi.

HİYLƏ

Həsəd qardaşların qəlbində artdı. Onların Yusifə olan kinləri çoxaldı. Bəlkə yuxunu eşitmişdilər və bəlkə də atalarının ona olan fəvqəladə məhəbbətlərini hiss etmişdilər.

Onlar hər gün heyvanları otarmaq üçün çölə gedir və yalnız bir məsələ barəsində düşünürdülər: Yusifin şərindən necə xilas olmaq olar?

Şeytan onlara vəsvəsə etdi. Öz ürəklərində olan hiylə ilə dedilər:

-Onu özümüzlə otlığa gətirib, bir dəfəlik şərindən qurtularıq.

Günlər ötürdü. Onlar zahirdə Yusif ilə dostluq edirdilər. Onun üzünə gülümsəyir, məhəbbət göstərirdilər ki, onlarla birgə otlığa gəlsin. O gözəl yaşıllıqlarda oynasın.

Yusif günahsız və pak idi. O, öz gözəl ağ köynəyi kimi təmiz idi. Buna görə də onların sözlərinə və yalançı dostluqlarına inandı. Onlarla çölə, geniş, gözəl və yaşıl torpaqlara getmək istədi. Amma, Yəqub qardaşların Yusifə olan məkr və hiylələrindən qorxur və ona getmək icazəsi vermirdi.

Bir gecə qardaşlar otlıqdan gəldilər. Yusifin üzünə gülümsəyərək, dedilər:

-Ey Yusif! O otlıq və çəmənliklər, çöl və səhralar nə qədər gözəldir! Biz çox həzz apardıq. Çox oynadıq. Niyə bizimlə gəlmirsən?

Yusif onlarla getmək istəyirdi. Amma, atasının sözünə baxırdı. Onun icazəsi olmadan heç bir iş görmürdü. Yusifin qardaşları dedilər:

-Biz atamızla danışırıq ki, icazə versin və sən bizimlə gələsən.

Yusif bu sözə sevindi. Hamısı şam süfrəsinin ətrafında oturdular. Sakitcə yeməklərini yeyirdilər. Qardaşlar öz mənalı nəzərləri ilə bir-biriləri ilə söhbət edirdilər. Onlar, hörümçək öz qorxulu evini toxuduğu kimi namərdcəsinə hiylələrini qururdular. Öncə gülümsədilər. Zahirdə Yusifə dostluq və məhəbbət göstərirdilər. Onlar atalarına dedilər:

-Ata! Niyə bizi Yusifə əmanətdar bilmirsən? Biz onun xeyrini istəyirik. Atacan! Biz Yusifi sevirik. Onu çox istəyirik.

Ata! Sabah onu bizimlə göndər ki, oynasın və ləzzət aparsın. Biz ondan muğayat olarıq. Atacan! Qoy o sabah bizimlə yaşıllıqlara və otlıqlara gəlsin. Oynasın, istirahət etsin. Biz onu qoruyarıq. Onu salamat qaytararıq.

Yəqub Yusifin qardaşları ilə getməsinə istəmirdi. Çünki, onlar ona həsəd aparırdılar. Şeytan onları aldada bilirdi. Onun başına bir iş gətirə bilərdilər. Ona görə də nigaranlıqla dedi:

-Yusifini aparsanız mən darıxaram. Mən qorxuram ki, sizin başınız qarışar və Yusifi canavar yeyər.

Övladlarım, mən Yusifi sevirəm. O, hələ uşaqdır. Siz ondan xəbərsiz ola bilərsiniz. Orada çoxlu canavarlar vardır. Onu parça-parça edərlər.

Oğlanlar atalarının cavabında dedilər:

-Biz on nəfər cavanıq. Necə canavar onu yeyə bilər?! Biz güclü kişilər, onu qoruyacağıq. Əgər biz on nəfər ola-ola canavar onu yesə, biz ziyankarıq.

Yusifin qardaşları hamılıqla and içdilər ki, Yusifi qoruyacaq və onu salamat qaytaracaqlar. Yəqub sakit qaldı və heç bir şey demədi. Onlar bildilər ki, ataları Allahın qəza və qədərinə razı olmuşdur.

İNSAN SİMALI CANAVARLAR

Səhər açılan kimi qardaşlar uzaq səhralara getməyə hazırlaşdılar. Oralarda otluq, yaşıllıq, yaşıl çöllər var idi və ürək oxşayan yellər əsirdi.

Yusif qardaşları ilə getməyinə sevinərək içəri girdi. Qardaşlar onun üzünə gülümsədilər. O da onlara daha çox bağlanmışdı. Yusif bir mələyə bənzəyirdi. Onun o pak ürəyində məhəbbətdən, səfa və səmimiyyətdən başqa bir şey yox idi. Beləliklə, hamısı yola düşüb, heyvanlarını sürdülər. Amma, artıq səhraya çatdıqları zaman və xeymələr gözdən itəndən sonra o yalançı təbəssümləri də gizləndi. Suda duz kimi əridi. Yəhuda yaxınlaşdı və Yusifin üzünə möhkəm bir sillə vurdu. Onun başına qışqırdı.

-Tez ol, Rahilənin oğlu!

Yusif bu işə təəccübləndi. Qorxu ilə qardaşına baxdı. Elə bilirdi ki, onunla zarafat edir. Amma, belə deyildi. Yəhudanın gözlərindən şər qığılcımı saçırdı. Dişləri yırtıcı canavar dişləri kimi görünürdü. Yusif qorxdu. O, sürətini artırıb, yoluna davam etdi. Bu zaman başqa bir qardaşın təpiyi ilə üzləşdi. Üzü üstə yerə yıxıldı. Baxdı ki, onu təpikləyənin kim olduğunu görsün. Gördü ki, Şəm`undur. Yusif narahat olub, dərdli-dərdli dedi:

-Ey Şəm`un! Niyə? Mən sənə qardaşınam. Mən Yəqubun oğluyam.

Rubil qışqırdı:

-Sakit ol! Danışma! Sən Rahilənin oğlusan.

Yusif ağlamağa başladı. Gözlərindən yaş süzülürdü. Onlara dedi:

-Mən sizin qardaşınızam. Mən Yusifəm.

Hamısı onun başına yığışdılar. Onlar qışqırırdılar:

-Sən bizim düşmənimizsən; Yəqubun qəlbinə hakim olan düşmənimiz.

Gözlərdən şər qığılcımı saçırdı. Onların biri xəncərini çəkdi. Onu öldürmək istədi. Yusif qorxub, qaçdı. Hara qaçacağını da bilmirdi. Ardınca qaçıb, onu tutdular. Kötəklədilər. Burnundan qan axırdı. Qardaşlar bir-birləri ilə fikir mübadiləsinə başladılar. Onların biri dedi:

-Nə gözləyirsiniz? Onun şərindən qurtarmağımız üçün bu, ən gözəl fürsətdir.

Başqa birisi Əf`i ilan fisiltisinə oxşar səsi ilə dedi:

-Onu uzaq bir yerə aparacaq. Orada buraxacaq. Qoy canavarlar onu parça-parça etsinlər. Biz də əlindən rahat olarıq.

Onların bəzisi etiraz edib dedilər:

-O oradan qaçırsa bilər. Bu vaxt biz atamızın yanında rüsvay olarıq.

Şəm`un dedi:

-Mənim sözümə qulaq asın. Onu karvanların keçdiyi yerə aparacaq. Orada çox dərin bir quyuyu var. Onu həmin quyuya atacaq. O, quyuda ya öləcək, ya da

karvanlar onu quyudan çıxaracaqlar və uzaq bir yerə aparıb, başqa qullar kimi satacaqlar.

Hamı Şəm`unun təklifinə qulaq asdı. Onların gözlərində kişilikdən uzaq olan çirkin hiylə əks olunmuşdu. Yusifin qardaşları xəyanət və hiylədən başqa bir şey bilməyən canavarlara çevrilmişdilər. Yusif qorxu içində qardaşlarına baxırdı. O, özünü dəhşətli bir yuxuda güman edirdi. Amma, yox, bu, həqiqət idi. Qardaşları hələ çoxdan onun barəsində plan cızırdılar. Nəhayət öz məqsədlərinə çata bilmişdilər. Onu bu səhraya gətirdilər ki, heç kim onu görməsin. Yusifin başına nə gəldiyindən heç kimin xəbəri olmasın.

Yusif göyə baxdı. Özündən soruşdu: «Görəsən doğrudanmı qardaşları Allahın onları gördüyünü bilmirlər. Onlar bilmirlərmə ki, Allah həтта onların gecə sirlərindən də xəbərdardır. O, qardaşlarının belə dediklərini eşitdi:

-Sonra işimizdən tövbə edərik. Saleh və yaxşı insanlar olarıq.

QUYUNUN DİBİNDƏ

Həтта o ana qədər Yusif qardaşlarının etdiyinə inanmırdı. O, onları ciddi qəbul etmirdi. Amma, özünü quyunun dibində gördükdə bildi ki, Şeytan qardaşlarına hakim olmuş, onları insan formasında olan canavarlara çevirmişdir. Onların qəlblərində rəhm yox idi. Atasının hədiyyə etdiyi köynəyi onun əynindən çıxartdılar; ağ və gözəl köynəyini. Yusif qışqırır və onlara deyirdi:

-Mən sizin qardaşınızam. Mən çadırıma, ata və anamın yanına qayıtmaq istəyirəm. Ey qardaşlar! Mən sizi çox istəyirəm. Niyə mənimlə belə rəftar edirsiniz? Ey Şəm`un, Rubil, Yəhuda! Siz doğrudanmı məni bu qaranlıq quyuya atmaq istəyirsiniz?

Yusif onları adları ilə çağırırdı. Amma, onların heç birinin ürəyində qardaşlarına qarşı məhəbbət yox idi. Onların biri atılaraq, ona möhkəm bir təpik vurdu. Yusif bütün taqətini əldən verdi. Daha quyunun ağzından asıla bilmədi və onun qaranlıq dibinə düşdü. Quyunun havası rütubətli və qaranlıq idi. Yusif quyunun ağzına, gözəl və saf səməyə baxırdı. O hiss etdi ki, ürəyi nurla doludur. Bir mələk onunla astadan söhbət edirdi:

-Ey Yusif! Səbir elə! Bu quyudan çıxacaqsan və qardaşlarının sənə etdikləri işi onlara xatırladacaqsan.

Qorxu və nigarançılıq Yusifin qəlbindən çıxdı. Onun Allaha imanı var idi və bildirdi ki, baş verənlər onun üçün bir imtahandır. Ona görə də Yusif səbir edir və sakitcəsinə macəranı gözləyirdi.

Sükut hər yeri bürümüşdü. Yusif indi quyunun dibində altından su qaynayan daş parçasının üzərində oturmuşdu. O, göyə baxırdı. Get-gedə göyün mavi rəngi itdi. Bildi ki, günəş qürub etmişdir və qardaşları evə qayıtmışlar. O, atası üçün ağlamağa başladı və yatdı.

UZUN MUDDƏTLİ KƏDƏR

Günəş gözlərdən itdi. Qardaşlar fikirləşirdilər ki, inandırıcı bir bəhanə tapıb, atalarına desinlər. Onların biri dedi:

-Bu yerlər canavarla doludur. Atamıza deyərik ki, biz yarışmağa getdik və öz əşyalarımızı Yusifin yanında qoyduq. Canavar gəlib, onu yırtmışdır. Sonra Yusifin köynəyini qana bulaşdırıb, atamıza göstərik.

O gün kiçik bir quzu anasından doğulmuşdu. Yusifin qardaşları ataları şübhələnməsin deyə vəhşicəsinə anasının gözləri önündə quzunun başını kəsdilər və Yusifin köynəyini onun qanına bulaşdırdılar. Beləliklə, atalarının yanına qayıtdılar.

Qaranlıq hər yeri bürümüşdü. Onlar gecənin qaranlığında qayıtmağa üstünlük verdilər. Onlar istəyirdilər ki, Yəqub yalan əlamətləri onların üzündə görməsin.

Yəqubun hər şeydən xəbəri vardı. Oğlanlarının qayıtmasını gözləyirdi. O, uzaqdan qoyunların və onların ağlamaq səslərini eşitdi. Yavaş-yavaş göründülər. Amma, Yusif onlarla deyildi. Yusifdən başqa hamısı gəlmişdi. Atası gördü ki, onlar uca səslə ağlaşırlar; göz yaşı olmadan ağlaşmaq. Yəqub soruşdu:

-Qardaşınız Yusif hardadır?

Onlar daha da ağlaşmağa başladılar. Şəmun namərdcəsinə qana bulaşmış yalançı köynəyi atasına təhvil verərək dedi:

-Biz yarışa getmişdik. Öz əşyalarımızı Yusifin yanında qoymuşduq. Bir canavar gəlib, Yusifi yemişdir. Onun qanlı köynəyini tapdıq. Atacan! Canavar Yusifi bizim olmadığımız zaman yemişdir. Yəqub köynəyə nəzər saldı. Gördü ki, köynək salamatdır və onun heç bir yeri cırılmamışdır. Bildi ki, onlar yalan deyirlər. O, ağlayaraq dedi:

-Necə mehriban canavar olub ki, əziz Yusifimi yeyib, Amma, onun köynəyinə əl vurmamışdır.

Qardaşlar bir-biriləri ilə fikir mübadiləsi etdilər. Öz-özlərinə dedilər:

-Necə böyük səhv etmişik. Bu məsələ haqqında qəflətdə olmuşuq. Əgər köynəyi cırsaydıq, atamız bizim sözüməzə inanardı.

Amma, onlar öz günahlarını etiraf etmək yerinə dedilər:

-Ata, sən bizim sözüməzə inanmırsan? Axı biz heç vaxt yalan danışmırıq. Həqiqətən Yusifi canavar yemişdir və bu da onun qanlı köynəyidir.

Yəqubu ağlamaq tutdu, gözlərindən yaş süzüldü. O dedi:

-Sizin nəfsiniz bu işi sizin üçün hazırlamışdır. Mən naşükürlük etmədən səbir edib, dediklərinizin qarşınızda Allahdan kömək istəyəcəyəm.

Yəqub dedi:

-Mən səbir edib, dözəcəyəm və bilirəm ki, sizin nəfsani istəkləriniz sizə vəs- vəsə etmişdir. O gecə Yəqub yatdı. Amma, təkcə bir şey barəsində düşünürdü və o da bu idi ki, görəsən pak və saleh övladı, gözəl təbiətli oğlu Yusif hardadır? Elə o gecədən Yəqubun qəm-qüssəli və kədərli günləri başladı.

QUYUDA CƏVAHİR

Gözəl Allah Yusifi tək qoymadı. Çünki, o, bütün pak insanların dostudur.

Yusif qəmli idi, Amma, səbir edirdi. Bilirdi ki, baş verənlər onun üçün bir imtahandır. Ona görə də göyə baxır və hər an Allaha sitayiş edirdi.

Yusif yuxuda gördü ki, on bir ulduz, günəş və ay quyuya giriblər. Quyu nur və işıqla doludur. Gülümsəyib, hörmət və təzimlə ona səcdə edirlər.

Yusif yuxudan oyandı, mavi səmaya baxdı, bir dəstə ağ köçəri quş gördü. Atasından uzaq olduğu üçün ağlamağa başladı.

Üç gün keçdi. Yusif quyunun içində yaşayırdı; dəniz dibindəki cəvahir kimi; qaranlığın dərinliklərində olan ləl kimi. Heç kim bu quyunun içində necə bir gövhər olduğunu bilmirdi. Allah-təala hələ ondan gözəlini yaratmamışdı. O, Yusifin ruhu idi; gözəl və əxlaqlı cavan. Allahdan başqa heç kimin o macəradan xəbəri yox idi.

Yusif üç gün heç nə yemədi. Su içməklə kifayətlənirdi. O, oruc tutmağa adət etmişdi. Əvvəllər atası ilə oruc tutardı. Buna görə də dözərək aclığın çətinliyinə tab gətirirdi. Onun şəffaf və pak ruhu vardı, lap köçəri quşların qanadları kimi.

KARVAN

Yusif həyatının üç gününü quyuda keçirdi. O, bu müddətdə səhraları dolaşan canavarların ulaşma səmindən başqa bir şey eşitmirdi. Lakin, birdən təcüblü səslər eşitdi. Diqqətlə qulaq asdı. Bəli, ticarət karvanının səsi idi. Onu dövələrin ayaqlarının və karvan adamlarının səmindən təyin etdi.

Karvan quyunun yaxınlığında dayandı. Tacirlər öz xidmətçilərini su gətirmək üçün quyuya göndərdilər. O kişi öz vedrəsini quyunun dibinə atdı. Yusif bu anı gözləyirdi. Həmin kəndir quyudan xilas olmaq üçün azadlıq ipi idi.

Ürəyində sevinc bulağı qaynadı. Doğrudan da, Allah öz bəndələrini unutmur. O, Yusifi həmin qaranlıq quyudan xilas etdi. Mirvari öz sədəfindən çıxdığı kimi, Yusif də quyudan çıxdı. O, ay kimi qaranlıqların arasından öz yolunu açırdı. Nurlu çöhrəsi o məkanı işıqlandırmışdı. Hətta xidmətçilər bu qəfil hadisədən qorxmışdular. Onlar qışqırdılar:

-Muştuluq! Bu yeniyətməyə baxın! Nə gözəl oldu!

Karvan adamları elə bildilər ki, Yusif fərari qullardan biridir. qaçarkən quyuya düşmüşdür. Ona görə də onun qəbiləsi, əsil-nəsəbi və başına gələnlər haqqında heç nə soruşmadılar. Onu, satmaq üçün Misrə apardıqları malların içinə qoydular.

MİSİR

Karvan Misrə doğru gedən yolunu davam etdirdi. Onlar on iki gündən sonra Misrə çatdılar. Orada Yusifin əhvalatının yeni bir hissəsi başlayır.

Yusif artıq Misirdə idi; üzərindən Nil çayı keçən və ona xeyir-bərəkət bağışlayan bir torpaqda. Tale yeniyətməlik yaşında olan Yusifi bu torpağa gətirib çıxarmışdı. O, tacirlərin Misirdə satmaq istədikləri mallardan biri idi.

Yusif az danışmağa adət etmişdi. Amma, ürəyi məhəbbətlə dolu idi; ona lütf və ehsan edən gözəl Allaha olan məhəbbətlə. Tacirlər Yusifin sükutundan qorxurdular. Qorxurdular ki, o, danışmağa başlayar və onların qulu olmadığını söyləyər. Ona görə də az qiymətə olsa da belə onu tez satmaq istəyirdilər.

Yusif özünün yeni bir ölkədə görürdü; qabaqca görmədiyi bir yerdə. O gördü ki, Nil çayı bu yerin cənub səmtindən axır. Qayıqlar onun mavi rəngli sularının üzərində hərəkət edirlər. Əkinçilər öz yerlərinə su çəkmək, əkin sahələrini suvarmaq üçün vedrədən istifadə edirlər. Karvan öz taxta və gümüş mallarını və həmçinin Yusifi satışı çıxartdı. Tacirlər Yusifi tez satmağa çalışırdılar.

O gün Misrin Əzizi (ölkə başçılarından biri) həmin yerə gəlib, şəxsən karvana baxırdı. Təhlükəsizlik qüvvələri Əzizin ətrafını tutmuşdular. O, mallara və tacirlərə nəzər salırdı. Gözü Yusifə düşdü. Bu gözəl uşaq barəsində onlarla söhbət etdi. Ona dedilər ki, bu oğlan satış üçündür. Onun qiymətini soruşdu. Dedilər ki, biz onu iyirmicə dirhəmə satırıq. Əziz onun pulunu verdi. Onlar sevinib, Yusifi satdılar. Çünki, onu satacaqlarına o qədər də inamları yox idi.

Beləliklə, Yusif bağ və bostanlarla əhatə olunmuş böyük bir saraya köçdü; hökumətin ikinci dərəcəli adamı olan Əzizin sarayına.

Yusif saraya daxil oldu. Gözü gözəl bir qadına düşdü. Bildi ki, o, Əzizin və bu əzəmətli sarayın sahibinin həyat yoldaşıdır. Əziz həyat yoldaşına dedi:

-Ona hörmət göstərin! Mən bu cavanın üzündə xeyir və yaxşılıq görürəm. Bizim üçün faydalı ola bilər. Onu övladlığa götürərik. Axı biz övlad sarıdan məhrumuq. Yusifi özümüzdə övlad edərik.

Züleyxa Yusifi süzdü. Gördü ki, gözəl və nurani bir cavandır. İşıqlı gözləri vardır. Elə bil göydən enən bir mələkdir.

Həmin gün Yusif hamamda yuyundu. Təzə paltar geyindi. Kətdən və ipəkdən də nazik olan parçadan bir paltar geyindi. Misirlilər o zaman kətan əkir və onun sapından növbənöv paltarlar toxuyurdular.

Yusif sarayda hörmətlə yaşayırdı. Amma, bununla belə ölkənin qanunlarına əsasən o, Əzizin və onun həyat yoldaşının qulu hesab olunurdu. Çünki, onlar Yusifin sahibi idilər.

Beləliklə, Yusif Misrin ən böyük və ən əzəmətli saraylarının birində yaşayırdı. Amma, görəsən, Yusif bu yeni həyatından razı idimi?

Yox, əsla! O, atasına və öz doğma diyarına bağlanmışdı. Burada çox rahat yaşayırdı. Yeganə Allaha ibadət edir və zərrə qədər də ona şəriq qoşmurdu. Amma, burda insanlar bütə ibadət edir və padşaha pərəstiş edirdilər. Bunlarla yanaşı Yusif səbir və dözümlə Allaha və onun peyğəmbərləri olan İbrahim, İshaq və Yəquba imanla yaşayırdı.

Yusif günlərini keçirirdi. Günü gündən imanını artırırdı. Səfa və səmimiyyətlə qabaqkıdan daha artıq gözlərində parlayırdı. Hamı onu sevirdi. Onun səfa və səmimiyyətini, şücaətini və gözəl əxlaqını sevirdilər. O da insanlara qarşı məhəbbətli idi. Onların xeyrini istəyirdi. Kasıb və yoxsullara kömək edirdi. Əgər əkinçi bir kişi yorulub əldən düşsəydi, ona kömək edərdi və ya qoca bir fəhləni görsəydi, onun köməyinə tələsərdi.

Yusif belə yaşayır və hər il böyüyürdü. Onun ruhu və qəlbi də günbəgün böyüyürdü. Ondən məhəbbət və paklıq çeşmələri axırdı.

İllər keçdi və Yusif böyüyərək on səkkiz yaşına çatdı. Onun qəlbində həqiqət nuru saçırdı. Hər gün onu daha artıq hiss edirdi. Elə bil günəş və ulduzlar nur saçırdılar.

Yusifin Allaha imanı vardı. Heç kəsi Allah kimi sevmirdi. Allahdan qorxdığı kimi heç kimdən qorxmurdu. O, Allahdan başqa heç kəsdən qorxmurdu.

ÇƏTİN İMTAHAN

O indi cavanlıq çağında idi. Böyük və əzəmətli sarayda yaşayırdı. Amma, bu bər-bəzəklər onun pak və incə ruhunu bulaşdırmamışdı. Onun daxili həmişəki kimi ağ rəngli göyərçin qanadları tək ağ və şəffaf idi.

O böyük sarayda Yusifin dərd və bəlalı günləri başladı. Yusifi tanıyanların hamısı onu sevirdilər. Lakin, onu sevənlərin bəzilərinin məhəbbətləri, ona dərd və bəladan başqa bir şey vermirdi.

Yusif əzəmətli sarayda yaşayırdı. Sarayın xanımı gözəl bir qadın idi. Hamı ona hörmət göstərirdi. Adı Züleyxa idi. Züleyxa Yusifi sevirdi, ona vurulmuşdu. Amma, onun pak ruhunun aşiqi deyildi. Onun gözəlliyinə vurulmuşdu. Ona görə də Yusifdən müsbət cavab istədi.

Yusif onun həyatdakı ümid və arzusuna çevrilmişdi. Ondan başqa heç kimi sevmirdi. Ona eşq və məhəbbətlə baxırdı. Onunla çox təvazökarcasına danışır və bütün bunlarla özünü ona yaxınlaşdırırdı. Amma, Yusif ondan qaçırdı. Çünki, o, öz pak ruhunu murdar vadilərə endirmək istəmirdi. O, şəh damlası kimi pak qalmaq istəyirdi. İstəyirdi ki, onun zərif və şəffaf ruhu ağ göyərçinlərin qanadları tək təmiz qalsın.

Beləliklə, Yusifin dərd və müsibətləri başladı. Züleyxa ondan xəyanət etməsini istəyirdi: ağası ilə bağladığı əhd peymanə xəyanət; pak ruhuna xəyanət. Amma, Yusif ondan vəfa, paklıq və iffət istəyirdi. Ona görə də ondan qaçırdı. O, günahdan qaçırdı. Amma, Züleyxa ona daha çox vurulur və Yusifi aldatmaq üçün yeni yollar arayırdı.

Bir gün saray boşaldı. Züleyxa və Yusifdən başqa orada heç kəs yox idi. Züleyxa belə bir fürsət gözləyirdi.

Yusif öz işi ilə məşğul idi. Birdən gördü ki, Züleyxa sarayın qapılarını möhkəm bağlayır. Sonra o, astadan Yusifin qulağına dedi:

-Gəl, sənin üçün bir şey hazırlamışam.

Yusif onun məqsədini anladı. Ona etinasızlıqla qışqırdı:

-Allaha pənah aparıram. Misrin Əzizi mənim nemətimin sahibidir. O, mənə qiymət və hörmət vermişdir.

Amma, Züleyxanın içində eşq və məhəbbət atəşi şölələnirdi. O, zorla onu bu işə vadar etməyə çalışırdı. Amma, Yusif daha çox qorunmağa çalışırdı. O, Züleyxanın şəridən qurtarmaq üçün sarayın eyvanında o tərəf-bu tərəfə qaçırdı. Get-gedə Yusif sakitləşdi. Bu müsibətdən necə xilas olacağını bilmirdi. Amma, Züleyxa güman etdi ki, Yusif onun istəyinə təslim olmuşdur.

Züleyxanın gözü saraydakı bütə sataşdı. Xəcalət hissi keçirdi. Buna görə də bütün üstünə bir örtük atdı. Yusif onun bu hərəkətini görüb, dedi:

-Nə edirsən?

Züleyxa dedi:

-Mən allahımdan utanıram. O məni bu vəziyyətdə görə bilər.

Bu zaman Yusif cəld uca səslə dedi:

-Sən bir şey anlamayan daş parçasından xəcalət çəkirsən. Amma, mən, məni yaradıb, əzizləyən Rəbbimdən, Allahımdan və nemət sahibimdən utanmayım?!

Yusif bu sözü deyib, qapıya tərəf qaçdı. Züleyxa sürətlə onun ardınca hərəkət etdi və köynəyinə əl atdı. Onun köynəyi cırıldı. Yusif qapının dəstəyini tutub, onu açdı. Bu anda Misrin Əzizinin saraya daxil olmaq istədiyini gördülər.

Züleyxa çox həyəcanlanmışdı. Özünə bəraət qazandırmaq və Yusifdən intiqam almaq istəyirdi. Ona görə də ərinə dedi:

-Sənin ailənə xəyanət etmək istəyənin cəzası nə ola bilər? Onu ya həbs etməli, ya da ağır əzaba düşür etməlisən.

Yusifin qarşısında özünü müdafiə etməkdən başqa bir yol qalmamışdı. Ona görə də dedi:

-O məni zorla bu işə dəvət edir.

Əziz nə edəcəyini bilmədi. Haqqın kiminlə olduğu barədə fikirləşirdi. Əzizlə gəlmiş Züleyxanın əmisi oğlu dedi:

-Yusifin köynəyinə bax. Əgər qabaq tərəfdən cırılıbsa, deməli, Züleyxa düz deyir və əgər arxadan cırılıbsa, deməli, Yusif haqdır.

Əziz Yusifin köynəyinə baxdı. Gördü ki, arxadan cırılmışdır. Ona görə də həqiqəti anladı. Üzünü həyat yoldaşına çevirib dedi:

-Bu iş siz qadınların məkr və hiylələrindəndir. Həqiqətən sizin məkr və hiyləniz olduqca çoxdur.

Əziz Yusifə dedi:

Bu işi unut və bu barədə heç kəsə bir söz demə!

Əziz öz yoldaşından tövbə etməsini istədi. Ona dedi ki, günahlarından tövbə et.

Hər şey bitdi. Həyat yenidən öz yoluna qayıtdı. Amma, Züleyxa Yusifi sıxışdırmağında davam edirdi. Əgər istəyinə cavab verməsə onu həbs və işgəncə etməklə hədələyirdi.

Züleyxanın həyatının bütün fikir-zikri Yusif idi. O hadisədən sonra o, heç kəslə görüşmədi və hətta şəhərdəki dost və rəfiqələri də onu görmədilər. Bu hadisə qadınlar arasında yayıldı. Onların bəzisi Züleyxanın bu işinə təəccübləndilər: O, ölkəsinin xanımı olduğu halda, öz nökrinə eşq elan edib, onu özünə tərəf dəvət etmişdir.

MƏLƏK

Züleyxa şəhərdə baş verən hadisələrdən və şəhər qadınlarının onu məsxərə etməsindən xəbərdar oldu. Fikirləşdi ki, onları sakitləşdirmək üçün bir iş görmək lazımdır. Ona görə də onların ardınca adam göndərdi.

Onlar da Züleyxa barəsində ayrı insanlar kimi fikirləşirdilər. O qadınlar tez Züleyxanın dəvətini qəbul edib, onun cəlallı və əzəmətli sarayına daxil oldular.

Züleyxa onlar üçün yumşaq balıqlar qoymuşdu. Qadınlar Züleyxanın yanında oturmuş və sakit qalmışdılar. Xidmətçilər meyvə dolu qablarla içəri girdilər. Söhbətlər başlandı. Züleyxa dostlarına meyvə yeməyi təklif etdi. Onların hərəsi meyvə soymaq bir bıçaq götürmüşdülər.

Başları söhbətə elə qarışdı ki, nə üçün gəldiklərini unudular. Bu anda Züleyxa işarə ilə xidmətçilərin birinə tapşırırdı ki, Yusifi çağırınsın.

Yusif daxil oldu. Qəribə bir hadisə baş verdi. Yusif sarayın xanımının əmrinə itaət etmək üçün qarşısında dayandı. O, gözəl paltar geyinmişdi. Onun səfa, səmimiyyət və imanla parlayan gözəl üzü oranı işıqlandırdı.

Yusif üzü nur saçan bir mələk kimi hazır oldu. Qadınlar onu görməklə dəhşətə gəldilər. Onlar bu əzəmət və gözəllikdə bir üz güman etmirdilər. Yusifin gözəlliyini görəndə hər bir insan onun əsiri olurdu. Onların içində qəribə bir hal yarandı. Özlərini unudular və bilmədən bıçaqla əllərini kəsdilər.

Yusif qəlblərə hakim olmuşdu. Onun camalının gözəlliyi mələk kimi şəffaf idi. Ondan səfa və səmimiyyət nuru süzülürdü. Qadınlar qışqırdılar:

-Subhanəllah! Bu, insan deyil. Bu, böyük bir mələkdir.

Yusifin dərd və müsibətləri daha da artdı. Qadınların başına nə gəldiyini gördü. Züleyxa onlara deyirdi:

-Bu, onun eşqinə görə məni məzəmmət etdiyiniz şəxsdir. Əgər istədiyimi etməsə onu zindana salacağam, xar və zəlil olacaqdır.

Yusifin qarşısında iki yol qalmışdı. Onların biri Şeytanın istəyinə cavab vermək, o birisi isə həbs həyatını qəbul etmək idi. Yusif göyə baxdı və təzimlə dedi:

-İlahi! Mənim üçün həbs olunmaq, onun dəvət etdiyi işdən yaxşıdır.

Yusif zindan və işgəncəni çirkin və fəsid həyatdan üstün bildi. Şeytanın şərindən qorunmaq üçün Allahdan kömək istəyirdi:

-İlahi! Əgər o qadınların məkr və hiyləsini məndən uzaqlaşdırmısan onlara meyl edərdəm və bu zaman cahillər dəstəsindən olaram.

Qəlbini asimani nurla işıqlandıran Yusifin, Şeytanın vəsvəsesindən qulaq asması imkansız idi; hətta əgər o yolda işgəncə görüb, zindana atılsaydı belə.

Allah-təala Yusifin duasını qəbul etdi. Misrin Əzizi qərara gəldi ki, yayılan sayıqlərə son qoysun və Yusifi vəziyyətə sakitləşənə qədər zindana salsın. Beləliklə, Yusif heç bir günahı olmadan həbs olundu. Zindanın gözetçisi Yusifi gördükdə onun əxlaqının və gözəl keyfiyyətlərinin təsiri altına düşdü və ona dedi:

-Ey Yusif! Mən səni sevirəm. Sən pak təbiətli bir insansan. Səni həbsdə saxlamaq zülmüdür.

Yusif də qəmgin oldu. Çünki, Allaha məhəbbətdən və onunla dostluqdan başqa heç bir şey istəmirdi. O, bu məhəbbətlərin hesabına nə qədər qüссələr çəkmişdi! Ona görə də zindanbana dedi:

-Məni sevmə! Çünki, bibim sevdiyi üçün məni oğru adlandırdı. Atam məni sevirdi, ona görə də qardaşlarım mənə həsəd aparıb, quyuya atdılar. Misrin Əzizinin yoldaşı məni sevdi. Ona görə də zindana saldı.

ZİNDAN

Yusif indi zindanda yaşayırdı. Günlər və aylar ötürdü. Yusif öz paklıq və iffəti ilə zindandakı bütün işgəncələrə dözüürdü.

Təsadüfən, bu zaman daha iki nəfər də həbsə düşdülər. O iki nəfər padşahın məmurlarından idilər. Padşah onlara qəzəblənib, ikisini də zindana salmışdı. Orada Yusiflə tanış oldular və onun şəxsiyyətinin təsiri altına düşdülər. Yusif onların iş və peşələrini öyrəndi. Onların biri dedi:

-Mən padşahın su məmuru idim. Onun üçün şərab gətirirdim.

O birisi dedi:

-Mən onun aşpazı idim.

Onlar Yusifin sənətini soruşdular. O, dedi:

-Mən yuxu təbirini bilirəm.

Beləliklə, günlər ötürdü. Zindanda çoxlu insanlar vardı. Yusif onların hamısı ilə görüşüb, mehribanlıq göstərir, yemək və yataq yerlərinə baxırdı. O, həbs olunanların arasında ehsan, yaxşılıq və insanlara məhəbbəti ilə məşhur idi.

Bir gecə zindanda olanlar yatmışdılar. Padşahın su məmuru bir yuxu gördü. O, rəya aləmində gördü ki, şərab üçün üzüm sıxır. Aşpaz da maraqlı bir yuxu gördü. Gördü ki, başı üzərində çörək aparır və quşlar enib, o çörəkdən yeyirlər.

Səhər çağı yuxudan oyandılar. Hər biri gördükləri yuxunu o birisinə danışdı. Yuxu təbirlərini bilmədiklərindən bir-birlərinə dedilər:

-Onların təbirini Yusifdən soruşarıq.

Onların biri dedi:

-Mən yuxuda gördüm ki, şərab üçün üzüm sıxıram.

O birisi dedi:

-Mən yuxuda gördüm ki, başımın üstündə çörək aparıram və quşlar ondan yeyirlər. Bizcə sən saleh bir insansan. Gəlmişik ki, yuxularımızın təbirini deyəsən.

Allah-təala yuxu təbiri sahəsində Yusifə çox məharət vermişdi. Belə ki, o, işarələri bilirdi. Onların rəmzlərini açırdı. Elə bil, həqiqətləri görürdü.

ALLAHA DƏVƏT

Yusif onları yeganə və şəriksiz Allahın itaətinə dəvət etmək üçün bu fürsəti qənimət hesab etdi. Öncə onların etimadını özünə cəlb edib, inanmalarının artırmağa çalışdı. Ona görə dedi:

-Mən hətta zindanbanın sizə gətirdiyi yeməyin növünü də bilirəm. Allah bu elmi mənə əta etmişdir. Çünki, mən bütperəstliyi buraxıb, yeganə və şəriksiz Allaha ibadət etmişəm. Mən atalarım İbrahim, İshaq və Yəqubun dininin yolunu getmişəm. Bu, Allahın biz Əhli-beytə və insanlara əta etdiyi bir nemətidir. Amma, insanların çoxu naşükürdülər.

Onlar Yusifin ürək oxşayan sözlərinə qulaq asırdılar. Yusif dedi:

-Ey dostlar! Əgər biz bir-biri ilə əlaqəsi və heç bir gücləri olmayan müxtəlif allahlara ibadət etsək yaxşıdır, yoxsa yeganə və məğlubedilməz Allaha?! Yeganə məbud, bir olan Allahdır. Sizin ibadət etdiyiniz digər əşyalar isə yalnız dəyərsiz adlar və qüdrətsiz heykəllərdir. Güc və qüdrət yalnız Allaha məxsusdur. Mənim dinim əsl və xalis tövhid dinidir.

Yusif bir an dayandı. Sonra dedi:

-Ey dostlar! Sizin biriniz öz əvvəlki işinə qayıdıb, padşaha şərab düzəltmək üçün üzüm sıxacaq və ona içirəcəkdir. Amma, o biriniz dardan asılacaqdır. Quşlar onun beynini yesinlər deyə dardan asılı qalacaqdır. Quşların başının üstündəki çörəklərdən yediyini görən kişi qorxdu və dedi:

-Mən heç bir yuxu görməmişəm. Sizə yalan dedim.

Yusif cavab verdi:

-Barəsində məndən soruşduğunuz məsələlər qəti və labüddür.

Yusif padşahın su məmuruna üzünü tutub, dedi:

-Misir sultanının yanında məni yaddan çıxarma!

Sonrakı gün zindanban gəlib, o kişini zindandan çıxartdı. Su məmuru padşahın yanına gedib, öz işini davam etdirdi. Aşpaz isə edam olunmağa məhkum olunub, dar ağacından asıldı. O, dar ağacından asılı qaldı. Padşahın su məmuru Yusifə söz vermişdi ki, padşahın yanında onu yada salsın. Ona desin ki, Yusif məzlumdur. Heç bir günahı olmadan zindana düşmüşdür. Amma, su məmuru öz vədəsini unutdu. Ona görə də Yusif bir neçə il zindanda qalmalı oldu. O, bu müddəti səbir və dözümlə və Allahın onu unutmayacağına imanla dözdü.

PADŞAHIN YUXUSU

Bir gecə padşah yatağında yatırdı. O, rəya aləmində qərribə bir yuxu gördü. Yuxuda gördü ki, yeddi baş gözəl inək çayın sahilindəki otlalarda çox həvəslə otlamaqla məşğuldurlar. Birdən yeddi arıq və çirkin inək göründü. Onlar kök inəklərə tərəf gedib, onları parça-parça etdilər. Padşah qorxaraq yuxudan oyandı. Tərini sildi və yenidən yatdı. Başqa bir yuxu gördü. O, bu dəfə gördü ki, yeddi quru və buğda dənəsi olmayan sünbül yeddi yaşıl və təzə sünbülün yanındadır. Quru sünbüllər yaşıl və gözəl sünbülləri udub, yeyirlər.

Padşah yenə də yuxudan oyandı. Gördüyü yuxu onu nigaran etmişdi. Dövlət başçılarını yığıb, onlarla iclas qurdu. Padşah qərribə yuxu barəsində, arıq inəklərin çayın sahilində peyda olub, kök inəkləri yeməsindən və yaşıl sünbüllərin quru və dənəsiz sünbüllər vasitəsilə udulmasından danışdı. Hökumət başçıları padşahın yuxusu barəsində fikirləşdilər. Amma, bir nəticə vermədi. Su məmuru şərab camlarını doldururdu. Hökumət adamları dedilər:

-Belə yuxular həyacanlı və dağınıq yuxulardır və hökmlə əlaqəsi yoxdur.

Padşahı pərişan gördükdə isə dedilər:

-Biz yuxu təbiri bilmirik.

Həmin anlarda, padşah yuxu təbirini öyrənmək istədiyi vaxt su məmuru qışqırdı:

-Mən sizi onun təbiri ilə tanış edəyəm. Məni zindanda olan bir cavanın yanına göndərin.

Padşah onun sözündən təəccübə gəldi. Amma, o, padşahı bir neçə il bundan əvvəl onlar üçün zindanda qarşıya çıxan hadisədən xəbərdar etdi. Dostu ilə gördükləri yuxudan danışdı. Yusif onların hər ikisinin yuxusunu təbir etmişdi. Onun təbiri düz və həqiqətə uyğun çıxmışdı.

Padşah su məmurunu Yusifin ardınca göndərdi.

İQTİSADI ÇƏTİNLİK

Su məmuru zindana gəldi və Yusifin yanına gedib, ona dedi:

-Ey doğru danışan Yusif! Padşahın yuxusunun təbirini bizim üçün bəyan elə. O, yuxuda görmüşdür ki, yeddi arıq inək yeddi kök inəyi yeyir və yeddi quru və buğdasız sünbül yeddi yaşıl sünbülü məhv edir. Bu yuxunun təbirini söylə ki, mən qayıdıb, padşahı və hökumət başçılarını hadisədən xəbərdar edim. Bu vaxt onlar sənin doğruluğuna, məqam və dərəcəyə inanacaqlar.

O məsələlərin həqiqəti Yusif üçün aydın idi. Çünki, Allah ona doğru yuxu və rüyaların təbirini öyrətmişdi. Buna görə də Yusif iqtisadi çətinlik dövrünün gələcəyini xəbər verərək, dedi:

-Yeddi il ciddi surətdə əkinçilik edin. Biçilən məhsulların yediyiniz hissəsindən əlavəsini sünbüllərində saxlayın. Ondan sonra yeddi il quraqlıq və qıtlıq illəri gələcəkdir. Camaat o yeddi ildə saxladıqlarını yeyəcək və bir qədərini də yenidən əkmək üçün ayıracaqlar. Sonra çoxlu yağışlar yağan bir il gələcəkdir. Onda camaat meyvələrin və nar dənələrinin şirəsini çəkərlər.

Su məmuru düzdanışan Yusifdən ayrılıb, padşahın və hökumət başçılarının yanına gəldi. Padşahın qarşısında duraraq, bütün hadisəni ona söylədi. Padşah özündən asılı olmayaraq dedi:

-Bu sözün mənası budur ki, gələn yeddi il Nil çayında suyun səviyyəsi qalxacaqdır. Sonrakı yeddi ildə isə yağış yağmayacaq. Quraqlıq, aclıq və qıtlıq hər yeri bürüyəcək və Nil çayının səthi azalacaq.

Yusif təkcə yuxunun təbirini deməklə kifayətlənmədi. O, çətin iqtisadi şəraitdən çıxış yolunu da göstərdi. Onlara dedi:

-Birinci yeddi il ərzində əkinçilik edin. Bu sahədə çox səy göstərin. Öz məhsullarınızı xüsusi anbarlarınızda saxlayın. Yemək məsələsində israfçılıq etməyin. Qıtlıq və quraqlıq illəri gələndə gərək anbarlarınız Misir əhalisi üçün kifayət edəcək qədər buğda sünbülləri ilə dolu olsun. Qıtlıq illəri qurtarandan sonra isə yeni bir il gələcəkdir. O il xeyir, bərəkət, yağış və bolluqla dolu olacaqdır.

Padşah bir xəzinəyə sahib olduğunu anladı: Yusif adlı bir xəzinə; neçə illərdir zindanın küncündə əziyyət çəkən Yusif. Ona görə də təcili onun azad olunması əmrini verdi. O dedi:

-Onu mənim yanına gətirin.

Padşahın su məmuru Yusifi çağırmaq üçün zindana tələsdi. Amma, görəsən Yusif azadlıq xəbərini eşitməyinə sevindimi? Yox! O, zindandan getməyi qəbul etmədi və dedi:

-Padşahın yanına qayıt və əllərini kəsən qadınlar haqqında ondan soruş. Çünki, Allah-təala onların məkr və hiyləsindən xəbərdardır.

Su məmuru padşahın sarayına qayıdıb, onu Yusifin istəyi ilə tanış edərək dedi:

-Yusif günahsızlığı sübut olunmayana qədər zindandan çıxmayacaq. Deyir ki, gərək padşah öz əllərini kəsən qadınlardan hadisənin səbəbini soruşsun. Misrin Əzizi yaxşı bilir ki, mən günahsızam.

Padşah qadınların arxasınca adam göndərdi. Əzizin həyat yoldaşı da onların arasında idi. Padşah onlardan soruşdu:

-Siz Yusifi öz aranızda dəvət etdikdə məsələ necə oldu?

Qadınlar cavab verdilər və Yusifin çirkin təhmətlərdən günahsız olduğunu etiraf etdilər. Onlar dedilər:

-Allah eyibsizdir. Biz Yusifdə heç bir eyib görmədik. O, ona aid edilən bütün işlərdən uzaqdır. O, şəh damla kimi pak və təmizdir.

Yusifin günahsızlığı aydın oldu. Əzizin yoldaşı etiraf etdi və dedi:

-İndi ki, həqiqət aydın oldu, bilin ki, Yusifi öz yanına çağıran mən idim. Onun dedikləri doğrudur.

Padşah Yusifin paklığından heyrətə gəldi. Onun əmanətdarlığına, elm və biliyinə, səbir və dözümlünə və bütün xüsusiyyətlərinə təəccüb etdi. Ona görə də dedi:

-Onu mənim yanıma gətirin. O, mənə lazım olacaqdır.

Yusifin günahsızlığı aydın oldu; aydın günəş kimi. O, azad oldu və zindandan çıxdı; mirvari dənizlərin qaranlıq dibindən çıxdığı kimi.

Yusif padşahın yanına gəldi. Onlar bir-biri ilə söhbət etməyə başladılar. Padşah ona daha çox bağlandı. O, mütəfəkkir bir insanın qarşısında dayandığını hiss etdi. Yusifin qəlbində böyük bir ruh, sinəsində isə tükənməz elm yatmışdı. Ona görə də ona dedi:

-Sən bu gündən bizim yanımızda böyük məqam sahibi olursan.

Həqiqətən də Yusif o məmləkətdə böyük bir şəxsiyyətə çevrildi. Amma, yalnız bir şey fikirləşirdi və o da Misrin gələcək iqtisadi çətinliklərdən qurtulması idi. Ona görə də padşaha dedi:

-Məni Misrin xəzinə başçısı et. Bu işi yaxşı bacararam.

Yusif məhsulların əkin-biçin, suvarmaq və anbarlamaq işini sahmana salmaq istəyirdi. O, qıtlıq və quraqlıq illəri üçün hıziqlıq görmək istəyirdi. Padşah tez razılıq verdi və beləliklə Yusif bütün Misrin başçısı oldu. O səbir edirdi. Allaha imanla bütün çətinliklərə dözürdü. Həmişə qəlbi pak və imanla dolu idi. Böyük Allah ona lütf və mərhəmət göstərmiş, quyudan çıxarmış və zindandan xilas etmişdi. Sonra onu böyük Misir ölkəsinin başçısı etmişdi.

ƏKİNÇİLİK

Misir torpaqları Nil çayının hədiyyəsidir. Min illər bundan əvvəl qədim zamanlarda camaat öz əkin yerlərini suvarmaq üçün ibtidai üsulla Nil suyundan istifadə edirdilər. Yusifin hökumətə gəlməyi ilə əkinçilik sənəti fəallaşdı və məhsulları suvarmaq üçün yeni üsul tapıldı. Öncə əkin sahələrini suvarmaq üçün vedrədən istifadə edirdilər. Amma, Yusif hakimiyyətə gəldikdə yeni bir üsul işlətdi. Onlar Nil çayının sahilində hovuzlar qazdılar. Nil sularının səviyyəsi qalxdıqda o hovuzlar əkinçilərə heç bir zəhmət olmadan dolur və eləcə dolu qalırdılar. Əkin sahələrini suvarmaq üçün onlardan yeni kanallar ayrılırdı.

Beləliklə, əkinçilik rəvnəqləndi və məhsuldarlığının səviyyəsi artdı. Yusif əmr etdi ki, buğdanı saxlamaq üçün anbarlar tiksinlər. Camaatın gündəlik

yeməsi üçün ayrılan miqdardan əlavə qalan bütün buğdalar o anbarlara yığılırdı. Onlar yeddi il əkinçiliklə məşğul oldular, onu biçdilər və buğdaları anbara yığdılar. Həqiqətdə o illər xeyir, bərəkət və bolluq illəri idi.

QITLIQ VƏ QURAQLIQ

Quraqlıqlar başlandı. Həmin il yağış yağmadı. Nil çayının suyu hər ilki adətinin əksinə olaraq yuxarı qalxmadı. Əkin sahələri soldu, əkinçilik yerləri qurudu.

Növbəti il gəldi. Nilin suları daha da çəkildi. Suyun səviyyəsi güclü surətdə azaldı. Qıtlıq Misir torpaqlarını və digər qonşu ölkələri bürüdü.

Misirlilər Yusifi çox sevirdilər. Çünki, O, onları qıtlıq və quraqlıqdan xilas etmişdi. Anbarlar buğda ilə dolu idi.

Yusif pak və saleh bir insan idi. O, aclara yemək verirdi. Buğdaları onların arasında ədalətlə bölürdü.

Beləliklə, Misir torpaqları Yusifin hesabına iqtisadi çətinliklərdən xilas oldu. Yusif bütün bunları Allahın lütf və mərhəməti hesab edirdi. Quraqlıq təkcə Misri tutmadı, yerin böyük bir sahəsini əhatə etdi. Ona görə də buğda almaq üçün müxtəlif yerlərdən karvanlar Misrə gəlirdilər və Misrin Əzizi olan Yusif o diyara gələnlərin heç birini əliboş qaytarmırdı. Karvanlar buğda və yeyinti məhsulları ilə Misri tərk edirdilər. Onların hamısı Misrin Əzizindən razı idilər. Əziz onlarla qardaş kimi rəftar etmiş, onların qablarını yeyinti maddələri doldurmuşdu. Onlar çoxlu malla öz şəhər və diyarlarına qayıdırdılar.

Misir ölkəsi öz yeni Əzizi Yusifin tədbiri sahəsində xeyir və bərəkətlə dolu bir məmləkətə çevrildi. Uzaq məkanlardan karvanlar buğda almaq üçün o torpağa gəlirdilər və Yusif səfa və səmimiyyətlə Misrə gələnləri qəbul edirdi. O, öz post, məqam və qüdrətindən istifadə etmirdi. Təvazökar insan idi. Camaata qulluq edirdi. Onların üzünə gülümsəyirdi. Uzaq yoldan gələnlər üçün isə münasib bir iqamətgah nəzərdə tutmuşdu.

FƏLƏSTİNDƏN BİR KARVAN

Bir gün Fələstin torpaqlarından bir karvan gəldi. Bu, on qardaşın karvanı idi. Onlar da buğda almaq üçün ora gəlmişdilər və bir qədər gümüş sikkəsindən başqa bir şeyləri yox idi. Qardaşlar şəhərə girib, Misrin Əzizinin yanına getdilər. Bu qardaşlar Misrin Əzizinin qarşısında durub, onun əzəmət və cəlalı önündə təzim etdilər. Yusif ayağa qalxdı və onlara baxdı. Onların hörmətinə cavab olaraq daha üstün salam verdi. Yusif onların hamısını tanıdı. Onlar onun qardaşları idilər: ona həsəd apan qardaşları; onu öldürmək istəyən qardaşları. Həmin qardaşlar ki, Yusifi quru, su və otsuz çöllərdə karvan yolunun üstündə quyunun dibinə atmışdılar.

Bəli, onlar Şəmun, Rubil, Lavi və digər qardaşları idilər. Yusif iyirmi ildən sonra onları tanıdı.

Sizin fikrinizcə o anda Yusif nə etdi?

Onlar Yusifi tanımadılar. O illərdən sonra Yusifin üzü dəyişilmişdi və indi ömründən otuz il keçirdi. O günlərdə onlar onun köynəyini götürüb, özünü isə

quyuya atmışdılar. Amma, Allah-təala özünün ixlaslı bəndələrini unutmur. O indi Misrin Əzizidir. Padşahlıq libası geyinmiş, qoruyucular və əsgərlər ətrafını əhatə etmişlər. Əlində buğda anbarlarının açarları vardır. Güman edirsinizmi, Yusif onlarla nə edəcəkdir? Onları qovacaq, onlardan intiqam alacaqdırımı?

Yox! Niyə belə etmədi? Halbuki, onlar Yusifi öldürmək istəyirdilər. Çünki, Yusifin ürəyi imanla dolu idi. Qəlbində eşq, məhəbbət və xeyirxahlıqdan başqa heç bir şey yox idi. Yusif insanların peyğəmbər və müəllimi, onları Allaha doğru hidayət edəndir. O, qardaşlarına «Xoş gəldin» deyib, onları istirahət yerlərinə göndərdi. Onlar da az mallarını çoxlu buğdaya dəyişən, heç kəsi rədd etməyən bu pak fitrətli Əzizə bağlandılar.

Onların bütün qablarını buğda ilə doldurdu. Mehribanlıq göstərdi. Onların diyarının vəziyyəti və sayları barəsində suallar etdi. Onlar hər şeyi ona dedilər və əlavə etdilər ki, Yəqub İbrahimin (ə) övladlarındandır. Həmçinin dedilər:

-Biz on iki qardaşıq. Bizim Yusif adlı bir qardaşımız dünyadan köçüb. Onu canavar parçalayıb, yedi.

Yusif onlardan soruşdu:

-Bəs o biri qardaşınız hardadır?

Dedilər:

-Atamız onu bizimlə göndərmədi.

-Niyə?

-Çünki, qardaşımız Yusifi bizimlə göndərdi və canavar onu yedi. Ona görə Benyamini bizimlə göndərmədi. O, onun canı üçün qorxur. Əvvəllər Yusifə qarşı da belə idi.

Yusif qardaşlarına «Xoş gəldin» dedi. Amma, özünü tanıtdırmadı və onlara özünə aid bir şey demədi. Öz ataları və diyarlarından soruşdu. Onlar da ataları Yəqubun qəm və kədərlərindən ona danışdılar. Onun tutulan səsindən, korluğundan və gözlərinin ağarmasından dedilər. Atalarının iyirmi il bundan əvvəl canavar yemiş Yusifə olan eşq və məhəbbətindən danışdılar. Yusif öz xidmətçilərinə tapşırırdı ki, onların qablarını buğda ilə doldursunlar. Özü isə ağacların arasında bir yerə gedib, ağlamağa başladı. O, ata və anasından və Benyamindən ayrılığı üçün ağlayırdı. Onları görmək həvəsi onun bədənini lərzəyə gətirmişdi.

QAYIDIŞ

Yusif karvanın hazırlığına nəzarət etmək üçün ora getdi və buğdaların pulunu alan məmura tapşırırdı ki, qardaşlarından aldığı gümüş sikkələri onlar bilmədən qablarına qoysun.

Yusif onların yaşayış vəziyyətlərinin yaxşı olmadığını anladı. Ona görə də mallarını qaytardı və onları hadisədən xəbərdar etmədi. Sağollaşmaq üçün onların yanına gəldi və dedi:

-Ölçülərdən razısınızmi?

-Hə, ey Əziz! Sən bizə lütf və ehsan etdin.

-Gələn dəfə Misrə gələndə qardaşınızı da özünüzlə gətirin. Əgər belə etsəniz, sizin qablarınıza bir pay da artıracağam. Yox əgər etməsəniz onda bir də bu torpağa gəlməyin.

Onların biri dedi:

-Bu barədə gərək atamızla söhbət edək. Bu sözü ona deyərik. O qədər təkrar edərik ki, onu bizimlə göndərməyə razılıq versin.

Beləliklə, karvan İbrahim (ə) torpaqlarına qayıtdı. Qardaşları ataları ilə baş verənlərə aid söhbət etdilər. Dedilər:

-Misirin Əzizi tapşırıb ki, Benyaminsiz hətta bir qab buğda da bizə verməsinlər.

Yəqub dedi:

-Qardaşı Yusifdə sizə etimad etdiyim kimi indi onda da sizə etimad edim. Amma, hər halda Allah ən yaxşı qoruyan və mehribanların mehribanıdır.

Yəqub ağladı. Yusifi xatırladı; iyirmi il bundan öncə itmiş Yusifini.

Onlar öz mallarını açmaq istəyəndə, onunla buğda aldıkları gümüş sikkələrini gördülər. Çox sevindilər. Atalarının yanına qayıdıb, ona muştuluq verdilər:

-Ey ata! Bundan artığınızı gözləyək?! Bizim mallarımızı buğdalarla birgə bizə qaytarmışdır. Ona görə də qardaşımızı bizimlə göndər. Öz ailəmiz üçün yeyinti məhsulları gətirək. Qardaşımızı qoruyacağıq və bir dəvə artıq məhsul alacağıq.

Yəqub dedi:

-Heç vaxt onu sizinlə göndərməyəcəyəm. Gərək əhd edib, söz verəsiniz ki, var qüvvənizi əldən verənədək onu qoruyub, geri qaytaracaqsınız.

Qardaşlar əhd-peyman bağladılar ki, Benyamini bütün ziyanlardan qoruyacaqlar.

YƏQUBUN NİGARANLIĞI

Karvan hazır olanda Yəqubun oğlanları xudahafizləşmək üçün atalarının yanına gəldilər. Ataları onlara dedi:

-Oğlanlarım! Misir torpaqlarına girdikdə hamınız bir qapıdan daxil olmayın, müxtəlif qapılardan girin. Qorxuram ki, sizə paxıllıq edələr. Amma, bu sözün mənası o deyil ki, mən Allah-təalanın istəyi qarşısında hansısa hadisəni sizdən uzaqlaşdıra biləm.

Yəqub qorxurdu ki, oğlanlarına paxıllıq edərlər. O, hiss edirdi ki, onlar üçün bir hadisə baş verəcək və aralarında ayrılıq düşəcəkdir. Ona görə də onları paxıllıq ziyanlarından uzaqlaşdırmaq istədi.

Amma, Allahın iradə etdiyi bu idi. Ona görə də Yəqub dedi:

-Qüdrət Allaha məxsusdur. Mən ona təvəkkül edirəm və bütün təvəkkül edənlər ona etimad və təvəkkül etməlidirlər.

Beləliklə karvan hərəkətə gəldi. Onlar Misrə doğru uzanan səhraları qət edirdilər.

Günlər ötdü və on iki gündən sonra karvan Misrin yaxınlığına çatdı. Orada qardaşlar iki-iki ayrılaraq Misrə daxil oldular. Onlar on bir nəfər idilər. Bəs onların yalnız qalanı kim idi?

Benyamin həmişə yalqız idi və Misrə tək daxil oldu. Elə ona görə də çox qəmgin və kədərli idi. Buğda almaq üçün Misrin Əzizinin yanına getdikdə də iki-iki getdilər və nəhayət Benyamin Əzizinin yanına çatdı. Həyəcanlı anlar idi. İyirmi ildən sonra Yusifin gözü qardaşı Benyaminə sataşdı. O, qardaşından ayrılan zaman Benyamin kiçik bir uşaq idi. İndi isə cavanlıq yaşına çatmışdır.

Yusif fikirləşirdi ki, görəsən qardaşı nəyə görə kədərlidir? Odur ki, Benyaminə dedi:

-Üzündə görünən bu qəm-qüسسə nədəndir? Məgər bir hadisəmi baş vermişdir?

Benyamin dedi:

-Xeyr, ey Əziz! Mən qardaşım Yusifi xatırladım. Əgər o sağ olsaydı mən də onunla gələrdim və tənha qalmazdım.

Yusif soruşdu:

-Yusifin başına nə gəlmişdir?

-O qardaşlarımla birgə səhraya getdi və daha qayıtmadı. Bu hadisə iyirmi il bundan qabaq baş vermişdir. Onlar dedilər ki, Yusifi canavar parçalayıb. O gündən sonra mən onun qana bulaşmış paltarından başqa heç bir şey görməmişəm. Atam onların sözünə inanmadı. O, buna görə hələ də Yusif üçün ağlayır. Eh, ey Yusif! Nə qədər pak və səfalı idin!

Yusif dedi:

-Benyamin, nigaran olma! Mən də sənin qardaşınam. Gəl birgə nahar edək.

Yusif padşahlıq taxtında oturdu. Benyamini də yanında əyləşdirdi və onun qəm-qüسسələrini ürəyindən çıxarmaq üçün söhbətə başladı.

HƏQİQƏT

Benyaminin Əzizə xüsusi məhəbbəti vardı. Amma, bu bağlılığın səbəbini anlamırdı. Ondan səfa və mehribanlıq görürdü. Yusif Benyaminə dedi:

-Əgər bu gün qardaşını görsən, onu tanıyarsanmı?

-Bəlkə. Çünki, üzü hələ yadımdan çıxmayıb.

Yusif qardaşını sevindirmək üçün dedi:

-Benyamin, yaxşı qulaq as! Bu qardaşların sənin qardaşın Yusifə həsəd aparıb, paxıllığını çəkdi. Onu səhraya aparıb, quyuya atdılar. Yusif indi də diridir. O özü səbir edib, dözdü. Allah-təala səbir edənlərin mükafatını unutmur. Sənin həqiqi qardaşın mənəm. Allah mənə minnət qoyub (yaxşılıq edib), Misrin Əzizi etmişdir.

Benyamin üçün bu sözləri eşitmək dözülməz idi. Gözlərini ovdu. Elə bil yuxuda idi, birdən oyandı və özünü qardaşının qucağına atdı. Onu qucaqlayıb, ağladı. Yusif də ağlamağa başladı və qardaşına dedi:

-Bu məsələni qardaşlarına xəbər vermə. Mən, sənin Misirdə qalmağın üçün bir iş görəcəyəm. Bu haqda bir plan fikirləşmişəm. Sən bundan ötrü narahat olma.

PLAN

Qardaşlar Benyaminin ardınca gəldilər. Onlar Əzizə dedilər:

-Atamız bizə sifariş edib ki, ondan muğayət olaq. O, bunun üçün bizdən xüsusi əhd-peyman almışdır.

Yusif öz xidmətçilərinə tapşırırdı ki, karvanı hazırlayıb, onların qablarını buğda ilə doldursunlar. İşlərin gedişatına şəxsən nəzarət etmək üçün özü də ora getdi.

Fəhlələr işlə məşğul idilər. Qardaşlar da öz dəvələrini yoxlayırdılar. Yusif qardaşı Benyaminin dəvəsinə yaxınlaşıb, bahalı bir gümüş qabı onun yükünün arasına qoydu və üstünü buğda ilə örtüdü.

Yusif bir planı icra etmək və onun vasitəsi ilə Benyamini Misirdə saxlamaq istəyirdi.

Karvan Misri tərk edib, Fələstin torpaqlarına getmək üçün hərəkətə başladı. Lakin, qardaşlar uzaqdan kiminsə onları çağırıldığını eşitdilər:

-Dayanın! Siz oğrusunuz.

Qardaşların hamısı pərişan oldular, lakin, Benyamindən başqa. Çünki, o macəranın nə olduğunu bilirdi. Qardaşlar misirli məmurun yanına gəlib, ona dedilər:

-Nə itirmisiniz?

Məmur dedi:

-Padşahın su içdiyi camı itirmişik. Onu kim tapsa bir dəvə məhsul verəcəyik. Qardaşlar and içdilər ki, bir şey oğurlamayıblar. Onlar dedilər:

-Allaha and olsun ki, özünüz də bildiyiniz kimi biz fəsad və pis işlər üçün bu ölkəyə gəlməmişik. Biz bura ailəmizə buğda almaq üçün gəlmişik.

Məmur dedi:

-Biz sizin yüklərinizi yoxlayacağıq. Əgər yalan demiş olsanız oğrunun cəzası nə olsun?

-Cəzası budur ki, kimdən oğurluq edibsə onun əsiri olur.

-Çox yaxşı. Biz sizin bütün qablarınızı axtaracağıq.

Yusif də gəldi və şəxsən karvan yüklərinin yoxlanılmasına başladı. O, öncə başqa qardaşlarının yüklərini yoxladı və sonra isə Benyaminin qabına çatdı. Əlini buğda qabına apardı və camı oradan çıxartdı. Bütün qardaşlar mat-məəttəl qalmışdılar. Amma, Benyamin qəm-qüssə içində durub, sakitcə baxırdı. Yusif dedi:

-İndi fikriniz nədir?

Qardaşlar qəzəb və naharathlıqla Benyaminə baxaraq dedilər:

-Ola bilər. Əvvəllər onun bir qardaşı da vardı. O da oğurluq etmişdi.

Yusif narahat oldu: Axı niyə qardaşları hələ də onun və qardaşının paxıllığını çəkirlər və onları sevmirlər?

Üzünü onlara tutub, dedi:

-Siz məqam və dərəcə etibarını ilə ən səviyyəsiz insanlarsınız və Allah dediklərinizdən xəbərdardır.

Böyük qardaş irəli gəldi və Əzizə yalvararaq dedi:

-Onun qoca və yaşlı atası vardır. Onu salamat qaytarmaq üçün bizdən əhd-peyman almışdır. Onun əvəzinə bizim hansımızı istəyirsən qul kimi qəbul et.

Yusif dedi:

-Allaha pənah aparıram. Biz qabımız tapılan adamın əvəzinə başqa birisini saxlamırıq. Əgər belə etsək zülm etmiş olarıq.

Qardaşlar məyus olub, bir-birləri ilə məşvərət etməyə başladılar: Nə etsinlər? Atalarının yanına necə qayıtsınlar? İndi nə edək? Axı atamız bizdən peyman almışdı. Nə edək? Həqiqəti ona söyləyəkmi? Hə, ona deyək ki, Benyamin oğurluq etdi. Padşahın qabını oğurladığına görə onu qul götürdülər...

Böyük qardaş dedi:

-Benyaminsiz atamızın yanına necə qayıdaq? O bizdən əhd-peyman almışdı ki, onu salamat qaytaraq. Əvvəllər Yusifin başına nə gətirdiyimizi unutmusunuzmu? Atamızın qocalığına rəhm etmədik... Yox! Yox! Mən heç vaxt atamın yanına qayıtmayacağam. Atam mənə qayıtmaq icazəsi verənə qədər Misirdə qalacağam. Sizsə qayıdın və atamıza deyin ki, atacan, oğlun oğurluq etdi. Biz də qeyb elmi bilmirdik. Bilmirdik ki, Benyamin oğurluq edəcəkdir.

Qardaşlar sükut etdilər. Onlar on bir nəfər idilər. Əziz Benyamini saxladı. Böyük qardaş da Misirdə qaldı. Əhdini sındırdığı üçün o, atası ilə üz bəüz gəlmək istəmirdi.

Qardaşların doqquzu Fələstinə qayıtdılar. Onlar atalarını baş verən hadisədən xəbərdar etmək üçün ora getdilər.

Yə`qub onların həsəd olunmalarından qorxurdu. Ona görə də onlara tapşırırmışdı ki, dağınıq halda Misrə daxil olsunlar. O istəyirdi ki, onlar şəhərə dağınıq halda girsinlər və birgə qayıtsınlar. İndi isə onların doqquzu qayıtmış və özləri ilə kədərli bir xəbər gətirmişdilər.

Qardaşlar Yə`qubun yanına gəlib, ona dedilər:

-Atacan! Oğlun oğurluq etdi. Biz də yalnız bildiyimiz işlərə şəhadət verə bildik.

Yə`qub sükut etdi. Qardaşlar hiss etdilər ki, ataları onların sözünə inanmır. Ona görə dedilər:

-Əgər bizə inanmırsansa karvanlardan və Misirdə bizimlə birgə olanlardan soruş. Biz doğru deyirik.

Yə`qub öz əsasının köməyi ayağa qalxdı və dedi:

-Sizin nəfsiniz məsələni nəzərinizdə belə cilvələndirmişdir. Mən küfr etməyib, yaxşı səbir edəcəyəm. Yenə də səbir edib, dözəcəyəm, bəlkə Allah onların hamısını mənə qaytardı.

Yə`qub baş verən hadisədən çox nigaran idi. Yusifi xatırladı; iyirmi il bundan əvvəl itmiş Yusifi. Yə`qub bildi ki, baş verənlər Yusifin macərəsi ilə əlaqədardır. Ona görə dedi:

-Yusifin ayrılığına əfsus!

Qardaşlar dedilər:

-Sən hələ Yusifdən əl çəkmirsən? Ona ağlayıb, fikir çəkməklə canını əldən verəcəksən.

Yə`qub dedi:

-Mən qəm və kədərimi Allaha deyirəm. Allahın vasitəsilə sizin xəbəriniz olmayan bə`zi şeylər bilirəm.

O, bir az sükut etdi və sonra övladlarına dedi:

-Ey övladlarım! Gedin Yusifi və onun qardaşını axtarın. Məyus olmayın. Çünki, yalnız kafirlər məyus və ümitsiz olurlar.

MƏN YUSİFƏM

Aldıqları buğda qurtardı. Yəqubun evinə qəm-qüسسə çökdü. O, üç övladını əldən vermişdi: Yusif, Benyamin və Misirdə qalmış böyük oğlu. Ona görə Yəqub onlara tapşırırdı ki, ərzaq məhsulu əldə etmək üçün gedərkən Yusifi və qardaşını da axtarsınlar.

Qardaşlar Misrə yollandılar. Bu səfərdə azca gümüşdən başqa heç bir şeyləri yox idi. Amma, qardaşları Benyamini gətirmək üçün getdilər.

Misrə çatdıqda keçən səfərdəki hadisəyə görə heç kəs onları qəbul etmədi. Buna görə də Benyamini saxlayan Əzizin yanına gəldilər. Onun yanına getdilər ki, yalvarıb, ondan azca gümüş əvəzində onlara buğda verməsini istəsinlər və bəlkə bu pak qəlbli Əziz Benyamini də azad edə.

Qardaşlar Misrin Əzizinin yanına gedib, ona dedilər:

-Ey Əziz! Bizi və bütün ailəmizi narahatlıq bürüyüb. Yemək məhsulu almaq üçün özümüzə azca mal gətirmişik. Bizim bütün qabımızı doldur, bizə ehsan et və bağışla. Allah bağışlayanlara mükafat verir.

Burda təəccüblü bir hadisə qardaşların diqqətini özünə cəlb etdi. Benyamin Əzizin yanında oturmuşdu. Əyninə bahalı kətandan paltar geyinmişdi. O həyəcanlı anlarda Yusif mehribanlıqla onlara dedi:

-Siz cahil olduğunuz zaman Yusif və onun qardaşına nə etdiyinizi bildinizmi?

Əslində Yusif özünün və atasının, əsil səbəbkarı qardaşları olan dərd və ağrılarını unutdu; uzun müddətli çətinlik və bəlaları. O, onlara demək istədi ki, yalnız sizin cəhalət və nadanlıqlarınız məni bu məqama çatdırmışdır. Allah-təala məni seçdi. Mənə minnət qoydu, səbir və imanımın mükafatını əta etdi.

O anda qardaşlar böyük bir həqiqətdən xəbərdar oldular. Ətrafını mühafizəçi və əsgərlər əhatə edən və Misirdə birinci sözü deyən bu Əziz, Yusifdir: qardaşları Yusif; əleyhinə plan cızdıqları Yusif; onların fəsadlarının qarşısında ehsan edib, yaxşılıq göstərən, onların qablarını buğda ilə doldurub, gümüş və mallarını da geri qaytaran pak təbiətli Yusif.

Qardaşlar təəccüblə qışqırdılar:

-Sən doğrudanmı Yusifsən?

Yusif Allahın dərgahına təzim edərək gözündən yaş axıtdı və cavab verdi:

-Bəli. Mən Yusifəm və bu mənim qardaşımdır. Həqiqətən Allah bizə minnət qoydu. Həqiqətən kim təqvalı olub, səbir etsə Allah yaxşı iş görənlərin mükafatını zay etməz.

Qardaşlar iyirmi il itkinlikdən sonra həqiqəti tapdılar və qardaşları Yusifə dedilər:

-And olsun Allaha ki, o səni bizdən üstün bilmişdir və biz səhv etmişik.

Yusif onlara təbəssüm etdi. Çünki, onlar onun qardaşları idilər. Şeytan həsəd etdikləri zaman onları azdırmışdı. İndi onlar doğru yola qayıtmışdılar:

-Bu gün sizin üçün məzəmmət və danlaq yoxdur. Allah sizi bağışlayar. O, mehribanların ən mehribanıdır.

Ağıllı cavan olan və onların bütün pisliklərinə göz yuman Yusif atasının əzab-əziyyətinə son qoymaq istədi. İyirmi il əvvəl qardaşları onun köynəyini çıxarıb, yalançı qana bulaşdırmış və onu atalarının yanına aparıb demişdilər ki, atacan, Yusifi canavar yedi. Yusif bu yalanları onların yaddaşından məhv edib, silmək istədi. Ona görə də öz kətan köynəyini çıxarıb, onlara dedi:

-Bu köynəyimi aparın atamın üzünə sürütün. Onun gözləri açılacaqdır. Bütün ailənizi mənim yanına gətirin.

Bütün qardaşlar Yusifin köynəyini götürüb iylədilər və ağladılar; şövq və peşimançılıq ağlamağı; Şövq ona görə ki, qardaşları Misrin birinci şəxsi olmuşdu, peşimançılıq isə iyirmi il bundan əvvəl etdikləri işə görə. Ona görə də Misrin Əzizinin əzəmət və cəlalı qarşısında, o pak insanın qarşısında təzim edib, tələsik sarayı tərk etdilər. Onlar atalarının yanına tez çatıb, onun qəmli qəlbini şad etmək üçün tələsirdilər.

Beləliklə, karvan hərəkətə gəldi və sürətlə səhraları qət etdi. Bu karvanın buğda yükü yox idi. Onlar Yusifin köynəyini şadlıq və böyük sevinclə ərməğan aparırdılar.

QƏM-QÜSSƏNİN SONU

Yə`qub hər gün evdən çıxır və karvanların yoluna gedib, oğlanlarının qayıtmasını gözləyirdi. Günlərin birində günbatan çağı Yə`qub ürəkoxşayan bir ətir duydu. Bu, Yusifin ətrinə oxşayırdı. O, Misrə getməyən bəzi övladlarına dedi:

-Əgər məni nadan hesab edib, ağılsızlıqda günahlandırmasanız, deyəyəm ki, mən Yusifin ətrini duyuram.

Oğlanları ona dedilər:

-Allaha and olsun ki, sən əvvəlki azgınlığındasan.

Onlar atalarına dedilər:

-Sən həmişə öz qabaqkı azgınlığında yaşayırsan. Sən Yusif və onun qardaşını bizdən çox sevirən.

Bu an gördülər ki, bir insan dəvə ilə sürətlə onlara tərəf gəlir və uzaqdan əlindəki köynəyi tərpədir. Çox keçmədi ki, hər şey aydın oldu. Qardaşların biri qabağa düşərək Yusifin tapılması xəbərini atasına müjdə vermək istəyirdi. Bəli, Yusifi canavar yeməmiş və iyirmi illik zaman fasiləsində də dünyadan köçməmişdi.

Muştuluq verən şəxs Yusifin köynəyini Yə`qubun üzünə sürtdü. Qərribə bir hadisə baş verdi. Yə`qubun gözləri açıldı. Onun qaranlıq və qəmli dünyası gözəlləşdi. Ona görə də gözlərindən sevinc yaşları axdı və övladlarına dedi:

-Sizə demədimmi ki, mən Allahdan bəzi şeylər bilirəm, lakin, sizin ondan xəbəriniz yoxdur?!

Oğlanları xəcalət və qüssədən başlarını aşağı saldılar:

-Ey ata! Bizim günahlarımızın bağışlanması üçün dua et. Həqiqətən biz səhv etdik.

Allahın lütfü ilə gözləri açılan ataları dedi:

-Tezliklə sizin üçün Allahdan bağışlanmaq istəyəcəyəm. Həqiqətən o, bağışlayan və mehribandır.

Yə`qub duasını gecəyə qədər təxirə salmaq, duasının qəbul olunmasını və oğlanlarının etdikləri işə görə bağışlanmalarını istəyirdi.

Yə`qub hiss etdi ki, cavanlığını yenidən tapmışdır. Şadlıq və sevinc onun ürəyini və gözlərini işıqlandırmışdı. Bu müjdəni Yusifin anasına çatdırdı. Hamı sevindi. Yə`qub tapşırırdı ki, hamı Misrə yola düşmək üçün hazırlaşsın. Onlar ədalətli, pak təbiətli və doğru danışan hakimin, yəni Yusifin yanında yaşasınlar.

YUSİFİN YUXUSUNUN TƏBİRİ

İyirmi il qabaq maraqlı bir yuxu görmüşdü. O, yuxuda görmüşdü ki, günəş, ay və on bir ulduz onun əzəmət və cəlalı qarşısında səcdə edirlər. O zaman yuxuya təəccüb etmişdi. Ondan sonra isə mə`lum hadisələr baş verdi. Yusif ailəsindən və qardaşlarından ayrı düşdü.

İndi o macəradan iyirmi il keçmişdi. O, Misrin hakimi olmuşdu. Ata-anasının səhra və biyabandan bu gözəl, xeyir və bərəkətli torpağa gəlişini gözləyirdi. Yusif tapşırırdı ki, ata, ana və qardaşlarını qarşılamaq üçün səhrada böyük bir çadır düzəldilər. Əsgərlər karvanların gəlişinə nəzarət edir və Misrin Əzizinin çöldə yaşayan ailəsinin Fələstindən gəlişini gözləyirdilər.

Bir gün səhər vaxtı əsgərlər bir karvan müşahidə etdilər. O, Yə`qubun həyat yoldaşının və oğlanlarının karvanı idi. Bir atlı Misrə çaparaq Yusifin ata-ana və qardaşlarının gəlişini ona xəbər verdi.

GÜNƏŞ, AY VƏ ULDUZLAR

Yə`qub çox hörmətlə qarşılınıb, ailəsi ilə birgə böyük çadıra daxil oldu. Onlar Misrin Əzizini gözləyirdilər. Yə`qub iyirmi illik ayrılıqdan, əziyyət və ağlamaqdan sonra səbirsizliklə övladı Yusifin görüşünü gözləyirdi.

Yusif iti qaçışlı atların çəkdiyi xüsusi faytonla gəlirdi. Atlar yolu böyük sürətlə qət edirdilər. Elə bil onlar da Yusifin ata-anasının görüşünə olan şövqünü dərk edirdilər.

Yusif çatdı. Çadıra daxil oldu. O, iftixar və ucalıq paltarları geyinmişdi. Üzündən nur saçırırdı. Hamısı Misrin Əzizinin hörməti üçün ayağa qalxdılar. Sonra isə onun əzəmət və cəlalı qarşısında baş əydilər. Yusif o anda iyirmi il əvvəl gördüyü yuxunu xatırladı. O vaxt günəş, ay və on bir ulduzun ona səcdə etdiklərini görmüşdü. Yusif ata-anasını qucaqladı. Əllərini tutdu. Özünün padşahlıq taxtında əyləşdirdi. O, atasına dedi:

-Atacan! Bu, qabaqca gördüyüm yuxunun təbiridir. Allahım onu həyata keçirtirdi. O mənə yaxşılıq etdi və məni zindandan çıxartdı. Sizi o biyabandan bura gətirdi. Şeytan mənimlə qardaşlarımla arasında fəsad yaratdı. Amma, Allahım istədiyi bəndəsinə qarşı lütf sahibidir. Çünki, o, elmi və hikmətlidir.

Yusif əllərini göyə qaldırdı və verdiyi nemətlər üçün Allaha şükr etdi:

-İlahi! Öz hakimiyyətinin böyük hissəsini mənə bağışladın. Məni yuxu təbiri elmi ilə tanış etdin. Ey göylərin və yerin yaradanı! Sən dünya və axirətdə mənim ağam və rəbbimsən. Məni müsəlman öldür və salehlərə qovuşdur.

Ey Yusif! Ey mömin cavan! Sən nə qədər pak fitrətlisən!

Yusif bütün iyirmi illik dərd və ağrıları unutdu. Qardaşlarını mehribancasına qarşılayıb dedi:

-Şeytan mənimlə sizin aranızda nifaq və ayrılıq salmışdı.

Biz burada Yusifin pak vücudunda və mehriban qəlbində nə qədər böyük əzəmətin yatdığına şahid oluruq.

Beləliklə Yə`qub və onun övladları xeyir və bərəkətli torpaq olan Misirdə, ədalətli sultanın hakimiyyəti sayəsində yaşadılar. Yusif Misri o zamanın ən ağır iqtisadi böhranından xilas etmiş və onu ucaltmışdı.

Yə`qub orada yaşadı. Nəvələri artdı. Sonralar onlar Bəni-İsrail (Yə`qubun oğlanları) adı ilə məşhur oldular.

Yusifin harada dəfn olunduğunu, cəsədinin necə Fələstinə köçürüldüyünü gələcəkdə oxuyacağıq. Musa peyğəmbərin əhvalatında Nil çayının yarılması mövzunu mütləq edəndə bu mövzu ilə tanış olacağıq.

HƏQİQİ TÖVBƏKAR

HƏZRƏT ƏYYUBUN ƏHVALATI

2500 il öncə Həvran torpaqlarında Yusifin nəvələrindən olan bir kişi yaşayırdı. O kişi pak fitrətli Əyyub idi. O, Yusifin digər nəvələrindən olan Rəhimə adlı qızla evlənmişdi.

Onlar şadlıqla ömür sürürdülər. Allaha və onun elçisinə iman gətirmişdilər.

Allah-təala Əyyuba bol ne`mətlər əta etmişdi. Ona oğlan və qız övladlar vermişdi. O həzrətin əkin sahələri, inək, qoyun və keçi sürülərinin otladığı geniş otlaqları var idi.

Bir gün mələklər onun yanına gəlib, peyğəmbər olması xəbərini çatdırdılar. Əyyub bu ne`mətlərə şükr etmək məqsədi ilə Allaha səcdə etdi.

Hamı Əyyubu sevirdi. O qəlbən pak insan idi. Allah onu peyğəmbərlik məqamına yüksəltmişdi.

Əyyubun böyük və geniş evi, çoxlu oğlan və qız övladları vardı. Onun evində çoxlu ərzaq məhsulları və xörəklər olardı. O həzrət yoxsulları sevirdi. Onlara yemək və paltar verirdi. Süfrəsində yetim, yoxsul və ya bir kasıb olmasaydı, yemək yeməzdi.

Kasıb və yoxsul insanlar uzaq yerlərdən Əyyubun evinə gəlir, özləri, övladları və ailələri üçün yemək və paltar götürüb, şad halda öz şəhərlərinə qayıdırdılar. İnsanlar Allahın peyğəmbəri Əyyubu sevirdilər. Çünki, o, heç kəsi ümitsiz etmir və heç kəsə də minnət qoymurdu.

ƏYYUBUN EVİ

Bir gün qoca bir kişi o diyara daxil oldu. Əyyubun evinə getdi. Ona salam verib dedi:

-Salam olsun Allahın peyğəmbəri Əyyuba!

-Allahın salam və rəhməti olsun sənə! Buyurun, ev sizin ixtiyarınızdadır.

-Allah Əyyubun izzətini artırsın! Gördüyünüz kimi mən imkansız bir qocayam, övladlarım acdırlar. Allahın peyğəmbəri aclara yemək verir və çılpaqları geyindirir.

Əyyub naharat oldu və dedi:

-Ey qoca, mənə sən qəribəsən.

-Yox, ey Allahın peyğəmbəri, mən Həvran əhalisindənəm.

Əyyub daha çox naharat oldu və dedi:

-Mənim üçün çox ağırdır ki, evim yeməklə doludur, amma, sən acsan.

Qoca kişi dedi:

-Mənim öz günahımdır. Mən ehtiyacımı bundan öncə sizə deməmişəm.

Əyyub dedi:

-Mən özüm sizi axtarmalı idim.

Əyyub oğlanlarına üzünü tutub, dedi:

-Allahın qəzəbindən qorxmursunuzmu? Necə tox yatmağa razı oldunuz, halbuki, Həvran şəhərində ac qocalar və uşaqlar var.

Oğlanları üzr istədilər və dedilər:

-Biz çox axtarış etdik, amma, Həvrandə ehtiyacları bir insan tapmadıq.

Ata narahat olub, dedi:

-Bəs bu qoca kişi kimdir?

-Ata, bizi bağışla!

-İndi tez olun! Onun üçün xörək və geyim götürün və onu evinə aparın!

-Baş üstə!

Əyyub daşdan tikilmiş evdə beləcə yaşayırdı. O həzrət tarlada və əkin sahələrində işləyir, yoldaşı un hazırlayır, qızları və kənziləri ona kömək edirdilər. Əyyubun oğlanları özləri ilə yemək və geyim götürüb, Həvranda yoxsul və kasıbların axtarışına başladılar. Fəhlələr və xidmətçilər tarlada işlə məşğul idilər. Meyvələri və dənəri anbarlara daşıyırdılar.

Çobanlar heyvanları otlaqlara aparırdılar. Əyyub ona çoxlu mal və övlad əta etmiş Allaha şükr edirdi. Camaat Əyyub peyğəmbəri sevirdilər. Çünki, onun Allaha imanı vardı və ne`mətlərinə görə ona şükr edirdi. O hamıya kömək edirdi. Amma, çoxlu mallar, tarlalar, əkin sahələri, heyvanlar və övladları onu Allaha şükr etməkdən saxlamırdı. O eləcə işləyib, çalışırdı.

Əyyub rifah içində yaşaya bilərdi, amma, o öz əlinin zəhməti ilə dolanırdı. Yoldaşı Rəhimə də zəhmət çəkirdi. Onlar inanırdılar ki, bütün var-dövlətləri böyük Allahın lütfündəndir. Ona görə də həmişə Allahı yad edir və ona çox şükr edirdilər.

İnsanlar Əyyubu sevirdilər. Onlar bilirdilər ki, o xeyir və bərəkətli insan, həmçinin Allahın peyğəmbərlərindən biridir. Ona görə də Allah-təalaya iman gətirdilər. Kimə istəsə çoxlu ruzi verən və kimi istəsə səfalətdə saxlayan odur.

ŞEYTAN

Şeytan Əyyuba həsəd apardı. O həzrət insanları hidayət etməyə çalışır və onların xeyrini istəyirdi. Amma, Şeytan onları fəsada və azgınlığa çəkirdi. Buna görə də camaata vəsvəsə edir və onlara deyirdi: «Əyyub qorxur ki, Allah onun mallarını və əkin sahələrini ondan alar. Ona görə də ona ibadət edir. Əgər Əyyub yoxsullaşsa, daha Allaha ibadət və səcdə etməz».

Camaat Şeytanın vəsvəsələrinə qulaq asır və ona inanırdılar. Onların Əyyub barəsində fikirləri dəyişildi: «Bəli, əgər o, Allaha ibadət edirsə, bu yalnız ona görədir ki, ona dəyərli ne`mətlər vermişdir. O, Allahın ne`mətləri ondan almasından qorxur. Ona görə də əgər Əyyuba hər hansı bir bəla və müsibət üz versə, Allaha ibadətdən əl çəkər. Əgər ildırım onun əkin sahələrini yandırsa, o nalə edib, ağlayacaqdır. Əgər Allah ne`mətlərini ondan alsa, daha Allaha səcdə etməyəcəkdir».

Şeytan beləcə Həvran camaatını çaşdırırdı.

İMTAHAN

Allah-təala Şeytanın yalanını insanlar üçün göstərmək istədi. İstədi ki, Əyyubun doğruluğunu, onun səbir, dözümlü və imanını onlara aydınlaşdırsın. Ona görə də Əyyubun dərd və bəlaları başlandı. Ona bir-birinin ardınca müxtəlif bəla və müsibətlər gəldi. İndi görək Əyyub necə səbir edib, özündən dözümlü göstərəcəkdir?

Bütün işlər öz qaydası ilə gedirdi. Əyyub Allaha səcdə edir və ne`mətlərinə görə ona minnətdarlıq göstərirdi. Onun oğlanları özləri ilə yemək dolu xurcunlar götürüb, kasıb, yoxsul, yolçu və yolda qalmış insanların köməyinə tələsirdilər. Xidmətçilər isə tarlalarda çalışır və buğdaları anbarlara aparırdılar.

Əyyubun həyat yoldaşı Rəhimə dəyirmanla un hazırlayırdı. Başqaları odun dəstələri hazırlayı, bəziləri isə bulaqdan su gətirirdilər.

Çobanlar heyvan sürülərini otlamaq üçün yaşıllıqlara aparırdılar. Hər şey öz təbii axarı ilə gedirdi.

Qəflətən, çobanların biri tənənfəs daxil olub, qışqırdı:

-Allahın peyğəmbəri Əyyub haradadır?

-Nə olub? Danış görək!

-Onları öldürdülər. Bütün yoldaşlarımı öldürdülər. Bütün çoban və əkinçiləri öldürdülər. Qanlarını tökdülər.

-Nə üçün?

-Quldurlar bizə hücum etdilər. Qoyun sürülərini oğurladılar. İnek və qoyunlarımızı götürüb, getdilər.

Dağlar heç zaman tufan qarşısında titrəmir. Əyyub nigaran oldu. Amma, dözdü. Dözümlə və səbirlə dedi:

-İnna lillah və inna iləyhi raci'un (Həqiqətən, biz Allah tərəfindənlik və ona doğru qayıdacağıq).

Allah-təala Əyyubu daha bir imtahana çəkdi. Onun, aləmlərin rəbbinə olan imanını yoxladı. Görəsən, o səbir edib, dözəcək, yoxsa küfr edəcəkdi?

İkinci gün qərribə bir hadisə baş verdi. Səmada qara buludlar göründü. İldırım çaxdı, gurultu səsləri ucaldı. Əkinçilərin biri içəri daxil oldu. Paltarını yandırdı. Üzü alov və tüstüdən qaralmışdı. Əyyub dedi:

-Nə olub?

-Alov! Ey Allahın peyğəmbəri, alov!

-Bu daha bir müsibətdirmi?

-Hə, ey Allahın elçisi. Hər şey odda yandı. Bəla nazil oldu. İldırım əkin sahələrini yandırdı. Ey Allahın peyğəmbəri, torpaqlarımız külə çevrildi. Bütün dostlarım yanıb, dünyadan köçdülər.

Rəhimə dedi:

-Dünyanın bütün müsibətləri bizə doğru gəlirlər.

-Ey Rəhmət, səbir et! Allah belə istəmişdir.

-Allah istəmişdir?!

-Hə. İndi imtahan zamanı çatmışdır. Allah bütün peyğəmbərlərinin ürəyini imtahan edib, yoxlayır.

Əyyub səmaya bir nəzər saldı. Dedi: «İlahi! Mənə səbir ver!»

O gün Əyyub öz xidmətçilərinə tapşırırdı ki, onun evindən getsinlər. Mehribanlıqla onlara dedi:

-Öz ailələrinizə qayıdın. Ya da özünüzə başqa bir yer tapın! Çünki, Allah-təala məni imtahan edir.

Xidmətçilərin biri dedi:

-Biz əkin sahələrini və tarlaları bərpa etməyə çalışırıq. Biz sizdən ayrılmaq istəmirik. Ey Allahın peyğəmbəri, biz sənə iman gətirmişik. Səni sevirik.

-Övladlarım, bilirəm. Amma, bəla və müsibətlər artacaqdır. İstəmirəm ki, siz gözümün qabağında yanasınız. Övladlarım, gedin! Məni tək qoyun ki, yalnız halda imtahan olunum.

ƏYYUBUN SƏBİRİ

Əyyubun müsibətləri bunlarla bitmədi. Onun təkçə tarlaları yanıb, külə çevrilmədi və təkçə heyvanları məhv olmadı. O başqa bir müsibətə də düçar oldu.

Onun bütün oğlan və qız övladları dünyadan köçdülər. Mehriban həyat yoldaşı Rəhimədən başqa onunla heç kəs qalmadı.

Əyyubun evi boşaldı. Artıq onun heç bir övladı yox idi. O, yalnız qoca bir kişi idi. Zavallı həyat yoldaşı ağlayırdı.

-Bu, Allahın istəyidir və biz onun əmrinə tabe olmalıyıq.

Şeytan Əyyubu öz halında buraxmadı və onun yanına gəlib, vəsvəsə etdi:

-Necə böyük müsibətdir! Yeddi oğul və üç qız bir anda can verdilər.

Onlar atalarının ümid və arzuları idilər. İnsan necə özünə təsəlli versin?

Əyyub ulduzla dolu olan səmaya baxıb dedi: «İlahi, bilirəm ki, bütün xeyir və bərəkətlərin mənşəyi sənənsən! İlahi mənə səbir və dözümlü ver!»

Şeytan uzaqlara qaçdı. Heç bir şey, Allahı yad etmək qədər Şeytani qorxutmur. Şeytan Allahın adından qorxduğu kimi heç nədən qorxmur.

İnsan, «Şeytanın şərindən Allaha pənah aparıram» - dedikdə Allah onu qoruyur, ona arxa durur və ürəyini təmizləyir. Allah-təala öz bəndələrini sevir və onların xeyrini istəyir.

Ona görə də Əyyub bəla və müsibətlərin qarşısında səbir edirdi. O bilirdi ki, Allah bütün xeyir və yaxşılıqların mənşəyidir. O xeyirxahdır. Pis və şər işlər isə Şeytan tərəfindəndir. O, insanı kafir etmək istəyir.

HƏVRAN CAMAATI

Şeytan öz vəsvəsindən əl çəkməkdi. O Əyyubu məğlub etmək istəyirdi. Ona görə də şəhər camaatının yanına getdi və onlara dedi:

-Allah Əyyuba qəzəblənmişdir. Ona bəla və müsibət göndərir. Əyyub böyük günah işlətməmişdir və Allahın lə'nətinə gəlmişdir. Əyyubun bu şəhərdə qalması sizin üçün də qorxuludur. Siz də Allahın qəzəbinə düçar ola bilərsiniz. Yaxşısı budur ki, onu şəhərdən qovun.

Həvrən camaatı Şeytanın vəsvəsələrinə qulaq asdılar. Onlar Əyyubun evinə gəldilər. Həyat yoldaşı Rəhimədən başqa evdə heç kəs yox idi. Onların biri dedi:

-Biz belə güman edirik ki, sən Allahın qəzəb və lə'nətinə düçar olmusan. Biz qorxuruq ki, bu nifrın bütün şəhəri bürüyər. Sən bizim şəhərimizdən çıx! Uzaq bir yerə get! Çünki, bizim aramızda qalmasını istəmirik.

Rəhimə bu sözdən narahat oldu və dedi:

-Biz öz evimizdə yaşayırıq. Allahın peyğəmbərlərinə əziyyət verməyə haqqınız yoxdur.

Şəhər əhalisi kobudluqla dedilər:

-Əgər siz şəhərdən çıxmasanız zorla sizi qovacağıq. Siz Allahın qəzəbinə düçar olmusunuz. Sizə görə bütün şəhər Allahın qəzəbinə gələcəkdir.

Əyyub onlara mehribanlıqla dedi:

-Övladlarım, bu sözlər nədir danışırınsınız? Mənim üçün baş verənlər Allahın imtahanıdır. Allah-təala məndən qabaqkı peyğəmbərlərini də imtahan etmişdir.

Ey Həvran əhalisi, Allahdan qorxun! Peyğəmbərinizi incitməyin!

Bu zaman nadan bir insan dedi:

-Sən Allaha günah etmişən. Onun sənə qəzəbi tutmuşdur.

Rəhimə dedi:

-Siz peyğəmbərinizə zülm edirsiniz. Siz onun yaxşılıqlarını unutmusunuzmu? Ey Həvran əhalisi Əyyubun evindən götürdüyünüz yemək və geyimləri unutmusunuzmu?

Əyyub göyə nəzər saldı. O qəmli halda dedi:

«İlahi, əgər sənin iradə və istəyin budursa, mən şəhərdən çıxıb, səhrada yaşayaram. İlahi! Bu insanların nadanlıqlarını əfv et! Əgər haqqı təyin edə bilsəydilər, peyğəmbərləri ilə belə rəftar etməzdilər».

SƏHRADA

Əyyubun bəla və müsibətləri o yerə çatdı ki, Həvran əhalisi o həzrəti evindən qovdular. Onlar belə güman edirdilər ki, o, Allahın qəzəbinə düşər olmuşdur. Onlar, qəzəbin onları da tutmasından qorxurdular. Onlar, Yəqubun yoxsul və kasıblara etdiyi yaxşılıqları unudular.

Şeytan onların bu işini yaxşı cilvələndirdi. Onlar Şeytanın sözünə baxıb, Əyyubu çətinlik və zəifliyin əziyyətləri içərisində tənha buraxdılar.

Onun vəfali həyat yoldaşı Rəhimədən başqa heç kəsi qalmamışdı. Yoldaşı təkbaşına ona iman gətirmişdi. O bilirdi ki, Əyyub digər peyğəmbərlər kimi çətinlik və müsibətdə qərar tutmuşdur. O, ərinin yanında olmalı və onu tək qoymamalıdır.

Rəhimə özü və yoldaşı üçün bir tikə çörək hazırlamaqdan ötrü Həvran camaatının evlərində xidmətçilik edir və zəhmət çəkməyə məcbur olurdu. O hər dəfə Əyyubun yanına qayıtdıqda onun halına nigaran olurdu. Çünki, o səhrada canavar və kaftar vardı. Əyyub isə ayağa qalxıb, özünü müdafiə etmək iqtidarında deyildi.

Əyyub dözüdü və Allaha olan güclü imanını ilə müsibətlərə tab gətirirdi. Rəhimə həyat yoldaşının səbir və dözümindən dərs alırdı. O, günəşin istisindən və yağışdan qorunmaq üçün yoldaşına bir çardağ düzəltdi.

Beləcə günlər ötürdü. Hər gün Əyyubun dərd və narahatlıqları artırdı. Rəhimə isə Həvran camaatının evlərində işləyirdi.

ACLIQ

Günlərin bir günü Rəhimə iş axtarırdı. Amma, ona iş verəcək heç bir kəsi tapmadı. Bütün Həvran əhalisi öz qapılarını onun üzünə bağladılar. Bununla belə o, əlini heç kəsə uzatmadı. O, heç kəsdən kömək istəmədi.

Əyyub yoldaşının qayıtmısını gözləyirdi. O gecikirdi.

Bu dəfə Əyyubun həyat yoldaşı Həvran əhalisinin evlərində iş axtarırdı. Amma, bütün qapılar onun üzünə bağlanmışdı.

Ona görə də iki tikə çörəyin əvvəzində saçlarını qayçılayıb satmağa məcbur oldu.

Rəhmmə yoldaşının yanına qayıtdı və çörək tikəsini onun qabağına qoydu. Əyyub yoldaşının belə etdiyinin gördükdə ona qəzəbləndi və and içdi ki, əgər ayağa qalxsa ona şallaq vuracaqdır.

Həzrət o çörəyi yemədi. Çünki, Rəhimənin etdiyi işə qəzəblənib, narahat olmuşdu. Onun belə bir iş görməsi düzgün deyildi. Rəhimə çox ağladı. O daha bu işgəncə və əzablara dözə bilmirdi. Onun bu ağır və çətin yaşayışa və insanların dil yarasına dözmək təqəti yox idi. Bununla belə Şeytan ona vəsvəse edirdi ki, yoldaşından əl çəksin. O isə Allaha pənah aparırdı. Çünki, həyat yoldaşına qarşı vəfali idi. Onu qoruyurdu və onun rahatlığı üçün oyaq qalırdı.

Əyyub yoldaşını çox sevirdi. Çünki, o imanlı və dözümlü bir qadın idi. Allahın qəza və qədərinə razı idi. Ona görə də ərinə dedi:

-Sən Allahın peyğəmbəri və elçisisən. Allahdan istə ki, səni bu bəla və müsibətlərdən qurtarsın.

Əyyub dedi:

-Mən uzun illər naz-ne`mətdə yaşamışam. Çoxlu övladlarım, mallarım, tarlalarım və əkin sahələrim olub. İndi bu yoxsul yaşayışda həmin qədər səbir edib, dözməyimmi?

Rəhimə ağlayaraq dedi:

-Hər şeydən çox insanların sözləri və dil yaraları məni incidir.

-Allah-təala bizim vəziyyətimizi görür. O hamıdan mehribandır.

-Bu gün yeməyə heç bir şeyimiz yoxdur. Mən Həvran əhalisinə tərəf gedirəm. Bəlkə onların hansısa bizim onlara etdiyimiz ehsan və yaxşılıqları yadına saldı. Kim bilir, bəlkə də onların birinin ürəyi xeyirxahlıqla döyündü.

YAŞAYIŞ BAHARI

Rəhimə yoldaşına bir qədər çörək hazırlamaq üçün şəhərə getdi.

Əyyub isti günəşin altında tək qaldı. O, Allaha pərəstiş edirdi. Ona şükr edirdi. O, heç vaxt nalə etmədi. Allaha olan imanını əlindən vermədi. Allah bütün xeyir-bərəkət və mehribanlığın mənbəyidir. Yalnız o hər şeyə qadirdir.

Bu vaxt Həvran əhalisindən iki nəfər Əyyubun yanına gəldi. Ona baxdılar. Onların biri dedi:

-Sən nə günah etmişən ki, Allah sənin başına belə müsibətlər gətirmişdir.

O birisi dedi:

-Sən nə isə xoşagəlməz iş görmüşən. Onu bizdən gizlədirsən. Ona görə də Allah səni cəzalandırır.

Əyyub narahat oldu. Niyə onlar Əyyubun etmədiyi işlərə görə onu müttəhim edirlər? O qəm-qüssə ilə onlara dedi:

-Rəbbimin əzəmətinə and olsun! Mənim yanımda yetim və zəif birisi xörək yeməyincə mən xörək yeməmişəm.

O, göyə baxdı və dedi: «İlahi! Mən sənin qəza və qədərinə razıyam. Xeyir sənin əlindədir. Sən hər şeyə qadirsən. İlahi! Mənim dərdlərimin şəfası da sənin

əlindədir. Xəstəliyim sənə əlindədir. Yalnız sən mənim sağlamlığımı qaytara bilərsən. İlahi! Şeytan məni əzab-əziyyəyə salmışdır».

O iki kişi Əyyubun səbir və dözümlüdükdən heyrətə gəldilər. Əyyubun sözlərini fikirləşə-fikirləşə öz yollarını davam etdirdilər. Gözlənilmədən, o yer şəffaf və gözəl nurla işıqlandı. Fəzanı gözəl ətir bürüdü. Əyyub səmadan bir mələyin endiyini gördü. Mələk ona deyirdi:

-Salam olsun Əyyuba! Allahın ən əziz bəndəsinə! Bəli, ey Allahın bəndəsi olan Əyyub! Allah sənə salam göndərir. O buyurur:

-Duan qəbul olundu. Allah sənə səbir edənlərin mükafatını verəcəkdir. Ey Əyyub, ayağını yerə vur. Bu müqəddəs bulaqla özünü yu!

Mələk gözdən itdi. Əyyub hiss etdi ki, ürəyində bir nur parlayır. Ayağını yerə vurdu. Birdən sərin və dadlı suyu olan bir bulaq qaynadı. Əyyub o gözəl sudan içdi. Sağlamlığın hərarəti üzündə peyda oldu. Zəiflik tamamilə yox oldu.

O, əzab-əziyyətdən qurtarıb, gücləndi.

Əyyub xəstəlik libasını çıxartdı. O, yumşaq, ağ və cənnət ətri ilə ətirələnmiş paltar geyindi.

Get-gedə yer Əyyubun ətrafında çiçəkləndi. Orada otlar bitdi. Rəhimə şəhərdən qayıtdı. Ərini axtarırdı. Onu görmədi. Tamamilə, sağlam olan bir kişi gördü. Təvazökarlıqla ondan soruşdu:

-Əyyubu görmədin? Allahın peyğəmbəri olan Əyyubu.

-Rəhimə, mən Əyyubam!

-Sən?.. Mənim həyat yoldaşım qoca və zəif, həmçinin xəstə bir kişi idi.

-Xəstəlik Allahın tərəfindəndir. Sağlamlıq da ondandır. Hər şey Allahın əlindəndir.

-Doğrudanmı, sən Əyyubsan?

-Hə, ey Rəhimə. Allah sağlamlıq ne`mətini bağışlamaqla mənə böyük ehsan və yaxşılıq etdi. Mənim əzab-əziyyətlərim sona çatdı. Tələs, Rəhimə, bu bulaqda yuyun. Allah səbir və vəfa etməyinin mükafatını verəcək. Cavanlığımı sənə qaytaracaqdır.

Rəhimə o bulağın suyunda yuyundu. Kasıblıq və ehtiyac libasını əynindən çıxardı. Allah ona cavanlıq və sağlamlıq paltarını geyindirdi. Bulağın suyu axdı. Külə çevrilmiş əkin sahələrini suvardı. Ona görə də yaşıllıq və tərəvət onlara qayıtdı. O müqəddəs və pak sular yerdə axdı və bir neçə il öncə dünyadan köçmüş övladlarının qəbirlərini suvardı.

Əyyubun övladları dirildilər. Ata-analarının yanına qayıtdılar. Hər şey yeddi il qabaqkı vəziyyətinə qayıtdı. Əyyub tamamilə sağalmışdı.

Allah-təala Əyyubu imtahan etmək istəyirdi. İstəyirdi ki, Əyyub səbir və dözümlə ona ibadət etsin; qabaqca şükrə ona ibadət etdiyi kimi. Allah-təala bununla insanlara çatdırmaq istəyirdi ki, xəstəlik və sağlamlıq Allahın tərəfindəndir. Yoxsulluq və varlılıq da ondandır.

O istəyirdi ki, insanlır yoxsulluqlarına görə yoxsul insanları, xəstəliklərinə və qocalıqlarına görə zəifləri özlərindən qovmasınlar. Beləliklə, Həzrət Əyyubun əhvalatı bütün insanlar üçün ibrət və nişanə oldu. Allahın hər şeyə qadir olmasına sübut oldu. Əyyubun ne`mətlərini, onun ixtiyarında olan hər şeyi və

hətta sağlamlığını da alan o idi, bütün ailə üzvlərini ona qaytaran, onlara xeyir və bərəkət əta edən də o.

Onun tarlaları inkişaf etdi. Heyvanları artdı. Sağlamlığı və cavanlığı qayıtdı. Allah-təala ona oğlan övladları və nəvələr bəxş etdi. İnsanlar yeganə Allaha, Əyyubun peyğəmbərliyinə və onun risalətinə iman gətirdilər.

«Bağışlayan və mehriban adı ilə. Əyyubu yadına sal! O zaman Rəbbini çağırırdı və dedi: «Çətinlik və bəlalar mənə üz gətirmişdir və sən mehribanların ən mehribanısan». Biz onun duasını qəbul etdik. Çətinliklərini dəf etdik. Ailəsini ona qaytardıq. Oxşarlarını artırdıq ki, bizim tərəfimizdən rəhmət və ibadət edənlər üçün xatırlatma olsun».⁷

Ənbiya surəsi, 83-84-cü ayələr.⁷

DƏRİNLİKLƏRƏ SƏFƏR

HƏZRƏT YUNUSUN ƏHVALATI

Dəclə çayının ətrafındakı böyük şəhərlərdə aşurilər yaşayırdılar. Onların ən böyük şəhəri bu ölkənin paytaxtı hesab olunan Neynəva idi. Neynəvada təxminən yüz min nəfər insan yaşayırdı. Onlar geniş torpaqlarda əkinçilik edərək dolanırdı və heyvanlarını da o məhsuldar yerlərdə otarırdılar.

Yunus (ə) o şəhərdə doğuldu, böyüyüb, cavanlıq yaşına çatdı. O görürdü ki, tayfası bütperəstlik edir, mərmər daşlardan heykəllər düzəldərək onlara ibadət edirlər.

Allah-təala bəndəsi Yunusu (ə) peyğəmbərliyə seçdi. Onun Yeganə və Qüdrətli Allaha imanı vardı və bilirdi ki, bu bütələr yalnız daş parçalarıdır, heç bir ziyan və xeyir yetirməzlər. Allah-təala Neynəva xalqının bütperəstlikdən ayrılıb, əsil tanrılarına ibadət etmələri üçün Yunusu (ə) onlara sarı göndərdi. Oranın camaatı təmiz ürəkli insanlar idilər, Amma, qədim zamanlardan Allaha şərikin qoşub, heykəl və bütələrə ibadət edirdilər. Yunus (ə) gəlib onlara nəsihət edib dedi:

-Yeganə Allaha ibadət edin, ona şərikin qoşmayın!

Lakin bütperəstliyə adət etmiş Neynəva camaatı Yunusun (ə) dəvətini qəbul etməyib, onun qarşısında durdular.

Bütün peyğəmbərlər insanlara Yeganə Allaha ibadət etməyi öyrətmiş və təkallahçı olacaqları təqdirdə onlara müjdələr vermişlər.

Camaat azgınlıq içində idilər. Onlar daşlara ibadət edir və belə güman edirdilər ki, həmin daşlar onların həyatında təsirə malikdirlər. Yunus (ə) gələrək onlara Yeganə Allaha ibadət etmək yolunu göstərdi, lakin, bunun heç bir faydası olmadı. Allahın peyğəmbəri kin saxlamağın pis nəticələri barədə onlara xəbərdarlıq etdi və dedi:

-Əgər öz inadkarlığınızın üstündə qalıb, bütperəstlikdən əl çəkməsəniz Allah-təala sizi əzaba düşürəcəkdir.

Yunus Neynəva xalqının əlindən qəzəbə gəldi. O, Allahın əzabını onların yadına salıb, şəhərdən çıxdı.

Yunus Aralıq dənizinə tərəf gedib, Neynəva xalqına əzabın gəlişini gözlədi.

Bir müddət keçdi, Amma, Yunus (ə)-dan heç bir xəbər yox idi. O, Neynəvaya və onun əhalisinə aid olan xəbərləri çoxsaylı yolçulardan öyrənirdi. Lakin, onların hamısı deyirdilər:

-Şəhərin vəziyyəti yaxşıdır.

Yunus (ə) təəccüb edirdi:

-Görəsən nə olub ki, Allah əzabı Neynəvadan uzaqlaşdırıb?

Beləliklə o, özünün Aralıq dənizinə doğru gedən yolunu davam etdirdi.

TÖVBƏ

Yunusun (ə) macərəsini dənizə doğru yolda qoyub, böyük Neynəva şəhərinə qayıdırıq. Orda nə baş verdi? Niyə Allah əzabını Neynəva camaatından uzaqlaşdırdı? Yunus (ə) qəzəb və narahatlıqla şəhərdən çıxdı. Bundan bir neçə

gün keçdikdən sonra Neynəva camaatı qorxulu əlamətlər müşahidə etdilər. Göyün üzü tüstü kimi hər yanı bürüyən tünd qara buludlarla dolmuşdu. Sadə insanlardan biri bu əlamətləri görməklə anladı ki, tezliklə Allahın əzabı yetişib, Neynəva şəhərini viran edəcək, şəhər xarabalığa çevriləcəkdir. Ona görə də Allahın əzabının gəlişini tez şəhər camaatına çatdırdı və onlara dedi:

-Özünü zə rəhm edin, oğul və qızlarınıza yazığınız gəlsin. Niyə inadkarlıq edirsiniz? Yunus (ə) heç də yalan danışmayıb. Budur, əzab sizi tutmağa hazırdır.

Neynəva əhalisi əzabın əlamətlərini müşahidə etdilər. Ona görə də özlərinin, öz övladlarının və şəhərlərin taleyi barədə fikirləşməyə başladılar. Anladılar ki, bu heykəllərin onlara heç bir faydası yoxdur. Onlar ata-babalarının əlləri ilə yonduqları daş parçalarından başqa bir şey deyillər. Belə isə niyə Allahı qoyub, onlara ibadət etsinlər?

Neynəva camaatı peşiman oldular. Onlar qəflətdə idilər, ayıldılar. Yuxuda idilər, oyandılar. Ona görə də Yunusu(ə) axtarmağa başladılar.

Onlar hər növ eyib və nöqsandan uzaq olan Allah-təalaa olan imanlarını elan etdilər. Lakin, Yunus (ə) Neynəvadan çıxıb, çox uzaq bir yerə getmişdi; heç kəsin bilmədiyini bir yerə. Buna görə də camaat şəhərin meydanlarının birinə topladılar. O saleh kişi onlar üçün söhbət etdi və dedi:

-Ey Neynəva camaatı! Öz imanınızı aşkar edin.

O, həmçinin bildirdi:

-Allah öz bəndələrinə qarşı çox mehribandır. Peşiman olduğunuzu bildirin! Südəmə körpələrini analarından ayırın! Qoy ağlamaq səsi hər yeri bürüsün! Heyvanları otlaqlarından uzaqlaşdırın ki, ac qalsınlar və səsləri ucalsın!

Neynəva xalqı belə də etdilər. Analarla körpələri ayırdılar. Körpələr ağlaşdılar, analar ağladılar. Heyvanlar aclıqdan səslərini ucaldılar.

Neynəvada sanki həyat və yaşayış tətill olmuşdu. Hamı ağlayırdı, hamı hər şeyə qadir olan yeganə Allaha iman gətirdi.

Get-gedə mavi və şəffaf səma göründü. İnsanlar Allahın rəhmətinə iman gətirib, bir daha həyat nemətinə nail olduqları üçün sevindilər.

Neynəva əhalisi öz peyğəmbərlərinin qayıtmasını gözləyirdilər. Lakin, faydası yox idi. Çünki, Yunus (ə) qəzəb və nigaranlıqla getmiş və bir də qayıtmamışdı.

Bilirsinizmi Yunus (ə) hara getmişdi?

DƏNİZDƏ

Yunus (ə) Aralıq dənizinə çatdı. O, adaların birinə getmək üçün limanda dayanıb, gəmi gözlədi. Yelkənli bir gəmi gəldi. O, sənişinlə dolu idi. Gəmi bəzi sənişinləri düşürüb, digərlərini mindirmək üçün lövbər saldı. Gəmiyə minənlərin içində Yunus (ə) da var idi.

Gəmi öz yelkənlərini qaldırıqdan sonra hərəkətə gəldi. Dənizin ortasına çatdıqda isə güclü küləklər əsdi və dalğalar qalxdı. Gəmi özünün bu təlatümlü anlarını yaşayarkən maraqlı bir hadisə baş verdi. Böyük bir balıq peyda oldu; nəhəng bir Ənbər balığı.

Balıq dalğaların qoynunda yuxarı qalxır və sonra öz quyruğu ilə onları möhkəm vururdu. Sudan partlayışa oxşayan səslər eşidilirdi. Digər balıqlar qorxub, qaçırdılar. Balıq bir an dayandı. Onun tənəffüs orqanından şələlə kimi su fəvvarə vurdu. Balıq gəmiyə tərəf hərəkət etdi, sonra qəfildən fırlanıb, quyruğunu hərəkətə gətirdi və gəmiyə doğru irəliləyən böyük bir dalğa yaratdı.

Gəmi tərpəndi. Onu sürənlər bildilər ki, balıq gəmini çevirib, onları boğmaq fikrindədir. Balıq çox nəhəng, gəmi isə kiçik idi. Gəmi sürənlərin qarşısında yalnız bir yol var idi və o da balığa yem olmaq üçün gəmi sərnişinlərindən birini qurban etmək idi. Ona görə də gəmi sərnişinləri yığışib öz aralarında püşk atdılar. Razılaşırdılar ki, püşk kimin adına çıxsa, o, balığın yemi olsun. Püşk Allahın rəsulu Yunus (ə)-in adına çıxdı.

Yunus (ə) öz taleyini yaşamaq üçün qorxmadan qabağa gəldi. O bilirdi ki, bütün baş verənlər Allahın istək və iradəsi ilədir. Ona görə də qorxmayaraq özünü dənizin dərinliklərinə atdı. Gəminin sərnişinləri Ənbər balığının yemə tərəf getməsindən başqa heç bir şey görmədilər.

Yunus (ə) gözlərdən itdi və Ənbər balığı daha görünmədi. Gəmi təhlükədən qurtuldu, Amma, görəsən dənizin dibində daha nələr baş verdi?

DƏNİZİN DƏRİNLİKLƏRİNDƏ

Dəniz dalğaları Yunusu(ə) uddu. O, üzərək özünü xilas etmək istəyirdi. Birdən gördü ki, qorxulu və böyük ağzını açmış nəhəng balıq ona tərəf gəlir. Bir neçə andan sonra Yunus (ə) qəfildən balığın ağzına, sonra isə onun böyük və qaranlıq qarnına düşdü. Yunus (ə) anladı ki, o, adaya gedən yolunu yarımçıq qoyub, Neynəvaya qayıtmalıdır. Yunus (ə) balığın qarnının dərinliklərində fəryad edirdi:

-La ilahə illa əntə, subhanəkə inni kuntu minəz zalimin. (Səndən başqa bir məbud yoxdur. Sən paksan, mənəz zalimlərdən oldum).

Yunusun (ə) fəryadı hər şeyə qadir olan Allaha iman fəryadı idi. Yunus (ə) anladı ki, o, daha ucqar adaya səfər etməməli və yenidən Neynəvaya qayıtmalıdır. Allah-təala suların və quruların sahibi, dəniz sularının dərinliklərindəki balıqların yaradanıdır. Ona görə də Yunus (ə) yaradıb, xəlc edən və ən gözəl adlara malik olan Allahı yad edirdi.

Bir neçə saat keçdi. Yunus (ə) balığın qarnında idi. Balıq dəniz suyunun dərinliklərində üzür, Yunus (ə) isə eləcə Allahı yad edirdi. O, deyirdi:

-La ilahə illa əntə subhanəkə inni kuntu minəz zalimin.

Beləcə, günlər və gecələr ötürdü.

NİCAT SAHİLİ

Allahın iradə və istəyi ilə balıq bir adanın sahilinə yan aldı. Balıq sahilə yaxınlaşdı. Mədəsi yığılır və qarnından su tökülürdü.

Yunus (ə) dəniz dalğalarının qoynunda idi. Sonra o, yumşaq qumlar üzərinə düşdü. Allahın lütfü ilə dənizin sahilində daş yox idi, yoxsa Yunusun (ə) bədəni tikə-tikə olardı. Yunus (ə) çox zəif və halsız idi. Bədəni suyun içində idi. Öz güc və qüdrətini əldən vermişdi. Susuz idi və susuzluqdan can vermək

ərəfəsində idi. Tərpənməyə taqəti yox idi. Kölgədə yaxşı istirahət etməyə ehtiyacı var idi, Amma, təkcə qumların üzərinə düşdüyündən nə edə bilərdi?

Allah-təala onun üçün bir boranı bitirdi. Yunus (ə) boranın enli yarpaqlarının kölgəsində istirahət edir və asanlıqla onun meyvəsindən yeyirdi. Boranın tərkibində dərinə düzəltmək və bədəni gücləndirmək üçün əhəmiyyətli olan çox faydalı maddələr vardır. Onun digər xüsusiyyəti milçəkləri uzaqlaşdırmaq idi, Çünki, həşəratlar bu ağaca yaxın gəlmirlər.

Beləliklə Allah-təala iradə etdi ki, Yunusu (ə) balığın qarnından xilas etsin və o, bir daha anlasın ki, yalnız Allah hər şeyə qadirdir. O, Bağışlayan və Mehribandır.

Yunus (ə) yenidən öz sağlamlığını əldə edib, öz şəhəri Neynəvaya tərəf qayıtdı. Yunus (ə) Allah rəhməti ilə şad olub, onun istiqbalına gələn Neynəva camaatını görərək sevindi. Həqiqətən də onların hamısı iman gətirmişdilər və Allah əzabı onlardan uzaqlaşdırmışdı.

Uşaqlar oynayır, kişilər işləri ilə məşğul olur və heyvanlar çox rahat cəmənlərində otlayırdılar. Bu, insana həyat bağışlayan Allahın neməti idi.

BİSMİLƏHİR-RƏHMANİR-RƏHİM

«Yunus (ə) bizim peyğəmbərlərimizdəndir. Yadına sal o zamanı ki, sənişin dolu gəmiyə tərəf qaçdı. Onlarla püşk atdı və püşk onun adına çıxdı. O, məğlub oldu. Danlanmağa məhkum olduğundan böyük bəla onu uddu. Əgər o təsbih edənlərdən olmasaydı, orada təsbih deməsəydi, qiyamətə qədər balığın qarnında qalacaqdı.

Xəstə olduğu halda onu quru və otsuz yerə saldı. Orada bir boranı kolu bitirdik. Onu yüz min nəfər və ya daha artıq cəmiyyəti olan bir yerə göndərdik. Onlar iman gətirdilər. Ona görə də onları müəyyən vaxta qədər həyat nemətindən istifadə etməklə bəhrələndirdik».⁸

«Yunusu yadına sal! O zaman ki, qəzəblənərək öz tayfasının arasından getdi. O elə bilirdi ki, onunla işimiz olmayacaqdır. Amma, balığın qarnının qaranlıqlarında səslədi: «İlahi, Səndən başqa bir məbud yoxdur. Sən Pak və Münəzzəhsən. Mən zalımlardan oldum».

Biz duasını qəbul edib, onu qüssədən xilas etdik. Möminlərə beləcə nicat verərik».⁹

Saffat surəsi, 139-148-ci ayələr.⁸

Ənbiya surəsi, 86-88-ci ayələr.⁹

MƏDYƏNƏ DOĞRU

HƏZRƏT ŞÜEYBİN ƏHVALATI

Gözəl və səfali yer olan Mədyən şəhərində rifah və asayiş içində bir ərəb tayfası yaşayırdı. Bu şəhərin yaxınlığında gül, ot, bağ və bostanla məşğul olan kiçik bir kənd var idi. Bu kəndin adı Əykə idi.

Üç min ildən artıq bundan qısa bir zamanda orada həyat və yaşayış çiçəkləndi. Havanın münasib olması və yağışın yağması otlaqlara və əkinçilik həyatının çiçəklənməsinə kömək etdi. Bu iki məntəqənin əhalisi rifah içində yaşayırdılar.

Mədyən şəhərinin çoxlu sakini var idi, Amma, rifah və asayiş cəmiyyətin daha da artmasına kömək etdi. Ora bazarların yaranması, səy və fəaliyyət nəticəsində abad bir şəhərə çevrildi.

O zaman həmin şəhərdə Şüeyb (ə) adlı çox saleh və xeyirxah bir kişi yaşayırdı. O, şəhər və qəbiləsini, eləcə də bütün insanları sevirdi. Ona görə də Mədyən və Əykədə yaşayış işlərinə xüsusi diqqət yetirirdi.

Bəs görəsən Şüeyb (ə) nə üçün qəmgin idi? Niyə o saleh kişi öz qəbiləsindən ötrü narahat idi? Çünki, oranın camaatı bütperəst idilər. Onlar bütlərə - dəyərsiz və təsirsiz daşlara ibadət edir və güman edirdilər ki, onlara ruzi yetirib, kəndlərinə bərəkət verən daşdan yonduqları bu heykəllərdir. Şüeyb (ə) buna görə narahat idi.

Bu insanlar göyə, varlıq aləminə, ulduzla dolu səmaya, yerə və dağlara baxmırdılar. Onlar ağaclara baxmırdılar ki, necə torpağın içindən çıxmışlar. Əgər bir az fikirləşsəydilər, əgər diqqətlə düşünsəydilər, anlayardılar ki, bu cansız bütlərin heç bir dəyəri yoxdur və onlar məbud ola bilməzlər.

Yeganə Allah hər şeyi yaradan Allahdır. İnsanlar, ulduzlar, ağaclar və gözlə görüb, ağılla dərk etdiyimiz bütün əşyalar onun məxluqudurlar. Ona görə də Şüeyb (ə) onlara bütlərdən əl çəkib, yeganə Allaha ibadət eləməyi tövsiyə edirdi.

ALVERDƏ YALANÇILIQ

Allah-təala onlara hər şey əta etmişdi. Mədyən camaatı asudə yaşayışdan bəhrələnirdilər. Onların bazarlarında hər şey bol-bol tapılırdı.

Onlar ticarət və alverlərində fırlıdaq işlədirdilər. Əşyaların çəkilərini azaldırdılar. Alıcı və satıcılar belə rəftar edirdilər: bir şey satmaq istəyəndə onun çəkisini az qoyur, almaq istəyəndə isə çəkisini artırırdılar.

Onlar belə işlər görməkdə özlərini tam azad bilirdilər. Belə bir zamanda Allah-təala öz risalətini onlara bildirmək üçün saleh və ləyaqətli insan olan Şüeybi (ə) peyğəmbərliyə seçdi. Amma, görəsən Mədyən camaatı onunla necə davrandılar? Gələn səhifələrdə tanış olacağıq.

Şüeyb (ə) güclü natiq idi. Sübut və dəlilləri möhkəm idi. Çünki, o, haqq, ədalət və insaniyyət üçün və onların aydın təbiətləri ilə uyğun danışırdı.

Şüeyb (ə) öz dəvətini yeganə Allaha ibadət etmək və bütperəstlikdən çəkilməklə başladı. Sonra isə Mədyən camaatının etdiyi zülümdən, bazar

fırıldaqlarından və onların arasında geniş yayılan alver yalanlarından danışdı. Şüeyb (ə) onlara dedi:

-Siz bu işlərinizlə hər yerdə fəsad yayırsınız. İctimai yaşayış alver və ticarət yolu ilə rəvnəqlənir. Hər bir insan ehtiyacı olmadığı bir şeyi verib, əvəzində isə ona ehtiyacı olan şeyi alır.

Bazardakı bu alverlərə - əşyaların çəkisinə, növünə və onların miqdarına nəzarət etmək üçün ümumi etimada ehtiyac vardır. Ona görə də bilin ki, əgər fırıldaqçılıq etsəniz, çəkiddə az satmağa alıssanız, pis malı yaxşı yerinə camaata versəniz, müştərini və satıcını aldatsanız bu iş sizin hamınızı məhvə düşür edəcəkdir.

Şüeybin (ə) sözləri çox cəzbedici idi. Çünki, gözəl yaşayışdan onlara xəbər verirdi. O Həzrət istəyirdi ki, Mədyən camaatı şəhərdə xeyir-bərəkətlə, bol ruzi ilə, əmin-amanlıq və imanla yaşasınlar.

Şüeyb (ə) bilirdi ki, Nuh (ə), Saleh (ə) və Hud (ə) peyğəmbərin tayfasının başına nələr gəlmişdir. Əzab Nuhun (ə) qəbiləsini necə bürüdü və onlar tufan dalğalarında necə qərq oldular. Necə möhkəm küləklər Səhud qəbiləsini yerlə yeksan etdi. Necə göydən od və alov yağdı və Ölü dənizin yaxınlığında olan Səhum və Amura şəhərlərini viranəyə çevirdi.

Şüeyb (ə) öz tayfasına buyurdu:

-Görmürsünüzmü Lut tayfasının başına nələr gəldi? Bu xaraba qalmış şəhərlər onlara nazil olan Allah əzabına şahiddirlər. Çünki, onlar Allahın peyğəmbərinə itaət etmədilər.

QARŞIDURMA VƏ KEŞMƏKEŞ

Mədyən camaatı iki dəstəyə bölündülər. Bir dəstəsi Şüeybə (ə) və onun gətirdiyi ilahi dinə iman gətirdilər. Bunlar kasıb və yoxsullardan ibarət idi. O biri dəstə isə Mədyənin sərvətli və lovğa insanlarından təşkil olunmuşdu. Bu dəstə Şüeyb (ə) və ona iman gətirənlərlə mübarizə aparırdılar. Onlar Şüeybi (ə) hədələyərək deyirdilər:

-Ey Şüeyb, biz bilmirik sən nə deyirsən? Digər tərəfdən də sən heç bir qüdrətin yoxdur. Əgər qəbilənin bir neçə nəfəri olmasaydı, biz səni ya öldürərdik, ya da Mədyəndən qovardıq.

Şüeyb (ə) buyurdu:

-Siz mənim qəbiləmin bir neçə nəfərindən qorxursunuz, Amma, Allahdan qorxmursunuz? Mənim bu şəhərin camaatını islah etməkdən başqa bir məqsədim yoxdur və buna görə də heç bir mizd və mükafat istəmirəm. Əgər siz beləcə fəsaddan, fırıldaqdan, bütprəstlikdən və bazarda aldatmaq kimi pis işlərdən əl çəkməsəniz xəbərdarlıq edirəm ki, Allahın əzabı gələcəkdir.

Təkəbbürlü insanlar dedilər:

-Biz bütün işlərimizdə azadıq. Biz öz mallarımızı istədiyimiz kimi işlətməkdə ixtiyar sahibiyik. Bütprəstlərdən biri güldü və məsxərə ilə dedi:

-Namazın sənə əmr edir ki, biz allahlarımızdan əl çəkək və öz mallarımızdan azad və ürəyimiz istədiyi kimi istifadə etməyək.

Şüeyb (ə) onlara buyurdu:

-Mən sizi özüm etdiyim bir işdən çəkinməyə dəvət etmirəm. Azadlığın mənası bu deyil ki, insan öz malından istifadə edərək digər qardaşına zülm etsin.

Mallarınızdan istədiyiniz kimi istifadə edin, Amma, digərlərinə zülm etməyin, ticarətdə onlara fırıldaq gəlməyin, ölçü və çəkiddə onları aldatmayın. Siz yalnız bir şəhərdə yaşayırsınız, gərək bir-birinizlə həmkarlıq edəsiniz. Sizin hər biriniz başqalarının azadlığına hörmət qoymalıdır.

Ey Qəbilə! Allahdan bağışlanmaq istəyin və onun dərgahına qayıdın. Çünki, mənim Allahım bağışlayan və mehribandır. O, sizin xeyrinizi istəyən Allahdır. Elə ona görə də məni sizin tərəfinizə göndərmişdir.

Onlardan biri dedi:

-Ey Şüeyb! Sən cadu olunmusan. Biz sənə dediklərimdən heç nə anlamırıq. Əgər qohumlarından bir neçə nəfər olmasaydı səni öldürərdik. Bu işi istədiyimiz vaxt edə bilərik.

Şüeyb qəbiləsinin onunla inadkarlıq etdiyini, heç bir nəsihətinə qulaq asmadığını gördükdə onlara xəbərdarlıq edərək buyurdu:

-Ey qəbilə! Nə istəyirsinizsə edin! Mən də öz vəzifəmi yerinə yetirəcəyəm, Amma, tezliklə görəcəksiniz ki, xaredici əzab kimə nazil olacaqdır.

Onlar məsxərə ilə dedilər:

-Biz səni yalançı bilirik. Əgər doğru deyirsənsə, göydən bizim üçün bir əzab göndər!

Şüeyb (ə) buyurdu:

-Tezliklə kimin yalançı olduğunu biləcəksiniz.

Beləliklə onları buraxıb, Əykə kəndinə yola düşdü.

ƏYKƏ SAKİNLƏRİ

Şüeyb (ə) özü bu kəndin sakinlərindən deyildi. O, Mədyəndən idi. Amma, Əykə kəndinə çatanda gördü ki, bu diyarın camaatı da Mədyən camaatı kimi yaşayırlar.

Sıx və biri-birinə dolaşmış ağaclarla meyvə dolu bağları və bolluca nemətləri gördü. Torpaq və daşların arasından bulaqlar qaynayır və əkin sahələrini suvarırdı. Amma, onlar da bütpərəst olub, alış-verişdə fırıldaq işlədirdilər. Ona görə də Şüeyb (ə) onlara buyurdu:

-Siz Allahdan və onun əzabından qorxmursunuzmu? Mən sizin üçün Allahın əzabından qorxuram. Allah fəsadı və fəsad əhlini sevməz. Yerdə fəsad və pozğunçuluqla məşğul olmayın. Əykə camaatı Şüeybin (ə) peyğəmbərliyinə iman gətirmədilər, onu sehrkar və yalançı adlandırıb, dedilər:

-Əgər doğru deyirsənsə, göydən bizim üçün daş yağdır.

Şüeyb (ə) çox ədəblə buyurdu:

-Allah sizin gördüyünüz işlərdən agahdır. Mən Allahın risalətini sizə yetirirəm və imkanım daxilində islah üçün çalışacağam.

Dedilər:

-Sən yalançı və cadugərsən. Səninlə bizim nə fərqimiz var. Sən də bizim kimi insansan.

Bu minvalla Şüeyb (ə) Mədyənə qayıtdı və Əykə camaatı öz yaşayışlarını imandan, ədalətdən və insafdan uzaq halda davam etdirdilər.

Mədyəndə imanlı insanlarla bütperəstlər arasında qarşıdurma yarandı. Kafirlər Allahın risalətinə iman gətirməməklə kifayətlənməyib, mömin insanlara əziyyət vermək və hədələməklə məşğul olurdular. İş o yerə gəlib çatdı ki, möminləri bütperəstliyə qayıtmağa dəvət etdilər.

Şüeyb peyğəmbər (ə) öz qəbiləsinə nəsihət etdi ki, iman yolunu bağlamasınlar. Çünki, iman qaranlıqlar arasında çox işıqlı bir yoldur və əgər belə etsələr, Allah onları bağışlamayacaqdır.

Bir gün kafirlər Şüeybin (ə) yanına gəlib dedilər:

-Biz tezliklə səni və sənə iman gətirənləri, sənə itaət edənləri şəhərdən qovacağıq.

Möminlərin biri dedi:

-Biz bir iş görməmişik ki, ona görə bizi şəhərdən çıxarasınız.

Kafirlər dedilər:

-Tezliklə biz sizi öz dininizə qayıtmağa məcbur edəcəyik.

Allahın peyğəmbəri onları məzəmmət edərək buyurdu:

-Hətta əgər biz bu əqidəni sevməsək də heç vaxt mömin insan Allah onun qəlbini iman nuru ilə işıqlandırdıqdan sonra bütperəstliyə qayıtmaz.

Şüeyb (ə) əllərini göyə qaldırdı və təvazökarlıqla dedi:

-İlahi, bizimlə qəbiləmiz arasında haqq olaraq mühakimə et! Sən ən gözəl hakimsən.

İŞİN SONU

Şüeyb (ə) qəbiləsindən kənara çəkildi və bütperəstlər peyğəmbərdən və ona iman gətirən insanlardan əl çəkmir, onları rahat yaşamağa qoymurdular. Kafirlər çalışırdılar ki, imanlı insanları bütperəstliyə qaytarsınlar. Həmişə onlara əziyyət edirdilər. Birinin o həzrətin evinə yaxınlaşdığını və onun nəsihətli sözlərinə qulaq asdığını görəndə yolunu kəsib, onu hədələyirdilər.

Şüeyb (ə) keçmiş ümmətlərin, peyğəmbərlərə əziyyət verən və möminlərlə mübarizə aparan insanların aqibətini onların yadına saldı. Onlar Sədum və Amura şəhərlərinin xarabalıqlarını öz gözlərilə görürdülər, Amma, Lutun qəbiləsinin başına gələn o dəhşətli taledən ibrət almırdılar.

Vəd olunmuş gün çatdı. Camaat sübh tezdən büt daşlara səcdə etdikdən sonra iş yerlərinə getdilər. Şəhərin bazarları səs-küylə doldu, gözlər fırlıdaq və hiylə ilə parladı. Onlar insanları aldatmaq və daha çox qazanc əldə etmək barədə düşünürdülər.

Beləliklə gün sona çatdı və günəş gizləndi. Qaranlıq hər yeri bürüdü.

Gecənin saatları çox ağır və yavaş-yavaş keçirdi. Birdən yer öz-özünə titrədi. Çox qorxulu anlar idi. Bu titrəmələrin təsirindən Mədyən şəhəri xarabalığa çevrildi.

İnsan o gözəl və görməli şəhərdən keçəndə dəhşətə gəlir. Bu şəhər bir neçə anın içində torpaq təpələrinə və xarabalığa çevrilmişdi.

Maraqlı burasıdır ki, o hadisədən yalnız iman gətirənlər xilas olub, salamatlıqla şəhərdən çıxdılar.

Əykə kəndinə başqa bir əzab gəldi. O əzab ildırım çaxan bulud vasitəsilə nazil oldu.

Şüeyb (ə) o şəhərin xarabalıqlarını görərək qəm-qüssə ilə dedi:

-Ey qəbilə, mən Allahın sözünü sizə çatdırdım və sizin üçün xeyirxahlıq etdim. Bununla belə necə imansız və kafir qəbilənin halına acımayım?!

Şüeyb özünün şərəfətli ömrünün qalan hissəsini də Mədyəndə keçirdi. Onun heyvan sürüləri var idi. Qocalıb, yaşlaşıqda iki qızı heyvanları otarmaq işini öhdələrinə götürdülər. Onlar bu işdə-xüsusən də qoyun sürülərini suvarmaq istəyən vaxt çox əziyyət çəkirdilər. Həya və ismətləri qızların bu işinə mane olurdu. Onlar çobanların arasında öz işlərini görə bilmirdilər.

Bir gün Misirdən otuz yaşlı bir cavan gəldi. O, İmran oğlu Musa(ə) idi. Fironun zülmündən qaçıb Mədyən şəhərinə sığınmışdı. Görəsən bundan sonra hansı hadisələr baş verəcək. Bu əhvalat kitabları silsiləsində, o məcaralarla tanış olacağıq.

«Qardaşları Şüeybi (ə) Mədyənə tərəf göndərdik. Dedi:

-Ey qəbilə, Allaha ibadət edin. Ondan başqa məbud yoxdur. Allah tərəfindən sizin üçün aydın bir sübut gəlmişdir. Ona görə də ölçü və çəkinin haqqını ödəyin! Camaatın malından heç nə əskiltməyin! İslah olduqdan sonra yer üzündə fəsad etməyin! Əgər imanlı olsanız bu, sizin üçün daha yaxşıdır. İmanlı insanları hədələmək üçün yollarının üstündə oturmayın. Möminləri Allah yolundan uzaqlaşdırmağa və şübhə atmaqla doğru yolu əyri və yanlış göstərməyə çalışmayın. Az olduğunuz zamanı yadınıza salın. Allah sizin sayınızı artırdı. Fəsid insanların aqibətinə nəzər salın. Əgər sizdən bir dəstə mənəm dediklərimə iman gətirib, bir dəstə gətirməsələr, Allahın sizin aranızda hakimlik etməsini gözləyin. Çünki, o, ən yaxşı hakimdir. Onun qəbiləsinin lovğa böyükləri və sərvətli insanları dedilər:

-Ey Şüeyb (ə)! Əgər bizim dinə qayıtmasanız mütləq səni və sənə iman gətirənləri şəhərdən qovacağıq. Şüeyb dedi:

-Biz istəmədiyimiz halda (yolumuzdan döndərməkmi istəyirsiniz)? Əgər Allahın bizi ondan xilas etdiyi dinə qayıtsaq, Allaha yalan demiş oluruq. Hamımızın rəbbi olan Allahın istəmədiyi bir yola qayıtmaq yaxşı iş deyildir. Bizim Allahımızın elmi hər şeyi əhatə edir. Biz yalnız ona təvəkkül edirik.

İlahi! Bizimlə qəbiləmiz arasında haqq olaraq hakimlik et. Sən ən yaxşı hakimsən.

Onun qəbiləsinin kafir insanları dedilər:

-Əgər Şüeybin (ə) ardınca getsəniz, siz də ziyan görəcəksiniz.

Sonra yer titrədi:

Sübh vaxtı isə öz evlərində cansız cəsədlər formasında qalmışdılar. Şüeybi (ə) yalançı adlandıranlar elə məhv oldular ki, elə bil heç vaxt o evlərdə yaşamayıblar.

Şüeybi (ə) yalançı adlandıranlar ziyankar idilər. Sonra onlardan üz döndərdi və dedi:

-Ey Qəbilə! Mən Allahımın risalətini sizə çatdırdım və sizin üçün xeyirxahlıq istədim. Bununla belə imansız qəbilənin halına təəssüf edirəm.¹⁰

KEÇİD

HƏZRƏT MUSANIN ƏHVALATI

Əzizlər, indi birlikdə Misir torpaqlarına yola düşürük; qədim Misrə, min illər bundan qabaqkı Nil torpaqlarına, minlərlə əldən düşmüş qul öz ömürlərini fironlara qəbir düzəltmək üçün Cizəyə-Misir ehramlarının yerləşdiyi yerə nəhəng daşlar daşımaqla keçirdikləri torpaqlara.

O binalar həmişə dünyanın ən qədim əsərlərindən sayılan piramidalardır. Amma, eyni zamanda Misir padşahlarının qəbirlərindən savayı bir şey də deyillər.

Onlar yenə də həyata qayıdacaqlarına inanırdılar. Ona görə də bütün qüdrət və hökumət vasitələrini özləri üçün hazırlayırdılar. Bir gün dirilib, həyata qayıtsalar hər şeyləri hazır olsun.

Ayaqyalın fəhlələr işi qurtardıqdan sonra piramidanın başından diqqətlə ətrafa baxırdılar. Onlar Nil çayının sahilində dalğalar üzərində üzən qayıqları görür, Aralıq dənizinə tərəf üzən çayların qırağında ara-sıra bitən xurma ağaclarına diqqətlə nəzər salırdılar. Fəhlələr gecə-gündüz işləməyə məcbur idilər. Qamçılar onların kürəklərini və çılpaq bədənlərini qana bulaşdırırdı.

NİLİN HƏDİYYƏSİ

Yunan tarixçisi Herodot Misiri «Nil çayının» hədiyyəsi adlandırmışdır. Çünki, əgər Nil çayı olmasaydı, Misir də olmazdı. Hər il buzların əriməsi ilə səviyyəsi qalxan Nil çayının suyu Misiri xeyir və bərəkətli ölkə etmişdi.

Məhz buna görə də orada əkinçilik geniş yayılmışdı. Buğda o torpağın əsas məhsulu sayılırdı. Misirlilər o dövrlərdə bizim bu günkü çörəklərimizə oxşar çörəklər hazırlayırdılar. Nil deltasında üzüm əkini yayılmışdı. Orada böyük üzüm bağları var idi. Misirlilər o zaman paxla və noxud kimi dənli bitkilərə, habelə soğan, tərəvəz, sarımsaq, xiyar və kahu kimi tərəvəzlərə çox meyl göstərirdilər. Bəzi yeməkləri şirinləşdirməkdə baldan istifadə edir, bayramlarda bəzəkli güllər əkməyi çox sevirdilər.

ƏLAQƏLƏR

Nil çayı Misirin cənubu ilə şimalının əsas əlaqə yoludur. Ona görə də hər il onun suyunun artdığı vaxt bəzi ağacların gövdəsindən qayıqlar düzəldirdilər. Bunlar bir sükanlı qayıqlar idilər. Onların yelkəni parçadan düzəlirdi. Nil çayının səviyyəsinin qalxması ilə Misir şəhərləri geniş su səthinin arasında kiçik adalar kimi görünürdülər.

¹⁰ Əraf surəsi, 85-93-cü ayələr.

HEYVANLAR

Misirlilər o zaman bir çox heyvanları tanıyırdılar. Onlar pişik və itlərdən ov üçün, inəklərdən yeri şumlamaq üçün, ulaqlardan isə yük daşımaq üçün istifadə edirdilər. Quzu və çəpişləri çöllərdə otarırdılar. Donuzu isə murdar heyvan hesab edirdilər. Çünki, onun əti tez xarab olurdu. Misirlilər Nil çayında olan balıq ətini yeməyi də xoşlayırdılar. Misir tarixinin bəzi hissəsində mavi timsah və atı onların şöhrət və əhəmiyyətlərinə görə pərəstiş edirdilər. Onlar şirləri eləcə də qəbirlərin ətrafında dolaşan çaqqallara da pərəstiş edirdilər.

YAZMAQ

Misirlilər yazıb-oxumağı öyrəndilər. Onların dili rəsm çəkmək və ya rəmzlər dili adlanırdı. Yəni qazılmış müqəddəs əlamət, məsələn sıfır əlaməti günəş mənasını ifadə edir və gündüz sözünü bildirir. Başqa adət və ənənələr də vardı. Onlar da başqa mənalara göstərirdi.

MİSİRİN TARİXİ

Misirin tarixi üç hissəyə bölünür: Birinci hissə qədim zamanlar adlanan bizim eradan əvvəlki 2280-2600-cü illər.

İkinci hissə bizim eradan əvvəlki 1800-2100-cü illər. Bu illər «Orta zaman» adlanır.

Üçüncü hissə «Yeni Misir» adlanan miladdan əvvəl 1000-1500-cü illər. Bu zaman fasiləsində İmran oğlu Musa dünyaya göz açmışdır.

Miladdan əvvəl 1200-1500-cü illərdə misirlilərin çox güclü dövləti olmuşdur. Bu imperiyanın əhatəsi Sudan və Fələstinə qədər uzanmışdır.

Misir ordusu düşmənlərinin atdan istifadə etdiyini bildikdə at və faytondan istifadə etməyə başladılar. Bu zaman Misir hakimləri olan fironlar tüğyan və fəsadla məşğul olurdular. Onlar özlərini Allah və insanların məbudu adlandırırdılar; xüsusilə Tuhtəmis və ikinci Ramsis. Ramsiz öldükdən sonra isə oğlu Minfitah hakimiyyətə gəldi və o, Musa peyğəmbərin dövründə olan fironur.

BƏNİ İSRAİL

Əzizlər, yəqin ki, Yusifin əhvalatını xatırlayırsınız. Yadınızdadır ki, Yəqub və övladları Yusifin quyuya düşməsindən iyirmi il sonra Misrə köçdülər. Yəqubun övladları, yəni Bəni İsrail o torpaqlarda yaşadılar və on illər keçdikdən sonra böyük bir tayfaya çevrildilər. Yusif vəfat etdikdən və o hadisədən yüzlərlə il keçdikdən sonra insanlar Yusifin Misirdəki xeyir və faydalarını unudular. Fironlar yenidən Misirdə hakim oldular və insanları alçalıb, xarlığa sövq etdirdilər.

Bəni İsrail tayfası başqalarından daha çox işgəncə və zülmərə məruz qalırdılar. Bəni İsrailin kişiləri gecə-gündüz işləməli, alçaq və xar vəziyyətindəki qul həyatlarını davam etdirməli idilər.

Onlar firona ibadət etməli idilər, çünki, o, öz fikrinə əsasən insanların Rəbbi idi. Ona görə də bu tayfa onları bu vəziyyətdən xilas edəcək bir xilaskar insan

gözləyirdilər. Bəni İsrail Yusif və Yəqubdan bu müjdəni öyrənmişdilər. Onları işgəncə və zülmədən xilas edəcək bir kişinin doğulmasını gözləyirdilər. Zülm və işgəncələr artdıqca həmin xilaskar insanın təvəllüdü haqda söhbət də çoxalırdı.

Camaatın sözü fironun qulağına çatdı: işgəncə, əzab və zülm altında inləyən insanların sözü, münəccim və kahinlərin də təsdiq etdikləri söz.

Kahinlər firona dedilər ki, Bəni İsrail arasında bir uşaq doğulacaq və o uşaq fironu həlak edəcəkdir. Firon bu xəbərdən qorxub, Bəni İsraili məhv etmək fikrinə düşdü. O, əmr etdi ki, Bəni İsraildə doğulan bütün oğlan uşaqlarını öldürsünlər. Onların hamilə qadınları üçün gizli məmurlar ayırdı və qibtilərdən, yəni yerli misirlilərdən onların yanında mamalar təyin etdi. Bunun vasitəsi ilə firon və onun casusları uşaqların cinsiyyətini müəyyən edirdilər.

Qurani-Kərim o qara günləri belə yad edir:

«O zaman ki, sizi fironun əlindən xilas etdik. Onlar sizə ən ağır işgəncələrlə əzab-əziyyət verdilər. Oğlanlarınızın başlarını kəsib, qadınlarınızı saxlayırdılar».

Firon Şeytan insan idi. O, camaata hakim olmaq yollarını yaxşı bilirdi. O, onların arasında təfriqə və ayrılıq toxumu səpməklə tayfaları bir-birinin canına saldı. Onların hamısı fironun razılığını qazanmaqla özlərini ona yaxınlaşdırıb, nüfuzlarını möhkəmlətməyə çalışırdılar.

Əsil misirlilər olan Qibtilər Bəni İsrailə qərib və qul gözü ilə baxırdılar. Ona görə də Bəni İsrail tayfası çox aşağı səviyyədə yaşayırdı. Onlar Bəni İsraildən bir nəfərin fironu həlak edəcəyini bildikdə isə, onlarla yad ölkənin əsirləri kimi davranmağa başladılar.

Bu minvalla Bəni İsrail özlərinin ən çətin həyat dövrlərini yaşayırdılar. Fironun məmurları onların bütün oğlan uşaqlarını götürüb, ya başlarını kəsir, ya da Nil çayına atırdılar. Analar öz övladları üçün ağlayırdılar. Firon körpə həyat qönçələrini torpağın altında basdırırdı. O, rəhimsizcəsinə onları məhv edirdi. O, çox zalım, öz güc və qüdrəti ilə öyünən bir insan idi.

VƏD OLUNMUŞ UŞAQ

Allahın istəyi bu idi ki, Musa doğulsun. Saleh qadın olan Yukabed çox qəmli görünürdü. Onun azad olmaq vaxtı yaxınlaşırdı. Qibti mama onun yanına gəlirdi ki, olacağı körpəsinin cinsiyyətini öyrənilib, xəbər versin.

O ağır şəraitdə Musa adlı sevməli bir körpə doğuldu. Musa şirin və çox cazibəli bir uşaq idi. Körpəni görənlər istər-istəməz ona bağlanırdılar.

Musadakı bu cazibəni Allah-təala yaratmışdı. Ona görə də mama onu sevdi və anasına dedi:

-Yukabed, qorxma! Mən bu məsələ barəsində heç kəsə bir söz demərəm.

Allah-təala Yukabedin ürəyinə ilham etdi ki, Musaya süd versin. Anasının ürəyi bu nurani və günahsız uşağa məhəbbətlə dolu idi. Öz-özünə deyirdi: «Görəsən, doğrudanmı bu, vəd olunmuş uşaqdır?!»

Günlər ötürdü və casuslar o evdə doğulan bir oğlan uşağını axtarırdılar.

Fironun başında pis fikir var idi. O istəyirdi fəhlələri muzdsuz işlətsin. Ona görə də Bəni İsraili qul kimi işə vadar etmişdi. O fərman vermişdi ki, körpələri

bir il öldürsünlər, bir il isə saxlasınlar. Musa anadan olandan bir il qabaq Yukabeddən Harun adlı bir oğlan doğulmuşdu. Musa dünyaya gələndə Harun kiçik bir uşaq idi. Bu iki nəfərin bir neçə il onlardan böyük olan bir bacıları da var idi. O, pak və ağıllı bir qız idi. Qardaşlarını sevirdi. Onlara mehribanlıq göstərir və onları qoruyurdu. Günlər keçdi. Yukabedin əziz övladı doğuldu. Amma, Yukabed qorxur və nigranlıq keçirirdi Çünki, casuslar onun övladı olmasından xəbər tuta bilərdilər. Bu vaxt nə edəcəkdiniz?. Musanı Fironun təhlükəsindən necə qoruya bilərsiniz? Necə onu ölümdən xilas edə bilərsiniz? Onlarla günahsız körpənin başını kəsmiş, onlarla ananı gözü yaşlı qoymuş qılınclardan onu necə qoruya bilərdiniz?

Allah anasına ilham etdi ki, Musa üçün kiçik bir sandıq düzəltsin və təhlükə hiss etdiyi vaxt onu Nil çayına atsın. Şücaətli anası bu vəzifəyə əməl etdi. Bu işdə qızı ona kömək edirdi.

Bir gecə hiss etdi ki, təhlükə yaxınlaşmışdır. Casuslar südəmər körpələri toplamaq üçün evləri gəzirlər. Yukabed qızı ilə gecənin qaranlığında Nil çayına tərəf getdi. Qəmgin ana Nil çayının dalğalarına nəzər saldı və uşağına baxdı. Musa yuxuda idi. Anası evə qayıtmaq istəyirdi. Amma, daxilində olan bir qüvvə sandığı Nil dalğaları üzərinə atmağa məcbur etdi. Yukabed ulduzlu səmaya nəzər saldı. Onun ürəyində tam arxayınlıq yarandı. O, imanlı qadın idi və əmin idi ki, Allah onun uşağını qorxulu timsahlardan, mavi atların dişlərindən və bu günahsız körpəni gözləyən bütün təhlükələrdən qoruyub, xilas edəcəkdir. O arxayın idi ki, Allah onu anasına qaytaracaqdır.

İman və məhəbbətlə qarışmış qorxulu bir anda Yukabed kiçik sandığı Nil sularının üzərinə qoydu. Su dalğaları ayın nurunda parlayır, günahsız və yalnız uşağa qarşı mehribanlıq göstərirdi. Ona görə də onu uzaq bir yerə apardılar. Yukabed eləcə sandığa baxırdı. Nəhayət qaranlığın təsirində gözdən itdi. Qışqırmaq istəyirdi. Ulduzlara, aya, geniş səmaya, Allaha nəzər saldı. Ürəyində arxayınlıq və rahatlıq bulağı qaynadı. Qızı ilə birgə evə qayıtdı. O hiss edirdi ki, yenə də uşağı Musanı qucağına alacaqdır.

FİRONUN SARAYI

O gecə Yukabedin gözünə yuxu getmədi. Ürəyi Musa ilə idi; dalğaların Nil çayına tapşıracağı sandıqla.

Günəş doğdu. Təbiət öz gecə yuxusundan oyandı. Balıqçılar ruzi dalınca Nil çayına yollandılar. Əkinçilər öz əkin sahələrinə, çobanlar isə otlaqlara getdilər. Sandıq sakitcə dalğaların arasında hərəkət edirdi. Ondan bir körpə səsi ucalırdı: isti ağış arayan günahsız uşağın səsi.

Fironun arvadı Asiya pak təbiətli bir qadın idi. Ərinin əksinə olaraq o, təvazökar idi. İnsanların dostu, xeyirxahı, zülmün isə düşməni idi. O, ərinin etdiyi pis işlərdən və zülmərlərdən əziyyət çəkirdi.

Həmin aydın səhər vaxtı Asiya sarayda oturmuşdu. O, diqqətlə axan Nil sularına baxır və çayda hərəkət edən qayıqları müşahidə edirdi. Birdən gözü kiçik bir sandığa düşdü. Su dalğaları onu yaşıl sahilə gətirdilər. O kiçik sandıq gözəl bir gəmi kimi lövbər saldı. Asiya bir körpə səsi eşitdi. Ayağa qalxdı və

gözətçiyə əmr etdi ki, o sandığı gətirsin. Asiyanını yanında ona xidmət göstərən kiçik qızlar vardı. Sarayın gözətçisi sandığı gətirib, fironun həyat yoldaşının qarşısına qoydu. Hörmət göstərib, geri çəkildi. Bu zaman firon daxil oldu. O, qüdrəti ilə lovğalanaraq təkəbbürlə addım atırdı. Əlində abnüs ağacından düzəldilmiş qısa və ləl-cəvahiratlı əsa vardı. O, əsası ilə işarə etdikdə mənası bu idi ki, gərək hamı onun fərmanına qulaq assınlar.

Firon daxil oldu və sandıqdakı körpəni görərək qəzəbləndi. Kinli nəzərlərlə onu süzdü. Ürəyində bir hiss yarandı. İstəyirdi onu öz əlləri ilə öldürsün. Fikirləşdi ki, bəlkə barəsində xəbər verilən, onun taxt-tacını viran edəcək uşaq budur. Firon qara əsası ilə işarə etdi. Əsgərlər tabe olaraq, əmri gözlədilər. Firon günahsız uşağın boynuna işarə etdikdə bildilər ki, onun başını kəsdirmək istəyir. O anda pak qəbli qadın olan Asiya cəld ayağa qalxdı. Onun uşağı yox idi. Gözü Musaya düşdükdə qəlbində analıq məhəbbəti cüşa gəlmişdi. Firona dedi:

-O, mənim və sənin gözüünün nurudur, onu öldürməyin. O, bizim üçün faydalı ola bilər. Ya da onu övladlığa götürərik.

Firon sakit qaldı. O, yoldaşının gözlərində dəyişilməz və qətiyyətli bir iradə görürdü. Öz-özünə fikirləşdi ki, yoldaşının övladı yoxdur. Bu uşaqda onun qəm-qüssəsi aradan gedər. Niyə uşaqdan əl çəkməsin? Niyə onu öldürsün? Öz-özünə fikirləşirdi ki, o, onlarla uşağın başını kəsmişdir. Bəlkə də deyilən uşağın artıq başı kəsilmişdir və artıq təhlükə sovuşmuşdur. Ona görə firon qayıdıb getdi.

Asiya günahsız uşağı ağışuna basmaq istədi. Musanın nurani çöhrəsi ürəklərdə eşq və məhəbbət yaradırdı. Onun nurlu gözləri tanış bir üz axtarırdı. Ürək bağladığı çöhrəni axtarırdı. Amma, tapa bilmirdi.

İsti bir sinə axtarırdı. Onunla rahatlaşan, ondan süd əmən bir sinə. Amma, bir şey yox idi. Musa ağlamağa başladı. Körpə səsi ucaldı. Asiya cəld onun üçün süd verən qadınlar topladı. Onların biri gəldi və Musanı qucağına götürdü. Amma, uşaq eləcə ağlayırdı. O ac idi. Amma, təəccüblüsü burrası idi ki, Musa süd verən qadınların heç birindən süd qəbul etmirdi. Həmişə ağlayırdı. Çox qəribə bir qüdrət həddən artıq ac olmasına baxmayaraq, Musanı süd yeməyə qoymurdu.

ALLAHIN VƏDƏSİ

Yukabed imanlı bir qadın idi. Ürəyi ona ilham edirdi ki, Musa ona qayıdacaqdır.

O yazıq ana nə etdi?! Qızına dedi:

-Musanın ardınca get ki, qardaşının başına nə gəldiyini bilək.

Musanın bacısı yola düşdü. O, uzaqdan Nil çayındakı kiçik sandığa baxırdı. Orada Allahdan, ondan və anasından başqa heç kəs sandığın sirrindən xəbərdar deyildi. Musanın bacısı hər şeyi gördü. O, həmin həyəcanlı səhnəyə baxırdı ki, Fironun sarayının qarşısındakı sıx ağaclarla əhatə olunmuş sahildə nə baş verdiyini görsün. O, xurma ağacının arxasından vəziyyəti izləyirdi və ana düşlərini axtaran qardaşının ağlamaq və nalə səslərinə əzabla qulaq asırdı.

Musaya süd vermək üçün çoxlu qadınlar gəldikdə Musanın bacısı özünü onların arasına saldı. Elə bil o qadınların biri ilə gəlmiş qərib bir qızıdır. O, Musanı gördükdə ürəyi döyünməyə başladı. Amma, özünü saxladı. O, özünü elə göstərdi ki, guya uşağı tanımır və öncə onu görməmişdir. Asiya bu sevimli uşağa süd vermək üçün bir qadın axtarırdı. Ona görə də Musanın bacısı dedi:

-Mən sizə bir xeyirxah xanım göstərəm. O, bu uşağın dayəliyini öhdəsinə götürə bilər.

Asiya sevinərək dedi:

-Hə! Hə! Get indi onu çağır! Elə indi. Bu uşaq ağlamaqdan can verəcəkdir. Qız çox sürətlə qaçdı və olan hadisələri xəbər vermək üçün anasının yanına gəldi.

Yukabed fironun sarayına gəldi. Özünü elə göstərirdi ki, elə bil yad bir qadındır və uşağı tanımır. O, bir az da gecikdi ki, ətrafdakı şəkk-şübhələr aradan getsin. Yukabed Asiyanı görmək üçün içəri daxil oldu. O, Asiyanı görməyə tələsirdi.

Yukabed Musanı götürdü. Çalışdı ki, öz hisslərini cilovlasın və uşağın anası olduğunu bürüzə verən heç bir əlamət və nişanə görünməsin. Gözlənilmədən Musa anasının qucağında sakitləşdi. Asiya gördü ki, Musa süd əmir. Sevindi. Asiya fikirləşdi ki, Yukabedi uşağa süd vermək üçün dayəliyə qəbul etsin. Yukabed isə bütün şəkk-şübhələri özündən uzaqlaşdırmaq üçün dedi:

-Mən oğlum Haruna süd verirəm.

Asiya dedi:

-Sən güclü qadınsan və hər ikisinə süd verə bilərsən. Sənə dəyərli bir mükafat verərəm. Yukabed zahirdə özünü belə göstərdi ki, guya mükafata görə bu iş razılıq vermişdir və beləliklə, Musa bir daha öz anasına qayıtdı. Allahın vədəsi həyata keçdi və Musanın anasının imanı artdı. O, bir daha əmin oldu ki, Allah-təala hər şey qadirdir və heç kəs onun iradəsini qəbul etməyə bilməz.

MUMFİS

Bu şəhər o zaman fironların paytaxtı idi. Firon öz böyük sarayını bu şəhərin kənarında, onun şimal hissəsində, Nil çayının sahilində tikdirmişdi. Fironun sarayı Nil çayının sol sahilində yerləşirdi və fironlar Mumfis şəhərinin qərbində, çöllük və biyabanlıqda özlərinə məqbərə olaraq ehramlar tikdirmişdilər. Həmin ehramlar bu günə qədər də Cizə məntəqəsində yerləşir.

Musa öz südəmərlik dövrünü anasının qucağında keçirdi və sonra yaşamaq üçün fironun şəhərdən çöldə, şimal hissədə olan sarayına köçürüldü.

Musa böyüdü və cavanlıq yaşına çatdı. O, qibtlilərin böyüklərinin paltarına oxşar paltar geyinirdi və hamının diqqət mərkəzində idi. Elə bilirdilər ki, o, fironun oğludur. Amma, həqiqət belə deyildi. O, fitrətən pak bir cavan idi. Zəifləri sevirdi, onlara mehribanlıq göstərirdi. Səmimi qəlbədən yazıq və yoxsul insanlara görə əziyyət çəkir və fironun işlərini qəbul etmirdi.

O böyüdü, ağıl kamilləşdi, güclü və əzələli qolları olan bir cavan oldu. Hamı ondan qorxurdu. Amma, Musa heç vaxt öz qüdrəti ilə öyünmürdü. O, həmişə təvazökar idi və fironun iddiasına diqqət edirdi. Bilirdi ki, o, həqiqətin əksinə

olaraq, özünü insanların Allahı adlandırır. Çünki, insan Allah ola bilməz, o ki, qala firon kimi məğrur və ağılsız bir insan.

On səkkiz ilə qədər uzanan həmin uzun zaman fasiləsində Musa çox şeylər gördü və çox həqiqətlər onun üçün aşkar oldu. Aydın oldu ki, o, fironun oğlu deyil və heç qibtə də deyildir. O, İmranın oğlu və Bəni İsrailəndir.

Musa bilirdi ki, Yəqubun övladları Fələstindən gəlmişlər. Yəqubun oğlu Yusif Misrin böyük hakimi olduğdan sonra onlar bu torpaqlara gəlmişdilər. Həmin Yusif ki, yüz illər bundan öncə Misri aclıq təhlükəsindən xilas etmişdi. Amma, indi isə Bəni İsrail və Yəqubun övladları fironun əsirinə çevrilmişdilər. Onlar həmişə işgəncə altında idilər. Uşaqlarının başlarını kəsib, kişilərini qul kimi işlədir və hamısını firona ibadət etməyə məcbur edirdilər.

Musa neçə gündən bir şəhərə get-gəl edir və günlərlə fironun sarayında olmurdu. O, öz kətan və incə paltarına nifrət edirdi və yundan hazırlanmış qalın və möhkəm paltar geyinirdi. Musa Yəqubun övladlarının taleyini düşünürdü. Çünki, onlar böyük bir millətə çevrilmişdilər. Amma, qorxaq, xar və zəlil idilər. Yəqubun övladları fironun qorxurdular. Onlar xilaskar bir insanı gözləyirdilər. Yalnız gözləyirdilər.

ZÜMLƏ MÜBARİZƏ

Musa sakit qalmadı. O, məzlumlar üçün bir iş görməyə çalışırdı. Ona görə də sakitcə saraydan çıxıb şəhərə gedir və fasilələrin qarşısında müqavimət göstərirdi. Hər dəfə şəhərə gedəndə əlində qamçı tutmuş qibtələrdən birinin hər hansı bir bəhanə ilə və ya səbəbsiz olaraq Bəni İsraildən hansısa məzlum bir kişinin canına düşdüyünü müşahidə edirdi. Ona görə də məzlumun köməyinə tələsir və öz möhkəm zərbələrini zalıma endirirdi. Onlar Musanın möhkəm zərbələrinə tab gətirməyib, qaçmağa məcbur olurdular.

Bir gün Musa saraydan çıxdı. Saray Mumfis şəhərinin şimalında yerləşirdi. O, günorta vaxtı şəhərə daxil oldu. Camaat evlərinə qayıtmışdılar və şəhər sakit vəziyyətdə idi. Küçələrdə demək olar ki, get-gəl yox idi. Musa gördü ki, biri qibtə və biri isə Bəni İsraildən olan iki kişi biri-biriləri ilə dalaşırlar. Qibtə kişi əlində qamçı ilə Bəni İsraili kişinin canına düşüb. Bəni İsraili isə kömək istəyir. Musa məzlumun köməyinə tələsdi. O, çox güclü bir cavan idi. Allah-təala ona yüksək cismi güc əta etmişdi. Musa qibtə kişiyyə etiraz edib, onu ayırdı. Amma, qibtə kişi hələ də onu döymək istəyirdi. Musa ona möhkəm bir zərbə vurmağa məcbur oldu. Zərbədən sonra kişi yerə yıxılıb, dünyadan getdi.

Musa anladı ki, böyük səhvə yol verib. Çünki, onun etdiyi iş düzgün deyildi.

Musanın ilahi fikirlərinə görə fironun ona acığı tutmuşdu. Ona görə də onun hərəkətlərinə nəzarət etmək üçün casuslar ayırmışdı. Qibtə kişinin öldürülməsi fironun Bəni İsraildən intiqam alması üçün yaxşı bəhanə idi. Çünki, firon qibtələrin kin və düşmənçiliklərini dərk edir, onları Bəni İsrailə qarşı qaldırırdı.

Orada nə baş verdiyini heç kim bilmirdi. Ona görə də Musa insanların gözündən gizləndi. Fironun məmurları isə qatili axtarırdılar.

Musa saraya qayıtdı. O, fironun qəzəbindən qorxurdu. Ona görə də həmin gecəni şəhərdə keçirdi və heç fikirləşmədiyi bir hadisə baş verdi. Musa gördü

ki, həmin Bəni İsraili kişi başqa bir qibti kişi ilə dalaşır. Bəni İsraili kişi yenidən Musadan kömək istədi. Musa qabaqkı gün baş verən hadisədən nigaran idi. Bütün bunlarla belə o məzlumun köməyinə tələsdi. Onların yanına gəldi və Bəni İsrailiyə üzünü tutub dedi:

-Həqiqətən də sən macərə axtaran, qalmaqallı və yolunu azmış bir insansan. Sən hər gün biri ilə dalaşırsan. Bu iş düzgün deyil.

Bəni İsraili kişi elə bildi ki, Musa ona hücum etmək istəyir. Ona görə də qışqırdı:

-Ey Musa! Dünən birini öldürdüyün kimi indi məni də öldürmək istəyirsən? Sən yalnız zalım bir insan olmaq istəyirsən. Sənin xeyir niyyətin yoxdur.

Camaat bu sözü eşidəndə bildilər ki, qatil Musa olmuşdur və casuslar qaça-qaça özlərini firona çatdırıb, onu məsələdən xəbərdar etdilər.

HİYLƏ

Firon öz sarayında dövlət üzvləri ilə plan qururdu. O fikirləşirdi ki, Musa həmin vəd olunmuş insandır. Ona görə də öz təhlükəli fikir və düşüncələrini yaymaqdan əl çəkmir.

Hələ casuslar ona xəbər verməmişdən qabaq firon bilirdi ki, qibti kişini Musa öldürmüşdür. Ona görə də nəyin bahasına olursa olsun Musanı öldürmək qərarına gəldi. Saraylardan birində fitrətən pak olan qibti bir kişi var idi. O, yaxşı sifətlərinə, əxlaqi keyfiyyətlərinə, zəiflərə qarşı xeyirxahlığına və igidliyinə görə Musanı çox sevirdi. O kişi tez Musanı axtarmağa başladı. Şəhərə girdi və Musanın barəsində sorğu-sual etdi. Nəhayət onu tapdı. Onu məsələdən xəbərdar edərək dedi:

-Ey Musa! Bunlar səni öldürmək üçün məşvərət edirlər. Tez şəhərdən çıx. Mən sənin xeyrini istəyirəm. Bura fikirləşmək və yubanmaq yeri deyildir.

Zalım firon Musanı öldürməkdən qorxmurdu. Ona görə də cəld qərara gəldi ki, nə qədər ki, gec deyil, tez Misirdən mühacirət etsin. Musa Nil çayını keçmək və sağ sahilə çatmaq üçün qayığa mindi. Oradan şərqpə tərəf yollandı və Süveyş körfəzinə getdi.

Musa Mədyən torpaqlarına getmək istəyirdi. O, göyə bir nəzər saldı və hörmətlə dedi: «Ümidvaram ki, Allahım məni doğru yola hidayət edəcəkdir».

Fironun məmurları hər yerdə Musanı axtarırdılar. Musa Qırmızı dənizin kənarındakı və Nil deltasındakı səhralardan və dağların cığırları ilə gedirdi.

MƏDYƏNƏ DOĞRU

Sinay düzənliyində göz işlədikcə qumluqlar uzanırdı. Musa Qırmızı dənizin kənarındakı dağların cığırında yalnız qalmışdı.

Otuz gün keçdi. Musa eləcə Sinay səhrasında quru ot, susuz və dəhşətli yolları keçirdi. Onlarla kilometr piyada yol getdiyi üçün ayaqları şişmişdi. Bu yol boyunca onun yeməyi yalnız yolun üstündə bitən çöl otları idi.

Musa Mədyən torpaqlarına çatdıqda günün batmasına az qalırdı. Mədyən torpaqları fironların nüfuzundan kənar idi. Ora Şərq tərəfdən yolun ortasında,

Hicaz və Misrin arasında, Əqəbə (Akaba) körfəzi sahillərinin yaxınlığında yerləşirdi.

Musa geniş torpaqlara çatdı. Kiçik bir tikanlı ağacın kölgə saldığı daş parçasının yanında oturdu. O, ağır səfərdən sonra çox yorulmuşdu.

Günəşin batmasına az qalırdı. Musa çobanların suya tərəf sürdükləri qoyun sürülərini gördü. Bənövşəyi və narıncı rəngli dalğalar qərb üfüqlərini rəngə boyamışdı. Musa əsrarəngiz təbiət haqqında düşünür və ürəyində qəribə bir təzim halının yarandığını hiss edirdi. Bütün əzab-əziyyətlərini unutmuşdu. Ruhu sonsuz varlığın bütün zərrələri ilə birgə əriyirdi. Bir aylıq səfər onu başqa bir insana çevirmişdi. Ürəyi böyük həqiqətlər üçün çiçəklənirdi.

Musa oranın yeganə su çalmasına tərəf enən qoyunların səsinə qulaq asırdı. Su götürmək üçün bir-birlərini geriyə itələyən çobanların səsi fəzada yayılırdı. Musa orada məzlumların yeni bir mənzərəsini müşahidə etdi. O gördü ki, həmin səhnədə, suyu əlinə birinci götürən qüdrətli şəxsdir. Zəif isə gərək gözləsin, gözləməyin çətinliyinə və səbir etməyin acılığına tab gətirsin.

Çobanlar gəlib, öz qoyunları üçün su ilə dolu hovuzlar düzəldilər. Bu zaman qoyunlarını gözləyən iki qız da peyda oldu. Onlar çobanların öz qoyunları üçün su verib, qurtarmalarını gözləyirdilər.

Musa adəti üzrə o iki nəfərin köməyinə tələsdi. Öz şişmiş ayaqlarının ağrısını unutdu. Musa o iki qıza tərəf getdi və hörmətlə onlara dedi:

-Niyə qoyunlarınıza su vermirsiniz?

Onlar dedilər:

-Çobanlar oradan çıxmayınca biz qoyunlarımıza su vermərik. Bizim bir qoca atamız var. O, bu işləri görməyi bacarmır.

Bütün yorğunluğu, əzab-əziyyətləri və güclü aclığı ilə belə, qeyrət və igidliyi Musanın ürəyində böyük qüdrət yaratdı. Vedrəni əlinə götürdü. Onu quyunun dərinliklərinə atdı. Çobanlar durub ona tamaşa edirdilər. Onlar güclü qolları olan bu qərib kişiyə baxırdılar. Musa hovuzu su ilə doldurdu. O iki qız öz qoyun sürülərini hovuzla yaxınlaşdırdılar. Musa ona su tökür, qoyunlarsa içirdilər. Qızlar sevindilər və o gün evə tez qayıtdılar.

Onların qoca və yaşlanmış ataları Şüeyb peyğəmbər idi. Şüeyb peyğəmbər gündəlik adətlərinin əksinə olaraq onların evə tez gəldiklərini gördükdə təəccüblə soruşdu:

-Nə hadisə baş verib?

Qızlarının biri ona dedi:

-Çox pak və qərib bir cavan bizim yanımıza gəldi. Onun bizə yazığı gəldi və çaladan bizim üçün su çəkdi.

O birisi dedi:

-Atacan! O, yorğun və ac görünürdü.

Atası dedi:

-Qızım, ona deyən ki, bura gəlsin. Mən onun mizd və mükafatını verərəm.

İLƏHİ RƏHMƏT

Musa öz yerinə qayıtmışdı. O, aclıq hiss edirdi. Qarnı boş idi. Göyə baxır və Allaha ərz edirdi:

-İlahi! Mənə göndərəcəyin xeyir və yaxşılığa ehtiyacım vardır.

Musa aclıq əziyyətindən xilas olmaq üçün bir xurma dənəsi istəmişdi. Allah-təala onun duasını qəbul etdi.

Şüeybin həyalı və iffətli qızı onun yanına gəldi. Yaxınlaşdı və ədəblə dedi:

-Atam səni çağırır. O, qoyunlarımız üçün su çəkməyinin mükafatını vermək istəyir. Musa qalxdı və o böyük insanın dəvətinə müsbət cavab verdi.

Musa yemək süfrəsində oturan zaman Allahın nemətlərinə və duasının qəbul olmağından ötrü şükr etdi. O, Misirdə baş verən zülmün sərgüzəştini, məzlumların firon hökuməti tərəfindən çəkdikləri əzab-əziyyət barəsində onun üçün söhbət etdi. Şüeyb qonağına təskinlik verərək dedi:

-Əsla qorxma! Artıq zalımların caynağından qurtarmısan. Bu torpaqlar fironların hökuməti altında deyil.

ƏMANƏTDAR VƏ QÜVVƏTLİ İNSAN

Şüeyb qonağını sevdi. Musa hər bir işdə həmişə Allahı yad edirdi. Şüeyb Allahı çox sevirdi. Ona görə də Allaha iman gətirənləri də sevirdi. O, Musanın Yəqubun övladlarından, İbrahim (ə) Xəlilin nəvələrindən olduğunu bildikdə ona məhəbbəti daha da artdı. O, Musanı əmanətdarlığına görə sevirdi və ailəsində belə bir söhbət ortaliğa çıxanda bu mətləb onun üçün aydın oldu. Qızı dedi:

-Atacan! Onu işə götür. Çünki, işə götürəcəyin ən yaxşı insan odur ki, qüvvətli və əmanətdar olsun.

Şüeyb ondan soruşdu:

-Biz onun qüvvəsinə bələdik. Amma, əmanətdarlığını haradan bildin?

Qızı dedi:

-Mən onu evimizə dəvət edəndə başını aşağı salmışdı və mənə baxmırdı. Mənə dedi: «Mənim arxamca gəl və mənə yol göstər».

Musa oturub, söhbət edən vaxt Şüeyb qızının yanında ona dedi:

-Ey Musa! Mən qızlarımın birinin sənənlə ailə qurmasını istəyirəm.

Musa utandığından dinmədi. Çünki, o, çox kasıb idi və heç bir şeyi yox idi. Şüeyb ona dedi:

-Bu şərtlə ki, səkkiz il bizim qoyunlarımızı otarasan və əgər onu on il qədər artırsan, mənə məhəbbət etmisən. Mən sənə əziyyət vermək istəmirəm. Amma, görəcəksən ki, sənənin haqqını ödəyərəm.

Musa ədəblə dedi:

-Eybi yoxdur. Bu müqavilə bizim aramızda qalsın. Bu iki müddətin hansını yerinə yetirsən, mənə bir zülm gəlməyəcək və Allah bizim dediklərimizə şahiddir.

VƏTƏNƏ QAYIDIŞ

Musa Mədyən torpaqlarında evləndi və orada yaşadı. Amma, Misri və oranın məzlum insanlarını unutmurdu. Hər halda o, səy və ixtlasla öz işinə məşğul idi. Qoyunları otlamaq üçün yaşıllıqlara, təpələrə və dərələrə aparır, axşam isə geri qaytarırdı. Musa heç vaxt başqa çobanlara əziyyət vermirdi. O, qoyunlarını otarmaq üçün yaxşı otlaqlar seçir və sonra fikrə qərq olurdu. Fikirləşirdi. O, çox şeylər öyrəndi. Bildi ki, necə ağaclardan qoyunlar üçün yarpaq tökmək və onları otlaqlara aparmaq olar. O, qoyunlarını canavarların təhlükəsindən qoruyurdu. Qoyunlar nə etmək lazım olduğunu bilmirdi. Onlar yalnız çobanın çomağına tabe idilər. Onlar əsaya baxdıqda təhlükəsizlik hiss edir və sakitcə otlamaqla məşğul olurdular.

Otlaqlarda və çəmənliklərdə yaşamaq nə qədər gözəldir! Musanın vücudu Sübhan Allahın əzəmət və cəlalı ilə dolmuşdu. Hər gün günəş doğurdu. O, səmadan keçərək üfüqdə gözəl rənglər çəkir və sonra qərbə doğru gedirdi. Musanın qəlbi Allah məhəbbəti ilə dolmuşdu. Ona görə də fironu kiçik və dəyərsiz sayırdı. Öz-özünə deyirdi: «Zəif bir insan necə Allahlıq iddiası edə bilər?!»

Zəif camaat Misirdə fironun qüdrətindən qorxurdular və ona görə də ona ibadət edirdilər.

Beləliklə, illər keçdi. Musa on il Mədyəndə yaşadı. O, qırx yaşına çatdı. Həyat təcrübəsi artmışdı. Heç kəs bilmirdi ki, Musa bu illər ərzində Məkkəyə, yoxsa başqa bir yerə getmişdir.

Şüeyb peyğəmbər onu qoyunlarını otarmaq üçün qəbul etdikdə demişdi: «Bu şərtlə ki, səkkiz həcc mənim üçün işləyəsən». Bu sözün mənası odur ki, o zaman həcc məşhur olmuşdur və Şüeyb Allah evinin ziyarətini yerinə yetirmiş. Musa qırx yaşına çatdıqda Şüeyb verdiyi vədinə əməl etdi və ikinci müddəti də sona çatdırdı. Yəni qoyunları on il otardı. Musa Misrə qayıtmaq istəyirdi. O, hiss edirdi ki, yerinə yetirməsi vacib olan bir vəzifəsi vardır.

Bir qış gecəsində Mədyən şəhərinin əhalisi qızıışmaq üçün öz ocaqlarının ətrafında oturduqları zaman Musa Şüeybə dedi:

-Bizim aramızdakı müqavilənin müddəti sona çatmışdır. Mən gərək Misrə qayıdam.

-Allahdan istəyirəm ki, səni fironun təhlükəsindən qorusun. Allah sənə kömək edəcəkdir. Çünki, sən haqq yoldasan və nə qədər ki, haqq yoldasan haqq sənə yardımçı olacaqdır.

Hava işıqlananda Musa Mədyən torpaqlarını tərk edib, Misrə getmək üçün qoyunlarını bayıra çıxardı.

Bütün bu illərdə Musa Misri və onun məzlum insanlarını yaddan çıxarmamışdı. O, onların zülm, cəhalət və nadanlıqdan xilas olmaları barədə fikirləşirdi. Çünki, onlar İbrahimin (ə), Yəqubun və Yusifin dinini unutmuşdular. Onlar yaddan çıxarmışlar ki, aləmlərin Rəbbi yalnız Allahdır və firon zəif insandan başqa bir şey deyildir. İnsan Allahı unutduqda hər şeydən qorxur. Amma, Allaha iman gətirdikdə ondan başqa heç kəsdən qorxmur. Bu vaxt şücaətli, igid və azad bir insana çevrilir və zalımlar ondan qorxurlar.

SƏMA NİDASI

Səhra və çöllüklər göz işlədikcə uzanırdı. Şərəfətli ömründən qırx il keçən İmran oğlu Musa Mədyəni tərk edib, Misrə yola düşürdü. O, tənha və qorxulu vəziyyətdə Misirdən qaçmış və on il Mədyən torpaqlarında yaşamışdı. O, orada evlənmiş, özü üçün ailə qurmuş, qoyun sürülərinə sahib olmuşdu; indi isə qoyun sürülərini vətən torpaqlarına sarı sürərək geri dönürdü.

Musa səhraları qət edir və uzaqdan çox da hündür olmayan dağları müşahidə edirdi. Soyuqdan insanın üzünü yandıran qış küləkləri əsirdi. Musa öz əsası ilə qoyunları üçün ağacların artıq qalmış yarpaqlarını tökür və öz yoluna davam edirdi. Onun əynində yun paltar var idi. Çünki, o, zəta təvazökar olub, sadə həyat tərzini sevirdi. Ona görə də fironla düşmən idi. Minfitah əyninə nazik kətandan paltar geyirdi. Həmin paltar qızıl və cəvahiratla bəzədilirdi.

Musa yolun ortasında Sinay yarımadasında Tur dağının yaxınlığında dayandı. Soyuq qış küləkləri əsirdi. Hər yeri qaranlıq bürümüşdü. Musa heyran və sərgərdan durmuş, yolu itirmişdi. Yoldaşı soyuqdan titrəyirdi. Musa hər yana baxır, getməli olduğu yolu axtarırdı.

Qəflətən Tur dağı tərəfdən bir nur parladi. Musa uzaqdan şölələnmiş alov gördü. Ona görə də yoldaşına dedi:

-Mən bir alov görürəm; səbir edin, bir az ondan gətirim. Onun vasitəsilə qızılaşq və yolu tapaq.

Musa bu sözləri dedi və qaranlıqların arasında şölələnən alova tərəf getdi. Get-gedə ora yaxınlaşırdı. Amma, o, ağacın yaxınlığında heç kəsi görmədi. Orada ondan alov şölələnən bir ağac var idi. Amma, yolu soruşmaq üçün heç kəsi görmədi.

Maraqlı bir hadisə idi. Musa hiss etdi ki, bu yer olduqca sakit və aramdır. Küləkdən və soyuqdan heç bir xəbər yoxdur. O hətta yerə dəyən əsasının səsinə də eşidirdi.

Birdən onu səsləyən bir nida eşitdi:

-Ayaqqabılarını çıxart! Çünki, sən Müqəddəs Tuva torpaqlarındasan.

Musa qorxdı. Ayaqqabılarını çıxartdı. O, səs sahibini axtarırdı. Qəflətən eşitdi:

-Ey Musa! Həqiqətən mən Allaham, aləmlərin Rəbbiyəm!

Bu səs Musanın ürəyini ovsunladı. Musa Allaha səcdə üçün özünü yerə atdı. O sözlər saf suların dərinliklərinə gedən nur və işıq kimi Musanın ürəyinə oturdu.

-Ey Musa! Əsanı at!

Musa sözə baxdı və əsasını yerə atdı. O an qorxulu bir hadisə baş verdi. Birdən əsa sürətlə hərəkət edən bir əjdahaya çevrildi. Musa onun qorxusundan arxaya çəkildi. Qorxulu, dəhşətli bir əjdaha idi. Musa müqəddəs torpağın sağ tərəfindən bir səs eşitdi. O səs deyirdi:

-Ey Musa! Qabağa gəl və qorxma! Çünki, sən qorunursan. Ey Musa! Əsla özündə qorxuya yol vermə! Çünki, peyğəmbərlər heç nədən qorxmazlar.

Musanın ürəyi qərribə bir nura boyandı. Təhlükəsizlik və rahatlıq hiss etdi. O, Allahın elçisi idi.

-Ey Musa! Əlini cibinə sal. Çıxardanda görəcəksən ki, ağ və parlaqdır.

Musa əlini öz cibinə qoydu. Sonra çıxartdı. Birdən işıqlı bir rənglə parladı. Musa öz əlini yoxladı. Gördü ki, onda heç bir eyib və çatışmazlıq yoxdur. O sağlamdır.

Yenə də Allaha səcdə etdi. Çünki, Allah hər şeyə qadirdir. Onun qüdrəti tükənməzdir. Yeganə Allahın qüdrətinə iman gətirmələri üçün camaata bu əlamətlər kifayət idi. Musa çalışırdı ki, öz qorxusunu azaltsın. Amma, yenə də həmin səsi eşitdi:

-Əllərini sinənə qoy!

Musa bu işi də yerinə yetirdi və əllərini sinəsinə qoydu. Hiss etdi ki, ürəyi tamamilə rahatlaşmışdır.

Allah Musaya peyğəmbərlik verdiyi halda buyurdu:

-Fironun yanına get! O, tüğyan edib, yolunu azmışdır.

Musa zülm və sitəmlə mübarizə aparmalı və firona nəsihət etməli idi ki, düşmənçilikdən və qürurdan əl çəkib, özünü aləmlərin Rəbbinə təslim etsin. Musa bu əmri yerinə yetirməkdə özünə həmkar və yoldaş istəyərək dedi:

-İlahi! Mən onlardan bir nəfərini öldürmüşəm. Onlar məni qətlə yetirərlər. Musa xatırlatdı ki, firon on il bundan qabaq baş verən hadisəni heç vaxt unutmayacaq. O, Musaya kin bəsləyir və onu öldürmək üçün fürsət gözləyir.

-İlahi! Qardaşım Harunun danışmaq qabiliyyəti məndən daha yaxşıdır. Onu bu işdə mənə köməkçi və şərik et! Əgər oraya təkcə getsəm, məni yalançı adlandırırlar. Mənim yanımda olacaq, məni himayə edəcək və mənim peyğəmbərliyimin düzgünlüyünə şahid duracaq bir köməkçi istəyirəm.

Sübhan Allah onun duasını qəbul edərək buyurdu:

-Tezliklə sənın qollarını qardaşın vasitəsilə möhkəm edib qüvvətləndirərik, sizin üçün qüdrət və üstünlük verərik. Möcüzə və nişanələrə görə düşmənlər sizə toxuna bilməzlər. Siz və davamçılarınız qalibsınız. Ey Musa! Əsla heç nədən qorxma! Mən hər yerdə sizinləyəm, eşidirəm və görürəm. Firona tərəf gedin. Çünki, o, tüğyan etmişdir. Onunla yavaş danışın. Ümid var ki, nəsihət alıb qorxa. Yenə də sükut müqəddəs torpağı bürüdü və alov itdi. Musa onu gözləyən ailəsinin yanına qayıtdı. O, bu dəfə qayıtdıqda artıq böyük ilahi vəzifənin məsuliyyəti də onun öhdəsində idi. Musa yolu tapdı. Ona görə də sürətlə addımlayır və əsasını səhranın qumlarına batırırdı.

QARŞILAŞMA

Musa fironların paytaxtı olan Mumfis şəhərinin cənubuna doğru getdi. Yəqubun övladları orada yaşayırdılar. Bəni İsrailə qarşı zülm və işgəncələr artmışdı. Musa onlara tərəf qayıtdı, ilahi risalətini və onların zülmədən xilas olacaqlarını müjdə verdi. Onlar qorxurdular. Amma, həm də ümidvar idilər.

Harun qardaşının yanında idi. Musa daha artıq arxayınlıq hiss edirdi. Çünki, onun yanında onu himayə və kömək edəcək bir insan var idi.

Harunun gözəl nitqi var idi. Söz danışanda haqq və ədalətlə danışardı, Allahdan başqa heç kəsdən qorxmazdı. Ona görə də Musa Allahdan istədi ki, öz vəzifələrində onu şərik etsin. Onlar bir-birlərinin həmkarlığı ilə zülmü aradan

qaldırmaq, fəsadı məhv etmək, xeyir, yaxşılıq və ədaləti yaymaq üçün çalışmalı idilər. Musa və Harun fironun şəhərin kənarında olan sarayına tərəf getmək qərarına gəldilər. Onlar Nil çayının sahili ilə şimala tərəf yola düşdülər. Musa əsasının köməyi ilə hərəkət edirdi və hər ikisinin əyinlərində yun köynəklər var idi.

Fironun sarayı uzaqdan göründü. Saray böyük idi. Onun daş-divarları saf və zərif taxtalarla örtülmüşdü. Yeri mərmər daşla döşənmişdi. Əsası mərmərdən, fil dişindən və qızıldan bina olunmuşdu. Musa və Harun saraya girdilər. Onlar şah otağına, fironun dörd dizi üstə Abnus ağacından düzəldilmiş və cəvahirlərlə bəzədilmiş taxtı üstündə oturduğu yerə girdilər. Onun əlində Abnus ağacından düzəldilmiş, cəvahir və qiymətli daşlarla bəzədilmiş qısa bir əsa var idi.

Musa öz ilahi ədəbi ilə firona ehtiram göstərdi. Firon da onun qarşısında məşhur qüruru ilə cavab verdi. O, parlayan nuru görməsin deyərək Musanın gözlərinə baxmırdı.

Firon Musanın zahidliyinə və sadə yaşayışına baxmadı. İgidliklə onun qarşısında durmuş güclü şəxsiyyətinə baxmadı. Yalnız onun yun paltarına baxdı. O paltara və özünün geyindiği kətandan tikilmiş zərli paltarına baxdı və özünün qızıl qolbağlarla dolu əlini müqayisə etdi.

Firon təkcə deyildi. Vəziri Haman və dövlətin mühüm şəxsiyyətləri də onunla birgə idilər. Firon gözlərini on il qabaq Misirdən qaçmış və indi daha artıq qüdrət və əzəmətlə qayıtmış Musaya zilləmişdi. Firon dedi:

-Musa! Yenimi qayıtmısan?

-Hə! Dünya və axirətin xeyrini sənin üçün ərməğan gətirmişəm.

Firon dedi:

-Məqsədin nədir?

Musa dedi:

-Allah məni sənə tərəfinə göndərmiş ki, sən ona ibadət edəsən.

-Allah?!
-Bəli! Aləmlərin Rəbbi olan Allah. Sənə və ata-babalarının yaradıcı olan Allah.

Allah.

Firon təəccüblə ətrafına baxdı və dedi:

-Eşidirsinizmi bu kişi nə deyir?!

Musa dedi:

-Bəli, bilin ki, yerin, asimanların və onların arasında olanların Rəbbi Allahdır.

Firon öz dövlət işçilərinə baxdı və məsxərə ilə qışqırdı:

-Sizə doğru göndərilmiş elçi dəlidir.

Haman fironun qarşısında baş əyərək Musaya dedi:

-Sən böyük sözlər danışırısan. Bütün xalq firona ibadət və səcdə edirlər. Bəni İsrail də ona pərəstiş edir. O, Misrin Allahı və məbududur.

Harun sakitcə dedi:

-O, Allah deyil.

Musa dedi:

-İbadətə layiq olan yeganə Allah və Rəbb, varlığı yaradan Allahdır. Allah o kəsdir ki, buludları yaratmış, yağış göndərmiş və ağacları xəlp etmişdir.

Firon Musanı sıxışdırmağa çalışaraq dedi:

-Ey Musa! Çox şeyləri unutmusan. Unutmusan ki, südəmər körpə olduğun vaxt səni biz böyütdük.

Musa dedi:

-Sən Bəni İsrail körpələrinin başını kəsirdin. Onların kişilərinə işgəncə verib, qadınlarını xar edirdin. Ona görə də Bəni İsraili qul kimi işlədəndən sonra mənə qoyduğun bu minnət düzgün deyil.

-Bəs cinayət işlədib, Misirdən qaçmağın barəsində nə deyirsən?

-O işi səhvən etmişdim. Mən o kişini öldürmək istəmirdim və siz mənim qətl planımı çəkdiyiniz üçün Misirdən qaçdım. İndi Allah məni peyğəmbərliyə seçib, sənin tərəfinə göndərmişdir. İndi Bəni İsraili mənimlə göndər! Onlara əziyyət və işgəncə etmə!

Firon qəzəblə qışqırdı:

-Ey Musa! Ayağını yorğanından çox uzadırsan. Sən mühüm şeylər barəsində danışsən. Heç bir ağıllı sənin sözlərinə inanmaz. Heç kəs belə bir yeganə Allahın olmasına və onun bütün işləri yerinə yetirməsinə inanmaz. Görəsən başqa allahlarından üz çevirəcək bir kəs tanıyırsanmı?! Özün barəsində nə fikirləşirsən? Köhnə paltarlarına bax. Elə paltarlar geyinmisən ki, heç baxmalı deyil. Ey Musa! Eşit! Sən əgər məndən başqa bir Allah seçsən səni qaranlıq zindanlara atacağam.

Musa dedi:

-Bəs əgər öz peyğəmərliyimin və sözlərimin düzgünlüyünə sübut gətirsəm necə?

Firon qürurla cavab verdi:

-Sübut?! Sübut nədir? Əgər doğru deyirsənsə gətir.

Musa heç bir iş görmədi. Yalnız əsasını fironun qarşısında yerə atdı. Birdən qəribə bir hadisə baş verdi. Firon çox qorxdı. Hamı qorxdı. Əsa qorxulu bir əjdahaya çevrildi. Əjdaha mərmər daşların üstündə hərəkət edirdi. Firon qorxusudan yerində qurudu. Rəngi limon kimi saralmışdı. Hər yeri qorxulu sükut bürümüşdü. Qorxulu əjdahanın fış-fış səsindən başqa bir şey eşidilmirdi. İlk dəfə olaraq hamısı gördü ki, məğrur firon qorxusundan qaçmağa üz qoydu. Amma, gördü ki, Musa əjdahanı tutmaq üçün qabağa gəlir. Musanın əli ona çatdıqda əsa qabaqkı halına qayıtdı.

Fironun kini daha da artdı. Öz taxt-tacına təhlükə hiss etdi. Çünki, Musanın qorxulu bir silahı var idi. O nə edə bilərdi?!

Burada firon hadisəni elə qabartdı ki, guya baş verən hadisə sehr və cadudan başqa bir şey deyildir. Musa bu məsələni anladı və öz əlini cibinə saldı. Sonra onu çıxartdı. Əli parladı və oranı işıqlandırdı. O, böyük bir nişanə idi.

Firon nadan idi. Baş verənləri müşahidə edirdi. Amma, məğrur idi. Öz taxt-tacından və mənafeyindən başqa bir şey fikirləşmirdi. Ona görə də Musaya tərəf getdi və dedi:

-Musa, nə istəyirsən? Musa peyğəmərlərin ədəbi ilə dedi:

-İstəyirəm ki, Bəni İsraili mənimlə göndərəsən. Bütün işgəncə, zillət və çəkdikləri əziyyətlər onlar üçün bəsdir. Firon fikirləşdi ki, tezliklə əsir kimi

pulsuz işlətdikləri fəhlələrin çoxunu əldən verəcəkdir. Bəlkə Musa onlardan böyük bir qoşun düzəltmək, onun hökumətini və taxt-tacını dağıtmaq istəyir?! Yaxşısı budur ki, onları əsir kimi saxlasın. Çətin və ağır işləri yerinə yetirmək üçün onlardan istifadə etsin.

Firon öz dövlət işçilərinin qorxu və həyəcanlarını aradan qaldırmaq istədi və onları Musanın əleyhinə təhrik edərək qışqırdı:

-Musa cadugardır. Öz sehri ilə sizi şəhər və diyarınızdan qovmaq istəyir. Dövlət işçiləri təəccüblə bir-birləri ilə məşvərət edirdilər və Haman sözə gələrək belə dedi:

-Bu torpaqda mahir və məşhur sehrkarlar çoxdur. Onlar maraqlı işlər görürlər. Sən qibtliyə əleyhinə plan çəkir və onları Misir torpaqlarından qovmaq istəyirsən. Tezliklə sənin sehrin kimi bir sehr gətirəcəyik. İndi biz bu iş üçün vaxt təyin edib, vədə qoymalıyıq.

Musa rahatcasına və imanla dedi:

-Bizim vədəmiz bayram günü günortadır. Qoy, bütün Misir camaatı bu səhnəni müşahidə etsinlər.

CADUGƏRLƏRİN MƏĞLUBİYYƏTİ

Firon Musanı məğlub etmək üçün plan fikirləşirdi. Orada çox qərribə işlər görünən cadugərlər var idi. O fasilədə firon Misir camaatının arasında elan etdi ki, zinət günü, misirlilərin milli bayramları olan gün cadugərlər arasında olan bənzərsiz bir müsabiqəyə tamaşa etmək üçün gəlsinlər.

Firon öz məmurlarını Misrin müxtəlif bölgələrinə göndərdi ki, hər yerdən böyük cadugərlər gətirsinlər. Firon uzaq və yaxından gəlmiş cadugərlərlə məclis qurdu. Sehrkarlar öz uzun saçları ilə və özlərinə doladıqları iplərlə, əllərində tutduqları əsalarla qorxulu bir mənzərə yaratmışdılar. Firon güman edirdi ki, bunlar onun taxt-tacını təhlükədən qoruyacaqlar. Ona görə də onlara dedi:

-Musa məndən başqa bir Allahın olmasını iddia edir və öz cadugərliyi ilə mənimlə mübarizə aparmaq istəyir. Əgər siz onu məğlub etsəniz hökumətdə sizə böyük məqamlar verəcəyəm. Siz Misirdə əmirlik məqamına yüksələcəksiniz.

Sevincindən gözləri oynayan bir sehrbaz firona soruşdu:

-Əgər biz qələbə çalsaq bizə mükafat verəcəksənmi?

-Hə! Tezliklə sizi ləl-cəvahiratda qərş edəcəyəm. Sabah günəş doğan vaxtı camaat toplaşacaq. Zinət günü və bayramdır. Sizdən istəyirik ki, səhnəyə çox maraqlı bir sehr gətirin.

Sehrbazların böyüyü dedi:

-Sənin əzəmətinə and olsun, ey böyük firon! Biz ona qalib gələcəyik.

Firon güman edirdi ki, Musanı cadugərliklə məğlub edə biləcəkdir. Günəş doğdu və öz işığı ilə Nil çayını nura boyadı. Çayın şimala doğru hərəkət edən suları günəş nurunda parlayırdı. O gün şadlıq və sevinc günü idi. Çünki, bayram idi. Zinət günü idi. O gün camaat özlərinin ən gözəl paltarlarını geyinir və gəzmək üçün evdən çıxırdılar.

O gün həm də həyəcanlı bir gün idi. Çünki, cadugərlərin arasında yarış günü idi. Firon Misrin böyük cadugərlərini toplamışdı ki, Musa və Harunla mübarizə aparsınlar. Bəziləri də güman edirdilər ki, sehrbazların qələbəsi qibtəlilərin Bəni İsrailə qələbəsi deməkdir. Zülm görmüş məzlum Bəni İsrail camaatı isə fironun və onun etdiyi zümlərdən intiqam almaq üçün Musanın qələbəsini istəyirdilər.

Amma, Musa və Harun imanın küfrə qələbəsi barədə fikirləşirdilər; möcüzənin cadugərliyə, haqqın batilə qələbəsini.

Misirin paytaxtından və digər şəhərlərdən gəlmiş minlərlə insan toplaşdı bu həyəcanlı yarışa tamaşa edirdilər. Əsgər və məmurlar sıra ilə düzülüb və hər biri öz yerində yerləşmişdi. Bu vaxt cadugərlər daxil oldular. Əsgər və məmurlar sehrbazlara hörmət göstərdilər və camaat onların əzəməti qarşısında təzim etdi. Camaat o zaman cadugərliyə etiqad bağlamışdılar və sehrbazlar millətə görə ruhanilik qüdrətinə malik idilər.

Musa və qardaşı Harun daxil oldular. Onlar yun paltarlar geyinmişdilər və Musa öz qəribə əsasını özü ilə gətirmişdi. Onlar özləri ilə əsa və çoxlu iplər gətirmiş sehrbazlar dəstəsinin qarşısında durdular. Sükut hər yeri bürümüşdü. Cadugərlər mənalı nəzərlərlə bir-biri ilə fikir mübadiləsi aparırdılar. Tezliklə Musa və qardaşını məğlub edəcəklər, ləl-cəvahirata, məqam-mənsəbə nail olacaqlar.

Bu vaxt şeypur səsi sükutu pozdu. Fironun xüsusi karvanı çatdı. Minfitah əsgərlərin gətirdiyi və mühafizəçilərin mühasirəyə aldığı zərli taxtın üstündə oturmuşdu. Əsgərlər, camaat, sərkərdələr və cadugərlər hamısı Fironun qarşısında səcdə etdilər. Hamı səcdə etdi, iki nəfərdən başqa. O iki nəfər Musa və Harun idi. Onlar Allahdan başqasına heç vaxt səcdə etməmişdilər. Firon güman edirdi ki, haqladır və ürəyi o hisslə dolu idi. Fikirləşirdi ki, tezliklə Musadan intiqam alacaqdır və ona başa salacaqdır ki, necə firon üçün, Misir padşahı üçün səcdə etməlidir.

Yenidən sükut hər yeri bürüdü. Hamı Musa ilə cadugərlər arasında yarışın başlamasını gözləyirdilər. Sehrkarların gözləri məkr və hiylə saçdı. Cadugərlərin rəisi Musaya dedi:

-Ey Musa! Sən əsanı atırsan, yoxsa biz öz alətlərimizi yerə ataq?

Musa cavab verdi:

-Mən sehrbaz deyiləm və sizi etdiyiniz işlərdən çəkindirirəm. Allah sizi küfr etdiyiniz üçün əzaba düşür edər.

Sehrbazlar dedilər:

-İndi hansımız birinci başlayaq?

Musa əsasını əlində sıxdığı halda dedi:

-Birinci siz atın.

Cadugərlər özləri ilə gətirdikləri çoxlu ip və əsaları yerə atdılar. Sehrli sözlər dedilər və qorxulu hərəkətlər etdilər. Qorxu və dəhşət hər yeri bürümüşdü. Hamı fikirləşdi ki, doğrudan da meydan ilan və əfi ilə dolmuşdur. Firon sehrbazların etdiyi böyük iş üçün gülümsünürdü. Musa qorxu hiss etdi, Amma, ilan və xəyali əfilərdən yox. Qorxurdu ki, olmaya camaat qabaqından da artıq

cadugərliyə və xürafata əqidə bağlayalar. Haman sehrbazlara ehtiram göstərdi və bu ordunun böyük fironun sehrbazlarına öz ehtiramını göstərməsinə işarə idi.

Qüdrətli Allah öz elçisini yalnız buraxmadı və bəndəsinin qəlbinə ilham etdi ki, qorxma, qələbə sənindir, əlindəkini yerə at. Musa şəffaf mavi səmaya baxdı və əsasını atdı. Heç kəsin fikirləşmədiyi bir hadisə baş verdi. Qəflətən əsa qorxulu bir əjdahaya çevrildi. Əjdaha hərəkətə gələrək bütün ipləri, əsaları və bütün xəyali ilanları uddu.

Fironun topladığı sehrbazlar Misrin ən böyük cadugərləri idilər. Sehr və hoqqabazlıqda heç kəs onlardan üstün deyildi. Ona görə də sehr və caduya başqalarından daha varid idilər. İp və əsalar həqiqətən ilanlara çevrilməmişdilər. Görənlər belə güman edirdilər. Çünki, sehrbazlar yalnız insanların gözlərini sehr və cadu edirdilər.

Sehrbazlar Musanın etdiyi işi müşahidə etdikdə və gördükdə ki, əsa necə həqiqi əjdahaya çevrilir və nəinki hərəkət edir, həm də onların əsa və iplərini udur, Allah dərğahına tövbə etdilər və bildilər ki, Musa fironun onlara dediyi kimi deyil. Firon onları aldatmışdı. Musa sehrbaz deyildi. O, Allahın elçisi idi; aləmlərin Rəbbinin elçisi. Ona görə də bütün sehrbazlar Allaha səcdə edib, ürəkdən fəryad edirdilər:

-Biz Allaha, aləmlərin Rəbbinə iman gətirdik; Musanın və Harunun Rəbbinə. Firon az qalırdı ki, düşmənçilikdən, kin və qəzəbdən partlasın. Sehrbazların Allaha, ondan qeyrisinə səcdə etmələri onun Musaya məğlub olması demək idi. Bu, sehrin Musanın etdiyi qeyri-təbii iş qarşısında məğlubiyyəti idi.

Fironun taxt-tacı təhlükədə idi. Ona görə də qışqıraraq qorxulu səsle dedi:

-Ey sehrbazlar! Mən sizə icazə verməzdən qabaq Musaya iman gətirdinizmi? Mən sizin məkr və hiylənizi bilirəm. Musa böyük cadugərdir. Sizə sehr və cadunu o öyrətmişdir. Tezliklə sizdən intiqam alacağam. Sizi öldürəcəyəm. Xurma ağaclarının üstündə dardan asacağam və sizinlə başqalarına ibrət dersi verəcəyəm.

Bir anın içində sehrbazların qəlbində Allaha qarşı çox dərin iman yerləşdi və hamısı bir nəfər kimi dedilər:

-Ey Firon! Biz sənə hədələmədən qorxmuruq. Sən bizi sehr etməyə məcbur etdin və indi biz öz gözlərimizlə Musanın möcüzəsini gördük. Anladığımız ki, həqiqi Rəbb həmin Allahdır. Amma, sən bizim kimi bir insansan və bundan sonra sənə səcdə etməyəcəyik.

Firon qəzəbli və əsəbi halda dedi:

-Tezliklə biləcəksiniz ki, hamıdan güclü kimdir. Sizin hamınızı öldürəcəyəm.

Onlar qorxmadan dedilər:

-Biz yeganə Allaha imandan başqa bir şey istəmirik. Yerlərin və göylərin Rəbbi olan o Allah bizim günahlarımızı bağışlayacaqdır və sən bu öləri dünyada heç bir iş görə bilməyəcəksən. Axirət bizim üçündür; imanlı insanlar üçün. Onların biri üzünü camaata tutaraq dedi:

-Musanın etdiyi iş cadugərlik deyildir. O, Allahın nişanələrindən biridir.

Firon öz məmurlarına fərman verdi ki, onu tutsunlar.

Beləliklə, imanlı insanlar edam meydanına aparıldılar. O möcüzəni müşahidə edən insanların bəziləri Allaha iman gətirdilər. Amma, öz imanlarını gizlətdilər. Musanın peyğəmbərliyinə iman gətirən şəxslərin biri də firon sülaləsindən olan Hizqil adlı bir kişi idi. Fironun həyat yoldaşı Asiya da iman gətirmişdi. O gün insanlar dağılıb, öz evlərinə getdilər. Onlar gördükləri qəribə iş barəsində bir-birləri ilə söhbət edirdilər.

Misir və Bəni İsrail camaatı bildilər ki, Musa və Harun fironu mübarizəyə çağırmışlar və onu yeganə Allaha pərəstiş etməyə dəvət edirlər. Camaat onların şücaətinə və fironun onların qarşısında bir iş görməyə aciz qalmasına təəccüb edirdilər. Musanın istəyi bu idi ki, Bəni İsrail zillət, xarlıq və nökrəçilikdən xilas olsunlar. Musa onları Misirdən çıxarıb, fironların zülm və sitəmindən uzaq bir yerə, Allaha pərəstiş etmək üçün münasib bir məkana aparmaq istəyirdi. Amma, bu məsələ ortaya çıxanda Minfitah onu qəbul etmirdi. Çünki, o, səhərdən axşama qədər onun üçün pulsuz-parasız işləyən minlərlə qulu əldən vermək istəmirdi.

O dövrdə Musa Bəni İsrailin rəhbərliyinə seçildi. Məzlum insanlar inanırdılar ki, o, tezliklə onları zülmədən, zillətdən və nökrəçilikdən xilas edəcəkdir.

Musa öz qövmü ilə birgə paytaxt olan Mumfis şəhərinin cənubunda kasıblar yaşayan məhəllələrdə yaşayırdı və elə oradan insanların firon qarşısında müqavimət hərəkətinə rəhbərlik edirdi.

O zamanlar çoxlu hadisələr baş verdi; çox həyəcanlı hadisələr. Amma, onların içində bənzərsiz bir hadisə var. O, Qarunun sərgüzəştini bəyan edən hadisədir; Musanın qarşısında tüğyan edən Qarunun. O Qarun ki, öz xəzinələri və qızilları ilə öyünürdü. Onun sərgüzəşti necə oldu və aqibəti nə ilə qurtardı?

QARŞIDURMA

Sehr və cadugərliyin peyğəmbər möcüzəsi qarşısındakı məğlubiyyəti iman ruhunun yayılmasında dərin təsirə malik idi. Bu işin nəticəsi bütün Misri sarsıtdı və söhbətlərin əsas mövzusunə çevrildi.

Tədbirli və kinli firon, Musanın tövhid dinini yaymaqda çəkdiyi səylərini puça çıxarmaq üçün plan hazırlayırdı. Sarayın içində, fironun öz sülaləsinin arasında da Musanın tərəfdarları var idi. Hətta onun həyat yoldaşı Asiya şücaətlə öz imanını aşkar etdi. Minfitah özünübəyənən və özündən razı olan bir insan idi. Ona görə də yoldaşına-Misirin xanımına ehtiram qoymur və ona rəhm etmirdi. Firon yoldaşını çağırıb, onu hədələdi. Amma, o, öz əqidəsindən əl çəkmədi. Ona görə də cəlladlara tapşırırdı ki, ona ən ağır formada işgəncə versinlər. Amma, imanın şirinliyini dadan Asiya öz əqidəsindən qayıtmadı və məğlub olmadı. Göyə nəzər salaraq dedi:

-İlahi! Mənim üçün cənnətdə bir ev tik və məni fironun şərindən xilas et.

Asiya eləcə işgəncə və əzabların qarşısında müqavimət göstərirdi. Nəhayət o, dünyadan köçdü və «Mələkut» aləminə qovuşdu. Musa bu xəbəri eşidəndə çox narahat oldu. Həqiqətən Asiya Allaha iman yolunun şəhidi idi.

Firon Bəni İsrailə əzab edib, işgəncə verməyə başladı. O, imanlı insanları qətlə yetirirdi. Yoxsul və məzlumlar ağlaya-ağlaya Musanın yanına gəlib deyirdilər:

-Uzun illərdir ki, biz işgəncə altındayıq; sən bizim yanımıza gəlməzdən qabaq və gələndən sonra da.

Musa onları səbirli olub, dözməyə dəvət edərək deyirdi:

-Allahdan kömək istəyin və səbiriniz olsun. Yer Allahındır və bəndələrinin hansı birini istəsə ona varis edəcəkdir. Arxayın olun ki, son dövr və aqibət imanlı insanlarındır.

Firon Musanı qətlə yetirmək üçün plan hazırlayaraq də fikirləşirdi ki, əgər Musa öldürülsə, onun taxt-tacı təhlükədən xilas olacaqdır.

Orada, fironun ailəsində imanlı bir kişi vardı. O, imanını gizlətməmişdi; fironun hökumətində böyük məqama sahib olan həmin qibtli kişinin Musaya iman gətirdiyini heç kim bilmirdi. Bu kişi zahirdə məbədlərin ziyarətinə gedirdi və fironların əleyhinə heç bir söz danışmırdı. Amma, bununla belə Musaya və Allahın dininə kömək etmək istəyirdi.

O, ilahi dinin və peyğəmbərin əleyhinə hiylə qurulduğunu gördükdə çox ağıllı bir üsulla onunla mübarizəyə başladı.

Fir`on dövlət işçiləri ilə məclis qurdu. İmanlı kişi də o məclisdə idi. Fir`on Musanın qətlə barədə öz təklifini ortaya atdı. Onların bə`ziləri bu təklifi qəbul etdilər. Bə`ziləri isə hələ də düşünürdülər. Amma, imanlı kişi bu işin acı nəticələri barədə xəbərdarlıq edərək dedi:

-Siz Allaha imandan savayı bir günahı olmayan insanı necə öldürmək istəyirsiniz?! O, peyğəmbərlik vəzifəsində yalançı iddialar irəli sürməmişdir. O sizin üçün dəlil-sübut gətirmişdir. Siz əsanı unutmusunuzmu? Sehirbazların onun qarşısında məğlub olmalarını yaddan çıxartmışsınız?! Sizin yadınızda deyil, ki, necə sizi xəndəklərdən, qurbağalardan və çəyirtkəldən xilas etdi? Hər dəfə yalvararaq ondan istəyirdiniz ki, sizi xilas etsin və onun peyğəmbərliyinə iman gətirəsiniz. Bəla və müsibəti sizdən uzaqlaşdırdıqda isə yenə düşmənçiliyə və öz inadkarlığınıza qayıdırsınız? Mən sizin üçün Allahın intiqamından qorxuram. Qorxuram ki, sizin taleyiniz Nuh, Ad, Səhud və onlardan sonra gələn bə`zi qövmlərin taleyi kimi olsun. Mən sizin üçün Qiyamət gününün əzabından və qayıdış günündən qorxuram. Bilmirəm Allahın dininə etdiyiniz bu şəkk-şübhələr nə üçündür? Siz Yusifin peyğəmbərliyinə də şəkk və tərəddüd etdiniz. O həzrət dünyadan köçdüüyü zaman dediniz: "Allah daha heç vaxt peyğəmbər göndərməyəcəkdir". Siz hidayət olmaq və düzgün yola gəlmək istəmirsiniz. Çünki, Allah zəlalət və azgınlıq ardınca düşən insanları heç vaxt hidayət etməz.

Hizqilin sözləri çox tə`sirli oldu. Bə`ziləri sükut etdilər. Bə`ziləri isə fir`ona baxırdılar. Fir`on istehzal etdiyi halda öz vəziri Hamana nəzər salıb dedi:

-Mənim üçün uca bir bina tikdir. İstəyirəm göyə baxım. Bəlkə Musanın Allahından bir xəbər əldə edə bildim. Amma, mən onu öz iddiasında yalançı bilirəm.

Haman Fir`onun əmrini icra etmək üçün oradan ayrıldı. Beləliklə toplantı dağıldı. Bütün dövlət işçiləri heyrət və sərgərdanlığa qarq olmuşdular. Fir`on isə başqa bir plan fikirləşirdi.

QARUN

Qarun Bəni-İsraildən idi. Allah ona çoxlu sərvət və mal-dövlət əta etmişdi. O, Allaha ibadət etmək və məzlumlara kömək əlini uzatmaq əvəzinə qürur və təkəbbürə düşər olmuşdu.

Qarun çoxlu xəzinələrə malik olan bir mülkədar idi. Qızıl və gümüşləri onu qururlandırmış və başqalarına qarşı təkəbbürlü etmişdi. O, lə`l-cəvahiratın qüdrət mənbəyi olduğunu düşünürdü. O, paltar geyinməkdə fir`ona oxşayırdı.

İmanlı insanlar Qaruna nəsihət edirdilər ki, təkəbbür etməsin, qızıl, gümüş və xəzinələri ilə öyünməsin. Ona deyirdilər: «Qiyamət gününü unutma! Axirət dünyasını yaddan çıxartma! Axirətin üçün iş gör! Mallarının bə`zisini kasıblara ver və verdiyi ne`mətlərə görə Allaha şükr et».

Ona deyirdilər: «Allah sənə yaxşılıq və ehsan etdiyi kimi, sən də insanlara yaxşılıq et. Yerdə fəsad törədib, pis işlərlə məşğul olma!»

Amma, Qarun təkəbbürlü halda cavab verirdi: «Mən sərvəti öz əlimlə toplamışam. Bilirəm ki, necə mal və sərvətə sahib olmaq olar. Mənim çoxlu ağıl və dərrakəm, mənim sərvətimin əsasıdır».

Bə`zi insanlar Qarunun hiyləsinə aldanıb, onun sözlərini təsdiq edirdilər. Onlar öz peyğəmbərləri Musanın əleyhinə qiyama qalxdılar. Onlar mal-dövlətə sahib olmaq tamahı ilə baş qaldırmışdılar.

Bir gün Qarun zərli paltar geyinərək fəxr və təkəbbürlə camaatın qarşısında peyda oldu. Bə`zi yoxsullar dedilər:

«Qarun həyatda nə qədər xoşbəxt və bəxtəvərdir. Kaş Qarunun sərvətlərindən bizdə də olaydı! Çünki, o çox xoşbəxt bir insandır».

Amma, imanlı insanlar onlara deyirdilər:

«İman gətirib, saleh işlər görənlər üçün Allahın verdiyi savab Qarunun mallarından daha yaxşıdır».

Musa Qaruna öyüd-nəsihət vermək məqsədilə ona dedi:

-Yerdə fəsada əl uzatma! Öz sərvət və malınla öyünmə!

Amma, Qarun eləcə məğrur idi və Musaya kin bəsləyirdi. Ona görə də Allahın peyğəmbəri üçün plan cızırdı. Bir dəfə onu pis və çirkin işlər görməkdə ittiham etdi. Bəni-İsraili toplayaraq onların arasında Musaya çoxlu töhmətlər vurdu. Allah təkəbbürlü Qaruna qəzəbləndi və bu hal Allahdan Qarunu cəzalandırmasını istəyən Musanın simasında aydın oldu.

Dəhşətli bir hadisə baş verdi. Yer Qarunun sarayının altında titrəməyə başladı. Qarun titrəyən sarayına baxıb, qorxdı. Qaçmaq istədi. Amma, yer onu udub, öz dərinliklərinə apardı. Bir neçə anın içində Qarun, onun saray və xəzinələri gözlərdən itdi.

Bu, ayrılıqları üçün də ibrət dərsi oldu. Qarun kimi olmalarını arzulayanlar öz sözlərinə peşiman oldular. Onlar anladılar ki, yaxşı iş və saleh əməl, qızıl xəzinələrindən daha yaxşıdır. Çünki, yaxşı iş dünya və axirətdə insan üçün

faydalıdır. Amma, qızıl, təkəbbür, qürur və xəzinə, sahibi üçün bədbəxtçilik və ziyandan başqa bir nəticə verməyəcəkdir.

AZADLIQ

Təkəbbürlü Fir`on Musanın qətl planını çəkirdi. O öz dövlət işçilərinin və qibtələrin Musanın peyğəmbərlik dəvəti və onun etdiyi mö`cüzələr barəsində fikirləşdiyini gördükdə bir plan hazırladı. O, bunun vasitəsi ilə Misir camaatının himayəsini əldə edə biləcəkdə.

Fir`on fərman verdi ki, Nil çayının sahilində, altından su axan böyük bir yer düzəlsinlər. Sonra e`lan etdi ki, tezliklə orada əhəmiyyətli bir çıxış olacaqdır.

Tə`yin olunmuş vaxtda ordu və mə`murlar həmin yerə bitişən yolun iki tərəfində sıra ilə düzüldülər. Yuxarı tərəfdə zərli taxt düzəltmişdilər. Keşikçilər onun yuxarı tərəfində durmuşdular. Camaat həmin yerin qarşısında toplaşılıb, təəccüblə Fir`onun zərli taxtına baxırdılar.

Bir neçə andan sonra Fir`on və onunla birgə olanlar daxil oldular. Bu dəfə Fir`on güclü əsgərlərin gətirdikləri faytonunun üstündə durmuşdu. Qiymətli daşlarla bəzədilmiş ləl-cəvahiratlı kətan paltar geyinmişdi. Başına iki yanlı tacını qoymuşdu. Bu tac o demək idi ki, o, bütün ölkənin hakimidir. Fir`on və onunla birgə olanlar yavaş-yavaş və təkəbbürcəsinə, səs-küysüz hərəkət edirdilər. Çünki, Fir`on və başqa faytona minənlər belə istəmişdilər. Fir`on ən hündür yerə aparıldı və zərli taxtın üstündə əyləşdi.

İnsanlar Fir`onun yerinin mənzərəsinə cəzb olunmuşdular. Fir`on öz əhəmiyyətli söhbətini belə başladı.

-Mən Misrin böyük Allahıyam. Misir torpaqları mənimdir. Mənim yerimin altından çaylar axır. Mən bu torpağa və onun millətinə izzət və başucalıq yolunda rəhbərlik edirəm. Biz düşmənləri qovub, camaatın rahat və təhlükəsiz yaşaması üçün şərq tərəfdə bir neçə sədd yaratdıq. Tezliklə, Misrin daxili düşmənlərini də məhv edəcəyəm. İsrail millətini məhv edəcəyəm. Onların sayı azdır, amma buna baxmayaraq sizi Misir torpaqlarından çıxarmaq istəyirlər. Mənə icazə verin Musanı öldürüm. Görək o, öz Allahından necə kömək alır?!

Bütün camaat cuşa gələrək səs-küy saldılar. Onlar fir`ona Misrin böyük Allahı kimi hörmət göstərdilər. Sonrakı gün paytaxtın əsgərləri Bəni-İsraili məhv etmək üçün fir`onun çəkdiyi planı icra etməyə hazırlaşdılar.

Nizə ilə silahlanmış mə`murlar körpələri analarının qucağından ayıraraq, Nil çayına atırdılar. Timsahlar özlərinin üçbucaq başları ilə günahsız körpələri udurdular. Analar nalə edib, ağlayır və Musadan kömək istəyirdilər. Kişi və cavanlar yeni şəhərlər tikmək üçün ən çətin işlərə məcbur edilirdilər. İşgəncə və çətinlik son həddinə çatdıqda Bəni-İsrail üzünü göyə tutaraq, Allahdan qələbə istədi və Allah öz elçisi Musaya vəhy etdi ki, Bəni-İsrailə rəhbərlik edib, gecə ilə onları Misirdən qaçırsın.

Gecə yarısı Bəni-İsrail Misirdən qaçmaq üçün hazır oldu. Musa ən çətin insan xilas əməliyyatında bütöv bir millətə rəhbərlik etməli idi. O, inanırdı ki, Allah imanlı insanları xilas edəcəkdir. Ona görə də öz ümmətini şərqə doğru apardı.

İnsanlar Nil çayını keçib, öz mühüm səfərlərini Süveyş körfəzinə doğru başladılar. Musa onları, özü otuz yaşlı cavan olarkən Mədainə qaçdığı yolla apardı. O zaman, yə`ni onlar şimal-şərqə doğru hərəkət edən vaxt paytaxt sakinləri bu qəfil hadisədən xəbərdar oldular. Bəni-İsrail Misirdən qaçmışdı.

Hərbi hücum fərmanı vermiş fir`onun gözlərindən qəzəb qılgıcımı saçırdı. Onun planı belə idi: O, Bəni-İsraili səhrada mühasirəyə alıb, Musa və Harunu qətlə yetirmək istəyirdi. O, insanları yenidən əsir olaraq şəhərə qaytarmaq və öz ölkələrində qul kimi işlətmək istəyirdi.

Beləliklə, fir`onun atlar vasitəsi ilə çəkilən onlarla arabası Allaha və onun peyğəmbərinə iman gətirmiş milləti ən təhlükəli vəziyyətdə tə`qib etmək üçün hərəkətə gəldilər. Yer atların dırnağı və əsgərlərin addımları altında lərzəyə gəlmişdi. Fir`on Minfithah şəxsən öz arabasını sürür və minlərlə güclü əsgərdən təşkil olunmuş ordusunun önündə hərəkət edirdi.

Atların çəkdiyi arabalar uzaqdan göründü. Onlar sür`ətlə hərəkətdə idilər. Bəni-İsrail camaatı qışqırdı: «Vay, məhv olduq. Tezliklə, bu torpaqda həlak olacağıq. Xilas olmaq üçün heç bir ümid yoxdur».

Uşaqlar ağlamağa başladılar. Qadınların nalə və fəryadları ucaldı. Qorxu hər yeri bürüdü.

Döyüş arabaları yaxınlaşırdı. Bəni-İsraildən bir nəfər qışqırdı:

-Fir`onun adamları bizi tutacaqlar.

Musa mavi səmaya baxaraq dedi:

-Yox, heç vaxt! Rəbbim mənimlədir və tezliklə mənə yol göstərəcəkdir.

O həlledici anlarda Cəbrayıl enib, Alahın əmrini Musaya çatdırdı:

-Əsanı dənizə vur!

Musa dənizə doğru getdi. O, suya batmış bir daş parçasının üstündə durub, əsasını mavi sulara vurdu. Gözlənilmədən çox qərribə bir hadisə baş verdi: Dəniz iki yerə bölündü. Onun hər tərəfi bir hündür dağ kimi ucaldı. Onların arasında uzun bir dərə yarandı və ilk dəfə olaraq günəş həmin dərinliklərdə olan qumlara saçdı. Həqiqətən də baş verən hadisə böyük bir mö`cüzə idi. İnsan belə bir iş görə bilərmidi? Bu, Allahın tükənməz qüdrətinin nümunəsi idi: heç bir hədd və hüdudu olmayan qüdrətin.

Sular dağ ətəkləri kimi dayanıb, durmuşdular. Musa, dənizi iki yerə bölən uzun dərəylə yola düşdü. Bəni-İsrail də onun ardınca gəldilər. Musa və onun yanında olan qardaşı Harun iki su dağının arasından keçdilər. Bəni-İsrail zalım fir`onun əlindən xilas olmalarına ümidvar oldular. Onlar anladılar ki, Allah, Musaya və`d verdiyi kimi onları xilas edəcəkdir.

İŞİN SONU

Fir`on əsgərləri ilə sahilə çatdı. O, böyük mö`cüzəni öz gözləri ilə müşahidə etdi. Əsgərlər də onu gördülər. Amma, onların heç biri azca da olsa özlərinə gəlməyib, Allahın risaləti barədə fikirləşmədilər. Onlardan heç kim Musaya Allahın elçisi olaraq iman gətirmək fikrinə düşmədi.

Fir`on Bəni-İsraili o qərribə yolun ortasında hərəkətdə gördükdə gözlərində kin qılgıcımı parladi. Öz miniyinə bir qamçı vurub, həmin yolla hərəkətə

başladı. Əsgərlər də belə etdilər. Onlar Fir`ona ibadətdən və onun istəklərini yerinə yetirməkdən başqa bir şey bilməyən minlərlə güclü əsgər idilər.

Bəni-İsrail Süveyş körfəzinin şərq tərəfində sahilə çatıb, dayandılar. Onlar nigaran halda yolun yarısına qədər irəliləmiş Fir`onun ordusuna baxırdılar. O anlarda isə başqa bir mö`cüzə baş verdi. O zaman su dağları töküldü. Onlar tökülərkən çox dəhşətli görünürdülər. Sağ və soldan hərəkətə gələn dalğalar yerdə təkəbbür edib, Allahın risalətinə iman gətirməyən on minlərlə zalımı hücumla mə`ruz qoydu. Fir`on özünü dənizin qəzəbli dalğaları arasında görərək xar olduğunu duydu. Onun içiboş qüruru və təkəbbürü sona çatmışdı. Ona görə də qışqırdı:

-İman gətirdim. Bəni-İsrailin iman gətirdiyi Allahdan başqa heç bir mə`bud yoxdur. Mən də dindarlardanam.

Fir`on dənizin şor sularını udduğu halda ona cavab verən bir səs eşitdi:

-İndimi? Halbuki, əvvəlcə tüğyan və itaətsizlik göstərdin, fasiqlərdən oldun. Sən bütün o illərdə haqq və ədalətlə mübarizə apardın. İnsanları qula çevirdin. Onları qətlə yetirdin. Allahın mö`cüzə və nişanələrinə kafir oldun.

Fir`on öz mənfur həyatının sona çatdığını bildi. Ona müraciət edən həmin səsi yenə də eşitdi.

-Bu gün sənin bədəninə sudan xilas edəcəyik. Lakin, yalnız buna görə ki, gələcək üçün ibrət dərsi olsun. İnsanların çoxu bizim ayə nişanələrimizdən qafildirlər.

Fir`onun qarnı dənizin şor suları ilə doldu. Qəzəbli dalğalar onu udub, sahilə atdı. Zalım fir`onun bütün güclü əsgərləri suda qərq oldular. Musa və Harun Allaha səcdə etdilər.

Amma, sonra hansı hadisələr baş verdi və fir`onun cəsədinin aqibəti necə oldu? Bu sirr keçən əsrlər ərzində tamamilə gizli qalmışdı.

Yüz illər keçdi və yalnız bundan sonra tarixi əsərlərin də təsdiq etdiyi Qur`an həqiqətləri aşkar oldu.

MUMYA

Dəniz dalğaları fir`onun cansız cəsədini sahilə atdı. Beləliklə, çətin və ağır zülm dövrəni sona yetdi. Misirlilər fir`on Minfitahın cəsədini Misirin cənubunda yerləşən və padşahlara məxsus olan xüsusi yerə aparıb, daş məqbərədə dəfn etmək üçün ona mumya düzəldilər. Bu minvalla o sirr bütün bu əsrlər ərzində gizli qaldı.

Yüz il bundan öncə, Miladi tarixi ilə 1898-ci ildə arxeoloqların biri padşahların xüsusi məntəqəsində qazıntı zamanı ikinci Ramsisin oğlu Minfitahın mumyasına rast gəldi. Onu Qahirəyə aparıb, 1907-ci il İyul ayının 8-də üz və boynunun düyünlərini açdılar. Fir`onun cəsədi indi də Qahirə muzeyində mövcuddur. Muzeyə tamaşa edənlər hər gün şüşə divarın arxasından onu görürlər.

1975-ci il İyun ayında Misir dövləti o mumyanın üzərində yeni araşdırmalar aparmağa icazə verdi. Həmin araşdırmalardan ələ gələn qəribə nəticələr

qətiyyətlə təsdiq edirdi ki, fir`on suda boğulmaqla ölmüşdür. Su onu udmazdan qabaq bədəninə möhkəm zərbələr dəymişdir.

Bu mumiya Qur`anın əbədilik həqiqətinə ən böyük maddi şahid kimi qalacaqdır. O zaman Allah-təala zalım fir`onu dağ kimi dalğalar arasında çağıraraq dedi:

-İndimi? Bir halda ki, qabaqca tüğyan və itatəsizlik göstərdin və fasiqlərdən oldun. Amma, bu gün bədəninə sudan xilas edəcəyik ki, gələcək nəsillər üçün ibarət dərsi olsun. İnsanların çoxu bizim ayə və nişanələrimizdən xəbərsizdirlər.

Görəsən Musa və qardaşı Harunun əzab-əziyyətləri sona çatdı mı? Yox. Zalım fir`on qorq oldu. Bəni-İsrail tayfası salamat halda sahilə çatdı. Amma, Musanın çətinlik və əziyyətləri qurtarmadı. Əslində onun batil ilə mübarizəsindən, Bəni-İsrailin düşmənçilik və inadkarlığından, onların cəhalət və nadanlılığından, zülm və azgınlıqlarından ibarət yeni bir dövr başlandı.

Sinay yarımadasında Bəni-İsrailin yaşadığı yerdə çoxlu hadisələr baş verdi.

Bu əhvalatlar silsiləsinin növbəti bölməsində Musa və qardaşı Harunun sərgüzəştləri ilə tanış olacağıq.

SİNAY YARIMADASINDA

Bəni-İsrail tayfası dənizi keçdi. O mö`cüzə bütün qadın, uşaq və qocaların qəlbini Allahın qüdrəti ilə doldurmuşdu. Həyatda elə bir mö`cüzə görməmişdilər. Sular hündür dağ kimi dayanır, dənizin qaranlıq dibi uzun bir dərəyə çevrilir və günəş işığı altında parlayır. Əgər fir`onun azca ağıl və düşüncəsi olsaydı həmin qorxulu dərəyə girməzdi. Qürur onu kor etmişdi. Allahın nişanələri, onun elçisi Musanın mö`cüzələri barədə fikirləşmirdi. Ölkəsinin və millətinin gələcəyini düşünmürdü. İnsanları yalançı və qondarma şeylərlə aldadırdı. On minlərlə əsgər fir`ona ibadət etmək və onun əmrlərini yerinə yetirməkdən başqa heç bir şey bilmirdilər.

Qardaşı Harun və Bəni-İsrail Musanın yanında dayanmışdılar. Onlar fir`ona baxmaq üçün dayanmışdılar. Fir`on öz döyüş arabasına minib, atlarına qamçı vururdu. Atlar kişnəyərək hərəkətə gəlir və onların ardınca isə yüzlərlə döyüş arabası tərpnirdi. Bu zaman gözlənilmədən su dağları töküldü və dəhşətli səslər ucaldı; nəhəng dəniz dalğalarının səsi.

Dalğalar zalım fir`onu və onun qoşununu həlak etmək üçün hər iki tərəfdən töküldü. Nəhayət, fir`on dəniz dalğaları altında qalıb həlak oldu. Dalğalar onu dənizin qaranlıq dərinliklərinə apardılar. Həqiqətən, Bəni-İsrail tayfası bəşəriyyət tarixinin ən böyük mö`cüzəsinin müşahidə edib, Allahın tükənməz qüdrətini öz gözləri ilə görmüşdü.

Mö`minlər səhər vaxtı böyük sür`ətlə hərəkət edən ağ bulud topalarına bənzər atlar gördülər. Bəni-İsraildən bir kişi ağ atların dırnağı altında olan torpağın hərəkətə gəlib, dalğalandığını gördü. Dəsmalını çıxardı. Həmin torpaqdan bir ovuc götürüb, dəsmalına tökdü və təbarrük etmək məqsədilə özüylə götürdü.

Dəniz zalım qoşunları udduqdan sonra sakitləşdi. Onun dalğaları dayandı. Qəzəb və tufandan sonra sakitləşdi. Dəniz zülmü udduqdan sonra rahatlıq tapdı.

Bəni-İsrail sevindi. Zülm və düşmənçilikdən xilas olduqları üçün sevindilər. Onlar aydın sabah və rahat yaşayış fikrində idilər. Beləliklə Musa və onun ardınca Bəni-İsrail Sinay yarımadasındakı bir yerə doğru yola düşdülər.

Görəsən Musanın dərd və müsibətləri sona çatdı mı? Musa Bəni-İsraili zülm və sitəmdən, çətinlik və işgəncələrdən, qətl və həbslərdən xilas etmək işində qələbə çalmışdı.

Bəni-İsrail tayfası on illərlə Misirdə yaşamışdı. Onlar büt-pərəstliyə adət etmiş, büt və fir`onlara pərəstiş etməyə alışmışdılar. Ona görə də Musa onlara yeganə Allaha pərəstiş yolunu öyrətməli idi; hər şeyi yaradan Allaha. Həqiqətən ondan başqa heç bir tanrı və mə`bud yoxdur.

SUSUZLAR

Bəni-İsrail səhranın qumları arasında yol gedirdi. Onlar Qırmızı dənizin sahilində Əqəbə (Akaba) və Süveyş körfəzləri arasında dağlıq bir yerə yaxınlaşdılar.

Onlar kiçik bir çay və ya bir su bulağı axtarırdılar. Susuzluq hiss edirdilər. Uşaqlar susuzluqdan ağlayırdı. Hava çox isti idi. İmanlı insanlar Musanın peyğəmbərliyinə iman gətirdikləri üçün Allaha arxayın idilər. Bilirdilər ki, o, bəndələrini unutmur. Ona görə də Musaya baxırdılar. Camaatın bə`zisi isə susuzluqdan məhv olub öləcəklərindən qorxurdu.

Ora quru və susuz bir yer idi. Bəni-İsrail on iki qəbilə idi. Hər qəbilə ayrıca hərəkət edirdi. Onların hamısı Musanın ardınca gedirdilər. Musa əsasının köməyi ilə irəliləyirdi. O, Allahın lütf və mərhəmətinə arxayın idi.

Dağ yamaclarının birində uşaq, qadın və qocalar susuzluqdan əziyyət çəkdiyələri zaman vəhy mələyi enib, Musaya dedi:

-Əsanı daşa vur!

Musa dağın ətəyində olan daş parçasına tərəf irəlilədi. Əsasını ona vurdu. Bu zaman qəribə hadisə baş verdi: Daş yarıldı. Ondən sərən və dadlı su axmağa başladı. Həmin böyük daşdan on iki bulaq qaynadı. Bəni-İsrailin hər bir qəbiləsi özlərinə aid olan bulağa tərəf getdilər. Göydə ağ buludlar peyda oldu. Onlar günəşin yandırıcı şüalarının qarşısını aldılar.

BÜTPƏRƏSTLİK RUHU

Bəni-İsrail tayfası yaşamaq üçün geniş bir yer axtarırdı. Onlar yolda daş heykəllər ətrafında fırlanan büt-pərəstlərə rast gəldilər. Büt-pərəstlər anlaşılmaz sözləri zümzümə edib, büt-pərəstliyin bə`zi adət-ənənələrini dillərinə gətirirdilər. Bəni-İsrailin bir qrupu Musaya dedilər:

-Bizə də onların tanrısı kimi bir tanrı düzəlt!

Musa Allahın qüdrətini görə-görə, amma, yenə də onun yerinə ibadət etmək üçün daş axtaran bu insanların sözünü eşitdikdə qəzəbləndi. O, cəddi İbrahimin (ə) dinini onlara öyrətməyə çalışaraq dedi:

-Siz cahil insanlarsınız. Büt-pərəstlərin etdikləri bu işlər batil və bihudədir. Necə məndən istəyirsiniz ki, sizi Allahdan qeyri bir mə`buda tərəf yönəldəm?! Bir halda ki, o Allah sizi başqa insanlardan üstün etmişdir.

Bəni-İsrail qövmü on illərlə Misirdə yaşamışdılar. Onlar həyata göz açandan qibtəliklərin fir`ona, yırtıcı heyvanlara və heykəllərə ibadət etdiklərini görmüşdülər. Ona görə də büt-pərəstliyin tə`siri altına düşmüşdülər. Amma, həmişə iddia edirdilər ki, İbrahim (ə) Xəlilin dinindədirlər. Ona görə də Musaya dedilər:

-Görmədiyimiz Allaha necə ibadət edək?

Musa onlara dedi:

-Siz Allahın nişanələrini gördünüz. O sizi fir`onun və Hamanın əlindən xilas etdi. Siz müşahidə etdiniz ki, möhkəm daşların arasından sizin üçün sərin və dadlı su axdı.

Bəni-İsrailin kişiləri sakit oldular. Eşitdikləri sözlər böyük bir həqiqət idi. Amma, ürəkləri sakitləşmirdi.

MƏNN VƏ SƏLVA

Allah Bəni-İsrailə Mənn göndərdi. Mən şəhə oxşar bir şeydir. O, göydən yağır və kiçik tikanlı ağacların üzərinə oturur. Səhərlər Bəni-İsrail onları tikan kollarının üstündə aydın və parlaq halda müşahidə edirdilər. Onları toplayıb, yeyirdilər. Şirin və gözəl dadı vardı. Amma, Səlvə bir quş növüdür. O çox hündürdə uçur. Amma, Allah-təala Bəni-İsraili öz lütf və mərhəmətinə şamil etmək üçün Səlvə quşları aşağıdan uçur və onların qarşısında yerə düşürdülər. Beləliklə, Allah Bəni-İsrailə təhlükəsizlik, su və yemək əta etdi. Bunların hamısı ona görə idi ki, Allaha imanın şirinlik və ləzzətini dərk etsinlər.

VƏ`DƏ YERİ

Bəni-İsrail tez-tez Musadan Allahı onlara göstərməsini istəyirdilər. Bəni-İsrail büt-pərəstliyə adət etmişdilər. Onlar yalnız gördükləri şeyə iman gətirirdilər.

Musa onların ürəyində imanı gücləndirmək istədi. Ona görə də qövmündən yetmiş nəfəri seçdi ki, Tur dağında ona qovuşsunlar. Musa qardaşı Haruna dedi:

-Ey qardaş! Sən Bəni-İsrail arasında mənim nümayəndəmsən. Onların işlərini islah etməyə çalış. Fasiqlərin yolu ilə getmə!

Allah-təala öz elçisi Musaya bütün bir ayı və`də yerində qalmalarını istəmişdi. Musa və`də yerinə gəldi və Allah-təala onunla danışdı. Musa təvazökar qəlblə dedi:

-İlahi! Özünü mənə göstər. İlahi! Səni görmək qüdrətini mənə əta et!

Allah-təala öz peyğəmbərinə buyurdu:

-Heç vaxt məni görməyəcəksən. Yaranmışların heç biri məni görməyəcəkdir. Amma, sən dağa bax. Əgər o öz yerində sabit qala bilsə, deməli, sən məni görə bilərsən.

Musa uca dağa baxdı. İntizar anlarını yaşadı. Birdən çox qəribə bir hadisə baş verdi. Dağa çox güclü nur saçdı. Oradan dağıdıcı ildırımlar parladi. Dəhşətli gurultu səsləri eşidildi. Dağ parça-parça oldu. Allahın qüdrəti o böyük dağı məhv etdi. İri daş parçaları sür`ətlə yerə töküldülər. Yer ayaqlar altında lərzəyə gəldi. Musa yerə yığılıb, huşunu itirdi.

Bir müddət keçdi. O, möhkəm zərbənin tə`sirindən ayıldı.

O, öz gözü ilə Allahın qüdrətini müşahidə etdi və anladı ki, Allah-təala gözlə görünməz. O yalnız imanlı insanın ürəyi ilə görünər. Musa Allahdan istədi ki, ona insanların yaşayış işlərini tənzim edəcək, onları dünya və axirətdə xoşbəxt edəcək bir şəriət əta etsin. Ona görə də Allah ona müqəddəs sözləri öyrətməyi və`də verdi.

Musa həmin yerdə bir aydan artıq qaldı. İndi isə görək Musa öz qövmü ilə xudahafizləşəndən sonra hansı hadisələr baş verdi.

AZĞINLIQ

Allah-təala peyğəmbəri Musaya buyurdu:

-Niyə qövmündən qabaq bura gəlmisən?

Musa cavab verdi:

-Onlar mənim ardımca gəlirlər. Mən sənin razılığın üçün daha tez sənin tərəfinə gəldim.

Allah-təala buyurdu:

-Sənin qövmün bir buzov vasitəsi ilə azğınlığa çəkilmişlər. Samiri onları yoldan çıxartmışdır.

Bəni-İsrailin arasında bir şeyiə yayıldı ki, Musa Allahın görüşünə getmişdir. Musa Allahı axtarmağa getmişdir.

Orada, Bəni-İsrailin arasında Samiri adlı bir kişi vardı. O kişi keçid günündə dırnaqları ilə yerləri eşən səma atlarını görmüşdü. Atların dırnağı dəyən torpaqlar hərəkətə gəlmişdilər. Ondən bir ovuc götürüb, öz dəsmalına tökmüşdü. Musa Allahı görmək və onun sözlərini eşitmək üçün Tur dağına tərəf gedən zaman Samiri fürsəti qənimət bilib, qızıldan bir buzov düzəltdi. O, Bəni-İsrail camaatı arasında get-gəl etməklə onlardan zinət əşyalarını - qızıl, gümüş, bir qədər lə`l-cəvahirat, qiymətli daşlar və Abnus ağacından düzəldilmiş digər bəzək əşyalarını topladı. Samiri öz-özünə dedi: «Tezliklə onlara ibadət etmək üçün bir allah düzəldəcəyəm; başqa tayfaların etdiyi kimi».

Bəni-İsrail büt-pərəstliklə yaşamış və onların inamlarının tə`siri altına düşmüşdülər. Ona görə də Samirinin təklifinə müsbət cavab verdilər.

Samiri qızıl bir buzov düzəltdi və sonra keçid günü saxladığı torpaqları onun içinə tökdü. Birdən buzovun içindən inək nə`rəsinə oxşar bir səs eşidildi. O, buzovu daş parçasının üzərinə qoydu. Bəni-İsrail camaatı toplaşdı. Hamısı ona tə`zimplə baxırdılar. Samiri qışqırdı:

-Bu sizin və Musanın mə`bududur.

Harun bu hiyləni gördükdə onların yanına gəldi. Onları bu işlərindən çəkindirərək dedi:

-Ey qövm! Siz bu buzovun vasitəsilə yoldan çıxmısınız. Sizin rəbbiniz mehriban olan Allahdır. Mənə qulaq asın və sözlərimə əməl edin.

Ey camaat, bu buzov fayda və ziyan yetirməyə qadir olmayan cansız bir cismdir. Görürsünüz ki, o, nə sizinlə bir kəlmə söz danışır və nə də sizin bir çətinliyinizi həll edir.

Onlar Harunun nəsihətlərinə qulaq asmayıb dedilər:

-Biz Musa qayıdana qədər bu buzova ibadət edəcəyik.

MUSANIN QAYIDIŞI

Allah-təala elçisi Musa ilə görüşü qırx gün davam etdirdi. Ona lövhələr əta etdi. Allah həmin lövhələrdə öz din və şəriətini, dünya və axirətin səadət yolunu və bəzi nəsihətləri bəyan etmişdi.

Musa müqəddəs lövhələri özü ilə götürüb, qövmünə tərəf qayıtdı.

O, onların Allahın əmrləri ilə uyğun yaşamaları üçün həmin lövhələri oraya apardı.

Allah-təala Samirinin camaatı azdırmasını və onların buzova ibadət etmələrini Musaya xəbər vermişdi. Odur ki, Musa çox qəzəbli idi.

Axı, insanın öz əli ilə düzəltdiyi bir bütə ibadət edərək böyük və qüdrətli Allahdan üz çevirməsi necə mümkündür? İnsanlara həyat, ruzi və ne`mətlər bəxş edən, onları cəhalət zülmətindən iman nuruna yönəltmək üçün peyğəmbərlər göndərən odur.

Musa uzaqdan qövmünün qızıl buzova səcdə və onun qarşısında ah-nalə etdiklərini görüb, daha da qəzəbləndi. O, əlindəki lövhələri yerə atıb, qardaşı Haruna sarı getdi. Onun saçından dartaraq qəzəblə qışqırdı:

-Harun! Sən nə etmişən? Niyə onları buraxdın ki, belə faydasız işlər görsünlər?

Harun! Sən mənim əmrimdən boyun qaçırmısan.

Harun qardaşının halına acıyaraq dedi:

-Mən onlara nəsihət verdim. Mən dedim ki, siz bu işlərinizlə yolunuzu azmısınız. Onlar məni öldürmək istədilər. Bir iş gərmək istədim, amma qorxdum sən deyəsən ki, Bəni-İsrail arasında təfriqə salmısan və mənim əmrimi gözləməmişən.

Musa üzünü Samiriyə çevirib, dedi:

-Samiri, sən niyə belə etdin? Bəni-İsrail üçün düzəltdiyin bu şey nədir? Onları yenidən büt-pərəstliyəmi qaytarmaq istəyirsən?

Samiri dedi:

-Mən torpağın üzərində mələklərin ayaq yerini görüb, bir ovuc götürmüşdüm. Sonra Şeytan mənə vəsvəsə etdi ki, onu qızıl buzovun içinə töküm.

Musa qəzəblə dedi:

-Bəs bu, sənin Allahındır? İndi gör gözlərinin qarşısında onu necə odlayıram!

Mö`minlər buzov heykəlinin ətrafına çırpı yığıb, ona od vurdular. Buzov bir neçə anın içində məhv oldu.

Musa bununla Bəni-İsrailə göstərmək istəyirdi ki, bütələrin heç bir dəyər və əhəmiyyəti yoxdur. Yalnız böyük Allah hər şeyə qadir və yeganə tanrıdır.

Alov söndü. Qızıl buzöv külə çevrildi. Musa və digər mö`minlər onun külünü toplayıb, dənizə tökdülər.

Bəni-İsrail öz gözləri ilə dalğaların, buzovun külünü o yan-bu yana dağıtdığını gördülər.

Musa Bəni-İsrailə dedi:

-Sizin tanrınız, ondan başqa heç bir tanrı olmayan yeganə Allahdır. Onun hər bir şeyə elmi vardır.

Sonra Samiriyə dedi:

-Get! Sənin dünya həyatının bəhrəsi bu olacaqdır; sənə yaxınlaşan hər hansı bir insana deyəsən ki, səninlə əlaqə saxlamasın!

Ömrünün qalan hissəsini yalnız keçirəcəksən. Çünki, peşimanlıq içində yaşayacaqsan. Həmçinin Allahın qaçılmaz əzabı səni gözləyir.

Bəni-İsrailin buzova səcdə edənləri peşiman oldular. Onlar öz peşimanlıqlarını bildirib, anladılar ki, əgər Allah rəhm göstərib, onları bağışlamasa ziyankarlar dəstəsindən hesab olunacaqlar.

Allah onları bağışladı.

Musa, Tövratin nazil olmasını görmələri üçün qövmünün yetmiş nəfərini özü ilə Tur dağına apardı. Onlar Musaya Allahı görmək istədiklərini bildirmişdilər. Musa onları bu işin aqibətindən xəbərdar edib, buyurmuşdu: "Allah gözlə görünməz. Gözlər bunu bacarmazlar". Lakin, onlar Musanın nəsihətlərini qəbul etməmişdilər.

Gözlənilmədən yer ayaqları altında lərzəyə gəldi. Onların bədənləri titrəməyə başladı.

Göydə ildırım çaxıb, onları vurdu. Hamı yerə yıxılıb, canlarını tapşırdılar.

Musa onların əfv olunmaları üçün dedi:

"İlahi, əgər istəsəydin onları və məni öncədən həlak edərdin... Nadan insanların günahına görə bizi həlakı edirsən?... Sən bizim ixtiyar sahibimizsən. Bizi bağışla və əfv et! Sən ən gözəl bağışlayansan!"

Allah-təala yenə də günahlarından keçib, onları həyata qaytardı. Bütün bunlar onların ürəklərini bütpərəstlikdən paklamaq üçün idi.

TUR DAĞI

Musa səmavi dinlə qayıtdı. Bəs Bəni-İsrail necə? Onlar dünya və axirət səadətini təmin edən şəriətə görə sevindilərmi? Yox. Onların əksəriyyəti ilahi dini qəbul etmədilər. Çünki, həmin din onları düzgün insanlara çevirmək istəyirdi. Onlarsa öz nəfslərinin xoşladığı cahillikdə qalmaq istəyirdilər.

Musa öz qövmündən Allahın dininə əməl etmək və onun hədlərini keçməmək barədə əhd almaq istədi. Lakin, onlar qəbul etməyib, peyğəmbərləri ilə əhd və peyman bağlamadılar.

Musa heyrət və sərgərdanlıqla səmaya nəzər saldı. O, bu özbaşına insanlarla nə edəcəyini bilmirdi.

Bu zaman qorxulu bir hadisə baş verdi. Az qaldı ki, böyük Tur dağının zirvəsi başlarına tökülsün. Dağın başında parça-parça olan daşların səsi eşidilirdi.

Onlar təzim göstərərək Allaha təslim oldular və Tövrata əməl etmək barədə onun elçisi ilə əhd-peyman bağladılar.

SOĞAN

Bəni-İsrail hər dəfə Musadan qərribə şeylər istəyirdilər. O cümlədən, bir dəfə ondan soğan istəyərək dedilər:

-Ey Musa! Biz təkə bir növ yemək yeyə bilmirik. Allahından istə ki, bizim üçün göyərtili, xiyar, badımcan, sarımsaq və soğan kimi digər bitkilər yetirsin.

Çünkü, biz “mənn” və “səlvə” yeməkdən yorulmuşuq, indi soğan yemək istəyirik. Allahından istə ki, bizim üçün soğan göndərsin.

Onlar, “Allahımızdan istə” yox, “Allahından istə” dedilər. Elə bil ki, Allah yalnız Musanın Allahı idi, onların yox. Amma, bütün bunlarla yanaşı Musa onlarla keçinir və Allah onları bağışlayırdı.

Musa onlara dedi:

-Siz daha yaxşı və ləzzətli yeməklərin yerinə dadsız yeməklər istəyirsinizmi?!

MÜQƏDDƏS TORPAQ

Allah-təala öz ne`mətlərini Bəni-İsrail üçün tamamlamaq istədi. Ona görə də Musa onlara dedi:

-Ey camaat! Allahın sizin üçün seçdiyi müqəddəs torpağa daxil olun.

Bəni-İsrail bu sözləri eşitdikdə o torpaqlarda yaşayan hakimlərdən qorxduqlarını bildirdilər. Allah-təala istəyirdi ki, Bəni-İsrail tayfası müqəddəs torpağı azad etsin və yegana Allaha ibadət hər yerdə yayılsın.

Amma Bəni-İsrail rifah və rahatlıq arzusunda idilər. Onlar hər şeyin mö`cüzə vasitəsi ilə əldə olunmasına alışmışdılar. Ona görə də qorxu ilə dedilər:

-Ey Musa! O torpaqlarda zalım insanlar yaşayırlar. Onlar həmin torpaqlardan çıxmayınca biz ora daxil olmarıq.

Zalımları oradan qov, biz şəhərə daxil olaq. Əgər çıxmasalar biz ora getməyəcəyik.

Minlərlə insanın arasından yalnız iki nəfər ayağa qalxıb dedi:

-Əgər siz şəhəri mühasirə etsəniz və onun qapılarından daxil olsanız, Allaha imanınıza görə mütləq qalib gələcəksiniz. Ona görə də Allaha təvəkkül edin.

Amma Bəni-İsraili qorxu bürümüşdü. Ona görə də dedilər:

-Ey Musa! Nə qədər ki, onlar həmin torpaqdadırlar biz ora getməyəcəyik.

Yenidən ona dedilər:

-Sən Allahınla get vuruş. Biz burada oturmuşuq.

Yenidən Bəni-İsrail Allahın elçisinin qarşısında dayandılar və ona dedilər.

-Əgər sən döyüşmək istəyirsənsə rəbbinlə get, döyüş.

Musa qəmgin oldu. Başını göyə qaldıraraq dedi:

“İlahi, mən təkcə özümün və qardaşımın ixtiyar sahibiyəm. Bizimlə bu günahkar insanlar arasında ayrılıq sal!”

Allah-təala Musaya əzab-əziyyət etdiklərinə və inadkarlıq göstərərək əmrlərdən boyun qaçırdıqlarına görə Bəni-İsrailə qəzəbləndi.

SƏRGƏRDANLIQ

Allah-təala Bəni-İsraili 40 il Sinay yarımadasında sərgərdan qalmağa məhkum etdi. Onlar həmişə səhranın qumluqlarında gəzir və arabir bu adanın hansısa bir nöqtəsində yaşayırdılar.

İNƏK

O zaman bəzi hadisələr baş verdi. O cümlədən bu hadisə: Gecə vaxtı bir qətl hadisəsi baş verdi. Qatil öldürdüyü insanı götürüb, saleh insanların birinin get-gəl etdiyi yola atdı.

Qatil, zalım və fasiq bir insan idi. Öldürülən isə onun əmisi oğlu idi. Ondan şübhələnməsinlər deyə öldürdüyü şəxsin intiqamını almaq məqsədi ilə Musanın yanına gəldi.

Günlər ötürdü və qatil tanınmırdı. Az qalmışdı Bəni-İsrailin arasında qarşıdurma yaransın. Müxtəlif şayiələr yayılır və bir-birlərini bu işdə ittiham edirdilər.

Onlar bu qarışıq məsələni həll etmək üçün Musanın yanına gəldilər. Allah-təala Musaya vəhy etdi ki, onlar bir inək kəsməlidirlər. Musa onlara dedi:

-Allah əmr edir ki, bir inək kəsəsiniz.

Onlar təəccüblə dedilər:

-Ey Musa! Bizi ələ salırsan?

Musa dedi:

-Mən nadan deyiləm ki, sizi ələ salam. Allah sizə fərman verir ki, bir inək kəsin. Bu zaman öldürülən insan dirilib, qatilin adını deyəcəkdir.

Onlar öz adətləri üzrə yenə də özbaşınalıq edib, Allahın əmrini cəld yerinə yetirmədilər. Onlar Musaya dedilər:

-Allahına de ki, o inəyin xüsusiyyətlərini bizə bildirsin.

Allah-təala onların bu inadkarlıqlarını görüb, işi onlar üçün çətinləşdirdi.

Musa onlara dedi:

-Allah buyurur ki, o inək nə qoca və nə də körpə olmasın. Gərək orta yaşlı olsun. Gedin və Allahın fərmanını yerinə yetirin.

Bəni-İsrail Allahın əmrini yerinə yetirmədi. Onlar yenidən qayıdıb dedilər:

-Allahından istə ki, onun rəngini bizim üçün bəyan etsin.

Allah-təala yenə də işi onlar üçün çətinləşdirdi.

Musa onlara dedi:

-Allah buyurur ki, onun rəngi açıq sarı olmalıdır. Elə olsun ki, onu görənlər şad olsunlar.

Onlar gedib yenidən qayıtdılar və Musaya dedilər:

-Allahından istə ki, onun hansı növ inək olmasını desin. Biz inəkləri təyin etməkdə çətinlik çəkirik.

Musa dedi:

-Allah buyurur ki, o inək yer şumlamaq və onu suvarmaqda işlədilməmiş olmalıdır.

Bu zaman onlar dedilər:

-İndi məsələ aydın oldu.

Onlar həmin inəyi axtarmağa başladılar və onu bir yetim uşağda tapıb, çox baha qiymətə aldılar.

Bəni-İsrail tayfası toplanıb inəyin başını kəsdi və sonra onun bədən üzvərindən bəzisini öldürülən insanın cəsədinə vurdular. Beləliklə insanlar Musanın möcüzələrindən daha birinə şahid oldular.

Öldürülmüş insan dirildi və qatilin – yə`ni əmisi oğlunun adının onlara dedi. Qatil əmisi oğlunun mal-dövlətinə sahib olmaq üçün onu öldürmüşdü. İndi isə Allah onu camaatın qarşısında rüsvay etdi.

Bəni-İsrail tayfası yenə də Allahın qüdrətini müşahidə etdi. Onlar Musanın peyğəmbərliyinin doğruluğunu, onun Allahın yanında uca məqamını öz gözləri ilə gördülər. Həmçinin gördülər ki, Allah necə yetim uşağa lütf və mərhəmət göstərmiş, o inək vasitəsi ilə ona bol ruzi əta etmişdir.

O yetim uşaq atasına yaxşılıq edirdi. Bir gün çox əhəmiyyətli bir iş üçün atasının yanına gəldi. Amma atasını yatmış görüb, onu yuxudan oyatmadı və geri qayıtdı.

Atası yuxudan oyandıqda məsələdən xəbərdar oldu. Bu zaman həmin inəyi ona hədiyyə etdi. Allah atasının yaxşılığı qarşısında ona lütf və mərhəmət göstərmək istədi. Beləliklə o mö`cüzə baş verdi və inək, Allahın öldürülən insanı diriltmək üçün Bəni-İsraildən istədiyi yeganə inək idi.

XIZR

O zaman başqa bir hadisə də baş verdi. Allah Musaya bir fərman verdi: O, dənizin sahilinə getməli və Allahın saleh bəndələrinin birindən elm və hikməti öyrənməli idi. Musa öz-özünə dedi: “O saleh bəndəni hardan tapıb, ondan elm və hikmət öyrənəcəyəm?”

Allah ona vəhy etdi ki, tezliklə iki dəryanın qovuşduğu yerdə onu tapacaqdır. Musa yeniyetmə Yuşə` ibn Nunu da özü ilə apardı. Onların əlamət və nişanələri öz yollarının yeməyi üçün tutduqları balığın itməsi idi. Musa yola düşdü. O cavan da onun ardınca hərəkət etdi. Musa cavan Yuşə`ə dedi:

-Balıq itdiyi zaman mənə xəbər ver.

Musa yolunu davam etdirdi. Nəhayət iki dəryanın qovuşduğu yerə çatdılar. Musa əsasını atıb yatdı. O çox yorulmuşdu.

Göydə bulud göründü. Yağış yağdı. Yağışın suyu onların əşyalarına çatdıqda balıq yenidən dirildi və yağışın yaratdığı su arxlarının vasitəsi ilə dənizə tərəf üzüb getdi.

Musa yuxudan ayıldı. Yolu davam etdirmək üçün Yuşə` ibn Nunu səslədi. Şeytan balığın macərasını Yuşə`in yadından çıxartdı. O, Musanı məsələdən xəbərdar etmədi. Onlar uzun məsafə qət etdilər. Nəhayət yenə də yorulub, acdılar. Musa yol yoldaşı olan dostuna dedi:

-Yeməyimizi çıxart yeyək. Yolun uzunluğundan yorulduq.

Bu zaman Yuşə` balığın məsələsini xatırladı və Musaya dedi:

-Mənim yadımdadır. İstirahət etdiyimiz yerdə balıq özünə gəlib, dənizə doğru getmişdir. Şeytan bu məsələni sənə xəbər verməyi mənim yadımdan çıxartdı

Üzündə təbəssüm görünən Musa dedi:

-Bu, bizim axtardığımız şeydir. İndi tələs ki, üzərində oturduğumuz daş parçasına tərəf gedək.

Onlar yollarını davam etdirib, bir mənzil öncə istirahət etdikləri yerə çatdılar. Musa orada həmin saleh kişini gördü. O kişi daş parçasının üstündə oturub,

dəniz dalğalarına diqqətlə tamaşa edirdi. Musa həmin kişiyə hörmət göstərdi. Saleh kişi gülümsündü və onlara ehtiyatla buyurdu:

-Sən kimsən?

-Mən İmran oğlu Musayam.

-Bəni-İsrailin peyğəmbəri Musa?

Musa təəccüblə dedi:

-Bəli. Bunu sənə kim xəbər verdi?

-Səni mənim tərəfimə göndərən şəxs.

Musa anladı ki, axtardığı insanı tapmışdır. O dedi:

-Mən sənənlə yoldaşlıq etmək istəyirəm. İstəyirəm Allahın sənə öyrətdiklərini mənə də öyrədəsən.

Saleh kişi dedi:

-Sən mənimlə yoldaşlıq edə bilməzsən. Amma, buna haqqın vardır, çünki, mənim etdiyim işlərin hikmətini bilmirsən.

Musa dedi:

-Dözməyə çalışacağam. Sənə söz verirəm ki, mənə nə əmr etsən itaət edəcəyəm.

-Əgər bu səfərdə mənə yoldaş olmaq istəyirsənsə bir şərtim var.

Musa dedi:

-Nə şərti?

-Mənim etdiyim işlər barəsində heç nə soruşma. Çünki, sonra özüm onların barəsində sənənlə söhbət edəcəyəm.

Musa onunla razılaşdı. Onlar birgə yola düşdülər.

Bəs bu saleh kişi kim idi? Deyirlər ki, o, Allahın peyğəmbərlərindən biri olan Xızr (ə) idi.

Bəs onların görüşü harada baş vermişdir? Rəvayətlərə görə, iki dəryanın qovuşduğu yerdə - Aralıq dənizi ilə Sakit okeanın Cəbəllüt-tariq boğazında qovuşduqları yerdə.

Yuşə` ibn Nunun Musa ilə yolu davam etdirməsini və ya həmin yerdən Sinayda yerləşən Bəni-İsrailə tərəf qayıtmasını isə heç kəs bilmir.

Allah-təala Musa və Xızrın sərgüzəştini bizə bəyan etmişdir:

Musanın elm və biliyə böyük marağı var idi. Ona görə də Allah-təala belə bir saleh və alim kişinin olmasını Musaya vəhy etdikdə, elm öyrənmək üçün onun yanına getdi. Musa və o saleh kişi sahillə yola düşüb, bir limana çatdılar və orada bir gəmi ilə rastlaşdılar.

Musa və o saleh kişi digər sərnəşinlərlə birgə gəmiyə mindilər. Gəmi suların arasına irəliləyirdi. Gəmi limanların birinə çatmazdan əvvəl saleh kişi o gəmidən bir taxta parçasını qopardı. Bu işi görən Musa məzəmmətlə dedi:

-Sən sərnəşinləri suda qərq etmək üçün bu gəmini deşirsən? Bu iş düzgün deyildir.

Saleh kişi əvvəlki razılaşmanı Musaya xatırlatdı:

-Mən sənə demədimmi ki, etdiyim işlərə dözə bilməyəcəksən?!

Musa da bu razılaşmanı xatırlayıb dedi:

-Sizdən üzr istəyirəm, unutmuşdum. Xahiş edirəm məni bağışlayın.

Onlar növbəti limanda gəmidən düşüb, bir şəhərə doğru getdilər.

Yorulub, acmışdılar. Özlərinə yemək almaq üçün pulları yox idi.

Onlar şəhərə çatdılar. İnsanların dağılmaqda olan bir divara baxdıqlarını gördülər. Onların arasında heç kim divarı təmir etmək istəmirdi. Saleh kişi divara tərəf irəlilədi. Onun nəzərinə bir fikir gəldi.

O, möhkəm və güclü sütunlar düzəltməklə divarı yenidən bərkitdi. İş sona çatdıqda Musa Xızra dedi:

-İşin çox maraqlı idi, amma, niyə ondan ötrü mizd almadın?

Musa bu sözü ilə o saleh kişinin yadına salmaq istəyirdi ki, əgər mizd alsaydı onunla özlərinə yemək hazırlaya bilərdilər.

Xızr qabaqkı razılaşmanı yada salaraq dedi:

-Səninlə mənim ayrılıq zamanımız çatdı. Mən sənə dedim ki, mənim işlərimə səbir edib, dözə bilməyəcəksən. İndi isə etdiyim işlərin hikməti barəsində sənə məlumat verirəm:

Gəmini dəlməyim bundan ötrü idi ki, o gəminin sahibləri kasıb və yoxsul insanlar idilər. Orada isə zalım bir padşah vardı. Gəmiləri zorla öz sahiblərindən alıb, mənimsəyirdi. Mən bu işləmlə gəmidə eyib yaratmaq istədim ki, padşah gəmini onlardan almasın. Onlar sonra gəmini təmir edərlər.

Bu divar isə şəhərdə yaşayan iki yetim uşağıdır. Onların ataları bu divarın altında onlar üçün bir xəzinə gizlətməmişdir. Allah iradə edib ki, onlar böyüyüb, öz xəzinələrini çıxartsınlar və heç kim onlardan xəbər tutmasın.

Ey Musa! Mənim etdiyim bütün işlər Allahın iradə və istəyini yerinə yetirməkdən savayı bir şey deyildi.

Musa o saleh kişi ilə sağollaşdı. O, çox əhəmiyyətli bir şey anladı: Bəzi işlərin arxasında onların mənasını Allahdan savayı heç kəsin bilmədiyi hikmətlər vardır.

Orada xoşagəlməz görünən bəzi işlər olurdu. Amma, başqa bir tərəfdən onlarda hikmət vardır. Ona görə də insan bir iş barəsində fikir yürütməzdən qabaq diqqətlə fikirləşməlidir.

TÖVRAT

Musa öz qövmünün yanına qayıtdı. Onlara nəsihət və möv'izə edir, onları nur və hidayətə yönəldir, Tövrati öyrədirdi.

Qurani-Kərim Tövrət barəsində buyurur:

“Tövrət hidayət kitabı və nur idi. Amma, yəhudilər Musanın vəfatından sonra Tövrati təhrif etdilər. Yəni, onlar Tövratin nəsihət və ilahi hökmlərini silib, ürəkləri istəyənləri, onların şəxsi mənafeləri və adət-ənənələri ilə uyğun gələnlərini saxladılar.

Onlar bununla da kifayətlənmədilər. Tövrati əfsanə və yalanlarla doldurdular. Misal üçün Tövratda belə bir məsələ gəlmişdir:

“Adəm və Həvva cənnətdə olduqları zaman o ağacdən yedilər. Ağacların arası ilə yol gedən Allahın səsini eşitdilər. Adəm və Həvva özlərini ağacların arasında gizlətdilər. Allah Adəmi səsəyib dedi: “Adəm, hardasan?” Adəm dedi:

“Səsini eşitdim, amma, bədənim çılpacaq olduğundan özümü gizlətməmişəm”. Allah dedi: “Sənə yeməsini qadağan etdiyim ağacdənmi yedin?”

Sonra Allah buyurdu: “Bu insan da bizim kimi oldu. Xeyir və şəri ayırır. Mümkündür ki, o, əbədi həyat ağacını da tapıb yesin. O zaman bizim kimi həmişəlik qalacaqdır”. Ona görə də Allah onu cənnətdən çıxartdı.

Bu günkü Tövrat Musaya nazil olan Tövrat deyildir. Musa yəhudilərin ona aid etdikəri yalanlardan uzaqdır.

Allah-təala Musadan sonra onlara çoxlu peyğəmbərlər göndərdi. Amma, onlar peyğəmbərləri ya öldürür, ya da incidirdilər. Yəhudilər daş ürəkli insanları çevrilmişdilər. Qeyri-insani adət-ənənələri vardı. Telmud adlı başqa bir kitaba ehtiram göstərirdilər. Telmud onlara iyrenc işlər öyrədirdi. O kitabda belə deyilir:

1-Yəhudilər Allahın seçilmiş millətidirlər. Başqa millətlərsə heyvandırlar.

2- Yəhudilərin dünya hakimiyyətinə sahib olmaları üçün onlar həmişə digər insanları zəif saxlamağa çalışmalıdırlar.

3-Yəhudi insan qeyri yəhudinin mallarını oğurlaya bilər.

4-Yəhudi insan qeyri yəhudini aldada, ondan çoxlu riba (sələm) ala bilər. Onu, bütün var-yoxunu yəhudilərə verməyə məcbur edə bilər.

Əzizlər! Allahın Bəni-İsrailə göndərdiyi peyğəmbərlərin bəziləri barəsində də söhbət açacağıq. Biz, ilahi peyğəmbərlərin Bəni-İsrail tərəfindən necə əzab-əziyyətlər, müsibət və işgəncələr gördüyünü bilməliyik.

QƏLƏBƏ DAŞI

TALUT VƏ CALUTUN ƏHVALATI

Musa vəfat etdi. Harun ondan qabaq dünya ilə vidalaşmışdı. Onlar Allah risalətini özlərindən irs qoydular. Musadan Tövrət və Müqəddəs səhifələr yadigar qaldı. O Həzrət Tövrəti və səhifələri bir sandığa qoydu. Onu öz canişini Yuşə ibn Nuna tapşırırdı. Yuşə ibn Nun, iki dənizin birləşdiyi yerə etdiyi səfərdə Musanı müşaiyət edən cavan idi.

Qırx il keçdi. Bəni-İsrail Sinay səhrasında yaşayırdılar. Onlar müharibə və mübarizədən və müqəddəs torpaqlara hakimlik edən qüdrətli büt-pərəstlərdən qorxurdular.

Yuşə ibn Nun peyğəmbərliyə çatdığı zaman Bəni-İsrailin çoxu dünyadan köçmüş və iş başına yeni nəsil gəlmişdi. Onlar daha döyüşdən və zalımlardan qorxmurdular. Yuşə ibn Nun onları öz müqəddəs torpaqlarında azad olmağa çağırırdı. Onlar Yuşənin dəvətinə müsbət cavab verdilər. Yuşə mö`minlərə rəhbərlik edir və kafirlərlə mübarizə aparırdı.

Yuşə onlara qələbə çalıb, müqəddəs torpaqlara daxil oldu. Beləliklə, Bəni-İsrail dövləti yarandı. Amma, bu dövlət çox ömür sürmədi. Çünki, Bəni-İsrail Yuşənin vəfatından sonra günah və tūğyana üz gətirdilər. Onlar müqəddəs sandığa e`tinəsizlik göstərdilər. İmanları zəiflədikdə isə zəif bir millətə çevrildilər. Ona görə də qibtlilərin hücumları qarşısında dözmədilər və onların dövlətləri süqut etdi. Onlar yenidən qula çevrildilər.

Müqəddəs torpaqda Calut adlı birisi hökmranlıq edirdi. O, Bəni-İsrailin kişilərini öldürür, qadınlərini əsir götürürdü.

Calut onları torpaqlarından çıxarıb, müqəddəs sandığı aldı. O zaman Allah Ərmiya adlı bir peyğəmbəri onlara tərəf göndərdi. O, insanlara öyüd-nəsihət verdi. Tövrətin hökm və tə`limlərini onların yadına saldı və dedi:

-Siz zəif və gücsüz insanlarsınız. Çünki, ürəyinizdə iman zəifləmişdir. Siz qızıl-gümüş aləmlərin rəbbindən çox sevirsiniz. Büt-pərəstlərdən qorxursunuz, amma, Allahdan qorxmursunuz.

Bəni-İsrail peşiman oldu. Onlar din tə`limlərinə və hökmlərinə qayıtdılar. Yenidən iman onların qəlbinə yol tapdı. Bir gün mö`minlərin bə`zisi Allahın peyğəmbəri Ərmiyanın yanına gələrək dedilər:

-Calut bizə hökmranlıq edir. O öz zülmü ilə bizi xar edir. Allahdan istə ki, bizim üçün bir rəhbər və padşah seçsin və biz onun bayrağı altında Allah yolunda mübarizə aparaq.

Allahın peyğəmbəri cavab verdi:

-Əgər Allah sizə müharibə və mübarizəni vacib etsə, doğrudan bu əmrə itaət edərsinizmi?

Dedilər:

-Mütləq mübarizə apararıq. Axı niyə də vuruşmayaq?! Biz öz şəhər və diyarımızdan qovulmuşuq.

Ərmiya dedi:

-Mən tezliklə bu məsələni Allahdan sizin üçün istəyəcəyəm.

Bir müddət keçdi. Bəni-İsrail Allahın fərmanını gözləyirdilər. Günlərin bir günü Ərmiya peyğəmbər gəlib, onlara müjdə verdi:

-Allah Talutu sizə rəhbərlik üçün seçmişdir.

İndi görək Talut kimdir? Onun Bəni-İsrail ilə sərgüzəşti necə olmuşdur?

TALUT

Talut kasıb və yoxsul bir cavan idi. O, Yusifin qardaşı olan Benyaminin nəvələrindən idi.

Bir gün Talut atası ilə birgə tarlada işləyirdi. Birdən gördü ki, hər ikisinin ulaqları çox uzaq yerə getmişlər. Talut ulaqları axtarmağa başladı. O piyada çayın sahili ilə yola düşdü. Öz kəndindən uzaqlaşdı və başqa bir kəndə yaxınlaşdı. Təsadüfən Ərmiya peyğəmbər həmin kənddə yaşayırdı. Ona görə də Talut fikirləşdi ki, o qocanın yanına getsin və onun öyüd-nəsihətlərindən faydalansın.

Ərmiya peyğəmbər Allahın Talutu onlara padşah seçməsinə Bəni-İsrailə müjdə verdiyi həmin zamanda uzaqdan uca boylu bir kişinin onlara tərəf gəldiyini gördülər. Hamı bildi ki, o, Talutdur.

Talut güclü qollara və pəncələrə malik bir kişi idi. Onun əzələli qolları vardı. Amma, öz qüdrəti ilə öyünmürdü. Gözləri səmavi nurla parlayırdı. Onların işıqlığı onun ürəyində yatan iman ruhunun nurundan və təvazökarlıqdan qaynaqlanırdı. Allahın peyğəmbəri ona «Xoş gəldin» dedi:

-Ey Talut, xoş gəlmisən. Allah səni bizim tərəfimizə göndərmişdir ki, zülmü mö`minlərdən uzaqlaşdırasan.

Talut dedi:

-Ey Allahın peyğəmbəri! Mən ulaqlarımı axtarmaq üçün bura gəlmişəm.

Ərmiya dedi:

-Bu, Allahın istəyi idi ki, sən bura gələsən. Allah səni Bəni-İsrailə padşah olaraq seçib. Sən onları düşmənlərin zülmündən xilas etməlisən.

Talut dedi:

-Gördüyünüz kimi mən kasıb və yoxsul bir insanam. Camaat mənim kimi kasıbların sözünə qulaq asmırlar. Onlar yalnız varlı insanlara itaət edirlər.

Ərmiya dedi:

-Rəhbərlik və padşahlıq mal-dövlətə bağlı deyil. Allah sənə cismi güc və elmi qüdrət vermişdir. Səni bu böyük vəzifəyə seçən də odur.

Talut sakit qaldı. O, bu məs`uliyəti yerinə yetirməyə razılaşdı.

Bə`ziləri bu məsələyə sevindilər. Amma, Bəni-İsrailin çoxu Taluta kinli nəzərlə baxırdılar. Çünki, Talut kasıb bir insan idi. Onların görə hakim və başçı varlı olmalı idi.

Varlılar dedilər:

-Talut necə bizə padşahlıq edə bilər. Halbuki, başçı olmağa biz layiqik?

Ərmiyə buyurdu:

-Allah onu seçmişdir. Çünki, o sizdən daha güclü və daha biliklidir.

Dedilər:

Əgər doğrudan da onu Allah seçibsə bəs əlamət və nişanəsi hansı?

Ərmiyə peyğəmbər buyurdu:

-Əlamət və nişanəsi budur ki, o, Musa və Harunun mirası olan müqəddəs sandığı sizin üçün gətirər.

Dedilər:

-Necə?

Peyğəmbər buyurdu:

-Səhraya gedin! Tezliklə onu öz gözlərinizlə görəcəksiniz.

Bəni-İsrail tayfası səhraya gedib, o həyəcanlı səhnəni gözləməyib başladı. İntizar anları sona çatdı. Bəni-İsrail mələklərin nuru ilə əhatə olunmuş müqəddəs sandığa gördü. Müqəddəs sandıq sakitcə yerə endi. Bəni-İsrail rahatlıq hiss etdi. Ürəkləri imanla doldu. Yenidən onlara tərəf qayıdan sandıq, indi onların izzət və iftixar nişanəsi idi. Beləliklə, Talut Bəni-İsrailin padşahı oldu. Qayda-qanun və intizam onların mühitinə hakim oldu.

İMTAHAN

Talut e`lan etdi ki, Allah yolunda mübarizə və cihad etməyə hazırdır. Bəni-İsrail gərək zalım Calutun əleyhinə döyüş üçün hazır olsun. Yenidən Bəni-İsrail bağladıkları əhd peymanı unudular. Onlar Allahın peyğəmbərindən istəmişdilər ki, Allah onlar üçün padşah seçsin və onun yanında Allah yolunda mübarizə aparsınlar. Allah da dualarını qəbul etmiş və Talutu onlara padşah göndərmişdi. Talut Allah yolunda mübarizə e`lan edəndə isə Bəni-İsrail öz əhdini unudub, peymanlarını sındırdılar. Çox az adam onun fərmanına müsbət cavab verdi. Onlar Allaha iman gətirmiş, peyğəmbərinə və padşahlarına tabe olmuşdular. Amma, camaatın əksəriyyəti zillətli və xarlı yaşayışı sevirdilər.

Bütün bunlarla belə Talut və mö`minlər Bəni-İsraildən bir qoşun düzəldə bildilər. Talut e`lan etdi ki, sabah səhər ordu döyüşə gedəcəkdir.

Günəşin doğması ilə əsgərlər hərəkətə hazır oldular. Onların ürəkləri ümidlə dolu idi və arxayın idilər ki, öz torpaq və diyarlarını geri alıb, kafirləri məğlub edəcəklər.

Yolda Talut mühüm bir çıxış etdi. O, əsgərlərə dedi:

-Ey əsgərlər! Tezliklə bir çaya çatacağıq. Allah-təala sizi imtahana çəkmək istəyir.

Əsgərlərin biri soruşdu:

-Ey başçı! Nə imtahan?

Talut dedi:

-O çaydan su içməyin! Kim ondan içsə mənim ardıcılıım deyildir. Amma, kim içməsə mənim tərəfdarımdır. Hər bir adam əli ilə yalnız bir ovuc su içə bilər.

Ordu öz yoluna başladı və nəhayət gəlib, həmin çaya çatdılar. Əsgərlərin çoxu çaya tərəf qaçdılar. Bəziləri yalnız bir ovuc su içdilər və bəziləri isə özlərini çaya atdılar ki, nə qədər bacarırlar su içsinlər.

Talutun yanında olanlar su içmədilər. Onların sayı çox az idi. Ordu Talutun fərmanı ilə çaydan keçdi. Əsgərlər uzaqdan Calutun ordusunu müşahidə etdilər.

Calut nəhəng bir filə minmişdi. Onun ardınca münəzzəm sıralarla yüzlərlə əsgər hərəkət edirdi. Calutun qoşunu böyük idi. Onlar ən yaxşı silahlarla mücəhhəz olunmuşdular.

Calut qorxaq bir insan idi. Əyninə dəmir zireh geyinmişdi. Başına dəmir dəbilqə qoyub, özü ilə çoxlu silah götürmüşdü. Çayın suyundan içənlər qorxaraq dedilər:

-Biz bu gün Calutun və onun ordusunun qarşısında müqavimət göstərə bilməyəcəyik. Amma, sudan içməyənlər arxayınlıqla dedilər:

-Çoxlu az dəstələr vardır ki, Allahın fərmanı ilə çox olan dəstələrə və saysız-hesabsız qoşunlara qalib olurlar. Allah səbir edib, dözənlərdir.

Hamı bildi ki, çayın suyunu içmək vasitəsi ilə Allah onları imtahana çəkmək istəmişdir. İradəsi zəif olanlar sudan içdilər. Onların ruhiyyəsi zəiflədi. Amma, güclü iradəyə malik olanlar su içməkdən çəkildilər. Bu dəstə güclü iradəyə, möhkəm imana və yüksək ruhiyyəyə malik idilər.

İki ordu bir-birinin qarşısında durdu. Calut tezliklə Talutun ordusunu məğlub edəcəyinə inanırdı. Lakin, görək hansı hadisə baş verdi?

QƏLƏBƏ DAŞI

Beyt-ləhm şəhərində dörd övladı olan qoca bir kişi yaşayırdı. Talut Allah yolunda cihad ʿlan etdikdə o qoca kişi üç böyük oğlunu döyüşə göndərdi və kiçik oğluna dedi:

-Ey Davud! Sən mənim yanımda qalacaqsan.

Davud dedi:

-Atacan! Mən də Allah yolunda cihad etmək istəyirəm.

Atası dedi:

-Sən hələ döyüş meydanına getmək üçün hazır deyilsən. Qardaşlarına yemək aparmaq işini sənə tapşırıram. Həm də döyüşün vəziyyəti barədə bizə məlumat verərsən.

Davud bu sözə sevindi. Çünki, bu zaman o, döyüş meydanını yaxından görəcəkdə. Ona görə də Allaha şükr edərək Talutun qoşunlarının ardınca yola düşdü.

MUSANIN ZİREHİ

Allah-təala Taluta vəhy etdi ki, Musanın zirehini əyninə geyinən insan Calutu qətlə yetirəcəkdir. Talut bunu e`lan etdi. Əsgərlərin çoxu gəlib, Musanın zirehini əynlərinə geyindilər. Amma, zireh onların heç birinin əyninə olmadı. Bu vaxt cavan Davud onların yanına çatdı.

Talutun başçılıq etdiyi iman ordusu Calutun başçılıq etdiyi küfr ordusu ilə qarşı-qarşıya durmuşdu. Calut öz qüvvəsi ilə öyünürdü. Çünki, o, çox pəhləvanı həlak etmişdi. İndi yenə də mübarizə rəqib istəyirdi. Amma, heç kəs onunla döyüşmək üçün meydana getmirdi.

Davud soruşdu:

-Calut kimdir?

Əsgərlərin biri dedi:

-Ora bax!

Davud uca boylu bir kişi gördü. O kişi əyninə zireh paltar geyinib, başına dəbilqə qoymuşdu. Öz üzünü tamamilə örtmüşdü. Yalnız gözləri görünürdü. Əlində nizə və qılınc var idi. Davud dedi:

-Əgər Talut döyüşdə iştirak etmək icazəsini versə kafir Calutu məhv edəyəm.

Qoşun adamlarının bə`ziləri ona gülüb, dedilər:

Necə?! Sən onu öldürərsən?! Sənin əlində heç silahın yoxdur. Məgər sən kimi bir yeniyetmə, pəhləvan Calutu həlak edə bilərmi?

Davud dedi:

-Mən Allahdan başqa heç kəsdən qorxmuram. Ona inanıram.

Calut Talutu və onun əsgərlərini məsxərə edirdi. Çünki, heç kəs onunla vuruşmağa getmirdi. O anda Davud Talutun yanına gəldi və dedi:

-Mən Calutla vuruşmağa hazırım.

Talut dedi:

-Siz hələ yeniyetməsiniz və bundan öncə heç bir döyüşdə iştirak etməmişsiniz. Heç bir kəslə vuruşub, mübarizə aparmamısınız.

Davud dedi:

-Mən bir gün qoyunlarıma hücum edən və onları parça -parça etmək istəyən bir canavarı silahsız öldürmüşəm. Həm də axı siz hələ Musanın zirehini mənim əynimə geyindirməmişsiniz.

Talut Davudun şücaətinə və onun imanına təəccüb etdi. Ona görə də Musanın zirehini müqəddəs sandıqdan çıxarıb, Davudun əyninə geyindirirdi. Çox təəccüb etdi; zireh onun ölçüsündə idi. Bildi ki, Allah-təala cavan və mö`min Davudu kafir Calutla qarşılaşmaq üçün seçmişdir. Davud iman dolu qəlb və şücaətlə döyüş meydanına girdi. Onun, daş atan alətdən və bir daş parçasından başqa silahı yox idi.

Calut o cavanı görərək təəccüb etdi. Necə qılınc və nizəsiz ona tərəf gəlir? Ona görə dedi:

-Ey cavan! Özünü ölümə vermək istəyirsən? Yoxsa elə güman edirsən ki, biz uşaqlarla oyun oynayırıq?

Davud dedi:

-Sənə bu sözləri kim deyib? Mən səninlə döyüşə gəlmişəm.

-Bəs qılıncın, nizən və döyüş alətlərin hardadır?

Davud dedi:

-Mənim silahım imandır. Mən Allahın adı ilə səninlə döyüşürəm.

Davud bu sözü deyib, daşını hazırladı və vuruşmağa hazırlaşdı.

Calutun bədənini təmamilə dəmirlə örtülmüşdü. O, yol yeriyəndə ayağının altında yer titrəyirdi. Amma, Davud qorxmadı. O, dağ kimi möhkəm durmuşdu. Calut irəli getdi. Davud daşı atmağa hazırlaşdı. Calutun bədənində onun gözlərindən və alnından savayı heç bir yer açıq deyildi. Əsgərlər həyəcanlı bir döyüşü müşahidə edirdilər. Mə`minlər Davudun qələbəsi üçün Allaha dua edirdilər. Onlar imanının küfrə qələbəsinə istəyirdilər.

Daş atıldı. Onu heç kəs görmədi. Daş fəzanı yardı. Amma, hamı bir nəfər kimi qaribə bir səs eşitdi. Daş Calutun başına dəymişdi. Hədəfə çox dəqiq tuşlanmışdı. Həyəcanlı anlar keçdi. Calut qabağa gələ-gələ sağa-sola aşırırdı. Birdən yerə yıxıldı. Dəmirin yerə dəyməsi ilə kafirlərin ürəyini yerindən qoparan qorxulu səs ucaldı. Calutun yerə sərilməsi onun ordusunda ruhi məğlubiyyət yaratdı. O imanlı cavan böyük hərbi komandana qalib gəlmişdi. Bu, inkişaf etmiş silahı məğlub olmağa vadar edən imanın güc və qüdrəti idi.

Beləliklə, Calutun ordusu məğlub oldu. Talut və onun qoşunu qələbə çaldı. Təhlükəsizlik və əmin-amanlığın ağ qanadı hər yeri bürüdü. İman qəlblərə hakim oldu, yenə də onları doldurdu. Talut ölüm ərafəsində olan zaman vəsiyyət etdi ki, padşahlıq məqamı Davuda çatsın. Sonrakı kitabda macəranı izləyəcəyik. Görək hansı hadisə baş verdi.

Bismillahir-Rəhmanir-Rəhim.

«Peyğəmbərləri onlara dedi:

-Allah Talutu sizə rəhbərlik etmək üçün seçmişdir.

Dedilər:

-O necə bizə hökumət edər. Bununla belə ki, biz ondan daha layiqlik. Sərvətimiz ondan çoxdur.

Dedi:

-Allah onu sizə seçmişdir. Ona cismi güc və elm bəxş etmişdir. Allah mülkünü kimə istəsə bağışlayar. Allahın ehsanı genişdir.

Peyğəmbərləri onlara dedi:

-Onun hökumətinin nişanəsi budur ki, əhd sandığını sizə gətirəcəkdir. Onda Allah tərəfindən sizin üçün rahatlıq, Musa və Harunun sülaləsinin yadigarları vardır. Bir halda ki, mələklər onu daşıyırlar. Bu mövzu sizin üçün bir nişanədir, əgər imanınız olsa.

Talut əmirliyə çatdıqda ordunu özü ilə çıxartdı. Onlara dedi:

-Allah sizi bir su arxı vasitəsilə imtahan edəcək. Sudan içənlər məndən deyillər. Öz əlləri ilə yalnız bir ovucdan artıq su içməyənlər mənimlədirlər.

Ona görə də az bir dəstədən başqa hamısı o sudan içdilər. Sonra o və ona iman gətirən şəxslər çaydan keçəndə dedilər:

-Bu gün bizim Calut və onun qoşunu ilə vuruşmaq qüdrətimiz yoxdur.

Amma, Allahla görüşəcəklərini bilən şəxslər dedilər:

-Çoxlu az dəstələr var ki, Allahın fərmanı ilə (sayca) çox olan dəstələrə qələbə çalıblar. Allah səbir edənlərdir.

Calutun və onun ordusunun qarşısında durduqda dedilər:

-İlahi! Səbir və dözümlü peymanəsini bizə nazil et! Bizim qədəmlərimizi möhkəm elə! Bizi kafirlərin cəmiyyətinə qalib et!

Sonra Allahın fərmanı ilə onlar düşmən ordusunu məğlubiyyətə uğratdılar. Davud Calutu həlak etdi. Allah hökumət və elmi ona bəxş etdi. İstədiklərindən ona öyrətdi.

Əgər Allah bə`zi insanların (şərini) başqa bə`zilər vasitəsilə dəf etməsəydi fəsad hər yeri bürüyərdi. Amma, Allah aləmdə olanlara lütf və ehsanlıdır.¹¹

Bəqərə surəsi, 247-251-ci ayələr.¹¹

İMAN ÖLKƏSİ

HƏZRƏT DAVUD VƏ SÜLEYMANIN ƏHVALATI

Talut dünyadan köçdükdən sonra Davud padşahlığa çatdı. Padşahlıq məqamı onu məğrur etmədi. O verdiyi ne`mətinə görə Allaha şükr edirdi. Allah-təala Tövratdan sonra Davud üçün Zəburu göndərdi. Ona çox işlər öyrətdi. Quşların dilini təlim verdi. Ona gözəl və ürəkoxşayan səs əta etdi. Davudun səsini eşidən zaman insanların ürəklərində iman güclənirdi. Səsi ürək açır və çaydan axan suyun səsinə oxşayırdı; axar suyun şır-şır səsinə, bahar çağı quşların könül oxşayan səslərinə.

Allah-təala dəmiri onun üçün yumşaltdı. Möhkəm dəmir Davudun əlində yumşaldı. Davud dəmirdən Allah yolunda mübarizlər üçün zireh düzəldirdi.

O böyük insan at yetişdirməyə də böyük əhəmiyyət verirdi. Çünki, atlar güclü silah sayılır və at minənlər Allah yolunda mübarizə edirdilər. Davud hər dəfə Zəbur oxuyanda quşlar onu müşayiət edir və Allahı zikr edirdilər. Dağlar da belə edirdi.

O, adil hökmran idi. Camaat arasında Allahın dininə uyğun şəkildə hakimlik edirdi. Hər bir məzlum öz insaniyyət haqqını kamil surətdə alırdı. Ona görə də camaat səadət və xoşbəxtlikdə yaşayırdılar.

Davud gecənin üçdə birini Allaha ibadətlə keçirirdi. O, Allahı sevirdi. Allah-təala da onu sevirdi. O, oruc tutur, daim Allahı yad edirdi. Səhər yuxudan oyandıqda Allaha zikr və təsbəh deyirdi. Dağlar onun zikrini təkrar edirdi. Davud qüdrətli bir dövlət yaratdı; Allaha və onun ayininə iman gətirənlər üçün bir dövlət. Davud həm başçı oldu, həm də peyğəmbər.

O, vaxtını dəqiq müəyyən etmiş, həyat və yaşayışını nizam-intizam üzrə qurmuşdu. Həzrət Davud (ə) öz vaxtını dörd hissəyə bölmüşdü: Bir hissəsini şəxsi işlərini yerinə yetirmək üçün, bir hissəsini ibadət üçün, bir hissəsini camaatın ziddiyyətli məsələlərini həll etmək üçün və bir hissəsini isə övladlarını tərbiyə etmək üçün ayırmışdı.

İMTAHAN

Davud öz sarayında yaşayırdı. Qapının önündə mühafizəçilər dayanmışdılar. İbadət vaxtı heç kəsə onun ibadət yerinə girməsi üçün icazə vermirdilər. Davud ibadət mehrabında oturduğu zaman birdən onun qarşısında iki kişi göründü. O, qorxdu. Çünki, o iki nəfər onlara aid olmayan bir vaxtda onun yanına gəlmişdilər.

Onların biri Davuda dedi:

-Qorxma! Bizim sənə ziyan vurmaq niyyətimiz yoxdur. Gəlmişik ki, bizim aramızda olan mübahisəli məsələ barəsində hakimlik edəsən. Davud arxayın olduqdan sonra onlardan soruşdu:

-Sizin ixtilafınız nədədir?

Onların biri dedi:

-Bu adam mənim qardaşımdır. Bunun doxsan doqquz baş camışı vardır. Mənimsə təkcə bir camış var. Amma, bu, mənim bir baş camışıma göz tikib. Bununla belə onun sübutu güclüdür.

Davud çox təsirləndi. Qəzəb və narahatlıqla dedi:

-Qardaşın sənə zülm etmişdir. Onun doxsan doqquz baş camışdan ibarət sürüsü olduğu halda sənin bir baş camışını da almaq istəyir.

Davud hökm verməyə tələsdi. O biri tərəfin sübutunu soruşmadı. O, hər iki tərəfdən məsələni soruşmalı idi.

Birdən onların hər ikisi gözdən itdi. Davud öz səhvini anladı. Həqiqətdə bu, Allahın Davud üçün bir imtahanı idi. O, ixtilafı olan hər iki tərəfin sözlərini eşitməli idi. Davud bildi ki, Allah onu imtahana çəkmişdir. Ona görə də hökmü çıxarmaqda tələsdiyinə görə Allahdan bağışlanmaq istədi.

YENİ HÖKM

Allah-təala Davuda Süleyman adlı bir övlad əta etdi. Süleyman atasının yanında böyüdü. Ata övladına gözəl əxlaq öyrətdi. Onu ibadət, xeyirxahlıq və Allaha şükr yolunda tərbiyə etdi.

Süleyman böyüdü və yeniyetmə yaşına çatdı. O, ağıllı və imanlı bir cavan oldu. Allah-təala Süleymanın üstünlüyünü göstərmək istədi. İstədi insanlara çatdırsın ki, o, atası Davudun varisidir.

Bir gecə camaat yuxuda rahat yatmışdılar. Əkinçilər və bütün çobanlar yuxuda idilər. Bir qoyun sürüsü öz tövləsindən çıxıb, üzüm tarlasına tərəf getdi. Qoyunlar üzüm salxımlarını yeyib, əkin sahələrini dağıtdılar.

Səhər vaxtı üzümlərin sahibi yuxudan oyanıb, bağa və öz üzüm tarlasına tərəf gedərkən qoyunlar hələ tarladaydılar. Kişi qəzəbləndi. Üzünü qoyunların sahibinə tutdu və qoyunları tarlanı otladıqları üçün onu ittiham etdi. Bununla da onların arasında ziddiyyət və qarşıdurma yarandı. Qoyunların sahibi dedi:

-Peyğəmbərin yanına gedərik və ondan bizim aramızda hökm etməsini istəyirik.

Tarla sahibi yolda qoyunların sahibinə dedi:

-Sən öz qoyunlarını saxlamalısan ki, istədikləri yerə gedib, otlamasınlar.

Qoyunların sahibi dedi:

-Sən də gərək öz tarlanı qoruyasan.

Tarla sahibi dedi:

-Mən yalnız gündüzlər tarlanı qoruya bilirəm. Amma, gecələr heç kəs qoyunlarını otlağa aparmır.

O anda Davudun sarayına çatdılar. Peyğəmbər camaat arasında qəzavət və hakimlik üçün oturmuşdu. Növbə üzümlərin sahibinə çatdı. O, Davudun yanına gəldi və hadisəni o həzrətə söylədi. Davud macərəyə qulaq asdı. Bu məsələ barəsində öz hökmünü bəyan edib, buyurdu:

-Qoyunların sahibi öz qoyunlarını tarla sahibinə verməlidir. Çünki, qoyunları əkin tarlasına ziyan vurmuşlar.

Allah-təala Davud oğlu Süleymanın elm və biliyini aşkar edib, onu insanlara peyğəmbərin varisi kimi tanıtdırmaq istədi. Ona görə də Süleymanın qəlbinə yeni bir hökm ilham etdi. Süleyman atasına dedi:

-Ey Allahın peyğəmbəri! Bir incə və zərif hökm də var.

Davud buyurdu:

-Oğlum! Nə hökm?

Süleyman dedi:

-Tarla sahibi qoyunları bir il müddətinə onların sahibindən alar və onların yunundan, südündən və balalarından istifadə edər. Qoyunların sahibi də tarlanı təhvil alar ki, qoyunlarının əkin sahələrinə vurduğu ziyanları düzəltsin.

Davud Süleymanın hökmünə sevindi və anladı ki, Allah-təala Süleymanın elm və biliyini insanlar üçün bəyan etmək istəyir və onlara anlatmaq istəyir ki, o, Davudun varisi və canişinidir. Ona görə də Davud Süleymanın hökmünü icra etdi. Həmin hökm o zaman eləcə icra olunurdu.

Davudun hakimiyyəti qırx il çəkdi. O, bu müddət ərzində Allahın fərmanları ilə hökm edirdi. Xeyir, bərəkət və əmin-amanlıq onun hakimiyyəti altında olan yerlərdə yayılmışdı. Davud özünü ölüm ərəfəsində gördükdə Süleymanı özünə varis və canişin e`lan etdi. Allah-təala Süleymanı onun nümayəndəliyinə seçdi. Çünki, Süleyman rəftar, əxlaq və insanpərvərliyində atası Davud kimi idi.

HİKMƏTLİ SÜLEYMAN

Süleyman ölkə idarəsinin və hakimiyyətinin mə`suliyyətinə başlayanda imanlı bir cavan idi. O, öz ordusunun qüdrət və gücünü artırdı; Amma, başqa ölkələri işğal etmək və ölkəsini genişləndirmək üçün yox, Allah hökmlərini yerdə yaymaq üçün.

Süleyman peyğəmbərlik, elm, bilik və padşahlıq ne`məti ilə bəhrələnmişdi. Allah-təala Süleymanın təvazökarlığının və şükrünün artdığını gördükdə onun güc və qüdrətini də artırdı. Onun ölkəsinə xeyir-bərəkət bağışladı. Bu bərəkətlər hər yeri bürüdü. Allah-təala Süleymana ondan başqa heç kəsə əta etməyəcəyi ne`mətlər bəxş etdi. Çünki, o, Allaha şükr edirdi.

Allah-təala küləkləri onun ixtiyarına qoymuşdu. Onlara əsmək fərmanı verdikdə əsirdilər. Allah-təala cinləri də onun itaətinə gətirmişdi. Onlar həzrətin fərmanlarına əməl edirdilər. Cinlər dənizlərin diblərinə batmışdılar və oradan xəzinə, mirvari və mərcan çıxarırdılar. O həzrət üçün gözəl mə`bədlər düzəldirdilər.

Süleyman bir hökumət bərpa etmək fikrində idi; Allaha iman gətirənlərin arxası olacaq bir dövlət. Ona görə də Allahdan istədi ki, elm və bilik sirlərini onun üçün açsın. Allah-təala elm və biliyin, quşların və heyvanlarının dilinin sirlərini ona öyrətdi. Ona görə də əkinçilik genişləndi. Sədlər düzəldildi. İnsan və cinlərdən ibarət olan böyük bir qoşun Süleymanın fərmanını yerinə yetirirdilər. Onlar Abnus taxtası, qızıl, fil sümüyü, yaqut, zümrüd və minlərlə qiymətli daşlar əldə etməklə əsrarəngiz gözəlliyə malik olan bir taxt düzəldilər. Həmçinin qorxulu və taxt üstündə oturmuş iki şir və qanadlarını açmış iki kərkəs heykəli düzəldilər.

SÜLEYMANIN QARIŞQASI

Allah insan və heyvanı yaratmışdır. O hər şeyi yaradandır. Biz öz ətrafımıza baxdıqda çoxlu məxluq görürük. Kiçik məxluqlar bizim yaxınlığımızda yaşayırlar. Bəzi məxluqlar bizim yanımızdan ötdükdə hiss etmirik. Əgər diqqətlə baxmasaq, onları görə bilmərik. Məsələn qarışqa.

Qarışqalar ictimai şəkildə yaşayırlar. Onlar özləri bir millətdirlər. İşləyir, çalışıb-vuruşur və özlərini müdafiə edirlər. Onların yaşayışı nizam-intizam üzrə və əməklədir. Yayda yemək məhsullarını hazırlayıb, qışa saxlayırlar. Bu kiçik məxluqun Süleymanla eşitməli bir əhvalatı vardır:

Bir gün Süleyman öz ordusuna Allah yolunda mübarizə üçün sərkərdəlik edirdi. Ordunun yolu qarışqaların yaşadığı bir yerdən keçirdi. Atların dırnağının səsi yeri lərzəyə gətirmişdi. Qarışqalar adətləri üzrə orada fəaliyyətdə idilər. Onların bəziləri yeyinti məhsulları toplayır, bəziləri isə yuvaların içində işləyirdilər.

Orada kiçik bir qarışqa da işləyirdi. O birdən yerin titrədiyini hiss etdi. Bildi ki, Süleymanın qoşunu həmin yerə tərəf hərəkət edir. Qarışqa dayanıb, qışqırmağa başladı. O, qarışqalara xəbərdarlıq edərək dedi:

-Ey qarışqalar! Süleymanın ordusu yoldadır. Tez öz yuvalarınıza qayıdın. Yoxsa onun əsgərləri ehtinasız olaraq sizi ayaqları altında əzəcəklər.

Qarışqa ağacın başına çıxıb, üfəyə baxırdı. Bu zaman Süleyman və onun ordusu yaxınlaşdılar.

Süleyman o qarışqaya baxdı. Qarışqanın xəbərdar edən fəryad səsləri eşidilirdi.

Allah-təala Süleymana qarışqanın dilini öyrətmişdi. Ona görə də həzrət onun sözlərinə təbəssüm etdi. Həzrət öz miniyindən düşdü. Allaha səcdə edib, başını göyə qaldırdı və dedi:

«İlahi! Mənə və ata anama bəxş etdiyin nemətlər üçün sənə şükrələr olsun! Mənə ilham və sənənin razılığına səbəb olan saleh işlər görməkdə müvəffəqiyyət ver! Məni öz rəhmətinlə saleh bəndələrinin sırasına daxil et!»

Süleyman fərman verdi ki, əsgərlər o yerə daxil olmayıb, başqa bir yolla getsinlər. Qarışqalar qorxu və dəhşət içində idilər. Çünki, onların yuvalarının çoxu atların dırnaqları və əsgərlərin ayaqları altında dağılıcaqdı.

Amma, o qarışqa macəranı onlara xəbər verdi. Onlar sevinib, Allahdan Süleyman və onun ordusu üçün qələbə istədilər.

Süleymanın ordusu Allah yolunda mübarizə etmək üçün öz yolunu davam etdirdi. Qarışqalar qayıdaraq rahat və təhlükəsiz o yerdə işləməyə başladılar.

SƏBADAN XƏBƏRLƏR

Süleymanın ordusu imanlı insanlardan təşkil olunmuşdu. İnsanlardan əlavə cinlər və quşlar da ona qulluq edirdilər. Məsələn, şanapipik quşu su tapmaq üçün onun ordusuna kömək edirdi.

Şanapipik quşu Allahın ona verdiyi hissiyyatla bildirdi ki, filan yerdə yerin altında su vardır. Ona görə də ora enirdi. Sonra isə işçilər gəlib, oranı qazır və su çıxarırdılar.

Bir gün həzrət Süleyman əsgərlərinə bir fərman verdi. İmanlı insanlar, cin və quşlar topladılar. Həzrət öz böyük hakimiyyəti barəsində danışaraq buyurdu:

-Bütün bunlar Allahın hədiyyəsidir. Allah şükr edənlərə ruzi bəxş edir.

Allah quşların dilini bizə öyrətmişdir. O hər şeyi bizə əta etmişdir.

Bu zaman Süleyman gördü ki, hələ şanapipik gəlməmişdir. Şanapipikdən başqa bütün quşlar orada idilər.

Allahın peyğəmbəri soruşdu:

-Niyə şanapipiyi görmürəm? O deyəsən burada yoxdur.

Quşlar bir-birlərinə baxıb, öz-özlərinə dedilər:

-Şanapipik böyük bir səhvə yol vermişdir.

Süleyman buyurdu:

-Onu yaxşı tənbeh edəcək, ya da başını bədənindən ayıracağam. Amma, əgər olmamağının səbəbini ağlabatan bir üzrlə izah etsə işim olmayacaqdır.

Bir neçə gündən sonra şanapipik görüldü. Quşlar baş verən hadisəni ona xəbər verdilər. Şanapipik öz canı üçün alim padşahın əzabından qorxurdu.

Amma, doğrusu şanapipik harada idi? O, Süleymanın yanına gedərək hadisəni xəbər verəndə biz də məsələni öyrənəcəyik.

Şanapipik bildi ki, canı təhlükədədir. Əgər ağlabatan üzrü olmasa ölümə hədələnmişdir.

Şanapipik saraya tərəf uçdu. O, sarayın yaxınlığında yerə endi. Gözətçilərdən icazə alıb, saraya girdi.

O, başını aşağı salaraq gedirdi. Qanadlarını mərmər daşların üzəri ilə sürüyürdü. Bunların hamısı peşimançılıq və üzr əlaməti idi.

Allahın peyğəmbəri soruşdu:

- Şanapipik, harada idin?

Şanapipik başını qaldırdı. O öz həyəcanlı səfərinin macərəsini Süleymana bəyan etdi:

-Mən Səba ölkəsinə getmişdim. Sənin üçün mühüm xəbərlər gətirmişəm. Böyük millət və bir ölkə gördüm. O ölkəyə bir qadın başçılıq edir. O, əzəmətli bir taxtın üzərində oturur.

Süleyman onun həyəcanlı xəbərlərinə qulaq asdı. Şanapipik dedi:

-O xanımın adı Bilqeyssdir. Allahın əvəzinə günəşə səcdə edir. O tərəfin insanların hamısı günəşə ibadət edirlər. Həqiqətən Şeytan onları aldadıb, vəsvəsə etmişdir ki, guya günəş varlıq dünyasının mənbəyidir.

Süleyman nigaran oldu. O dedi:

-Nəyə görə yerdə və göylərdə olanları çıxaran, aşkar edən, gizlətdiyiniz və aşkar etdiklərinizi bilən, ondan başqa heç bir məbud olmayan və əzəmətli ərşin pərvərdigarı olan Allaha səcdə etmirlər?

Şanapipik o yerlərdə gördüklərindən danışdı. Süleyman ona nəzər salıb, buyurdu:

-Tezliklə doğru və ya yalan dediyini biləcəyəm.

Süleyman bu sözü deyib, Səba padşahına bir məktub yazmaq üçün yerindən qalxdı. Şanapipik etdiyi işə görə cəzalanmayacağını bilib, öz taleyi barədə

arxayın oldu. O, istirahət etmək və səfərin yorğunluğunu çıxartmaq üçün Süleyman padşahdan icazə istədi. Sabah isə həzrətin məktubunu ora aparacaqdı.

Bütün quşlar şanapipiyin kəşfi barəsində danışdılar. Çünki, o, heç bir cin və insanın etmədiyi qərribə bir səfər etmişdi. Hətta Süleyman da Allahın yerinə günəşə pərəstiş edən belə bir millətin və ölkənin olmasından xəbərsiz idi.

YƏMƏNƏ SƏFƏR

Səhər vaxtı şanapipik Süleymanın sarayına gəldi. Məktubu özü ilə apardı. O məktub qızıl bir zərfə qoyulmuş və möhürlənmişdi. Şanapipik yenidən uçdu. Fələstindən Yəmənə doğru gedən uzun və uzaq məsafələri qət etdi.

Bu gün xəritəyə baxdıqda bu səfərə təəccüb edirik. Şanapipik bu səfəri necə yerinə yetirmişdir? Necə səhraları qət etmiş, başı göylərə çəkilən dağ silsilələrindən keçmişdir?

Şanapipik çoxlu yerlər qət etdi. O, Allah hökmlərinin, tövhid və yeganəpərəstliyin yayılması üçün bu səfərin çoxlu çətinliklərinə dözdü.

Şanapipik Yəməndə Səba ölkəsinə çatdı. Günəş doğan vaxt Yəmən qüdrətli hökmdarı Bilqeysin sarayına daxil oldu.

Bilqeys yuxudan oyanmışdı. Günəşin pəncərədən saçıdığını gördü. Günəşə səcdə etdi. O, hər gün səhər onun namazını yerinə yetirirdi. O anda şanapipik pəncərədən daxil olub, məktubu padşahın taxtının üstünə atdı. Bilqeys gördü ki, taxtın üstündə bir şey parlayır. Qızıl bir zərf vardı. Onu açdı. Gözü gözəl xətlə yazılmış bir məktuba düşdükdə isə təəccüb etdi.

Şanapipik padşaha baxırdı. O, məktubu oxumaqla məşğul idi. Təəccüblə şanapipiyə baxdı. Bu quş mühüm bir tapşırıq üçün belə bir uzaq məsafələri necə qət edə bilər?

Bilqeys öz vəzirlərini topladı. Çünki, ölkənin taleyi ilə əlaqəsi olan bir hadisə qarşıya çıxmışdı. Vəzirlər və dövlət işçiləri toplaşdılar. Bilqeys taxtından qalxdı. Əlində bir məktub vardı. Çox diqqətlə dedi:

-Ey böyük! Mənə çox əhəmiyyətli bir məktub göndəriblər. Bu məktub Süleymandandır. Orada belə yazılmışdır:

«Bağışlayan və mehriban Allahın adı ilə.

Tövsiyəm budur ki, mənə qələbə çalmaq fikrinə düşməyin. Haqqa təslim olduğunuz halda mənim tərəfimə gəlin».

Bu sözləri eşitməklə saraya qorxulu bir sükut çökdü. Fələstindəki bir padşah onları necə hədələyir?! O, Allahın yerinə onların günəşə pərəstiş etmələrini məhkum edir, onlardan Allaha təslim olmalarını və yalnız ona ibadət etmələrini istəyir.

Bilqeys dedi:

-Ey böyük və şərəfətli insanlar! Bu əhəmiyyətli iş barəsində öz fikirlərinizi söyləyin. Mən heç bir əhəmiyyətli işi sizin məşvərət və məsləhətiniz olmadan yerinə yetirməmişəm.

Bilqeys bu barədə münasib bir qərar qəbul etmək məqsədilə məşvərətə başladı. Ona görə də onlara dedi:

-Mən öz rəyimi bəyənən insan deyiləm. Bu elə bir məsələdir ki, bütün məmləkətimizin taleyi buna bağlıdır. Ona görə də gərək münasib cavab üçün fikirləşək.

Sərkərdələrin başında döyüş havası vardı. Ona görə də şücaətlə dedilər:

-Bizim kifayət qədər qüvvəmiz, çoxlu döyüş qüdrətimiz vardır. Amma, yenə də qərar sizindir. Bizim ordumuz çox güclüdür. Biz öz torpaqlarımızı qoruya bilərik.

Bilqeys ağıllı bir qadın idi. Qərara gəlməzdən qabaq iş barəsində düşünürdü. Ona görə də dedi:

-Padşahlar abad bir məntəqəyə daxil olduqda onu viran edib, dağıdılar. Oranın böyük və izzətli insanlarını xar edərlər. Bəli, onların işi belədir. Biz gərək Süleyman kimliyi barədə fikirləşək. O da başqa padşahlar kimi zalımdır mı? Yoxsa doğrudanda peyğəmbərdir?

Bəlkə o, bizim ölkəmizə sahib olmaq istəyir? Bəlkə də bizə xeyirxahlıq etmək istəyir?

Vəzirlər dedi:

-Ey xanım! Biz bunu necə öyrənə bilərik?

Bilqeys dedi:

-Mən tezliklə ona bir hədiyyə göndərəcəyəm. Bu zaman dediklərimiz barəsində onun fikrini öyrənə bilərik. Bizim nümayəndələrimiz o ölkəni yaxından görəcək və Süleyman padşahın məqsədləri ilə tanış olacaqlar.

Dövlət işçiləri padşahın təklifini bəyəndilər. O qərara aldı ki, Süleyman üçün bir hədiyyə göndərsin. Şanapipik yaxından dövlət işçilərinin iclasına şahid idi. O, Bilqeysin qərarını eşitdi və Fələstinə tərəf uçmağa başladı. Şanapipik uçaraq uzaq məsafələr qət etdi. O yalnız istirahət üçün bir az dayanırdı.

Nəhayət şanapipik Fələstinə yetişdi və son hadisələri çatdırmaq üçün cəld Süleymanın yanına getdi.

Şanapipik dedi:

-Səba ölkəsinin dövlət işçilərinin bə`zisi indicə bura doğru gəlirlər.

Süleyman o heyəti Allahın dininə necə razı salması barəsində düşünürdü. Fikirləşirdi necə onlara başa salsın ki, günəşə ibadət etmələrinin heç bir faydası yoxdur.

Bu iş üçün ən yaxşı yol öz hakimiyyətinin əzəmət və böyüklüyünü və Allahın ona verdiyi qüdrəti göstərmək idi. Camaat onun ətrafında namaz qılsınlar. Yırtıcı heyvanlar onun qulluğunda olsunlar. Quşlar ətrafında fırlansınlar. Cinlər gecə-gündüz bina tikmək və dənizlərin dibini axtarmaqla məşğul olsunlar.

Süleyman bilirdi ki, gələn hey`ət olmağa razı salmaq üçün özləri ilə qiymətli hədiyyələr gətirib, deyəcəklər ki, Səba məmləkəti sizinlə münasib əlaqələr qurmağa və hər il müdrik Süleymana hədiyyələr göndərməyə hazırdır. Bəlkə də Bilqeys hədiyyə göndərməklə Süleymanı yoxlamaq istəyirdi.

Əgər Süleyman hədiyyəni qəbul etsə və ona görə sevinseydi, deməli o da başqa padşahlar kimi bir padşahdır. Bu halda Səba məmləkəti Süleymanın, günəşə ibadəti tərək etmək istəyindən boyun qaçıra bilərdi.

Amma, hədiyyələri qəbul etməsəydi, mənası bu idi ki, o, padşah deyildir. O həqiqətən peyğəmbərdir. Peyğəmbərlər tərəfindən isə heç bir qorxu yoxdur. Çünki, onlar heç kəsə zülm etməzlər.

Bilqeyis hey`əti göndərən zaman belə düşünürdü.

DÖYÜŞLƏ HƏDƏLƏMƏK

Atlılardan təşkil olunmuş Səba hey`əti yetişdi. Onlar Süleyman üçün qiymətli hədiyyələr gətirmişdilər. Allahın peyğəmbəri olan Süleyman hökmranlığının ilahi bir hakimiyyət olduğunu başa salmaq üçün və Səba ölkəsindən üstünlüyünü bildirmək üçün çox qərribə bir təntənə ilə onları qarşıladı.

O hey`ət orada durmuş şir və pələngləri gördükdə az qaldı ki, ağılları başlarından çıxsın. Onlar o həzrətin yaxınlığında sıra və səliqə ilə uçuşan quşları görür və diqqətlə Süleymanın əsgərlərinə baxırdılar.

O həzrət taxtın üzərində oturmuşdu. Bütün padşahlıq əzəmət və cəlalı ilə belə təvazökar bir insan idi. Onun gözlərindən məhəbbət və iman yağırdı.

Hey`ət üzvləri hədiyyələri təqdim etmək üçün qabağa gəldilər. Amma, öz hədiyyələrindən xəcalət çəkдилər. Çünki, bu hədiyyələr Süleymanın böyük hökuməti qarşısında çox dəyərsiz bir şey idi.

Burada heç kəsin gözləmədiyi bir hadisə baş verdi.

Süleyman onların hədiyyələrini qəbul etmədi. Çünki, hədiyyə iki ölkə arasında münasib əlaqə yaratmaq üçün deyildi. O daha çox rüşvətə bənzəyirdi. Onlar bunun vasitəsilə Süleymanı sakitləşdirmək və öz adət-ənənələri barəsində onu razı salmaq istəyirdi.

Süleyman narahat olaraq buyurdu:

-Mənə hədiyyə ilə köməkmi edirsiniz? Allahın mənə bəxş etdikləri sizə bəxş etdiklərindən daha yaxşı və daha üstündür. Yalnız sizlər belə dəyərsiz şeylərlə sevinirsiniz.

Sonra Süleyman o hey`ətin başçısına buyurdu:

-Onların yanına qayıt və bildir ki, qarşısında müqavimət göstərə bilməyəcəkləri bir ordu ilə onlara tərəf gəlirik. Onları xar və zəlil edib, torpaqlarından çıxaracağıq.

Süleymanın sözləri döyüşlə hədələmək idi. O, Səba camaatından qızıl-gümüş istəmirdi. İstəyi yalnız yeganə Allaha iman gətirmək idi. O, qızıl və mal-dövlət həvəsində olan bir padşah deyildi. O, Allahın peyğəmbəri idi. İnsanların xeyrini istəyən bir peyğəmbər idi. O istəyirdi ki, camaat Allaha iman gətirib, büt-pərəstlikdən əl çəksinlər.

Allah insanı yaratmaqla ona izzət bağışlamışdı. Elə isə nə üçün insan daşa ibadət, bütə, günəşə və aya səcdə etməlidir. Halbuki, Allahın yanında insanın məqamı digər məxluqlarından məqamından ucadır. Allah insanın azad yaşamasını və ondan başqa heç kəsdən qorxmamasını istəyir.

Süleyman o hey`ətlə belə danışdı. Onlar Süleymanın əzəməti, onun böyük hakimiyyəti, təvazökarlığı və Allah üçün səcdəsi qarşısında mat-məəttəl qalmışdılar.

BİLQEYSİN QƏRARI

O hey`ət Yəmənə qayıtdı. Onlar özlərinin dünyanın ən böyük ölkəsinə və zamanın ən böyük padşahının yanına etdikləri səfər barəsində Bilqeyse mə`lumat verdilər.

Bilqeyse fikirləşdi ki, əgər öz qərarında dayanıb, inadkarlıq göstərsə mütləq döyüş baş verəcəkdir. O öz-özünə dedi:

«Süleyman padşah deyil. O peyğəmbərdir. Özüm şəxsən ora gedəcəyəm».

Bilqeyse fikirləşdi ki, gedib orada baş verənləri yaxından görsün. Bəlkə şimaldakı o ölkə ilə münasib əlaqələr qura bilər və bununla da iki ölkə arasındakı döyüş və müharibə baş verməz.

Ona görə Süleymanın ölkəsinə səfər etmək istədiyini bildirdi.

Səbada dövlət işçilərinin çoxu padşahı belə qərara gəlməkdən çəkindirildilər. Amma, heç bir faydası olmadı.

Bilqeyse qorxmaz və ağıllı bir qadın idi. O, məsələ barəsində çox fikirləşdi. Amma, özü şəxsən ora getməkdən savayı yaxşı bir yol tapmadı. O, sür`ətlə səfər tədarükünü gördü. Çoxlu əsgər və kənzlərin müşayiəti ilə öz ölkəsindən çıxdı.

Müdrük peyğəmbər olan Süleyman öz dövlət adamları ilə iclas qurmuşdu. Süleyman Səba padşahının Allah dinini qəbul etməsi və onun öz faydasız əqidələrinə yenidən nəzər salması barədə fikirləşirdi. O, bu məqsədinə çatmaq üçün çox qəribə və maraqlı bir qərar qəbul etdi: Bilqeyse Fələstinə çatmadan qabaq onun taxtının Yəməndən gətirmək.

İMAN QÜDRƏTİ

Mö`minlərin, cinlərin, minlərlə quş və yırtıcı heyvanlarla keçirdiyi böyük iclasda Süleyman soruşdu:

-Səba padşahının taxtını kim gətirə bilər?

Bu iş asan deyildi. Şanapipik onu yerinə yetirə bilməzdi. Bir cin ayağa qalxdı və dedi:

-Ey peyğəmbər, mən yerinizdən qalxmazdan qabaq taxtı gətirərəm. Hə, siz yerinizdən qalxmazsan əvvəl.

Süleyman imanlı insanın üstünlük və fəzilətini göstərmək istədi. Ona görə də üzünü Asəf ibni Bərxiya adlı bir mö`min kişiye tutub dedi:

-Asəf, sizin fikriniz nədir?

O dedi:

-Mən də onu gətirə bilərəm.

-Nə vaxta qədər?

-Gözünüzü qırpmazdan əvvəl, bir anın içində.

İradə və iman ruhunun toplaşdığı bir anda.

Hamı Asəf ibni Bərxiyanı tanıyırdılar. Onun imanına, xalisliyinə, Allaha olan məhəbbətinə və insansevərliyinə bələd idilər.

Allah öz imanlı bəndəsinə lütf və ehsan edəndir. Bir hadisə baş verdi:

Hamı gördü ki, Səba padşahının taxtı böyük qonaq otağında onların qarşısındadır. Taxt çox əzəmətli idi. Qara taxtalar, qızıl-gümüş və cəvahiratla

bəzədilmişdi. Hər bir nöqtəsində Yəmən əqiqi parlayırdı. Tavanın rəngli şüşəsinin arxasından saçıq günəş şüası onun gözəlliyini daha da artırırdı.

Süleyman Bilqeysin taxtında dəyişikliklər aparmağı əmr etdi. O, Bilqeysi yoxlamaq istəyirdi. Görəsən o, bu hadisənin qarşısında nə edəcəkdə?!

GÖRÜŞ

Quşlar xəbər verdilər ki, Bilqeyns yaxınlaşmışdır. O, bir neçə saatdan sonra müqəddəs torpağa çatacaqdır.

Qonaq otağına aid işlər sona çatmış və saray bəzədilmişdi. Onun əzəmət və cəlalı daha da artmışdı.

Səba padşahının taxtı çoxlu zinətlərlə əhatə olunmuşdu.

Süleymanın taxtı padşahın qapısının yaxınlığında yerləşirdi. Bilqeyns padşahlıq sarayına daxil olarkən, orada bir dünya əzəmət və təntənə gördü.

Salona daxil olduqda gördü ki, Süleyman öz taxtı üzərində oturmuşdur. Orada, əsgərlərin yanında şir və quşlar da gözə dəyirdi. Çox maraqlı bir cəmiyyət idi. Əsgərlərin biri Bilqeysin taxtına işarə edərək ona dedi:

-Sənin taxtın belədirmi?

Padşahın gözü taxta düşdükdə az qaldı qışqırsın ki, hə, bu onun taxtıdır. Amma, bu məsələni necə deyə bilərdi?

Cavab verməzdən qabaq fikirləşdi və dedi:

-Deyəsən odur, mənim taxtım çox oxşayır. Bəlkə də mənim taxtımın özüdür. Bilqeyns anladı ki, Süleymanın peyğəmbərliyinin böyük və əzəmətli bir əlaməti qarşısında qalmışdır. Amma, heç bir söz demədi.

Ürəyi imanla doldu və Allaha təslim oldu. Gördü ki, Süleyman əxlaqi cəhətdən, təvazökarlığı, baxışı və namazda hərəkətləri baxımından padşahlara oxşamır.

Süleyman danışanda sözlərində istilik, məhəbbət və rahatlıq hiss olunurdu.

ŞÜŞƏ HOVUZ

Qarşılama mərasimi sona çatdıqda Bilqeynsin yoldaşları ona dedilər ki, Süleymanın, onun iqaməti üçün ayırdığı saraya getməlidirlər.

Padşah ora tərəf getdi. Əsgərlər onu əhatəyə almışdılar. Gözətçilər qapıların ağzında dayandılar. Bilqeyns böyük zala daxil oldu.

Cavan və imanlı qızlar onu müşayət edir və hörmət əlaməti olaraq onun arxasınca hərəkət edirdilər. Hələ ayağını zala qoymamış, ona aid olan otaqla zalın qapısı arasında böyük bir hovuz gördü. Güman etdi ki, su ilə dalğalanır.

Ona görə də islanmasın deyərək öz paltarını topladı. O, ayağını yavaşca hovuzun içinə qoydu.

Burda onu müşayət edən cavan qızların biri gülümsündü və dedi:

-Bu saf və şəffaf büllurdən düzəlmiş bir saraydır.

Bilqeyns Süleymanın əzəmət və hakimiyyətində başqa bir əlamət müşahidə etdi. Nur in`ikasası və büllurların şəffaflığı elə idi ki, insan onun su dalğasından hovuz olduğunu güman edirdi.

Bilqeyns dedi:

-İnsan belə bir hovuz düzəltməyə qadir deyil.

Bir qız cavab verdi:

-Hə, bu hovuz cinlər tərəfindən düzəldilmişdir.

Bilqeys astaca dedi:

-Doğrudan da cinlərin vasitəsi ilə düzəlmişdir.

Onun qəlbində Allaha iman daha da artdı. O, uzun illər idi ki, öz dini əqidələri barəsində fikirləşirdi, qəlbən günəşin Allah olduğuna inanmırdı.

Həqiqi Allah heç vaxt gizlənməz. O həmişə vardır. Amma, Bilqeys bu məsələni aşkar surətdə deyə bilmirdi. Çünki, o məmləkətin bütün insanları günəşə ibadət edirdilər. Əgər günəşin Allah və mə`bud olmadığını desəydi, onun hakimiyyəti bir an da davam gətirməzdi.

Amma, indi həqiqəti öz gözləri ilə görmüşdü. O öz qəlbi ilə Allahı müşahidə etmişdi; insanları sevən Allahı. O bildi ki, Allah hər şeyi insanın ixtiyarına qoymuşdur. Odur ki, insanın Allahdan başqa birisinə səcdə etməsi düzgün deyildir.

Bu varlıq dünyasına hökumət edən imanlı bir insandır. Küləyə əsmək əmrini verən, cin, quş və heyvanların onun ixtiyarında olduğu bu Süleyman insandır. Amma, o da Allaha şükr və tə`zim edir.

Bilqeys səmaya baxaraq mülayim səsle dedi:

«İlahi! Mən özümə zülm etmişəm. İndi isə Süleymanla birgə aləmlərin rəbbi olan Allaha iman gətirdim».

Səba padşahı Bilqeys ilk dəfə olaraq Allaha səcdə etdi. Onun bütün əsgərləri də səcdə etdilər. Süleyman şükr səcdəsini yerinə yetirdi. Həqiqətən, o, Allah məhəbbətini sərgərdan ürəklərə daxil etməyə nail olmuşdu.

AQİBƏT

Cinlər Süleymanın güc və qüdrətindən qorxurdular. Çünki, yalnız o həzrət onları iman ölkəsinə xidmət üçün hazır etmişdi.

Uzun illər keçdi. Onlar Süleyman üçün mə`bədlər düzəldir, dəryalarda bataraq mirvari və mərcan çıxarırdılar. Cinlər güman edirdilər ki, insandan güclüdürlər. Amma, Bilqeysin taxtını gətirmək yarışında, onu bir anın içində Yəməndən Fələstinə gətirməklə imanlı insan qələbə çaldı.

Onlar həmişə güman edirdilər ki, Allahın çox məxluqlarından üstündürlər. Çünki, onlar başqalarının agah olmadığı məsələrdən agah idilər.

Allah-təala onlara anlatmaq istədi ki, əgər Allah onlara ilham etməsə heç bir şey bilməzlər.

QARIŞQA

Süleyman sarayında öz əsasına söykənmişdi. Cinlər eləcə işlə məşğul idilər. Onlar hər dəfə Süleymanı gördükdə o həzrətin əzəməti ürəklərini bürüyür və daha artıq təvazökarlıqla işləyirdilər.

Süleyman Allah üçün namazını qurtardı və cinlərin işinə nəzarət etmək üçün öz ibadət mehrabını tərk etdi.

O əsasına söykənərək səhnəyə tamaşa edirdi. Cinlər işləyirdilər. Allah-təala iradə etmişdi ki, o anda Süleymanın ruhunu alsın və onun ruhu səmaya qanad çalıb, Allaha tərəf getsin.

Süleymanın bədəni bir neçə gün o halda qaldı.

Cinlər hər dəfə daxil olduqda Süleymanı görür və öz müxtəlif işləri ilə məşğul olurdular.

Həç kəs məsələnin həqiqətini dərk etmirdi. Hamı Süleymana baxır və onun ayaq üstə durduğunu görürdü.

Allah-təala özünün cin və insandan olan bəndələrinə başa salmaq istəyirdi ki, qeyb aləmindən onların xəbərləri yoxdur.

Qarışqalar mərmər döşənəcək üzərində sürüşürdülər. Həç kəs onların olmasını hiss etmirdi.

Allah-təala iradə etmişdi ki, həqiqəti öz zəif məxluqlarının birinin vasitəsi ilə bəyan etsin.

Qarışqa yerin üzərində sürünməklə özünü Süleymanın əsasına çatdırırdı. Əsanın taxtadan olduğunu hiss etdi. Ona görə də onu çeynəməyə başladılar. Süleyman isə eləcə əsasına söykənmişdi.

Qarışqalar öz işlərində artıq sə`ylə çalışırdılar. Cinlər də çalışırdılar. Bir neçə həftədən sonra qarışqalar əsanın bir hissəsini nazıqləşdirdilər. Bu zaman böyük bir hadisə baş verdi:

Süleyman yerə yıxıldı. O, mərmər döşəmənin üzərinə düşdü. Hamı onun çoxdan dünyasını dəyişdiyini və canını tapşırıldığını bildi. Cinlər bildilər ki, qeybdən xəbərləri yoxdur. Onlar Süleymanın ölümünü bilmədiklərinə görə bütün bu müddətdə eləcə işlə məşğul olublar.

Əgər o qarışqalar olmasaydılar onlar hələ çox işləyəcəkdilər.

Mö`minlər Süleymanın ölümünə görə qəm-qüssəyə batdılar. Amma, cinlər sevindilər. Çünki, onlar insana xidmət etmək işindən azad olmuşdular. Beləliklə, Süleymanın hakimiyyəti sona çatdı. Çox qərribə bir məmləkət... İnsan, cin və heyvanların bərpa etdiyi maraqlı bir mədəniyyət...

Salam olsun Süleymana; müdrək peyğəmbərə; Allaha şükr edən iman məmləkətinin padşahına.

RUHUN QAYIDIŞI

HƏZRƏT ÜZEYİRİN ƏHVALATI

Süleymanın vəfatından sonra başqa peyğəmbərlər gəldi. Amma, yəhudilər günbəgün ilahi dindən uzaqlaşdılar.

Onların mal-dövlətə, ləl-cəvahirata olan məhəbbətləri artırdı. Bütperəstlik adətləri yenidən onlara qayıtdı. Onlar Tövratın hökm və təlimlərini də dəyişdirdilər.

Ona görə də onların mübarizə ruhu zəiflədi və ölümdən qorxdular. Həyata daha çox bağlandılar. Həzrət İsanın miladından təxminən beş yüz il qabaq Babildə Büxtün-Nəsr adlı bir zalım padşah hökmranlıq edirdi. O, yəhudilərin torpaqlarına hucum etdi. Onların paytaxtı Yerusəlimi fəth edib, özlərinə divan tutdu. Şəhərləri viran etdi. Müqəddəs kitabları və həmçinin Tövrati yandırdı. Yəhudilərin müqəddəs məbədlərini viran etdi. Babilə qayıtdıqda yəhudiləri özü ilə əsir gətirdi.

Yəhudilər yüz ilə yaxın Babildə yaşadılar. O zaman Üzeyir peyğəmbər anadan oldu.

Babillə Fars arasında döyüş alovu şöhləndi. Fars padşahı Kuruş döyüşdə qələbə çalaraq, Babilə daxil oldu. Kuruş Üzeyirlə tanış oldu. Onun ədəb və əxlaqına görə o həzrətə hörmət göstərdi. Bir gün Üzeyir Kuruşun yanına gəldi və ondan istədi ki, öz torpaqlarına qayıtmaq icazəsini versin və onlar nüsxələri aradan getmiş Tövrati yazmaqla məşğul olsunlar.

Beləliklə, yəhudilər öz vətənlərinə qayıtdılar. Onlar Üzeyiri çox sevirdilər. Üzeyir yenidən Tövrati topladı və öz şərəfətli ömrünün uzun illərini bu yolda sərf etdi.

BAĞA DOĞRU

Üzeyirin şəhərin çölündə bağ və bostanı vardı. Ayrı peyğəmbərlər kimi o da həmin bağlarda özü işləyir, zəhmət çəkirdi.

O, əkin sahələrində işləyir, yer şumlayır, tarlanı suvarır və meyvələri dərir. Ağacları qoruyur və onların budaqlarını budayırdı.

Onun bağ və bostanına getmək üçün istifadə etdiyi bir ulağı vardı. Həzrət özünə aid olan heyvanı qoruyur və onunla mehriban davranırdı. Ona bir qamçı da belə vurmamışdı.

Üzeyir xeyirxah bir insan idi. Camaatla mehriban davranırdı. Onlara nəsihət verir, düzgün yola dəvət edirdi. Allahın dinini, Tövrati və yaşayış üsulunu onlara öyrədirdi.

Çox isti bir gündə Üzeyir öz ulağına minib, bağına tərəf gətdi. Bağın yolu uzaq idi. Bağa gedən yol dağılmış bir şəhərin xarabalıqlarından, qədim və dağılmış qəbirlərdən keçirdi.

Səhər vaxtı hava ürəkaçan idi. Mülayim və könül oxşayan mehlər yaşıl tarlalar tərəfdən əsirdi.

Ulaq yaşıl əkin sahələrinin arasından keçərək torpaq bir yola çatdı. O yol dağılmış bir şəhərin və qədim qəbirlərin xarabalıqlarından keçirdi. Günəş qalxmış və onun yandırıcı şüası yayılmışdı. Şəhərin xarabalıqları, dağılmış evlər və o tərəf bu tərəfə səpələnmiş daşlar göründü. Başqa bir tərəfdə dağılmış bir qəbristanlıq və bir qədər çürümüş sümük gözə dəyirdi.

Üzeyir ulağından düşdü, bir çöl ağacının kölgəsində oturdu. O, ac idi. Yorulmuşdu. Xurcunundan bir qədər çörək və bir az üzüm çıxartdı. Üzüm salxımının suyunu kiçik bir qaba tökdü. Kiçik çörək tikələrini də ora tökdü. Rahat yeyə bilsin deyərək bir az islanmalarını gözlədi.

O, qəbiristanlığa, şəhərin dağıntılarına və çürümüş sümüklərə baxır və öz-özünə deyirdi: «Bunların ölümündən on illər keçib, çoxlu külək və tufanlar bu xarabalıqlara və qəbirlərə əsib. Yay fəslində günəşin yandırıcı şüası, qışda yağış və qar bunların daha da artıq dağılmasına səbəb olmuşdur. Görəsən yüz illər öncə ölmüş bu insanlar bir daha necə diriləcəklər».

Üzeyir öz-özünə bu sözləri deyirdi. Allahın qüdrəti onun qəlbini və ruhunu doldurmuşdu: «Allah, öləndən sonra yenidən bunları necə dirildəcəkdir?»

Üzeyir yuxusuzluq hiss etdi. Kirpikləri ağırlaşdı. Xörək yeməmişdən qabaq gözlərini yumub yatdı.

Onun ulağı da bir qədər ot yedi və yuxuya getdi. Çox qərribə bir hadisə baş verdi: Üzeyir oyanmadı. Gecə çatdı. Üzeyir hələ də yuxuda idi. O, əslində dünyadan köçmüşdü. Ulağı da öldü.

GÜNLƏR ÖTÜR

Günlər və həftələr ötdü. Üzeyir öz şəhərinə qayıtmadı. Oğlanları onu axtarmağa başladılar. Amma, heç kəs onu tapa bilmədi. Bağa getdilər. Heç bir faydası olmadı. Hər halda zamanın ötməsi ilə camaat Üzeyiri unudular. Ondan sonra daha heç kəs onu xatırlamırdı.

Aylar-illər keçdi. Üzeyir öz yerində o ağacın kölgəsində dünyadan getmiş və ulağı da ölmüşdü.

Onun ulağının yalnız bir skeleti qalmışdı. Sümükləri çürümüş, onun bir hissəsi torpağa çevrilmişdi. Amma, qərribə bu idi ki, üzümün suyu eləcə təzə qalmışdı və on illər keçməsinə baxmayaraq dəyişilməmişdi.

Üzeyirin övladları dünyadan köçdülər. Onun nəvələri böyüdü. Üzeyirin itməsindən yüz il ötdü.

Üzeyiri tanıyan adamlardan yalnız yaşlı, qoca bir qarı qalmışdı. O Üzeyir itən vaxt iyirmi yaşında idi. Amma, indi onun ömründən yüz iyirmi il keçirdi.

RUHUN QAYITMASI

Bir gün göydə buludlar toplaşdılar. Göy guruldamağa, ildırım çaxmağa başladı. Yağış yağdı. Allahın öz bəndələri üçün rəhmət seçdiyi həmin anda Cəbrayıl o ağacın yanına, o şəhərin və köhnə qəbiristanlığın xarabalıqları arasına endi.

Üzeyirin ruhu onun bədənində qayıtdı. Oyandı. Yenidən - yüz il keçdikdən sonra nəfəs almağa başladı.

Üzeyir yuxudan oyandı. Ora işıqla dolmuşdu. Bir mələyin səsi eşidilirdi. O deyirdi:

-Ey Üzeyir, nə qədər yatıbsan?

Üzeyir gözlərini ovduğu halda dedi:

-Ya bir gün, ya da ondan bir qədər az.

Mələk dedi:

-Yox sən yüz il yatmışsan.

-Yüz il?!

-Bəli. Allah iradə edib ki, sənə həyat və yaşayışı qaytarsın. O səni qiyamət və qayıdış gününü qəbul etməyənlər üçün bir nişanə etmək istəyir.

Ey Üzeyir! Yeməyinə bax! On illər keçməsinə baxmayaraq hələ də xarab olmamışdır.

Ey Üzeyir! Bədənin eləcə öz halında qalmışdır və dəyişilməmişdir. Həqiqətən Allah onu qorumuşdur.

Daha sonra o mələk Üzeyirə dedi:

-Ulağına bax!

Üzeyir ulağına baxdı. Gördü ki, çürümüş sümüklərə çevrilmiş və onun bir hissəsi torpağa qarışmışdır.

-Ey Üzeyir! Yaxşı bax! İndi Allah-təala sənə ulağına həyata qaytaracaqdır.

Üzeyir təəccüblə macərəyə baxırdı. Gördü ki, çürümüş sümüklər yenidən toplaşdı. Ulağın böyük bir skeleti təşkil olundu və sonra sümüklər üzərində ətlər bitdi. Onda damarlar göründü. Sonra dəri əmələ gəldi. Tükləri əvvəlki halına qayıtdı. Bir neçə an bundan əvvəl ölü olan ulaq yenidən nəfəs almağa başladı.

Birdən ulaq yerindən qalxdı. O hündür səslə anqırır, ot axtarmağa getdi.

Üzeyir ürəyinin dərinliklərində fəryad etdi:

«Allahu Əkbər! Bilirəm ki, Allah bütün işlərə qadirdir».

Hər şey Allahın əmri ilədir. Allah hər şeyə qadir və bacarıqlıdır. Dirildir və öldürür. O Həzrət təvazö və təzim halında namaz və ibadətə başladı. Allaha olan eşq və məhəbbət və onun görüşünə olan həvəslə ağlayırdı. Üzeyir yeməyindən bir neçə tikə yedi. O həmin hadisənin güclü təsiri altına düşmüşdü. Bütün bu illər ərzində yeməyin dadı əsla dəyişilməmişdi. Üzümün suyu bir neçə saat isti bir yerdə qaldıqda dadı dəyişildiyi halda, zamanın gərdişindən bir əsr keçməsinə baxmayaraq hələ də təzə qalmışdı.

QAYIDIŞ

Üzeyir ayağa qalxdı. Ulağına minib, öz şəhərinə tərəf yollandı.

Heç şübhəsiz, ulaq nə baş verdiyini bilmirdi. Ona görə də şəhərə gedən yolu unutmamışdı.

Şəhər uzaqdan göründü. Amma, Üzeyir fikirləşdi ki, bu, başqa bir şəhərdir. Burada hər şey dəyişilmişdir; insanların xarici görkəmi, paltarları və evləri.

Üzeyirin getməli olduğu ev yox idi.

Üzeyirin macərəsi bir dastana çevrilmişdi. Atalar onu öz övladları üçün danışmışdılar:

«Pak və təqvalı peyğəmbər olan Üzeyir isti bir gündə öz bağına tərəf getdi. Amma, daha qayıtmadı. Heç kəsin ondan xəbəri yoxdur. Elə bil yer onu udmuşdur. Tövrati bilən yalnız Üzeyir idi. Tövrət aradan getmişdi. Üzeyir onu yenidən topladı. Əsil Tövratin Allahın Musaya nazil etdiyi formada olan yeganə nüsxəsi Üzeyirdə idi.»

Üzeyir şəhərin ortasında dayanıb, dedi:

-Ey həmyerlilər! Mən Üzeyirəm; Yüz il bundan öncə itən Üzeyir.

Şəhərin camaatı ora topladı. Vüqar və əzəmətli və nurani simalı bir kişi gördülər; əlli yaşlı bir kişi.

Bə`ziləri məsxərəyə başladılar. Onlar güman etdilər ki, bu kişi dəlidir. Öz-özlərinə dedilər: «Hətta əgər Üzeyir də olsa, gərək yüz əlli yaşlı bir qoca ola. Amma, bu kişi orta yaşlı və əlli yaşında bir insandır.

Üzeyir buyurdu:

-Məni evimə və övladlarımın yanına aparın!

Onların biri dedi:

-Üzeyirin övladları uzun illər bundan qabaq dünyadan köçmüşlər.

Üzeyir buyurdu:

-Nəvələrim necə? Məni onların evinə aparın.

Ömründən yetmiş il keçmiş bir kişi dedi:

-Üzeyirin nəvələrindən biri qalır. Onun səksən yaşы vardır.

Üzeyir buyurdu:

-Məni onun yanına aparın.

Baba ilə nəvə bir-birlərini gördükdə hər ikisinin üzündə heyrət və təəccüb cizgiləri göründü.

Nəvəsi dedi:

-Siz necə mənim babamsınız ki, məndən çox kiçiksınız.

Üzeyir buyurdu:

-Bu, Allahın bir mö`cüzəsidir. Allah bizə anlatmaq istəyir ki, insanı yaratmış Allah, dünyadan köçdükdən və sümüyə çevrildikdən sonra yenidən onu dirildə bilər.

Üzeyir nəvəsinin evində qaldı. O, öz həyəcanlı sərgüzəştini onlara danışdı.

Özünün şəhərin çölündə olan bağ və bostanına getməsindən, üzümlə doldurduğu iki səbətdən, şəhərin qədim xarabalıqlarından keçməsindən, necə üzümün suyunu çıxarmasından, necə yatmasından, yuxunun yüz ilə qədər uzanmasından, o və ulağı öldükdən sonra Allah-təalanın onları diriltməsindən və onları bütün insanlar üçün mö`cüzə və nişanə etməsindən söhbət açdı.

Həmin zaman yüz iyirmi yaşlı qoca bir qarı gəldi. O, Üzeyiri tanıyan yeganə insan idi. Üzeyirin itdiyi gün o iyirmi yaşında idi. O, əsanın köməyilə gəldi və dedi:

-Üzeyirdən dəm vuran bu şəxs kimdir? Halbuki, camaat onu unudublar.

Qoca qarı Üzeyirin sözlərini eşitdikdə onun səsinə yadına saldı. Amma, uzun illər nəticəsində kor olduğundan üzünü görmürdü. Ona görə də dedi:

-Əgər gözlərim görsəydi bu kişini tanıyardım.

Üzeyir Allah yanında əziz idi. Ona görə də ağlayaraq, Allah dərgahından istədi ki, onun sözlərinin haqq olmasına şahid durması üçün həmin qadına göz versin.

Allah-təala o qadının gözlərini açdı. Gördü ki, Üzeyirin qarşısında durmuşdur. -Qəribədir. Üzeyirin özüdür. Yüz il bundan öncə itən Üzeyir.

Üzeyirin nəvəsi dedi:

-Atam mənə deyib ki, Üzeyir Tövrətın yerini bilir. O, Tövrətı heç kəsin bilmədiyi bir yerdə gizlədib. Biz onu çox axtardıq. Amma, heç bir faydası olmadı. Tövrətın digər nüsxələri döyüşdə tələf olduğu üçün biz onu çox axtardıq.

Üzeyir buyurdu:

-Mən Musanın kitabının yerini sizə deyərəm. Tövrat filan yerdə Zeytun ağacının budağındadır.

Hamı ora yollandı. Köhnə bir Zeytun ağacı gördülər.

Orada çoxlu otlar bitmişdi. Üzeyir ağacla onun yaxınlığındakı arxın arasına doğru getdi. Taxta sandığı çıxarmaq üçün yeri qazdı. Sandığın çox hissəsi çürümüşdü. Amma, Tövrətın nüsxəsi hələ də sağlam qalmışdı.

Hamısı o mö`cüzəyə iman gətirildilər. Üzeyir itdikdən və bir dastana çevrildikdən sonra yenidən qayıtmışdı.

Allah-təala Üzeyirin dünyadan köçməsindən yüz il sonra onu yenidən dirilti. Dirilti ki, onu bəndələri üçün, ölüləri diriltməyə və qiyamət günü insanları hazır etməyə qadir olmasına bir nişanə etsin.

Bə`ziləri o mö`cüzəyə iman gətirildilər. Çünki, ürəkləri ölümə və ölülərin dirilməsinin haqq olmasına şəhadət verirdi. Allah hər bir şeyə qadirdir.

Bə`ziləri isə yavaşcadan deyirdilər:

-Üzeyir Allahın oğludur.

Bə`ziləri ona inanırdılar. Bə`zilərinin isə sükutları razılıqlarını göstərirdi.

Üzeyir bu sözləri rədd edərək qışqırdı:

-Mən Allahın bəndəsi və onun elçisiyəm. Allah məni sizin üçün bir nişanə etmişdir.

Üzeyirin səsi «Üzeyir Allahın oğludur» - deyə şüar verən yəhudilərin səsküyləri arasında itdi.

Onlar öz gözləri gördükləri şeyə ibadət etmək istədikləri üçün bu sözü deyirdilər.

Üzeyir dünyadan köçdü. Amma, yəhudilər ondan «Allahın oğlu» əfsanəsini düzəltdilər. Sonralar Allah-təala Həzrət Məhəmməd peyğəmbəri (s) peyğəmbərliyə seçdi. O Həzrət bu böyük həqiqəti bizim üçün ərməğan gətirdi: «Üzeyir yüz il dünyadan köçmüş və sonra Allah onu diriltmişdir».

Üzeyir Allahın peyğəmbərlərindən və onun elçilərindən biri idi. Allah-təala onu diriltmişdi ki, insanlar qiyamətə inansınlar və ona iman gətirsinlər. Amma, yəhudilər əmanəti qorumadılar. Yollarını azdılar və ürəkləri daş kimi bərkidi. İman ruhundan ayrıldılar.

Hicri Qəməri tarixi ilə yüz altmış birinci ildə Suriyanın romalı hakimi M. Antyukyus onların məmləkətinə yürüş edərək, Tövrətın nüsxələrini odladı.

Beləliklə, həqiqi Tövrat aradan getdi: Musanın gətirdiyi və Üzeyirin yenidən topladığı, onu dəyişilməkdən və təhrif olunmaqdan qoruduğu və bu yolda bütün çətinliklərə dözdüyü Tövrat.

Salam olsun Allahın peyğəmbəri, onun elçisi və mö`cüzəsi olan Üzeyirə!

YARANIŞ MÖ`CÜZƏSİ

ALİ-İMRAN ƏHVALATI

İmran qocalıb yaşlaşmışdı. Allah ona övlad verməmişdi. Həyat yoldaşı Hənnə sonsuz bir qadın idi və Allahın ona bir övlad əta etməsini arzulayırdı.

Allah-təala İmrana vəhy etdi ki, ona bərəkətli bir övlad hədiyyə edəcəkdir.

İmran sevindi və yoldaşına müjdə verib, dedi:

-Allah duamızı qəbul etmişdir. Tezliklə bizə xeyirli və bərəkətli bir övlad əta edəcəkdir.

O saleh qadın hamilə olduğunu hiss edib, çox sevindi.

Bir gün səhər Hənnə ibadətgaha getdi və o, doğulacaq körpəni Allah yolunda işləmək üçün nəzir edib, dedi:

-İlahi! Hamilə olduğumu sənin evinin xidməti yolunda azad edəcəyəm. Məndən qəbul et! Sən eşidən və bilənsən.

NƏZİR

Zəkəriyyə peyğəmbər ibadətqahda idi. Bu xəbəri eşitdikdə sevindi. Bir daha Allahın hər şeyə qadir olmasını və istədiyi insana ruzi əta etməsini xatırladı. O, mehraba daxil olub, Allah üçün namaz qıldı. Sonra isə öz dükən və mağazasına yollandı.

Günlər, həftələr və aylar ötdü. İmran dünyadan köçdü, amma, Allahın ona əta etdiyi körpəsinin üzünü görmədi.

Azad olmaq zamanı çatdı. Hənnə inanırdı ki, Allah ona bərəkətli bir oğlan uşağı əta edəcəkdir. Amma, gözlənilmədən körpəsinin gözəl bir qız olduğunu gördü.

Bu zaman o, etdiyi nəzirə necə vəfa etsin? Qız ibadətqahda xidmət edə bilərmidi? O, səməyə baxaraq dedi:

«İlahi! Körpəm qız doğuldu... Oğlanla qız eyni deyillər».

Allah-təala onun ürəyinə ilham etdi ki, bu qız böyük məqama çatacaq və tezliklə mehrab və ibadətqaha daxil olacaqdır.

Hənnə təvazö və tə`zim halında dedi:

-Mən onun adını Məryəm qoydum. Bununla onu və onun övladlarını qovulmuş Şeytanın vəsvəələrindən sənin pənahına gətirirəm.

O saleh qadın qızını Məryəm adlandırdı: Yə`ni ibadət edən və ya ibadətqahın xadimi.

Məryəm böyüdü. İbadətqaha gedib, orada xidmətçi olmaq zamanı çatdı. Orada Məryəmin tərbiyəsini kimin öhdəsinə götürəcəyi bərdə çətinlik yarandı. Bütün keşişlər onun tərbiyəsini öhdələrinə götürmək istəyirdilər. Çünki, o, saleh bir kişi olan İmranın və təqvalı qadın olan Hənnənin qızı idi.

Keşişlər razılığa gəldilər ki, Məryəmin tərbiyəsini qəbul etmək üçün püşk atsinlər. Püşk Zəkəriyyənin adına çıxdı.

Zəkəriyyə təqvalı və imanlı bir kişi idi. O, Məryəmə yüksək ehtiram bəsləyirdi. Onun vücudunda xeyir və bərəkət görürdü. Zəkəriyyə Məryəmin

xalasının əri sayılırdı. O, Məryəmin tərbiyəsini öhdəsinə götürüb, bu işlə məşğul oldu.

BƏTUL

Məryəm ətraf aləmdən təcrid olunmuşdu. O, Beytül-müqəddəsin yuxarı hissəsində kiçik bir otaqda yaşayırdı. Zəkəriyyadan başqa heç kəsin onun yanına getmək və otağına girmək icazəsi yox idi.

Məryəm tənha böyüdü; pak bir şəh damcısı kimi, buludlar arxasındakı günəş və parlaq ay kimi.

Məryəm qönçə bir gülə bənzəyirdi; ətri fəzanı dolduran bir bənövşə gülünə.

O böyüdü; lakin, hamıdan uzaq və gözlərdən kənarı.

Məryəm öz vaxtını ibadət mehrabında keçirirdi. Təvazökarlıqla Allaha namaz qılırdı. Hər gün onun ruhunda yeni həqiqətlər parlayırdı. Mələklər ətrafına fırlanırdılar. Ona müjdə verirdilər ki, Allah onu seçmiş və çirkinliklərdən uzaqlaşdırmışdır. O, sədəf içində mirvari kimi idi. Allah-təaladan başqa heç kəs onun sirlərindən xəbərdar deyildi.

QIŞDA XURMA

Soyuq bir qış günü Zəkəriyyə Məryəmin otağına getmək üçün ibadətqaha yüksələn hündür nərdivanla yuxarı qalxırdı. Onun üçün bir qədər çörək və bir az süd aparırdı.

Zəkəriyyə su arxının şır-şır səsinə bənzər bir səs eşitdi. Orada Məryəmdən başqa heç kəs yox idi. Məryəm onu seçib, pak saxlamış Rəbbi ilə raz-niyaz edirdi.

Zəkəriyyə yavaşca otağa daxil oldu. Qərribə bir səhnə gördü. O gördü ki, ətri otağın fəzasını doldurmuş bir qab təzə xurma Məryəmin qarşısındadır.

Zəkəriyyə təəccüblə dedi:

-Bunları haradan gətirdin?

Məryəm özünün parlaq mələk simalı çöhrəsi ilə və təvazökarlıqla dedi:

-Bunlar Allahın tərəfindəndir. Həqiqətən, Allah istədiyi bəndəsinə hesabsız ruzi verir.

Zəkəriyyənin bütün vücudu imanla doldu. O öz-özünə dedi:

«Allah yay meyvəsini qışın ortasında imanlı bəndələrinə ruzi edir».

Günlər ötdü. Yay fəslə çatdı. Zəkəriyyə Bətul Məryəmin görüşünə gəldi. Gördü ki, o, mehrabında Allah üçün səcdə edir və qarşısında portağal dolu bir qab vardır. Zəkəriyyə Allahın yanında belə bir məqam və dərəcəsi olan bu cavan qıza bütün vücudu ilə ehtiram göstərirdi.

Allah-təala Məryəmə lütf göstərir, ona hesabsız ruzi verirdi. O öz xörəyini otağında görürdü. Çünki, o, Allah-təalaya tapşırılmışdı. Hətta əgər acından ölsəydi də heç vaxt saleh qadın olan anasının etdiyi nəzirə görə otağından çıxmazdı.

ZƏKƏRİYYANIN DUASI

Zəkəriyyə Allah dərgahında Məryəmin məqam və dərəcəsinə gördü. O, Allahın ona qış meyvəsini yayda və yay meyvəsini qışda nəşib etdiyini bildi. Allah hər şeyə qadirdir. O istədiyi məxluquna hesabsız ruzi əta edər.

Saleh və təqvalı kişi olan Zəkəriyyə namaz qılmaq üçün ayağa qalxdı. O, Allah dərgahına dedi:

«İlahi! Öz qüdrətinlə mənə pak bir övlad əta et!»

Qəflətən mehrabın fəzasını bir nur bürüdü. Zəkəriyyə mələklərin onu çağırıldığını eşidirdi:

-Allah-təala sənə Yəhya adlı bir övladının olacağını müjdə verir. Bundan qabaq heç kəs belə adlanmamışdır.

Zəkəriyyənin arzusu qəbul olundu. O, paklıq, düzgünlük və imanda Məryəm kimi bir övlad arzusunda idi. Amma, dedi:

-Necə mən övlad sahibi ola bilərəm. Halbuki, yoldaşım doğmur və qocalmışdır.

Mələklər dedilər:

-Belədir. Allahın buyurdu ki, bu iş onun üçün asandır.

Zəkəriyyə dedi:

-Haradan bilim ki, Allah Yəhyanı mənə əta edəcəkdir?

Mələklər dedilər:

-Əlaməti budur ki, sən üç gecə danışq qüdrətini əldən verəcəksən.

Gecə çatan kimi hər şey qaranlığa qarq oldu. Zəkəriyyə hiss etdi ki, dili ağac kimi olub və qətiyyəən söz danışa bilmir. O, mehriban və bağışlayan Allaha səcdə etdi.

Allah-təala ona, uca məqama çatacaq pak bir övlad əta etdi. Zəkəriyyə ibadətqahdan çıxdı. O, camaata moizə etmək istədi. İstəyirdi onlara desin ki, Allahı unutmayın, ona səcdə edin, həmişə onu yad edin. Amma, dili öz ixtiyarında deyildi. Zəkəriyyə onlara səmanı göstərdi. Yə`ni, ey Bəni-İsrail! Orada sizin əməllərinizə nəzarət edən birisi var. Ey qövm! Allaha zikr edin və onu xatırlayın.

Üç gecə keçdi. Zəkəriyyə hələ də danışq qabiliyyətini itirmişdi. Dördüncü gün öz saleh yoldaşı Yəsabata dedi:

-Allah-təala mənə Yəhya adlı bir övladımız olacağını xəbər vermişdir.

O saleh qadın dedi:

-Yəhya? Necə də qəribə bir addır. Həm də axı mən doğmayan bir qadınam. Mən necə övlad sahibi ola bilərəm?

Zəkəriyyə dedi:

-Allah-təala hər şeyə qadirdir.

Yaradılmışların qanunları onun əlindədir. Yer və göy onun ixtiyarındadır. Bizim atamız Adəmi torpaqdan yaradan odur.

MÖ`CÜZƏ

O zaman yəhudilər daş ürəkli insanlar idilər. Gördükləri şeydən başqa bir şeyə iman gətirməzdilər. Onların bə`zisi sehlə məşğul olur, bə`ziləri isə qızıl və cəvahirat məmulatları düzəldirdilər. Amma, hamısı mal-dövləti hər şeydən çox sevirdilər.

Onlar günbəgün Musanın göstərişlərindən uzaqlaşdılar.

Ona görə də Allah-təala onları bu qəflətdən oyatmaq istədi.

Allah Zəkəriyyaya bir övlad əta etdi. Onun sonsuz həyat yoldaşı hamilə oldu. Ondən bir övlad doğuldu. Körpənin üzü iman və məhəbbət nuru ilə parlayırdı.

Hənnədən isə Məryəm adlı bir qız doğuldu. Allah-təala İmrana böyük məqama çatacaq bir övladın olmasını və`də vermişdi. Amma, İmran, övladı Məryəmi görməzdən qabaq dünyadan getdi.

Allah Məryəmi pak saxladı. Onu insanlar üçün nişanə etdi və ondan başqa bir nişanə vücuda gəldi.

MÜJDƏ

Məryəm tənha halda ibadətlə məşğul idi. Çöhrəsi nurla parlayırdı. Ürəyi ulduzların arasında pərvaz edir və göyləri seyr edirdi.

O pak və cavan qız səhər çağının şəh damcısı kimi parlayırdı. Ürəyi nur saçır. Ruhu şəffaf və lətif idi; sanki nura bürünmüş dünyalarda pərvaz edirdi.

Məryəm öz ətraf aləmindən ayrılmışdı və onunla dünya arasında kiçik bir pəncərədən başqa bir şey qalmamışdı. O, həmin pəncərədən yaşıl təpələrin arxasında olan mavi üfüqlərə baxırdı.

Birdən otağı nurla doldu. Nur halqası arasında bir cavanı gördü. Məryəm qorxaraq dedi:

-Əgər təqvalısansa, sənin şərinədən rəhimli Allaha pənəh aparırım.

O cavan dedi:

-Ey Məryəm! Mən sənin rəbbinin elçisiyəm. Gəlmişəm ki, sənə pak bir övlad bağışlayam.

Məryəm həya və utancaq halda dedi:

-Mən hələ heç kəslə evlənməmişəm. Necə övlad sahibi ola bilərəm?

Məryəm özü mö`cüzə idi. Amma, indi, tezliklə doğulacaq başqa bir böyük mö`cüzənin anası olacaqdı. O isə hələ də qız idi.

Mələklər dedilər:

-Ey Məryəm! Məsələ belədir: Rəbbin buyurub ki, bu iş mənim üçün asandır. Biz onu insanlar üçün nişanə edəcəyik. O, bizim tərəfimizdən bir rəhmətdir. Bu, sona çatmış bir işdir. Daha danışmağa ehtiyac yoxdur.

Mələk Məryəmə yaxınlaşdı və onun köynəyinə üfürdü. Məryəm hiss etdi ki, onun vücudunun dərinliklərinə böyük və çox nüfuzlu bir ruh daxil oldu.

Mələk gözdən itdi. Məryəm bildi ki, qarşıda çətin günləri olacaqdır. O böyük bir məs`uliyəti daşımalıdır.

Məryəm öz bətnində ilahi ruhu və əzəmətli bir vücudu daşıyırdı. Amma, nigaran və narahat idi ki, kim ona inanacaqdır. Camaat necə inanacaq ki, atasız uşaq doğula bilər?

Mübarək körpə Məryəmin pak bətnində inkişaf etdi. Aydın bir səhər vaxtı Məryəm yaxınlıqdakı təpələrə yollandı. O, heyrət içində idi. Amma, Allaha imanı, onun iradəsini daha da gücləndirmişdi.

Məryəm yoruldu. O bir xurma ağacının budağı yanında oturdu. Möhkəm doğuş ağrısı hiss etdi. Məryəm qışqırdı:

-Kaş bundan öncə ölüb, xatirələrdən silinseydim!

Məryəm düşünürdü ki, atasız bir övladı olduğu üçün ona kim inanacaqdır?

Birdən körpənin səsi eşidildi. O, Məryəmə müraciət edərək deyirdi.

-Anam qəmgin olma! Allah sənin üçün bir su arxı hazırlamışdır. Ondan iç və xurma ağacına söykən! Sənin üçün təzə xurma töküləcək. Onlardan ye və sudan iç. Onlar gözlərini işıqlandır.

Məryəm rahatlıq hiss etdi. Yavaş-yavaş qəlbinə daxil olan su arxı kimi idi. Amma, nigaranlıqla dedi:

-Oğlum! Camaat necə? Ey Allahın Ruhu! Camaata nə deyim?

-Ana! Onlara de ki, Allah üçün oruc tutmuşam. Bu gün heç kəslə danışmayacağam.

Mö`cüzə olan İsa doğuldu. Allahın qüdrətinə və onun insanlara qarşı rəhmli olmasına bir nişanə olmaq üçün atasız bir körpə doğuldu. Pak körpə anasının üzünə təbəssüm edirdi. Anası onu qucağına aldı. Sonra isə onu götürüb, qövmünə tərəf qayıtdı.

Məryəm təpələrdən ibadətgaha doğru endi. Camaat qərribə bir mənzərəyə şahid oldular. Öz-özlərinə dedilər:

«Məryəm özü ilə bir körpə gətirir. İmranın qızı Məryəm bir uşaqla gəlir. Hənnənin qızı Məryəm hələ evlənməyib, amma, bir körpəsi var».

-Nə olub?

-Nə oldu?

-Necə? Harada olub?

Məryəm özünün ibadətghadakı otağına yollandı.

Bu həyəcanlı xəbər hər yerə yayıldı. Dillər əzbəri oldu. Hamı təəccüb edirdi. İmanlı insanlar sakit durmuşdular. Amma, bə`zi insanlar dillərinə pis sözlər gətirirdilər.

Zəkəriyyə camaatın acı sözlərini eşidirdi. Keşişlərin qulağına da bə`zi şaiyələr çatdı. Ona görə də Zəkəriyyə ibadətghahın keşişləri ilə birlikdə Məryəmin yanına getdi.

MƏN ALLAHIN BƏNDƏSİYƏM

Məryəm ibadət mehrabında namaz qılırdı. İsa beşiyinə uzanmışdı: parlaq bir ulduz kimi... Bahar vaxtı çiçəklənən qönçə kimi... Zəkəriyyə və keşişlər otağa daxil oldular.

Onların biri kobudluqla Məryəmə müraciət edərək dedi:

-Çox çirkin bir iş görmüsən.

O birisi dedi:

-Ey Harunun bacısı! Nə atan pis bir kişi idi və nə də anan çirkin iş görə qadın!

Məryəm dayanmışdı. O öz qövmünə baxırdı. Onun çöhrəsində səmavi bir nur parlayırdı. Məryəm heç bir söz demədi. O, işarəylə körpəni göstərdi.

İnsanlar təəccüb edərək dedilər:

-Beşikdə olan bir körpə ilə necə danışmaq?

-Biz necə körpə ilə danışmaq? Beşikdə olan bir körpə söz deyə bilərmə?

Onların təəccüblə uşağa baxdıqları anda mö`cüzə baş verdi. Körpə dil açaraq hadisənin həqiqəti üzərindən pərdə götürdü. O dedi:

-Mən Allahın bəndəsiyəm. O mənə səmavi kitab vermiş, peyğəmbər etmişdir. Allah mənim və sizin rəbbinizdir. Ona ibadət edin.

Harada olsam Allah məni xeyir və bərəkətli etmişdir. O, diri olduğum müddətdə mənə namaz qılmağı və zəkat verməyi tövsiyə vermişdir.

Allah məni, anama qarşı yaxşılıq edən yaratmışdır, zalım və rüsvayçı yox.

Doğulduğum, dünyadan köçəcəyim və yenidən diriləcəyim gün mənə Allahın salamı olsun!

Bu həyəcanlı mənzərənin qarşısında Zəkəriyyə Allaha səcdə etdi. O, Allahın ruhu və onun Məryəmə əta etdiyi əzəmətli vücut olan Məryəm oğlu İsanı təsdiqlədi.

Bə`ziləri təslim oldular. Ürəkləri imanla doldu. Bə`ziləri isə eləcə hadisəyə daş ürəkləri ilə yanaşır, o mö`cüzəyə inanmırdılar.

MÖHTƏRƏM AİLƏ

Allah Zəkəriyyəyə və`də verdi ki, ona övlad əta edəcəkdir. O mö`cüzə də baş verdi. Yəhya doğuldu. Anası Yəsəbat doğmaz bir qadın idi. Amma, Allah-təala İsanı atasız yaratmışdı. O, doğmaz bir qadına da övlad verə bilərdi. Ona görə də Zəkəriyyə sevindi.

Yəhya doğuldu. Pak və imanlı bir uşaq idi. Allahı sevirdi, Allah da onu sevirdi. Zəkəriyyənin ailəsi möhtərəm və böyük ailə idi. Saleh ata, imanlı ana, ata və anasına yaxşılıq edən və insanların xeyrini istəyən uşaq.

İsa doğuldu; o həzrətin dünyaya gəlişi mö`cüzə və Allahın qüdrətinə insanlar üçün nişanə idi.

Yəhya da mö`cüzə ilə doğuldu. Çünki, anası doğmaz qadın idi. Allah ona saleh övlad əta etmişdi ki, insanlar üçün nişanə və rəhmət olsun.

Bu iki müqəddəs insan Allahın qüdrətinə və rəhmətinə iki nişanə və sübut idilər. İndi görək cavanlıq yaşlarında onlar üçün hansı hadisələr baş verdi.

Bütün bunlarla kitabın sonrakı hissəsində tanış olacağıq.

İLƏHİ MƏHƏBBƏT

HƏZRƏT YƏHYANIN ƏHVALATI

Məryəm oğlu İsa doğuldu. Mə`cüzəli uşaq dünyaya gəldi... Allah tərəfindən əzəmət və rəhmətli bir vücut... Məryəmin pəklığına inananlar, uşağın danışığını və Allahın rəhmətindən xəbər verdiyini gördükdə məsələyə inanıb, iman gətirdilər.

O zaman yəhudi cəmiyyəti fəsad, yalan və dünyapərəstlikdə qər q olmuşdu. Tövrətin sözlərinin çox az bir hissəsi qalmışdı. Yəhudilər Allahın kəlamını dəyişdirmişdilər.

Onlar bu işi öz mənafeləri və tamahkarlıqları üçün etmişdilər.

Yəhudilər maddi varlıqlardan başqa heç bir şeyə iman gətirməyən cəmiyyətə çevrilmişdilər. Kasıb və yoxsullar daha da kasıb, varlılar isə daha da varlı olurdular. Qızıl və cəvahirətdən başqa orada müqəddəs bir şey yox idi.

MİSİRƏ DOĞRU

O şəhərdə bir qiyam baş verdi. Beşiyində danışan uşaq qərribə bir uşaq idi.

Zamanın hökuməti tərəfindən bir nümayəndə gəlib, o qərribə uşaq barəsində sual-cavab etməyə başladı: Beşiyində söz danışan, insanlara öz peyğəmbərliyini və onları zülmədən qurtaracağını xəbər verən körpə barəsində.

Roma paytaxtının hökuməti nigaranlıq hiss etdi. O, şəhərlərdə nə baş verdiyini bilmək istəyirdi.

Hətta Zəkəriyyə də yəhudilərin hiylə və məkrlərində kənarda qalmadı. Onun əleyhinə planlar cızıb, Roma hökəmrənini onu öldürməyə təhrik etdilər.

Yəhudilər ürəklərində insanlara kin və düşmənçilik bəsləyirdilər. Onlar yalnız özlərini sevirdilər. Hər dəfə peyğəmbər gəlib, onlara nəsihət edərək düzgün yola də`vət etsəydi, onun əleyhinə hiylə qurar və onun qətlinə plan hazırlayırdılar.

Onların qəlbində Babilin əsarəti zamanından, yə`ni Buxtun-nəsrin Fələstini işğal etdiyi və yəhudiləri əsir edərək Babilə apardığı zamandan böyük kin-küdurət var idi. O zamandan dünyaya hakim olmaq üçün plan çəkirdilər. Onlar Tilmut adlı bir kitab yazdılar və dedilər:

«Bu kitabın hörmət və müqəddəsliyi Tövrətdən üstündür».

Hətta Tövrətdə onların məkr və hiylələrindən uzaq qalmadı. Onlar ilahi kəlamı və Allahın elçisi olan Musanın şəriətini dəyişdirdilər.

Ona görə də İsa atasız doğuldu. O, atasız doğuldu ki, bir mə`cüzə olaraq, Bəni-İsraili düzgün yola də`vət etsin.

Yəhudilər, peyğəmbərlərin insanların xeyrini istədiklərini bildikləri halda, onları yalançı adlandırırıdılar.

Məryəm uşağı üçün qorxdı. Yəhudilərin məkr və hiyləsindən çəkindi. O, Roma dövlətinin nümayəndəsi tədqiqat aparmaq üçün gəldiyi zaman Misrə qaçmaq fikrinə düşdü.

Bir gecə Məryəm İsa Ruhullahı - o əzəmətli vücutu götürüb, öz vətəninə tər k edərək, Misrə yollandı. Onlar uzun illər orada yaşadılar.

SƏMAVİ KİTAB

Zəkəriyyənin oğlu Yəhya hələ uşaq ikən hamını təəccübə salırdı. İnsan ona baxdıqda çöhrəsində iman nurunu görürdü. Onun gözlərində peyğəmbərlərin əzəmət və vüqarı parlayırdı.

Bir gün uşaqlar onun yanına gəlib, dedilər:

-Gəl birgə oynayaq.

O isə ədəblə cavab verdi:

-Mən oynamaq üçün yaranmamışam.

Həmin uşaqlıq çağından çox şeyləri dərk edirdi: Məryəm möc`üzə uşağı ilə nə üçün qaçdı? Niyə yəhudilər cəhalət, nadanlıq və azgınlıqda qərq olublar? Niyə kafir romalılar onlara hakim olublar?

Bütün bunlar ona görə idi ki, Bəni-İsrail haqq dindən uzaqlaşmışdı.

Çünki, onlar peyğəmbərlərə kafir olmuş və öz şəxsiyyətlərinə pərəstişə düçar olmuşdular.

Yəhya böyüyüb, igid bir cavana çevrildi. O, açıq-aşkar deyirdi:

«Kimin iki paltarı varsa, onların birini paltarı olmayana versin!

Xörəyi olanlar aclara yemək versinlər!

Heç kəsə zülm etməyin və heç kəsə böhtan atmayın!

Allahın yolu aydın və düzdür. Ondan azmayın!»

HERODİS

O zamanlar Şamda Romanın Herodis adlı hakimi hökmranlıq edirdi. O, bütpərəst və fasiq bir insan idi.

Herodisin qardaşının gözəl bir həyat yoldaşı vardı. Herodis onu zorla özünə yoldaş etmək üçün qardaşından aldı. Heç kəs onun bu işinə e`tiraz etmədi. Yalnız Yəhya qəsb edən insana dedi:

-Bu iş düzgün deyil! Sən belə bir iş görə bilməzsən!

Yəhya sakit qalmadı. Herodisi pis işlərinə görə ittiham edərək ifşa edirdi.

Herodis Allahın peyğəmbərini həbs etmək fərmanını verdi. Mə`murları onu tutdular. Onu zindana saldıqları zaman qorxmadı. Heç kəsə kömək üçün müraciət etmədi. O, şücaətli və qəhrəman bir insan idi. Zindanda da fəryad edərək deyirdi:

«Məndən sonra daha güclü birisi gələcəkdir. Onun dövründə rəhmət hər yeri bürüyəcək. Zənbaq gülləri çiçəklənəcək. Kor gözlər işıqlanıb, günəşi görəcək və kar qulaqlar eşidəcəkdir.

BAYRAM MƏCLİSİ

Herodis böyük bir bayram məclisi qurmuşdu. O məclisdə qadınlar rəqs edir, kişilər şərab içirdilər. Kasıb və yoxsul insanlar sarayın bayırında acından ah-nalə edirdilər. Onlar zülm altında əziyyət çəkir və soyuqdan titrəyirdilər.

Məhrum və yoxsul camaat çılpaq idi. Onların bədənələrini örtmək üçün heç bir paltarları yox idi. Amma, hakim Herodis əyninə ipək paltar geyinmiş, qızıl, gümüş və qiymətli bəzək daşları ilə bəzənmiş taxt üzərində oturmuşdu.

Zindanın divarları arxasından isə Yəhyanın səsi ucalırdı:

-Ey Herodis! Ey zalım! Ey işğalçı! Ərli bir qadınla evlənmək sənə halal deyil. Bayram salonu cavan qız və kişilərlə dolu idi. Avaz və musiqi səsi ucalırdı. Herodis taxt üzərində oturmuşdu. Yeni həyat yoldaşı onun yanında idi. Onun gözlərindən hiylə, fəsad və şər qığılımları saçırdı.

Herodis uzun müddət saxlanmış şərab camlarını başına çəkirdi. Bu zaman saraya rəngli ipək paltarları ilə öyünən gözəl bir qız daxil oldu.

Birdən Herodis ayağa qalxdı. O, yeni yoldaşına müracit edərək dedi:

-Qızın çox gözəldir.

O qadın hiyləgərliklə dedi:

-Qızım Salumi sənin üçün rəqs edəcəkdir.

Hakim məst halda dedi:

-Mənim üçün?

-Hə, sənin üçün.

Salumi yaxınlaşdı. İşvə və nazla dedi:

-Mən sənin üçün rəqs edəcəyəm.

Hakim qışqırdı:

-Məmləkətimin yarısını sənə bağışlayıram.

-Yox. Mən nə qədər istəsəm.

-Nə qədər istəsən sənə verəcəyəm.

Salumi çıpaq ayaqları ilə oynamağa başladı.

-Herodis ona vurulmuşdu. O, şərab camlarını başına çəkirdi.

Yəhudi qadın dedi:

-Salumini sənə verirəm.

Herodis şadlıqdan dəli olmuşdu.

Salumi yaxınlaşdı. O dedi:

-Nəyi mən istəsəm?

Herodis ona vurğunluqla qışqırdı:

-Nə istəyirsən de! Məmləkətimin yarısını sənə bağışlayıram.

Salumi əf i ilan kimi burula-burula oynadığı halda dedi:

-Mən Yəhyanın başını istəyirəm: Zəkəriyyə oğlu Yəhyanın.

-Yox! Yox! Başqa nə istəyirsən istə. Tax-tacımı sənə verərəm.

Anası fəsad və şərlə dedi:

-Yəhya sənə Salumi ilə evlənməyə icazə verməyəcək.

-Yəhya mənim səadətimin qarşısını alacaq?

-Hə! Yəhya.

Salumi dedi:

-İstəyirəm mənim üçün qızıl bir teştdə Yəhyanın başını gətirəsən.

Herodis əl çalır və şadlıq edirdi. Gözləri şərlə qaynayırdı. Avaz və musiqi dayandı.

Herodis qışqırdı:

-O məhbusu mənim yanıma gətirin! Yəhyanı bura gətirin!

Balaca qızlar salondan qaçdılar. Bayram salonu dəhşətli bir məhkəməyə çevrildi.

Mə`murlar Yəhyanı gətirdilər. Onu zəncirlə bağlamışdılar. Çöhrəsi səmavi nurla parlayırdı. Ağ bulud parçası kimi işıq saçırdı.

Herodis qışqırdı:

-Mən bu qadınla evlənirəm. Mən bu məmləkətin hökmranıyam.

Yəhya qəzəblə buyurdu:

-Belə bir iş sənin üçün halal deyil.

Herodis qışqırdı:

-Tezliklə bu qadının qızı ilə də evlənəcəyəm. Salumi ilə evlənəcəyəm.

Yəhya qışqırdı:

-Olmaz! Kişi ərli qadınla evlənmə bilməz. Kişi öz qadınının qızı ilə evlənmə bilməz.

Herodis kinlə qışqırdı:

-Başını bədəmindən ayıracağam ki, səsin kəsilsin.

Yəhya elə qışqırdı ki, sarayın divarları lərzəyə düşdü:

-Sənin üçün halal deyil. Sənin icazən yoxdur.

Herodis qışqırdı:

-Cəllad, cəld onun boynunu vur!

Beləliklə zülm qılıncı Allahın peyğəmbərinin başını kəsmək üçün havaya qalxdı. Dəhşətli bir hadisə baş verdi: Yəhyanın başı mərmər daşlar üstündə dığırlandı. Amma, hələ də ondan səs eşidilirdi:

-Sənin üçün halal deyil. Sənin üçün halal deyil. Sənin üçün ha lal de yil...

Herodis qorxdı. Üzünü adamlarına tutub, məş`əlləri söndürmələrini və onun yanına gəlmələrini əmr etdi.

Yəhya şəhid oldu. Amma, sözləri hələ də sarayın içində və şəhərdə eşidilirdi.

Yəhya özündən sonra gələcək peyğəmbərlər barəsində xəbər vermişdi. O, həzrət İsanın peyğəmbərliyini təsdiq edən və onun gəlməsini xəbər verən ilk insan idi.

Allah-təala Qur`anda buyurmuşdur:

«Salam olsun ona (Yəhyaya), doğulduğu, dünyadan getdiyi və diriləcəyi gün».

Həzrət Məhəmməd peyğəmbər (s) bu barədə buyurmuşdur:

«Qiyamət günü heç kəs Allahla günahsız halda görüşməyəcəkdir, Zəkəriyyə oğlu Yəhyadan başqa».

Həmçinin buyurmuşdur:

«Zəkəriyyə oğlu Yəhyadan başqa, Adəmin övladları arasında günah və ya günah fikri etməyən bir kəs yoxdur».

Həzrət İsa Məsih Yəhyanın şəhid olmasını eşitdikdə çox qəmgin olub buyurdu:

«Zəkəriyyə oğlu Yəhyadan üstün bir kəs anasından doğulmamışdır».

MƏSİHİN QAYIDIŞI

Herodis öldü. Amma, fəsad və şər işləri hələ də davam edirdi. Yəhudilər azğınlıq içində idilər.

Məryəm oğlu İsa Fələstinə qayıtmaq qərarına gəldi. O, əziz anası ilə birgə bu gün Nasirə adlanan Əl-cəlil dağlıq məntəqəsində bir kənddə sakin oldu. Orada vəhy mələyi ona nazil olub, ilahi risalətin təbliğinə fərman verdi.

Sonrakı hissədə İsanın başına gələn hadisələrlə tanış olacağıq.

ALLAHIN RUHU

HƏZRƏT İSANIN ƏHVALATI

O, Beytül-müqəddəsdə mə`bəddə oturmuşdu. Ömründən otuz il keçirdi. Hündür, arıq, ayaq yalın idi. Yun köynək geyinmişdi. Öz ümmətinin taleyi barəsində fikirləşirdi.

İbadətgahdan çıxıb, təpələrə doğru getdi. Çobanlar öz qoyunlarını otlaqdan qaytarırdılar. Günəş qüruba yaxınlaşmışdı. Məsih Bəni-İsrail barəsində fikirləşir və öz-özünə deyirdi:

“Yollarını azan bu insanları necə yola gətirə bilərəm?”

Günəş batdı. Çobanlar evlərinə, qoyunlar tövlələrinə, quşlar yuvalarına, uşaqlar analarının qucaqlarına qayıtdılar. Amma, Məsih qayıtmadı. Niyə? Çünki, onun evi yox idi.

O, çöllərdə yatırdı. Qar və yağış yağdıqda dağların mağaralarına gedirdi. Acdıqda yerdə bitən ot və ələflərdən yeyib, özünü doyururdu.

Beləliklə, Məsih azad və tərki-dünya idi. Allahdan başqa heç kəsdən qorxmurdu. O, başı uca yaşayırdı. Çünki, bu dünyanın heç bir şeyinə bağlı deyildi.

Gecə çatdı. Yatmaq vaxtı gəldi. İsa bir daşı başının altına qoydu və yatdı. O, böyük səmaya, ulduzla dolu asimana baxırdı.

Birdən bir mələk zahir oldu. Nuru hər yeri doldurmuşdu. Mələk dedi:

-Allah sənə risaləti təbliğ etməyə fərman verir.

Məsih Allahın fərmanını icra etmək üçün ayağa qalxdı. Müqəddəs ruh onun köməyi idi. Allah onunla və onun yardımçısı idi.

SƏMAVİ E`LAN

Bazar insan kütləsi ilə dalğalanırdı. İsa səmavi xəbəri e`lan etmək üçün orada dayandı. O, şücaətlə e`lan etdi:

-Ey Bəni-İsrail! Mən Allahın sizə göndərdiyi elçisiyəm. Məndən qabaq gələn kitabı təsdiq edir və məndən sonra gələcək Əhməd adlı peyğəmbər barəsində sizə şad xəbər verirəm.

O zaman Fontius Flatus Fələstinin hakimi idi. Orada hökumət padşahlıq idi. O, vilayət hakimlərini mə`mur etmişdi ki, böyük imperiyanın təhlükəsizlik və asayişinə xələl gəlmədən, onlara tabe olan şəhərlərdəki insanların istək və çətinliklərini həll etsinlər.

Hakim, şəhərlərində baş verən hadisələri yaxından izləyirdi. Bir gün ölkəsinin vəziyyəti barəsində ona bir mə`lumat verdilər. Ona dedilər ki, İsa adlı bir cavan Allahın elçisi olduğunu iddia edir. İnsanları Allahın verdiyi və ruhun bulaşmasına səbəb olan şeylərdən uzaq olan fitrətlərinə qayıtmağa də`vət edir.

Yəhudi keşişlər Məsihin də`vətindən narahat olan ilk insanlar idilər. Niyə? Çünki, Məsih insanları kasıb və yoxsullara qayğıkeşliyə, acları doyurmağa də`vət edirdi. Çünki, Məsih buyururdu: «Keşişlər Tövrəti dəyişiblər». Çünki, keşişlər məhrum insanları aldadır, onların mallarını nəzir adı ilə alırdılar.

O dövrdə yəhudilərin bəziləri qiyamət gününə və ölümdən sonrakı yaşayışa inanmırdılar. Hesab, cəza və savaba imanları yox idi. Amma, onu açıq surətdə və pərdəsiz demirdilər. Onlar zahirdə özlərini dindar göstərir, amma, ürəklərində azgın idilər. Zahirdə imanlı olduqlarını göstərir, lakin, öz küflərini gizlədirdilər.

QARŞIDURMA VƏ KEŞMƏKEŞ

Keşişlər İsa əleyhinə öz mübarizələrinə başladılar. Onlar şayiə yaymaqla həzrəti kafir olmasında ittiham edirdilər.

Qəzəblə fəryad edib, deyirdilər:

-Əgər o peyğəmbədirsə, bəs mö`cüzəsi hardadır? Musanın çoxlu mö`cüzələri var idi. Amma, İsa heç bir mö`cüzə gətirməmişdir.

Məryəm barəsində də pis sözlər deyirdilər. Pak qəlbli və iffətli olduğu halda, onu pis töhmətlərlə ittiham edirdilər.

İsa Bəni-İsraili maddi-maraqların əsarətindən qurtarmaq üçün mənəviyyata dəvət edirdi.

Onların biri dedi:

-Ruh bizim damarlarımızda axan qanlardır.

Məryəm oğlu İsa buyurdu:

-Ruh Allahın yaratdığıdır.

Onlar deyirdilər:

-Ey İsa! Biz sənə nə dediyini anlamırıq.

Məsih əyildi. Bir ovuc palçıq götürdü və dedi:

-Bunlar nədir?

Bir ovuc palçıqdır.

-Onda ruh varmı?

-Yox.

-İndi mən bu palçıqdan bir quş düzəldəcəyəm. Ona üfürdükdə Allahın izni ilə bir quşa çevriləcəkdir.

Onlar təəccüblə dedilər:

-Məqsədin nədir?

-Məqsədim budur ki, mən ona üfürüb, Allahın izni ilə onu quşa çevirə bilərəm. Çünki, həyat bağışlayan Allahdır. O hər bir işə qadirdir.

O anda İsa bir ovuc palçıqdan quşa oxşar bir qəlib düzəltdi. Qəlib tamamlandı. Həzrət o palçıq qəlibə üfürdü. Birdən bir ovuc palçıq ağ bir göyərçinə çevrildi. Qanad çaldı və mavi səmada uçmağa başladı.

Məsihin vücudu qüdrətli Allah və yaradıb təsvir edən Xəliq qarşısında təzim etdi.

HƏVARİLƏR

Görəsən Bəni-İsrail İsayə iman gətirdimi? Onlar Allaha təslim oldular mı? Yox. Keşişlərin kinləri daha da artdı. Onlar sadələvh insanlar arasında şayiə yayır və İsanı kafir bir cavan adlandırırıdılar.

Onlar o həzrətin qətl planını hazırladılar. İsa (ə) hiss etdi ki, onların gözlərindən küfr yağır. Ona görə də fəryad edib buyurdu:

-Allah yolunda kim mənim köməyim ola bilər?

On iki həvari ayağa qalxıb dedilər:

-Biz Allahın köməkçiləriyik. Allaha iman gətirdik. Sən də şahid ol ki, biz Allahın əmrinə təslimik. Sonra isə üzlərini göyə tutub, dedilər:

«İlahi! Sənin nazil etdiyinə iman gətirdik. Elçinə itaət etdik. Bizi azgın insanlar sırasına salma!»

AZİR

İsanın Azir adlı bir dostu vardı. Onu çox sevirdi. O, imanlı bir cavan idi. Bir gün İsa əhvalını soruşmaq üçün Azirin evinə getdi. Anası ağlayaraq çıxdı və dedi:

-Azir dünyadan köçüb və üç gün qabaq torpağa tapşırılmışdır.

İsa buyurdu:

-Onu görmək istəyirsənmi?

O cavanın imanlı anası dedi:

-Hə, ey Allahın Ruhunu!

-Sabah gələm və Allahın izni ilə onu dirildərəm.

Səhər tezdən İsa gəlib, o cavanın anasına buyurdu:

-Mənimlə oğlunun qəbrinin başına gəl.

Məryəm oğlu İsa qəbrin qarşısında dayandı. Başını göyə qaldırıb, həyat bağışlayan Allahın dərgahına ağladı və sonra ürək yanğısı ilə səslədi:

-Ey Azir! Yuxudan oyan!

Birdən torpaqlar kənara çəkildi. Qəbir yarıldı. Azir torpağın içindən çıxdı. Ana övladını qucaqladı. Gözlərindən sevinc yaşları axdı.

Məsih o cavana buyurdu:

-Ananla qalmaq istəyirsənmi?

Azir dedi:

-Bəli, ey Allahın seçilmiş məxluqu.

Məsih buyurdu:

-Allah-təala sənə yenidən ömür əta etmişdir. Tezliklə, evlənəcəksən. Allah sənə saleh övladlar verəcəkdir.

SƏMAVİ YEMƏK

Allah-təala həvarilərə vəhy etdi ki, mənə və mənim elçimə iman gətirin. Dedilər:

«İman gətirdik. Sən də şahid ol ki, biz Allahın əmrinə təslimik».

Həvarilər Məryəm oğlu İsanın ətrafına toplaşdı, onu təsdiq etdilər. Onlar peyğəmbəri müdafiə etmək üçün hazır oldular. Onlar kiçik bir qoşun, lakin çox güclü və qüdrətli idilər.

Məsih dünya və axirətdə dəyərli məqama malik idi. O, iman cəhətindən elə bir məqamda idi ki, Allahdan nə istəsəydi, duası qəbul olardı.

İsanın istəkləri insanların Allaha iman gətirməsi və Allahın verdiyi öz fitrətlərinə qayıtmaları üçün idi.

O, çox sə`ylə qoyunlarının bir-birindən ayrılmamasına çalışan pak qəlbli və mehriban bir çobana bənzəyirdi. Olmaya canavar onları yeyələr! Bəni-İsrailin yoxsul və məhrum insanları itmiş qoyunlara bənzəyirdilər. Münafiq kişiler isə canavar kimi idilər. Kasıb və yoxsulları oğurlayıb, ruh və canlarında Məsihin risalətinə olan iman nurunu məhv edirdilər.

Bir gün Məsih həvarilərlə birgə yaxınlıqdakı təpələrin yanından keçirdi. O, Allaha imanı insanların arasında yaymaq istəyirdi.

Bir su bulağının yaxınlığında oturdu. Həvarilər də onunla oturdular. Məsih onların ayaqlarını yumağa başladı. Həvarilər onun bu qəribə işinə təəccübləndilər. O həzrətə dedilər:

-Ey Allahın elçisi! Niyə belə edirsən?

Məsih çox təvazökarlıqla buyurdu:

-Sizdən istəyirəm ki, insanlarla belə rəftar edin! Mənim sizinlə rəftar etdiyim kimi. Mən sizə xidmət göstərdiyim kimi siz də insanlara xidmət göstərin.

Həvarilər acmışdılar. Amma, Məsih acdığı zaman bir qədər çöl otlarından yeyir və aclığı dəf edirdi.

Amma, həvarilər bu işi görə bilmirdilər. Yalnız Məsih dünyaya rəğbətsiz insan idi. O özünü, nəfsi istəklərinə hakim olmağa alışdırmışdı.

Həvarilər öz aralarında danışdılar. Palçıqdan quş qəlibi düzəldən, sonra ona üfürüb, quşa çevirən, Azirin qəbri başında dua edib, onu dirildən Məsih Allahdan bizim üçün səmədan yemək göndərməsini istəyə bilər. Ona görə də dedilər:

-Ey Məryəm oğlu İsa! Sənin Rəbbin bizim üçün göydən yemək göndərə bilərmi?

İsa çox narahat oldu. O dedi:

-Bunlar Allahın qüdrətinə şübhəmi edirlər?

Onlara xəbərdarlıq edərək buyurdu:

-Əgər imanınız varsa Allahdan qorxun.

Dedilər:

-Biz istəyirik o yeməkdən yeyək. Bilirik ki, sən bizə doğru deyirsən. Biz bu işə şahidik. Amma, bizim qəlblərimiz daha çox arxayın olsun deyə bu istəyi etdik. İnsanların qarşısında bu mö`cüzəyə şəhadət verəcəyik. Bu özü, sənin risalətinin doğruluğu üçün yeni bir sübut olacaqdır. Həm də səmavi yeməkdən yeyib, bərəkət götürmək istəyirik.

İsa sakit oldu. Amma, nurani çöhrəsi kədərləndi. Gözlərindən səmavi nur parlayırdı. Məsih asimanların Rəbbinin dərgahına səcdə etdi. Sonra başını göyə qaldırdı. O pak vücudunun dərinliklərindən səsləndi:

«İlahi! Bizim üçün səmavi yemək göndər ki, əvvəlimiz və axırımız üçün bayram və həmçinin səndən bir nişanə olsun. Bizə ruzi əta et! Sən ən yaxşı ruzi verənsən.»

Göydə bir nur parlayıb, o məkanı bürüdü. İsa və həvarilər ürəklərinin dərinliklərinə gedən dəhşətli bir səs eşitdilər. O, ilahi vəhyin səsi idi. Onlara buyurdu:

-Mən bu yeməyi sizin üçün göndərirəm. Amma, əgər bundan sonra sizin biriniz kafir olsa ona elə əzab edəcəyəm ki, heç kəsə belə əzab etməmişəm.

Səmavi yemək nazil oldu. Onda ürək açan ruzi və bərəkət vardı. Çörək və ətlə dolu idi. Yeməyin ətri fəzanı bürümüşdü. Aclar və yeməyi üçün heç bir şeyi olmayanlar Məryəm oğlu İsanın yanına gəldilər ki, onlara da yemək yedirsin. Onlar da ləzzətli və ətirli yeməkdən yesinlər. Yedilər və doydular.

O gün bütün camaat ən dadlı və ləzzətli yemək yedilər.

DƏNİZİN SAHİLİNDƏ

Bir gün Məsih məhrum və yoxsul insanların görüşünə getdi. Balıqçı o həzrəti görərək qışqırdılar:

-Müəllim gəldi!

Onlar niğaran yaşayırdılar. Çünki, öz torlarını dənizə salsalar da onlara heç bir şey nəsisib olmamışdı.

Onların bə`zisi sahilin yanında oturmuşdular. Bə`zisi balıq ovlayan qayıqlarda mə`yus halda dənizə baxır, bə`ziləri isə yelkənləri dolayırdılar. Ümitsizlik hər yeri bürümüşdü.

İsa qayıqların birinə mindi. Ovçulara yenidən ov üçün hazır olmalarını tapşırırdı. Yelkənlər yenidən qaldırıldı. Qayıqlar Məsihin qayığının arxasınca hərəkətə gəldilər.

Qayıqlar dənizin bir nöqtəsində dayandılar. Məsih ovçulara işarə etdi ki, öz torlarını suya atsınlar. Gözlənilmədən torlar balıqla doldu. Yenidən atdılar. Yenidən balıqla dolu torları çölə çıxartdılar. Beləliklə qayıqlar balıqla doldu.

Ovçular şən mahnılar oxuya-oxuya qayıdıb, verdiyi ne`mətlərinə görə Allaha şükür etdilər.

ŞƏFA

Bir gün həvarilərin biri Həzrət Məsihi öz evinə də`vət etdi. Həzrət onun də`vətini qəbul edib, onlara getdi. Yolda Məsih hərəkət edən və camaatın məsxərə etdiyi bir cavanı gördü. O cavan kar idi. Heç bir eşitmədiyindən bir söz də deyə bilmirdi. Heyrətlə insanlara baxırdı. Onlarsa ona gülürdülər.

Məsih əllərinin içini məhəbbətlə onun başına və qulaqlarına çəkdi. Mö`cüzə baş verdi. O cavan ilk dəfə olaraq eşitməyə başladı.

Camaatın istehza dolu sözləri bu macərəyə təəccüb edən ifadələrlə əvəz olundu. Bə`ziləri Məsihə iman gətirib, o həzrətin adamlarına qoşuldular.

Məsih dostunun evinə gedən yolunu davam etdirdi.

Səhər çağı Məsih qapısının döyüldüyünü eşitdi. Daşlar dayanmadan qapıya vurulurdu.

Həzrət çölə çıxdı. Dəri xəstəliyinə düçar olmuş bir kişini gördü. Camaat ona daş ataraq şəhərdən çıxmağa məcbur edirdilər.

Uzaqdan ona daş atırdılar. Ona olan nifrətlərini bildirirdilər. Məsih mübarək əlini onu üzünə çəkdi. Duzun suda əridiyi kimi dəri xəstəliyinin əlamətləri də ondan getdi. O cavanın çöhrəsində sevinc göründü. Camaat Həzrət Məsihə tərəf qaçıb, ondan bərəkət götürdülər.

HİYLƏ

Məsih kasıb və yoxsul, məhrum və yazıq insanlara görə belə yaşayırdı. O, insanları nura doğru çağırırdı. O, mübarək Məhəmməd peyğəmbərin (s) gəlişini onlara xəbər verirdi. Onu Mü`əzzi (İzzət verən, mö`minləri əsarətdən qurtaran) adı ilə yad edərək deyirdi:

«Tezliklə atanın («ata» sözü təhrif olunmuş incillərə sonradan əlavə olunmuşdur – tərcüməçi) mənim adımla göndərəcəyi müqəddəs ruhun Mü`əzzisi hər şeyi sizə öyrədəcək. O mənim sözlərimi sizin yadınıza salacaqdır».

O həzrət Allah-təalanın Tövratda Musaya buyurduğunu onlar üçün oxuyurdu:

«Sənin kimi onların arasından bir peyğəmbəri seçəcək və sözümü onun dili ilə bəyan edəcəyəm. O sifariş etdiyim hər şeyi onlara deyəcəkdir».

Ona görə də yəhudilər düşmənçilik edirdilər. Onlar camaatı Məsihi öldürmək üçün təhrik edirdilər. Onun bərəsində şayiə yayıb, deyirdilər:

-O cadugərdir və həzrət Musanın dinindən çıxmışdır.

Bir gün yəhudilər ibadətgaha tərəf getdilər. Məsih həvarilərlə orada idi. Onlar Məsihi öldürmək istəyirdilər.

Hökumət mə`murları işə qarışdılar. İsanı tutmaqda hakim Filatosun məqsədi fasiq yəhudiləri himayə etmək, İsanın fikir və peyğəmbərliyi bərəsində araşdırma aparmaq idi.

Məsih mə`murlar tərəfindən saraya gətirildi. Onun arxasınca səs-küy qalxdı. Filatos nigaranlıq və qəzəbləri bərəsində onlarla söhbət etmək üçün saraydan çıxdı. Onlar hər tərəfdən qışqırırdılar:

-O kafirdir.

-Dinsizdir.

-Xəyanətkardır.

Gözətçilər sarayın qapılarını bağladılar. Filatos diqqətlə Məsihin çöhrəsinə baxdı. İsanın gözlərindən səfa və səmimiyyət yağırdı. Öz-özünə dedi: «Belə bir cavan mütləq parlaq düşüncələrə sahib olmalıdır».

Buna görə də Filatos üzünü həzrətə tutub dedi:

-Bə`ziləri deyirlər ki, sən camaatı hökumətin əleyhinə təhrik edirsən.

Məsih özünə e`timadla dedi:

-Mən camaatı ruhlarına qayıtmalarına də`vət edirəm. Də`vət edirəm ki, insan öz qardaşına ehsan və yaxşılıq etsin, yeganə Allaha ibadət etsin.

Filatos yunan fəlsəfələrinin bə`zi məzhəbləri bərəsində mə`lumata malik idi. Ona görə də İsanın fikir və düşüncələrində Roma hökumətinə təhlükə yaradacaq bir şey görmədi. O, sarayın qapılarını açıb, Məsihi azad etdi.

Amma, yəhudilər şayiə yaydılar ki, hakim Məsihin fikirlərinin tə`siri altına düşmüşdür. O, padşaha xəyanət etmək istəyir.

Onlar çirkin və nanəcib insanlar idilər. Onlar təkcə şayiə yaymırdılar, həm də məktublar yazıb, Romaya göndərirdilər və padşahdan o hakimi vəzifəsindən uzaqlaşdırmağı xahiş edirdilər.

Beləliklə, hərc-mərc bütün ölkəni bürüdü. Hakim işlərin onun əleyhinə başa çatacağından qorxaraq, yəhudilərlə razılığa gəldi və onları Məsihin barəsində azad buraxdı.

Kin və düşmənçilikdə yanan yəhudi və keşişlər canavar kimi Məsihin axtarışında idilər. Onlar dişləri ilə onu parçalamaq istəyirdilər. Amma, günahına görə yox, onun insaniyyətinə görə. Allahın Musaya nazil etdiyi dinə bənzər həqiqi bir din gətirdiyi üçün.

Yəhudi keşişlər hay-küylə Məryəm oğlu İsanı tutmaq barəsində söhbətə başladılar.

Casuslar hər yerdə o həzrəti axtarırdılar. Məsihin gizlənməsi onların nigaranlığına səbəb olmuşdu. Çünki, o həzrətin vücudu onların mənafeləri üçün çox böyük təhlükə sayılırdı.

Keşişlər həzrət Məsihi tapan və onu tutmaq üçün onlara məlumat verən adamlara hədiyyə və mükafatlar təyin etdilər.

MƏSİHİN ƏZİYYƏTLƏRİ

Məsih və anası çox əzab-əziyyətlərə dözdülər.

Yəhudilər İsanın doğulduğu ilk günlərdən Məryəmə əziyyət verirdilər. Onların ürəkləri Allahın möcüzəsi ilə dirilmək əvəzinə Məryəmi pis işlərlə ittiham edir və deyirdilər: «İsanın atası Yusif Nəccar adlı bir kişidir».

İsa böyüdükdən və Allahın risalətini öhdəsinə götürdükdən sonra hər yerdə onu təzyiqlə altında saxladılar. Onlar indi hökuməti onu öldürməyə təhrik etmişdilər. Onlar hakimi padşaha xəyanət etməsində ittiham edirdilər.

Yəhudilər o həzrəti öldürməkdə yaşıl işıq aldılar. Hər yerdə onu axtarmağa başladılar. Roma hakimi də onu tutmaq və dar ağacından asmaq üçün əsgərlərdən ibarət bir dəstə təyin etdi. Bəs İsa harada idi?

Məsih bəzi həvarilərlə bağda gizlənməmişdi. Yemək yedikdən sonra həzrət ayağa qalxdı ki, öz ardıcılılarına təvazö və təvazökarlıq barəsində dərs versin. Onların əllərini yudu və buyurdu:

-Mən bu işi etdim ki, sizin üçün nümunə olsun. Siz də insanlarla təvazökarcasına rəftar edin.

O gecə Məsih xəyanət hiss etmişdi. Buyurdu:

-Sizə xəbər verirəm. Tezliklə çoban gedəcək və qoyunlar tənha qalacaqlar. Xoruz üç dəfə banlamazdan əvvəl sizin biriniz mənə kafir olacaqdır.

Həvarilər bir-birlərinə nəzər saldılar. Yəhuda Esxəryutinin gözlərindən xəyanət qığılcımı saçdı.

O qış gecəsində hava çox soyuq idi. Hamı yuxuya getdikdə Yəhuda yavaş-yavaş çölə çıxdı. O, qızıl və ləl-cəvahirat barəsində düşünürdü. Tezliklə əlinə yetişəcək mükafat barəsində fikirləşirdi. Ona görə də keşişlərin xəbər gözlədikləri ibadətgaha doğru getdi.

Yəhuda böyük keşişin qulağına yavaşca nə isə deyib, bir ovuc qızıl sikkə aldı. Xoruz üç dəfə banladı. Kahinlər romalı əsgərlərə fərman verdilər ki, Yəhuda Esxəryutiyə birgə getsinlər.

Yəhuda üzünü örtmüşdü ki, heç kəs onu tanımasın. O hərəkət etdi. Əsgərlər də onun ardınca hərəkət etdilər. Camaat məsələdən xəbərdar oldular. Hay-küy qalxdı. Onlarla məmur bağa daxil oldu.

Həvarilər o yan bu yana qaçdılar.

Allah iradə etdi ki, xaindən intiqam alsın. Ona görə də Məsihin oxşar sifətini Yəhudanın üzünə saldı. Yəhuda Məsihə oxşadı. Allah-təala Məsihi göylərə, onlardan uzaqlara apardı. Onu yəhudilərin çirkin hiylələrindən xilas etdi.

X A Ç

Romalı məmurlar Məsihi tuta bilmədilər. Onlar onu öncədən tanımırdılar. Çünki, qabaqca onu görməmişdilər. Amma, hay-küy və qalmaqal arasında gözləri Yəhudaya düşdü. Gördülər ki, Məsihin bütün əlamət və nişanələri onda vardır. Onu tutub, apardılar.

Yəhudilər Məsihin əlindən çox tez rahat olmaq istəyirdilər. Ona görə də cəld onu Cəlcələ təpəsinə apardılar.

İsanın sərgüzəştləri unudulsun deyə orada həmin İsaya oxşayan adamı dardan asdılar. Görəsən doğrudanmı məsələ bununla sona çatdı.

Yox! Onun zühuru barəsində çoxlu şeyiələr yayıldı. Bəlkə onu çox sevən yoxsul və kasıblar bu şeyiələri yayırdılar.

Bununla belə yəhudilər qorxu ilə yaşayırdılar. Çünki, Məsihin ölməsinə əmin deyildilər. Buna görə şeyiə yayırdılar ki, Məryəm oğlu İsa öldürülmüş və dardan asılmışdır. Amma, həqiqət başqa cür idi. Allah-təala Qur`ani-Kərimdə buyurur:

«Onlar İsanı nə öldürdülər, nə də dardan asdılar. Lakin, məsələ onlar üçün dəyişildi. Şübhəsiz ki, onu öldürmədilər. Allah onu özünə tərəf ucaltdı. Allah qüdrətli və hikmətlidir».

Məsih bir gün qayıdacaqdır... Nə vaxt? Və`d olunmuş gün. Əhli-beytin on ikinci imamı Məhəmməd Məhdinin (ə) qiyam edəcəyi gün. Məsih həzrət Məhdinin (ə) sözlərinə və ona şəhadət verəcək, haqq batilə qələbə çalacaq və hər yeri əmin-amanlıq və asayiş bürüyəcəkdir.

İMANLI CAVANLAR

ƏSHABİ-KƏHFİN ƏHVALATI

Miladi tarixi ilə yüz altıncı ildə Roma qoşunları İordaniya torpaqlarını yerlə yeksan etdilər. Nəbətilər dövləti süquta uğradı.

Roma imperatorunun adı Təracan idi. O bütpərəst və çox təəssübkeş bir insan idi. İmanlı insanları, xüsusən də Həzrət İsa Məsihin ardıcılığını təqib edirdi.

Suriya, Fələstin və İordaniya ölkələri bu hərbi hücumdan əvvəl bir növ muxtar hökumətə malik idi. Roma paytaxt kimi bu ölkələrdən yalnız vergi almaqla kifayətlənirdi. Bunun səbəbi romalı qüvvələrin həmin ölkələrdən tanış olmamaları idi.

Beləliklə romalılar ora hərbi hücum edib, öz işğal əməliyyatlarını bitirdilər. Onları birbaşa Roma dövlətinin nüfuzu və hakimiyyəti altına gətirdilər.

Miladi tarixi ilə yüz on ikinci ildə Roma imperatoru Təracan belə bir bəyanat verdi:

«Məsihin ardıcıllarından hansı birisi allahlara ibadətdən boyun qaçırsa, dövlətə xəyanət etmiş şəxs kimi mühakimə olunacaqdır. Bu zaman isə özünü ölüm və həlakətə sürükləmiş olacaqdır».

FİLADELFİYA

O zaman İordaniyanın paytaxtı Ammana Filadelfiya deyirdilər. Ora çox gözəl şəhər idi. Amma, şəhəri bəzəyən heykəllər yalnız zinət məqsədi daşıyırdı. Onlar Allahın yerinə məbud kimi ibadət olunurdular.

Orada sağ əlində nizə olan və sol əli ilə boynundan asılmış qalxanı tutan müharibə allahı Əsniyanın heykəli vardı. Orada həmçinin indi də Ammanın qədim əsərlər muzeyində saxlanılan xoşbəxtlik allahı və şəhəri qoruyan Taykin allahının heykəli gözə dəyirdi.

Filadelfiya bu günkü Amman şəhərinin şərqində yerləşirdi. O zaman həmin şəhər böyük maddi mədəniyyətə malik idi. Amma, o diyarın möminləri qorxu içərisində yaşayırdılar. Xüsusilə, Roma qoşunları Təracanın zamanında oranı işğal etdikdə və birbaşa öz hökumətlərinə tabe etdikləri zaman.

Yüz on ikinci ildə Təracan bir fərman verməklə Məsihin bütün tərəfdarlarını dövlətə xəyanətkar hesab etdi. Xristianlar ya allahlara ibadət etməli, ya da ölümə hazır olmalı idilər.

YEDDİ CAVAN

Bir çox insanlar qorxudan zahirdə allahlara ibadət edirdilər. Dövlət məmurları ölkə əhalisinin əqidə və inamlarını yoxlamağa başladılar. Camaat qorxuya düşdü. O şəhərdə tarixdə adları belə qeyd olunan yeddi cavan yaşayırdı:

- 1-Maksimilyanus
- 2-Təlmixa
- 3-Dinasiyus

4-Martinus

5-Yəmanis

6-Antonyos

7-Klityo

Bu mö`min cavanlar nə edəcəkləri barədə fikirləşirdilər. Onlar necə qərara gəlsinlər?

Onların qarşısında iki yol vardı: Ölüm və küfr.

O taleyüklü anlarda onlar müəyyən bir qərara gəldilər. O qərar şəhərdən qaçmaq idi. Amma, necə?

Səhər çağı təftiş və axtarış dəstəsi mö`minləri tə`qib etdikləri zaman gözətçilər, yanlarında bir it olan və şəhərdən çıxan yeddi cavan oğlana rast gəldi. Gözətçilər soruşdular:

-Hara gedirsiniz?

Onların biri cavab verdi:

-Ova gedirik.

-Çox yaxşı. Amma, gərək qayıdıb, rəsmi bayram mərasimində iştirak edəsiniz.

MAĞARAYA DOĞRU

O cavanlar öz itləri ilə birlikdə şəhərin şərq tərəfindən səkkiz kilometr aralı və Rəqim adlı bir kəndin yaxınlığında yerləşən mağaraya doğru yollandılar. Onlar dağlıq yerə çatıb, təpələrlə yuxarı qalxdılar və qabaqca nəzərdə tutduqları mağaraya getdilər.

Mağara dağın cənub ətəyində yerləşirdi. Mövqe cəhətindən bənzərsiz idi. Sağ və sol tərəfdə açılan yarıqlarına görə normal havası var idi. Amma, onun qapısı cənub qütübünə sarı açılırdı.

Mağaranın sahəsi 7,5 kv. metr idi. Cavanlar gizlənmək üçün ondan istifadə etmək qərarına gəlmişdilər. Cavanlar insanlardan uzaqlaşmaq və bu məkanda gizlənib, Allahın lütf və mərhəmətini gözləmək istəyirdilər. Çünki, onların bütperəst romalılarına qələbə çalmaq ümidləri yox idi.

Onlar bütperəstliyin qatı düşmənləri idilər. Onlar inanırdılar ki, yerləri və göyü yaradan Allahdır. Digər allahlara ibadət etmək varlıq aləminin ən böyük həqiqətini inkar etməkdir.

O zaman insanların Qiyamət gününə əqidələri yox idi. Onlar belə güman edirdilər ki, insan dünyadan köçdükdə onun ruhu başqa bir insanın və ya hansısa heyvanın bədəninə keçir.

UZUN YUXU

Cavanlar yorğun halda mağaraya çatdılar. Romalıların onları tə`qib etmələrindən və gizləndikləri yeri tapmalarından qorxurdular.

Onlar əvvəlki gecəni yatmadıqlarından çox yorulmuşdular. Ona görə də yuxuladılar. Kirpikləri yuxusuzluqdan bir-birinə dəydi. Onlar yaxşı sabah yuxusunun fikri ilə yatdılar.

Allah-təala ölüləri diriltməkdə öz qüdrətini göstərmək, insanların onun qüdrətinə inanmaları və yalnız onu elm və qüdrət mənbəyi bilmələri üçün həmin cavanlara ağır bir yuxunu hakim etdi. Onların qulaqlarına yuxu pərdəsini vurdu.

Onlar nə qədər yatdılar? Yuxuları uzun müddət davam etdi. Günəş hər gün doğub-batırdı, onlarsa eləcə yuxuda idilər.

Mə`murlar hər yeri gəzib, onları axtarırdılar. Amma, zəhmətləri faydasız idi. Onların macəraları dillərə düşdü. Camaat öz-özlərinə deyirdilər:

«Ov üçün şəhərdən çıxmış yeddi cavandan heç bir xəbər yoxdur».

Beləliklə, illər bir-birinin ardınca ötüb, keçdi. O mağarada nə baş verdiyini isə heç kəs bilmirdi.

Onların itləri əllərini mağaranın ağzına qoyub, ağır və uzun yuxuya getmişdi. Mağaranın havası normal idi. Çünki, onun qapısı cənub qütbünə tərəf açılırdı. Onun iki tərəfində yarığın olmasına görə günəş doğduğu və batdığı zaman ora saçırdı.

Onlar yuxuda idilər və ətraflarında nələr baş verdiyini bilmirdilər.

On illər keçdi. Onlar hələ də yuxuda idilər.

O mağara ilə rastlaşan hər hansı bir çoban və ya yağışdan ora sığınan yolçu gördüyü dəhşətli mənzərədən qorxub, cəld qaçırdı. Niyə? Çünki, o, açıq gözləri yuxarıya dikilmiş kişilərin orada yuxuya getdiklərini görürdü. Həmçinin, orada cansız heykəl kimi yuxuya getmiş bir ov iti var idi. Onlar dərin və rə`yasız yuxuya qərq olmuşdular.

Bəs görəsən mağaranın bayırında nələr baş verirdi? Ölkənin şəhər və kəndlərində hansı hadisələr yaşanırdı?

TƏRACANIN ÖLÜMÜ

Roma imperatoru Təracan (Miladi tarixi ilə 98-117-ci illərdə Romada hakim olmuşdur) dünyadan köçdü. Ondən sonra başqa zalım hökmranlar iş başına gəldilər. 285-305 -ci illərdə hökmranlıq edən Deqyanus da dünyasını dəyişdi.

O zaman, Miladi tarixi ilə 110-cu ildə Tudmər şəhəri süqut etdi. Amma, o, yenidən bərpa olundu. Bu şəhər 278-ci ildə romalıların dağıdıcı hücumlarla Zənubiyaya yürüşlərindən sonra tamamilə tənəzzülə uğradı.

SALEH PADŞAH

Miladi tarixi ilə 408-ci ildə Tiyodosyos Roma imperatoru taxtına əyləşdi. O, Məsihin dinində idi. Ona görə də Roma imperiyası xristianlıq dininə üz gətirdi.

Miladi ilə 412-ci ildə Allahın iradəsi ilə həqiqət aşkar olundu. O öz lütf və mərhəməti ilə qüdrətini insanlara göstərdi.

O cavanların qaçmasından üç əsr keçirdi. Mağaranın içində nə baş vermişdi? Heç kəs bilmirdi.

O cavanlar itləri Kiltiyonun hürməsi ilə tarixin ən uzun yuxusundan oyandılar. Yalnız bir neçə saat yatdıqlarını güman edən birisi soruşdu:

-Nə qədər yatmışınız?

Onlar hələ də yuxulu idilər. Günəşin qüruba doğru getdiyini və onun qızılı rəngli şüasının mağaranın kiçik bir hissəsinə düşdüyünü gördülər. Ona görə də bəziləri belə fikirləşdilər ki, bütün günü yatmışlar. Onlar elə bilirdilər ki, günəşin batmasını və yenidən doğmasını hiss etmədən yuxuda olmuşlar. İndi ayılmışlar və günəş yenə də qürub vaxtıdadır. Ona görə də dedilər:

-Biz ya bütün bir günü ya da günün çox hissəsini yatmışıq.

Bəziləri isə belə dedilər:

-Allah daha yaxşı bilir ki, burada nə qədər yubanmışınız.

Yuxunuzun nə qədər davam etdiyini yalnız Allah bilir. Qeybi elmləri bilən yalnız odur. İnsan yuxuya getdikdə bütün dünyadan ayrılır. Məsələn, əgər bir şəxs payızın əvvəlində yatsa, oyandıqda gözü qara və yarpaqsız ağaclara düşdükdə üç aydan artıq yatdığını anlayır. Niyə? Çünki, o, payız fəslini yuxuda olmuşdur. İndi isə qış gəlmişdir.

Yuxudan ayılan bu yeddi cavan günəşin qüruba yaxınlaşdığını gördülər. Onlar bilmədilər ki, yalnız bir neçə saatı yatıblar, yoxsa artıq. Çünki, günəşin qurub edib, yenidən doğduğunu indi quruba doğru getdiyini, yoxsa başqa bir şəkildə olduğunu bilmirdilər.

Onlar doğrudan da imanlı insanlar idilər. Ona görə də dedilər:

«Bizim nə qədər yuxuda olduğumuzu yalnız Allah bilir».

Onlar belə güman edirdilər ki, bir gün və ya bir gündən bir qədər az yatmışlar.

TƏHLÜKƏLİ TAPŞIRIQ

Sonrakı gün səhər acmağa başladılar. Onların birində qızıl sikkələr vardı. O dedi:

-Bizim birimiz bu pulları götürüb, yemək dalınca getməlidir. Amma, gərək ehtiyatlı olsun ki, onu görənlər olmasın. Əgər biz onların əllərinə keçsək mütləq bizi öldürəcəklər.

Başqası dedi:

-Həqiqətən onlar allahlara ibadət etməyənlər üçün daşqalaq hökmü təyin etmişlər.

Başqa birisi dedi:

-Onlar bizi allahlara səcdə etmək üçün məcbur edəcəklər.

Başqa birisi isə belə dedi:

-Bu zaman hamımız bədbəxt olacağıq.

BAZARDA

Onların biri şəhərə gedib, yemək almaq işini öhdəsinə götürdü. O, mağaradan çıxıb, dağdan endi. Şəhərə necə girməyi barədə fikirləşirdi. Əgər kimsə ondan bir şey soruşsa necə cavab verməli, romalı gözətçi və əsgərlərə nə deməlidir.

Üç əsrdə yağışların, sellərin və küləklərin təsiri ilə vücuda gələn dəyişiklərə və yeniliklərə diqqət yetirmirdi.

Qorxurdu və nıgaran idi. Çünki, o nə ova getmişdi və nə də istirahətə. O öz yoldaşları ilə birlikdə mağaraya qaçmışdı. İndi isə yeməyə bir şey əldə etmək üçün qayıdırdı. O, qorxu içində idi.

O hər şeyin dünənki vəziyyətdə olduğunu güman edirdi. Şəhərə çatdı. Oranın bina və hasarlarına nəzər salıb, heyrətə gəldi. O, yolu azıb, başqa bir şəhərə girdiyini güman etdi.

Şəhərə daxil olduqda heç kəs ona əhəmiyyət vermədi. O, allahların heykəllərini də görmədi. Özünü tamamilə yad bir şəhərdə hiss etdi. İnsanlar ona baxır və təəccüblə deyirdilər: «Bu şəxsin əynində qədimi paltar var. Bu gün heç kim onu geyinmir. Buranın əhalisi yeni paltarlar geyinirlər».

O, insanları zülmə mə`ruz qoyan və onların əqidə və inamlarını yoxlayan mə`murları da görmürdü.

Oranın insanların təhlükəsiz və rahat yaşadığını müşahidə etdi. Onlar işləyib, çalışır və əkinçilik edirdilər. Onlarda heç bir qorxu və nıgaranlıq müşahidə olunmurdu.

O cavan bazara getdi. Bir nəfərdən bazarın yerini soruşdu. Ona yolu göstərdi. Cavan onların danışıq tərzinə də təəccüb etdi. İnsanların ləhcəsi çox dəyişilmişdi. Onlar yeni ləhcə ilə danışırdılar.

Çox qərribə idi.

Cavan öz-özünə dedi: «Deyəsən, yolu səhv gəlib, başqa bir şəhərə çatmışam».

BÖYÜK HƏQİQƏT

Özünə gəlib, öhdəsinə götürdüyü işi yerinə yetirmək barədə fikirləşdi. O, yeməyə bir şey almalı və özlərinin dağdakı sığınacaq yerlərinə qayıtmalı idi.

Ona görə də özünü çox adi və şəhər sakinlərindən biri kimi göstərməyə çalışdı.

Camaat onun qərrib bir insan olduğunu və hansısa ucqar bir dağ kəndindən gəldiyini güman edirdilər.

Cavan qabaqca yeyinti məhsulları satan saleh bir kişini axtarırdı. Amma, onu tapa bilmədi. Əvəzində zahiri görünüşləri onların yaxşı insan olduqlarından xəbər verən çoxlu satıcılarla rastlaşdı.

O cavan tapşırılmış bə`zi yeməlikləri aldı. Onların pulunu satıcıya verəndə isə gözlənilən hadisə baş verdi.

Satıcı pulları aldıqda mat-məəttəl ona baxıb, öz-özünə dedi: «Bu pullar imperator Təracanın zamanına aiddir. Bu pulların vaxtından üç əsr keçir».

Satıcı cavana təəccüblə baxdı. O öz-özünə fikirləşdi: «Bəlkə də bu, xəzinə tapmışdır». Ona görə də ona dedi:

-Olmaya xəzinə tapmısan?

-Nə demək istəyirsən?

-Nə demək istəyirəm? Bu qızıl sikkələr on illər bundan əvvələ aiddir.

-Bu pullar mənimdir. Mən bunlarla yemək almağa gəlmişəm.

Satıcı həmin zamana aid olan pulu göstərüb, dedi:

-Bax, biz bu pullarla alver edirik.

Cavan o vaxta qədər görmədiyi pul sikkələrinə nəzər saldı. Öz-özünə dedi: «İlahi! Bu nə deməkdir?»

Satıcı dedi:

-Əgər məni də öz xəzinənlə şərik etsən heç kimə xəbər verməyəcəyəm.

-Hansı xəzinə? Bu pullardan başqa mənim heç nəyim yoxdur.

Elə isə mən də mə'murlara xəbər verəcəyəm. Satıcı cavanın paltarından yapışmış, qışqırdı. Camaat onların ətrafına toplaşdılar. O, üzünü çevirib, dedi:

-Xahiş edirəm məni burax. Əgər məni tutsalar öldürəcəklər. Təracanın əsgərləri heç kəsə rəhm etmirlər.

-Təracan?!

İnsanlar təəccüblə və gülərək dedilər:

-Təracan yüz illər bundan qabaq ölmüşdür... Ey cavan sən dəlimi olmusan?

Cavan soruşdu:

-Bəs indi şəhərin hakimi kimdir?

-Tiyodosyos... O saleh bir padşahdır. İki-üç ildir ki, Məsihin dininə inam gətirmişdir.

Cavan soruşdu:

-Demək istəyirsən ki, onlar daha Məsihin ardıcılığını öldürümlər?

-Nə danışırısan? Bütün insanlar Allahın dininə iman gətirmişlər. Zülm və işgəncə zamanı keçmişdir.

Alnını ovan qoca bir kişi dedi:

-Aman Allah! Uşaq vaxtı nənəm mənə bə`zi cavanların sərgüzəşti haqqında danışardı. Onlar imperatordan qorxduqları üçün şəhərdən qaçmışdılar. Heç kəs onları tapa bilməmişdi.

O cavan özünü itirdi. Eşitdiyi sözlərin həyəcanından az qalırdı yerə yığılsın. Görəsən, bütün bu illər ərzində onların yuxuda olması ağılla uyğundurmu? Görəsən, insan üç əsr müddətində yuxuya gedə bilərmi? O heç nəyi xatırlamırdı. Elə bilirdi ki, dünən yatıb, bu gün oyanmışdır. Gözlərini ovdu. Olmaya bu da yuxudur. Amma, yox, yox. Onun gördükləri həqiqət idi; çox böyük bir həqiqət.

ƏHVALATIN SONU

İsti və həyəcanlı xəbərlər şəhərin hakiminə çatdı. O imanlı insan idi. Cavanı gətirmələrini əmr etdi. Hakim böyük bir həqiqətin qarşısında olduğunu anladı. Allah-təala ölüləri diriltməyinə, qiyamətin və məadın haqq olmasına və insanların bir gün Allahın dərgahında duracaqlarına aid öz qüdrətinə əlamət və nişanə göstərmək istəmişdi.

Hakim cavandan onları həmin mağaraya aparmasını istədi. Beləliklə, o cavan yola düşdü. İmanlı hakim və əsgərlər onun ardınca hərəkətə başladılar. Mağarada olan cavanlar qorxdular. Çox nigaran oldular. Çünki, qardaşları gecikmişdi. Onların biri dedi:

-Bəlkə də tutulmuşdur.

O birisi dedi:

-Bəlkə də şəhərə girərkən gecikmişdir. Siz ki, gözətçilərin nə qədər diqqətli olmalarını bilirsiniz.

O an onların biri mağaradan çıxdı. Dağın yuxarisına qalxıb, zirvəyə çatdı. Oradan şəhərə gedən yola nəzər saldı. O, öz gözləri ilə onu qorxudan bir şey gördü.

Budur, uzaqdan Roma qoşunu gəlir.

Cəld qayıdıb, dostlarına xəbər verdi. Onlara dedi:

-Bir qoşunun bizə tərəf gəldiyini gördüm. Deməli, dostumuz tutulmuş və bizim yerimizi onlara göstərmişdir.

Başqa birisi dedi:

-Məncə belə deyil. Gözləyirik. Bəlkə də qoşun başqa bir yerə gedir.

Həyəcanlı anlar keçirdi. Birdən şəhərə getmiş cavan mağaraya daxil oldu. O, həqiqəti onlara söylədi.

Onlar bir gün və ya bir neçə saat yatmamışdılar. Həqiqətən yuxuları üç əsrə qədər uzanmışdı. Allah-təala onları öz qüdrət nişanələrindən biri etmişdi.

O ölüləri dirildir. Yenidən ruhu bədənə qaytarır.

O dövrdə bəziləri belə deyirdilər:

-Ruh bir bədənədən çıxdıqdan sonra bir daha geri qayıtmayıb, başqa bir bədənə daxil olur. Lakin, imanlı insanlar Allahın hər şeyə qadir olmasına inanırdılar. Bilirdilər ki, insanları yaradan, onların ruhlarını öldürən və Qiyamət günü yenidən qaytaran odur.

Cavan dostlarının yanına tək qayıtmaq üçün hakimdən icazə istədi. Çünki, onlar zülm və haqsızlıqdan qaçır, hansı hadisənin baş verdiyini isə bilmirdilər.

Cavanlar məsələdən xəbərdar olarkən Allahın qorxusundan və onun görüşünün şövqündən ağladılar. Onun dərgahına münacat edərək öz ölümlərini istədilər. Çünki, onlar keçmişə - üç əsr öncəyə bağlı insanlar idilər.

Allah-təala onların duasını eşidib, ağır bir yuxunu onlara hakim etdi. Ruhları xeyir və bərəkətlə dolu olan rahat və uzaq bir aləmə qanad çaldılar.

Hakim gözləyirdi, lakin heç bir faydası yox idi. Odur ki, şəxsən mağaraya girmək qərarına gəldi. O və ətrafındakılar mağaraya daxil olduqda çox qərribə bir mənzərəylə rastlaşdılar. Yeddi cavan öz itləri ilə birgə dünyadan köçmüşdülər. Hələ bədənləri isti idi.

Hakim və möminlər böyük Allaha səcdə etdilər.

O zaman camaat arasında ruh barəsində söhbət və mübahisələr gedirdi. Bəziləri ruhun Qiyamətdə yenidən bədənə qayıdacağını və bəziləri isə onun digər bədənə daxil olduğunu söyləyirdilər. Lakin, öz gözləri ilə Əshabi-kəhfi və ruhun onların bədəninə qayıtmasını gördükdə Allahın qüdrətini dərk etdilər.

Müşriklər bu məsələyə hələ də tərəddüdlə yanaşırdılar. Odur ki, dedilər:

-Onların olduğu yerdə bir ev tikin. Rəbləri onların vəziyyətinə daha aghandır.

İmanlı insanlar isə dedilər:

-Orada məscid tikəcək və Allahın, qüdrətini göstərdiyi yerdən bərəkət istəyəcəyik.

Möminlər qələbə çalıb, həmin yerdə yalnız Allahın ibadət olunacağı bir məscid tikdilər.

DOQQUZ İL ARTIQ

Bu gün İordaniyanın paytaxtı olan Amman şəhərinə səfər edən bir insan öz yolunu şəhərin cənub-şərqinin 8 km.-liyinə, Rəqim və Əbu `Ələnda kəndlərinin arasında yerləşən Əshabi-kəhf mağarasına sala bilər.

İnsan orada Bizans daş tabutları formasında olan bir neçə qəbir müşahidə edir. Bu daş tabutların sayı yeddidir. Bunlardan əlavə orada kiçik bir tabut da vardır. Çox güman ki, o, Əshabi-kəhfın itinin dəfn olunduğu yerdir.

Bu kəşf arxeoloq alim Rəfiq Vəfa əl-Dəcaninin söylərinin nəticəsidir. O, 1964-cü ildə öz arxeoloji qazıntılarının nəticələrini elan edərək sübut etmişdir ki, bu, Qurani-kərimdə yad edilən mağaradır. Avropalı tarixçilərin iddia etdikləri kimi Türkiyənin Urfa vilayətinin Tarsus şəhərində yerləşən mağara isə həqiqətdən uzaqdır.

Bu qrupun heyrət və təəccübünə səbəb olan məsələ isə Əshabi-kəhfın yuxularının müddətidir: 300, yoxsa 309 il?

Qurani-kərim buyurur:

«Onlar 300 il mağarada qaldılar və ona 9 il artırdılar.»

Cavab budur ki, onların yuxuları Günəş (Şəmsi) ili ilə 300, Ay (Qəməri) ili ilə isə 309 il uzanmışdır. İndi hesablayırıq:

Günəş ili 365 gündür. Buna görə də 300 Günəş ili 109500 gün ($365 \times 300 = 109500$) olacaqdır. Lakin, Ay ili 354 gün 8 saat 48 dəqiqədir. Demək olar ki, bir Ay ili 354 və 30/11 gündür.

Əgər 309 Ay ilinin neçə gün olduğunu bilmək istəsək 309-u 354-ə vurur və 109386 gün nəticəsini alırıq.

300-ü 30/11-ə vurmaqla isə 110 rəqəmini əldə edirik. 9-u 30/11-ə vuraraq Qəməri təqviminə uyğun olaraq 4 gün hesablanacaq və bunların cəmi ($109386+110+4=$)109500 gün olacaqdır. Göründüyü kimi bu rəqəm 365 günlük 300 Günəş ilini və 354 və 30/11 günlük 309 Ay ilini göstərir.

ƏBABİL QUŞLARININ

HÜCUMU

FİL SAHİBLƏRİNİN ƏHVALATI

Miladi tarixi ilə 535-ci ildə Yəmən hakimi Əbrəhə Həbəşi, Həbəştan imperatorluğundan ayrılıb, öz ölkəsinin müstəqilliyini elan etdi. O, digər imperatorlar kimi başqa yerləri işğal edib, ölkəsinin ərazisini genişləndirmək fikrinə düşdü.

O zaman İran imperiyası ilə Roma imperiyası arasında çox ciddi qarşıdurma var idi. Romalılar Əbrəhəni təhrik edir və onunla əlaqələrini möhkəmlədirirdilər. Lakin, farslar Əbrəhə hökumətinə zidd olan xristianları və həmçinin Yəmən yəhudilərini himayə edirdilər.

Yəmən həbəşilər tərəfindən işğal olunmasında yəhudilərin də rolu var idi. Belə ki, onlar Zunəvası təhrik edirdilər ki, Nəcran xristianlarını təzyiq altında saxlasın və nəticədə Həbəşə, Yəmənə işğal etmək üçün qüvvə göndərsin.

QÜLLEYS

Əbrəhə Həbəşi düşünərək belə qərara gəldi ki, Hicaz torpaqlarını əldə edib, qurudan keçən ticarət yoluna hakim olsun və bununla da Roma imperiyasına qoşulsun.

Romalılar onun bu işini alqışladılar. Çünki, bununla onlar İran imperiyasının sərhəd zonalarında öz hakimiyyətlərini daha da möhkəmlənlirmək imkanı əldə etmiş olardılar. Ona görə də ora xristian dinini yaymaq üçün təbliğatçılar göndərdilər.

Əbrəhə orada çox böyük bir məbəd düzəltmək istəyirdi. Bu işdə onun məqsədi ərəblərin nəzərini cəlb etmək, onları həcc və Kəbə ziyarətlərindən ayıraraq, xristianlaşdırmaq idi.

Böyük məbədin tikintisi sona çatdı və Əbrəhə ərəbləri ora dəvət etdi. Lakin, ərəb karvanları hələ də müqəddəs Kəbəyə üz tuturdular.

Əbrəhə Kəbəni viran edəcəyini elan etdi. O, bütün qüvvələrini toplayaraq, qarşıda təlim görmüş Afrika filləri olmaqla hərəkətə başladı. Əbrəhə böyük qoşunun önünə keçərək Sənadan xaric oldu və Məkkəyə tərəf hərəkətə başladı.

Yəmən ətrafında olan bəzi ərəb qəbilələri həbəşilərin hücumunun qarşısını almaq istəsələr də məğlub oldular. Bu minvalla Həbəştan ordusu Məkkəni işğal etmək və Kəbəni dağıtmaq üçün onlara tərəf irəlilədi.

Həbəştan qoşunu öz yolunda rastlaşdığı bütün şeyləri mənimsəyirdi. Onlar Məkkə yaxınlığındakı dərələrin birində Haşim oğlu Əbdül-müttəlibin dəvələrini görüb, onları da qarət etdilər.

Qoşunun hücum xəbəri Məkkəyə çatdı. Məkkə sakinləri şəhərdən çıxıb, dağın zirvələrinə çəkildilər. Həzrət Məhəmməd peyğəmbərin (s) babası Əbdül-müttəlibdən başqa şəhərdə heç kim qalmadı.

KƏBƏNİN ALLAHI

Məkkənin böyüyü Həbəşə əsgərlərinin hücumuna məruz qalması deyə sakinlərə şəhərdən çıxmağı tövsiyə etdi.

Əbdülmüttəlib hamının hörmət etdiyi bir insan idi. Miladi ilə 540-cı ildə o, zəməm quyusunu qazdırmışdı və o vaxtdan da bütün camaat ona hörmət edib, rəhbər kimi qəbul etmişdilər.

Əbdülmüttəlib Kəbəyə üz tutaraq Allah dərgahına raz-niyaz etdi ki, öz şərəfətli evini qorusun. O, qəlbinin səmimi sözlərini belə ifadə etdi:

-İlahi! Hamı öz evini qoruyur, sən də evini qoru! Hər bir insan düşmənlərin hücumuna məruz qalan evini müdafiə edir. İlahi! Sən də evini həbəşilərin hücumundan qoru və müdafiə et!

Həbəşə qoşunu Məkkəyə yaxınlaşdı. Şəhəri işğal etmək üçün hazırlıq məqsədi ilə orada düşərgə saldı. Əbrəhə soruşdu:

-Məkkənin böyüyü kimdir?

Ona xəbər verdilər ki, şəhərin böyüyü İbrahim Xəlilin (ə) nəvələrindən olan Əbdülmüttəlib adlı qoca bir kişidir. Əbrəhə onunla danışmaq istədi. Əbrəhənin əmri ilə himyərlə bir kişi Əbdülmüttəlibin yanına gedib, ona dedi:

-Padşah deyir ki, müharibə fikrim yoxdur, tək Kəbəni dağıtmaq üçün bura gəlmişəm. Əgər onlar orduya müqavimət göstərməsələr, ordu da Məkkə camaatına hücum etməyəcək.

Əbdülmüttəlib cavab verdi:

-Biz də döyüş istəmirik. Həbəşə qoşunu ilə müharibə etməyə qadir də deyilik.

Əbdülmüttəlib Kəbəyə tərəf işarə edərək dedi:

-Bu, Allahın hörmətli evidir. Bu, onun dostu İbrahimin (ə) evidir. Yalnız Allah öz evini müdafiə etməyə qadirdir. Onu qorumaq üçün bizim kifayət qədər qüvvəmiz yoxdur.

Əbrəhənin göndərdiyi kişi dedi:

-Əgər sizin müharibə etmək fikriniz yoxdursa, onda padşah sizinlə danışmaq istəyir.

Əbdülmüttəlib həbəşəli Əbrəhə ilə müzakirə etmək və söhbətləşmək üçün Məkkədən çıxdı.

Əbrəhə öz taxtında əyləşmişdi. Onun üçün qiymətli xalılar sərilmişdi.

Əbrəhə Əbdülmüttəlibi gördükdə onun vüqar və heybəti ürəyinə oturdu. Hörmət əlaməti olaraq yerindən qalxdı. Gülərlə onu qarşıladı. Onu öz yanında taxtın üzərində əyləşdirib, söhbətə başladı. Ona başa salmaq istəyirdi ki, o, bura yalnız bir məqsədə görə gəlib və o da Kəbə evini dağıtmaqdır. Əbrəhə tərcüməçiyə üzünü tutaraq dedi:

-Ondan soruş, gör bir istəyi varmı?

Əbdülmüttəlib dedi:

-Həbəşə qoşunu mənim iki yüz dəvəmi götürüb. Mən onları istəyirəm.

Əbrəhə onun sözlərinin tərcüməsini eşitdikdə çox təhqiramiz nəzərlə Əbdülmüttəlibi süzərək dedi:

-Səni gördükdə çox hörmətli bir şəxsə bənzətdim, lakin görürəm ki, elə deyilsən. Sənin və ata-babalarının hörmət etdiyi evi qoyub, məndən öz dəvələrinin qaytarılmasını istəyirsən?

Əbdülmüttəlib Əbrəhəyə baxaraq cavab verdi:

-Mən dəvələrin sahibiyəm, Kəbə evinin isə onu qoruyacaq sahibi vardır.

Əbrəhə məsxərə ilə dedi:

-Məncə yox.

Əbdülmüttəlib isə çox möhkəm iman və arxayınqla dedi:

-Tezliklə görəcəksiniz.

Əbrəhə narahat oldu və müzakirəni sona çatdırmaq üçün yerindən qalxdı. Əbdülmüttəlib də ayağa durdu. O, Kəbəyə yollandı. Kəbənin müqəddəs qapısının dəstəyini tutub, tərptədi və ağlayaraq dedi:

-İlahi! Hər bir insan təhlükəni və düşməni evindən uzaqlaşdırır. Sən də düşməni evindən uzaqlaşdır!

HÜCUM

Səhərin ilk saatlarında Həbəşə qoşunu Kəbəyə tərəf irəliləməyə başladı. Kəbəni dağıtmaq üçün ayrılmış ağ fil qoşunun önündə hərəkət edirdi.

Əbrəhə tərənin başından öz qoşununun irəliləməsinə baxırdı. O inanırdı ki, ərəblərin hörmət etdiyi Kəbəni tezliklə viranəyə çevirəcəkdir.

Onlar belə qərara gəlmişdilər ki, öncə ağ fil Kəbəni titrədib ilk zərbəni vursun və sonra əsgərlər külüng və nizələrlə onu yerlə yeksan etsinlər.

Məkkə camaatı Kəbə ətrafındakı dağların başından tamaşa edib, orada baş verən hadisələri görmək istəyirdilər. Onlar İbrahim Xəlilin (ə) tikdiyi evə artıq ümitsizliklə baxırdılar.

Əbdül-müttəlib hamıdan çox nıgaran idi. Məkkə tacirləri də qəm-qüssə içində idilər. Lakin, onların qəm-qüssələri öz şəxsi mənafeələrindən ötrü idi. Çünki, Məkkə hələ qədimdən çox böyük bir ticarət mərkəzinə çevrilmişdi.

Əbdül-müttəlibin oğlu Abdullah Şama səfər etmiş, həyat yoldaşı Amənəni isə Əbdül-müttəlibin evində qoymuşdu. İndi Amənə də Məkkə camaatının yanında idi və hamilə olduğu uşaq barəsində fikirləşirdi.

FİLİN HƏRƏKƏTİ

Ağ fil Kəbəyə yaxınlaşdı. Gözlənilmədən qərribə bir hadisə baş verdi. Fil öz sahibinin sözünə baxmayaraq dayandı. Geri qayıtmaq istəyirdi, lakin, fili sürən onu qamçıyla möhkəm vururdu. Amma, bunun da faydası olmadı. Baş sərkərdə olan Əbrəhə təəccüblə macərəyə baxır və qəzəblə öz məmurlarının başına qışqırırdı.

Fili minən şəxs mümkünsüz işi görməyə çalışırdı. O çalışırdı ki, fili Kəbəyə tərəf hərəkət etməyə vadar etsin. Lakin, fil bir addım da irəli getmirdi.

Qərribə bir hadisə baş verdi. Fil dizi üstə yerə çökdü. Əmr icrasız qaldı. Çünki, fil itaətsizlik göstərdi və heç kəs onu hərəkətə gətirməyə qadir olmadı.

Əgər Əbrəhənin bir zərrə imanı olsaydı, odlu qamçı zərbələri altında olan filin nəyə görə belə etməsi barədə fikirləşərdi. Lakin, o, qürurlu idi və öz hakimiyyət və böyüklük istəyindən başqa bir şey düşünmürdü.

CƏHƏNNƏM YAĞIŞI

Qəfildən üfüqdə buluda oxşar bir qaraltı göründü. Lakin, o, qaraltı deyildi. Onlar quş dəstələri, özləri ilə kiçik daşlar gətirən Əbabil quşları idilər. Bu daşlar alov şöhləri tək isti idilər.

Quşlar Həbəşə əsgərlərinin başları üzərinə uçub cəhənnəm yağışına başladılar. Quşlar bir-birinin ardınca dəstə-dəstə hücumlar edirdilər. Bir dəstə öz daşlarını atır və digər dəstə gəlirdi.

Həbəşə əsgərləri arasında hərc-mərək düşdü. Daşlar düz hədəfə dəyir və işğalçılar milçək kimi yerə sərilirdilər.

Əbdülmüttəlib hadisəyə tamaşa edirdi. Təvazökarlıq halı onu bürümüşdü və gözlərindən iman parlayırdı. Bəli, bu, Allahın qüdrəti idi.

Əbrəhə qaçan vaxt qamçı ilə atının arxasını qana buladı. Amma, Əbabil quşları öz odlu güllələri ilə onu təqib edirdilər. Əbrəhə öz ölkəsinin paytaxtı Sənaya çatdı. O, şəhərin qapısı yanında atından yığıldı. Onun bərəlməmiş gözləri qorxu və həyəcanından xəbər verirdi.

CANSIZ CƏSƏDLƏR

Əbdülmüttəlib Kəbəyə gəldi. Kəbənin ətrafına diqqətlə baxdıqda orada çoxlu yanmış bədən müşahidə etdi. Ora çox qorxulu bir döyüş meydanına çevrilmişdi.

NURUN DOĞULMASI

Hələ Əbdülmüttəlib Kəbənin xilas olma müjdəsini və Allahın işğalçılardan intiqam alması xəbərini Məkkə camaatına verməmiş, mübarək bir övladının doğulma xəbərini aldı. Bəli, Amənədən bir uşaq doğulmuşdu.

Sevincindən Əbdülmüttəlibin üzü güldü. Çünki, bir tərəfdən Allah-təala öz evini qorumuş və digər tərəfdən Amənə dünyaya xeyir və bərəkətli bir uşaq gətirmişdi.

Əbdülmüttəlib nəvəsini qucağına aldı və dedi:

-Adını Məhəmməd qoyuram.

Camaat təəccüblə ondan soruşdular:

-Niyə bu adı ona qoyursan?

Əbdülmüttəlib dedi:

-İstəyirəm yer və göylərdə tərif olunsun.

AMUL-FİL (FİL İLİ)

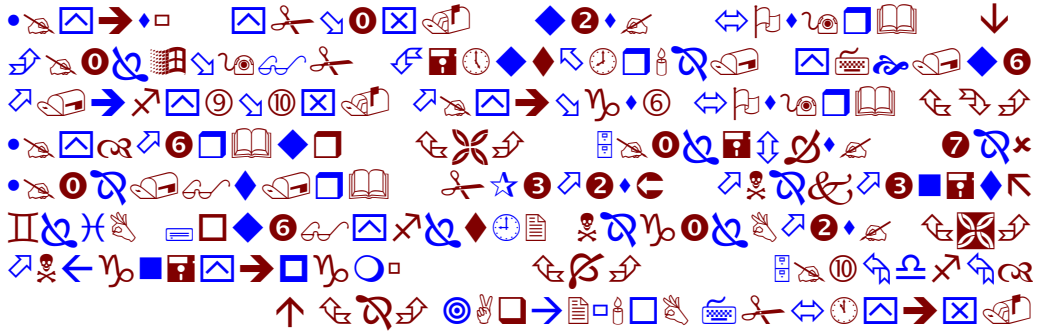
Məkkə camaatı sevincək öz evlərinə qayıtdılar. Əbdülmüttəlibsə Kəbəni işğalçıların mürdar bədənlərindən təmizləmək üçün ora yollandı.

Bu xəbər ərəb qəbilələri arasında yayıldı. Kəbənin hörməti daha da artdı. Camaat o ili «Fil ili» adlandırdılar.

Həzrət Məhəmməd peyğəmbər o ildə dünyaya göz açdı. Qırx ilə yaxın bir müddətdən və Həzrət Məhəmməd peyğəmbərin (s) şərəfətli ömründən qırx

bahar keçdikdən sonra Cəbrayıl nazil olaraq ona peyğəmbərliyə çatmasını müjdə verdi. Mübarək «Fil» surəsi, ilk surələrdən olub, fil ilində baş verən hadisəni Məkkə camaatının yadına salır:

Her&

«Ya Peyğəmbər! Məgər Rəbbinin fil sahiblərinə (Kəbəni dağıtmaq üçün fillərlə Məkkənin üstünə gələn həbəs ordusuna) nələ etdiyini görmədinmi?!

Məgər (Rəbbin) onların hiyləsini boşa çıxartmadımı?!

Onların üstünə əbabil quşları göndərdi.

(O quşlar) onlara siccil (cəhənnəm daşları) atırdı.

(Rəbbin) onları (həşərat tərəfindən) yeyilmiş əkin yarpağına döndərdi!»

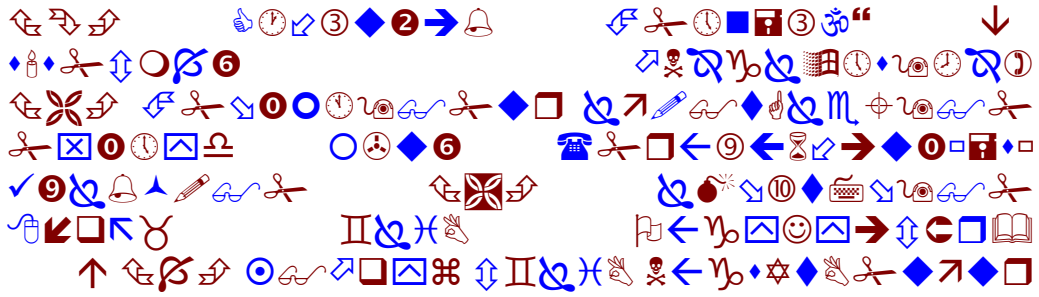
Əbdülmüttəlib cəddi İbrahim Xəlilin (ə) dini olan Hənif dininin ardıcılı idi. Allah-təala Kəbəni həbəsliyərin hücumundan xilas etdikdə, camaat Əbdülmüttəlibin məqamına və Sübhən Allahın yanında onun dəyərində vəqif oldular. Əbdülmüttəlib Hübəl, Lat və Üzza kimi bütlərdən kömək istəmədi. O, yalnız Allahın dərgahına ağlayaraq üz tutdu.

TİCARƏT

Məkkə şəhəri çox mühüm bir ticarət mərkəzinə çevrildi. Qüreyş karvanları yayda Şama, qışda isə Yəməne ticarət səfərlərinə gedirdilər. Qüreyş tacirləri yolda digər qəbilələrin hücumundan amanda idilər və bu, bütün ərəblərin hörmət bəslədiyi Kəbəyə görə idi.

Həzrət Məhəmməd (s) peyğəmbərliyə seçiləndə Allah-təala Kəbəni hücumdan xilasetmə lütfünü xatırlatdı. O, özünün Qüreyşin rahat və təhlükəsiz səfərlərinə aid olan lütfünə də işarə edib, buyurmuşdur:

Her&

“1.(Allah fil sahiblərini belə etdi) ki, Qüreyş (tayfası) bir-birləri ilə ülfət etsinlər.

2.Elə bir ülfət ki, qış və yay səfərlərində bərqərar olsun.

3.Belə isə (bu dostluğun şükrünü yerinə yetirmək üçün) gərək Kəbənə yeganə olan Allahına sitayiş edəsiniz ki,

4.Onlara achiq vaxtı yemək verdi və qorxu və təhlükədən amanda saxladı.”

Öz gündəlik namazlarımızda Allah-təalaya üz tutduğumuz zaman Kəbəni yad etməliyik. Kəbə Allahın möhtərəm evi, İbrahim (ə) və İsmayılın (ə) tikdiyi evdir. Diqqət yetirmək lazımdır ki, bu əzəmətli ev bizim qüdrət, izzət və iftixar nişanımızdır. Kəbə islamın yeganə gövhəridir. Kəbə islam dünyasının ürəyi və bütün müsəlmanların qibləsidir.

Mündəricat

ATA VƏ ANAMIZ ADƏM VƏ HƏVVƏ	3
YER	3
İLK İNSAN - ADƏM (Ə)	4
HƏVVƏ	5
ŞEY TAN – İNSANIN DÜŞMƏNİ.....	6
AĞAC	6
YERƏ ENMƏK	7
GÖRÜŞ	8
İŞ VƏ YAŞAYIŞ	9
QABİL VƏ HABİL	10
NİCAT GƏMİSİ	17
HƏZRƏT NUHUN (Ə) ƏHVALATI.....	17
ALLAHIN BİRLİYİNƏ DƏ VƏT	18
NİFRİN	20
NİCAT GƏMİSİ.....	20
İNTİZAR	21
TƏNDİRDƏN SU ÇIXDI	22
TUFAN	23
QƏRQ OLMUŞ ÖVLAD	23
MÜQƏDDƏS SÖZLƏR.....	24
NUHUN (Ə) TƏVƏSSÜL ETDİYİ MÜBARƏK ADLAR	25
QƏZƏB TUFANI	28
HƏZRƏT HUDUN (Ə) ƏHVALATI.....	28
QƏRİBƏ ŞƏHƏR - İRƏM.....	29
QITLIQ	29
İMAN - XEYİR VƏ BƏRƏKƏT DEMƏKDİR	30
DAĞIDICI TUFAN.....	30
“BU, ALLAHIN DƏVƏSİDİR.”	33
HƏZRƏT SALEHİN ƏHVALATI.....	33
MÜQƏDDƏS DAŞ PARÇASI	34
ALLAHIN DƏVƏSİ	35
DƏVƏNİN BALASI.....	36
QARŞIDURMA	36
HİYLƏ	36
CİNAYƏT.....	37
GÜNAHSIZ DƏVƏ BALASI.....	38
BÜT SINDIRAN	40
HƏZRƏT İBRAHİMİN (Ə) ƏHVALATI.....	40
İBRAHİMİN (Ə) DOĞULMASI	40
BÜTLƏR.....	41
AZƏR.....	41
İMANLI CAVAN	42
BAHAR.....	43
MÜHAKİMƏ	44
DÖRD QUŞ.....	46
BÖYÜK ALOV.....	47
KÖÇ	48
HACƏR.....	49
FƏLƏSTİN.....	49
İSMAYİL	50
İSHAQ	50
KƏBƏ EVİNİN TİKİLMƏSİ.....	51
SONUNCU İMTAHAN	52
XƏLİL.....	53
SƏMA DAŞLARI	55
HƏZRƏT LUTUN ƏHVALATI.....	55
SƏDUM CAMAATI.....	56
XARABALIQLAR VƏ İBRƏT DƏRSİ	59

BİSMİLLAHİR-RƏHMANİR-RƏHİM	59
QURBANLIQ	61
HƏZRƏT İSMAYILIN ƏHVALATI	61
MÜJDƏ	61
HİCRƏT	62
KƏBƏYƏ DOĞRU	62
VİDALAŞMA	62
SU	63
CURHUM QƏBİLƏSİ	64
KƏBƏ - TÖVHİD NİŞANƏSİ	65
İBRAHİM (Ə) HƏCCİ	65
YUXU	66
QURBANLIQ	67
«MƏN İKİ QURBANLIĞIN OĞLUYAM»	68
BİSMİLLAHİR-RƏHMANİR-RƏHİM	68
EY DOĞRU DANIŞAN!	70
HƏZRƏT YUSİFİN (Ə) ƏHVALATI	70
YUXU	71
HİYLƏ	72
İNSAN SİMALI CANAVARLAR	73
QUYUNUN DİBİNDƏ	74
UZUN MUDDƏTLİ KƏDƏR	75
QUYUDA CƏVAHİR	75
KARVAN	76
MİSİR	76
ÇƏTİN İMTAHAN	78
MƏLƏK	79
ZİNDAN	80
ALLAHA DƏVƏT	81
PADŞAHIN YUXUSU	82
İQTİSADİ ÇƏTİNLİK	83
ƏKİNÇİLİK	84
QITLIQ VƏ QURACLIQ	85
FƏLƏSTİNDƏN BİR KARVAN	85
QAYIDIŞ	86
YƏQUBUN NİGARANLIĞI	87
HƏQİQƏT	88
PLAN	88
MƏN YUSİFƏM	91
QƏM-QÜSSƏNİN SONU	92
YUSİFİN YUXUSUNUN TƏBİRİ	93
GÜNƏŞ, AY VƏ ULDUZLAR	93
HƏQİQİ TÖVBƏKAR	94
HƏZRƏT ƏYYUBUN ƏHVALATI	94
ƏYYUBUN EVİ	95
ŞEYTAN	96
İMTAHAN	96
ƏYYUBUN SƏBİRİ	98
HƏVRAN CAMAATI	98
SƏHRADA	99
ACLIQ	99
YAŞAYIŞ BAHARI	100
DƏRİNLİKLƏRƏ SƏFƏR	103
HƏZRƏT YUNUSUN ƏHVALATI	103
TÖVBƏ	103
DƏNİZDƏ	104
DƏNİZİN DƏRİNLİKLƏRİNDƏ	105
NİCAT SAHİLİ	105
BİSMİLLAHİR-RƏHMANİR-RƏHİM	106
MƏDYƏNƏ DOĞRU	107
HƏZRƏT ŞÜEYBİN ƏHVALATI	107
ALVERDƏ YALANÇILIQ	107

QARŞIDURMA VƏ KEŞMƏKEŞ	108
ƏYKƏ SAKİNLƏRİ	109
İŞİN SONU	110
KEÇİD	112
HƏZRƏT MUSANIN ƏHVALATI	112
NİLİN HƏDİYYƏSİ	112
ƏLAQƏLƏR	112
HEYVANLAR	113
YAZMAQ	113
MİSİRİN TARİXİ	113
BƏNİ İSRAİL	113
VƏD OLUNMUŞ UŞAQ	114
FİRONUN SARAYI	115
ALLAHIN VƏDƏSİ	116
MUMFİS	117
ZÜMLƏ MÜBARİZƏ	118
HİYLƏ	119
MƏDYƏNƏ DOĞRU	119
İLAHİ RƏHMƏT	121
ƏMANƏTDAR VƏ QÜVVƏTLİ İNSAN	121
VƏTƏNƏ QAYIDIŞ	122
SƏMA NİDASI	123
QARŞILAŞMA	124
CADUGƏRLƏRİN MƏĞLUBİYYƏTİ	127
QARŞIDURMA	130
QARUN	132
AZADLIQ	133
İŞİN SONU	134
MUMYA	135
SINAY YARIMADASINDA	136
SUSUZLAR	137
BÜTPƏRƏSTLİK RUHU	137
MƏNN VƏ SƏLVA	138
VƏDƏ YERİ	138
AZĞİNLİK	139
MUSANIN QAYIDIŞI	140
TUR DAĞI	141
SOĞAN	141
MÜQƏDDƏS TORPAQ	142
SƏRGƏRDANLIQ	142
İNƏK	143
XIZR	144
TÖVRAT	146
QƏLƏBƏ DAŞI	148
TALUT VƏ CALUTUN ƏHVALATI	148
TALUT	149
İMTAHAN	150
QƏLƏBƏ DAŞI	151
MUSANIN ZİREHİ	152
İMAN ÖLKƏSİ	155
HƏZRƏT DAVUD VƏ SÜLEYMANIN ƏHVALATI	155
İMTAHAN	155
YENİ HÖKM	156
HİKMƏTLİ SÜLEYMAN	157
SÜLEYMANIN QARIŞQASI	158
SƏBADAN XƏBƏRLƏR	158
YƏMƏNƏ SƏFƏR	160
DÖYÜŞLƏ HƏDƏLƏMƏK	162
BİLQEYSİN QƏRARI	163
İMAN QÜDRƏTİ	163
GÖRÜŞ	164
ŞÜŞƏ HOVUZ	164

AQİBƏT.....	165
QARIŞQA.....	165
RUHUN QAYIDIŞI.....	167
HƏZRƏT ÜZEYİRİN ƏHVALATI.....	167
BAĞA DOĞRU	167
GÜNLƏR ÖTÜR	168
RUHUN QAYITMASI.....	168
QAYIDIŞ	169
YARANIŞ MÖ`CÜZƏSİ.....	173
ALİ-İMRAN ƏHVALATI	173
NƏZİR	173
BƏTUL	174
QIŞDA XURMA.....	174
ZƏKƏRİYYANIN DUASI	175
MÖ`CÜZƏ	176
MÜJDƏ.....	176
MƏN ALLAHIN BƏNDƏSİYƏM	177
MÖHTƏRƏM AİLƏ.....	178
İLƏHİ MƏHƏBBƏT.....	179
HƏZRƏT YƏHYANIN ƏHVALATI	179
MİSİRƏ DOĞRU	179
SƏMAVİ KİTAB	180
HERODİS	180
BAYRAM MƏCLİSİ	180
MƏSİHİN QAYIDIŞI	183
ALLAHIN RUHU	184
HƏZRƏT İSANIN ƏHVALATI.....	184
SƏMAVİ E`LAN	184
QARŞIDURMA VƏ KEŞMƏKEŞ	185
HƏVARİLƏR	185
AZİR	186
SƏMAVİ YEMƏK.....	186
DƏNİZİN SAHİLİNDƏ	188
ŞƏFA	188
HİYLƏ	189
MƏSİHİN ƏZİYYƏTLƏRİ	190
XAÇ	191
İMANLI CAVANLAR.....	192
ƏSHABİ-KƏHFİN ƏHVALATI.....	192
FİLADELFİYA	192
YEDDİ CAVAN	192
MAĞARAYA DOĞRU	193
UZUN YUXU	193
TƏRACANIN ÖLÜMÜ	194
SALEH PADŞAH	194
TƏHLÜKƏLİ TAPŞIRIQ	195
BAZARDA.....	195
BÖYÜK HƏQİQƏT.....	196
ƏHVALATIN SONU	197
DOQQUZ İL ARTIQ	199
ƏBƏBİL QUŞLARININ	200
FİL SAHİBLƏRİNİN ƏHVALATI	200
QÜLLEYS.....	200
KƏBƏNİN ALLAHİ.....	201
HÜCUM.....	202
FİLİN HƏRƏKƏTİ.....	202
CƏHƏNNƏM YAĞIŞI	203
CANSIZ CƏSƏDLƏR	203
NURUN DOĞULMASI	203
AMUL-FİL (FİL İLİ)	203
TİCARƏT	204